

תיקון המלכות

ספר מוסר לתיקון הפרט והכלל

מאת האדמו"ר מרחלין

תיקון המלכות

ספר מוסר לתיקון הפרט והכלל

מאת: האדמו"ר מרחלין
כ"ק האדמו"ר רבי פינחס דניאל הכהן רחלין שליט"א

מחולק חינם

בהוצאת אוריאל יעוץ ופתרונות בע"מ
רחוב יפה רום 40, גילה, ירושלים ת"ו
ת.ד. 11688, טל': 02-6520002

www.rachlin.org.il

הערה: ספר זה הינו שכתוב, מילה במילה,
של שיעורים שהעביר כ"ק האדמו"ר שליט"א ברחבי הארץ
לא הוכנסו שינויים על מנת לשמר את הסגנון המקורי

© כל הזכויות שמורות לאדמו"ר מרחלין
כ"ק האדמו"ר רבי פינחס דניאל הכהן רחלין שליט"א

תוכן עניינים :

4	הקדמה
5	1. הניסיון
8	2. היציאה מהנפילה, העבודה על רשמי הנפילה
18	3. הנאמנות
22	4. התבוננות
25	5. כיצד רוכשים יראת שמים?
29	6. אהבת הקב"ה
34	7. העצבות
44	8. התלהבות
47	9. פיזור וריכוז הנפש כמלכודת היצר
49	10. השליליות המחזורית החומקת - הקליפה העקשנית
56	11. סוד הזמן
65	12. האחדות והפרוד
70	13. הטהרה
79	14. קיפאון המידות
84	15. האחדות הפנימית הפרטית והכללית
90	16. גדר לקדושה
101	17. שלום בית - הצעות לתיקון המשותף
106	18. חינוך ילדים
115	19. סוד האמונה הפשוטה
117	20. ההתמודדות עם הדמיונות
119	21. ההרס העצמי
121	22. חכמת הפרצוף
122	23. "צדק צדק תרדף"
124	24. "מגלגלים זכות על ידי זכאי וחוב על ידי חייב"
126	25. לקבל על מנת לתת - לתת על מנת לקבל
129	26. אדם מדוע אתה אוכל?
131	27. "האם אתה כבר זכית לה לשמור על צניעות?"
133	28. "איך אתה מעיז לה הגיד לי דבר כזה?"

הקדמה

יתעלה היוצר ויתגדל הבורא יתברך שזיכני לברך על המוגמר ולהוציא ספר שני זה לאור, מתוך סידרת ספרים על תיקון הנפש: "יסוד במלכות", "נשמת המלכות" ו- "תיקון המלכות". לזכות את הרבים, בדור חשוך זה, בהדרכות חז"ל לזיכוך ובניית הנפש לעבודתו ית'.

וב"ה אנו עדים להתעוררות כללית בצימאון רוחני לחיפוש האמת בחכמת האמת. ורבבות מתעוררים לתקן עצמם ולעשות נחת רוח לבורא ית'. מתבוננים בגדולתו ית' - צוללים לעומקה של נפש האדם ומחפשים את המסילה האישית והכללית המוליכה מעלה מעלה.

אין בספרים אלו שום חידוש וכל הרעיונות על פי תורתנו הקדושה וחז"ל. רק הוכנסו דוגמאות ותורגמו הלשונות על מנת לאפשר להדיוט לכנוס לתוך הים העמוק של ספרי המוסר, החסידות והפנימיות.

וב"ה אנו רואים פרי לעמלנו והנשמות העשוקות מתעוררות להיכנס בהיכל המלך ית'. וגאולתם של ישראל - גאולת שכינתו ית'. ולכן קראתיו: "תיקון המלכות" כי במלכות שורה הנפש - הדורשת תיקון.

יהי רצון שכל המעיין בספר זה ימצא מרפא לנפשו ויגאל את נשמתו גאולת עולמים!

ברכתי - ברכת כהן - תשרה על ראש כל אלו אשר במסירות נפש סייעו להוצאת ספר זה לאור - יבורכו מהשמים הם וכל זרעם! יהי רצון ונצליח להוציא מהכוח אל הפועל את הפצת המעיינות מתוך שמחה ובריאות!

המחבר

הניסיון

נושא יסודי בעבודה הרוחנית של הפרט ושל הכלל. הניסיון הוא מצב בו מכניסים את האדם משמים, על מנת לבדוק את מערכת הבחירה שלו. בניסיון האדם לומד להכיר עצמו לומד להתגבר על מגבלותיו האישיות.

כאשר האדם עומד בניסיון מתעלה לדרגה רוחנית גבוהה יותר. כאשר האדם נכשל, או נופל, עליו יהיה לעמוד שוב ושוב בניסיונות חוזרים עד לתיקון המיוחל היצר הרע השוכן בתוך האדם מסתיר מהאדם את התחומים עליו לתקן.

לכן יתכן שהאדם יהיה מעוניין לתקן עצמו באופן כללי, אך היצר ינסה להסתיר ממנו תיקונים עיקריים. השלב הראשון בעבודה הרוחנית הוא לזהות את הניסיונות ולהתמודד עמם. הסימנים לכך שהאדם הוכנס על ידי ההשגחה העליונה לניסיון הם: תחושות של לחץ נפשי, גופני, ריגשי, שכלי או סביבתי.

כל פרט בחיים האישיים של האדם ממושגח במדויק: לכן, כאשר מופיעים סימני מצוקה הדבר מצביע על כך, שמאיזו סיבה שהיא - האדם הועמד בניסיון. כאשר מופיעה מחלה האדם נוטה ליחסה לסיבות חיצוניות בלבד: חידק או וירוס שאכן התמקם בגוף האדם וגורם לו לבעיות.

קביעה זו נכונותה חלקית בלבד. אמנם החיידק הוא הגורם הישיר למחלה אך הוא בסך הכל שליח המבצע בדייקנות שליחות רוחנית מאת בורא עולם ית'. גם רופאים נודעים מודים בכך שלא פעם פעלו בדייקנות אך לרוע המזל, החולה נפטר ר"ל.

הסיבות לעצם ההזדקקות לתהליך הניסיון הן שתיים: מצד ההשגחה העליונה מטרת הניסיון היא לאפשר לאדם לתקן ולהתעלות - על ידי כך שיעמוד בניסיון. מצד היצר הרע מטרת הניסיון היא להחריב את האדם ואת העולם כולו.

היצר מקטרג על האדם וגורם לתחילת תהליך הניסיון. אם האדם נכשל ונופל - היצר ידרוש עונש לאדם, וגם שכר תמורת "עבודתו". השכר המידי שזוכה בו היצר כאשר מצליח להפיל את האדם, הוא השפע האלוקי שהיה אמור להגיע לאדם, העובר ישירות ליצר.

חלק מהעונש אותו האדם מקבל הוא צמצום כמות ואיכות השפע שזוכה לקבל משמים. תוצאה נוספת מהנפילה היא טמטום הלב וטמטום המח הרוחני: האדם הבוחר ברע ונופל בניסיון, מערכת הבחירה שלו נפגמת ויוקל בעתיד על היצר להפילו שוב ברישתו: זהו התהליך הנקרה: "עבירה גוררת עבירה".

כאשר האדם נדרש לבחור בין טוב לרע, סימן הוא להיותו בניסיון. נפשו של האדם במצב עירנות יתר, מתוחה עד קצה היכולת מפאת הצורך בברור פנימי מדויק. לעיתים ההבחנה הנדרשת היא דקה ביותר. קורה והטוב והרע מעורבבים היטב בעיסה עבה וקשה מאוד להבדיל ביניהם. בדרגות הגבוהות הניסיונות הם דקים ומורכבים יותר. בזמן הניסיון האדם עומד בדרגתו הרוחנית האמיתית ואינו מקבל סיוע משמים. אך אם האדם תוך כדי ניסיון, מודה באפסותו ובחוסר יכולתו להתמודד, מתפלל תוך כדי ביטול האגו שלו כלפי השם ית' ומבקש עזרה - יתכן ויקבל עזרה בהתאם לתפילתו. כאשר הניסיון דורש מסירות נפש מהאדם או מהכלל - לעיתים תפילה לא מועילה לקבל סיוע.

כך היה כאשר עם ישראל עמדו מול הים והמצרים רדפו אחריהם: עד שנחשון לא קפץ לים במסירות נפש - הים לא נקרע. כאשר האדם מרגיש חושך בתוך נפשו - סימן הוא לכך שנפל מבחינה רוחנית: בודאי בחר לא נכון באחד או בכל המישורים.

עליו לעשות בדק בית מידי ולבדוק האם פגם ברצון - מחשבה - רגש - דיבור - דימיון או מעשה כלשהו. לאחר שהאדם מוצא את הפגם - עליו לתקנו. אם הפגם בתחום שבין האדם למקום: עליו לבקש סליחה מהקב"ה ולקבל על עצמו לא לחזור על כך שנית. אם הפגם הוא בתחום שבין האדם לחברו - עליו לפייס את חברו. סימן מובהק לכך שהאדם תיקן את אשר פגם הוא הופעת השמחה בנפשו. כפי שהעצבות והחושך מעידים על נפילה - כך השמחה והאור מעידים על תיקון! נסכם: כאשר האדם נמצא בניסיון תודעתו הרוחנית - המוסרית מעורפלת.

כאשר הוא נופל מופיעים חושך ועצבות. כאשר הוא מבקש משמים רחמים ושיאירו את עיניו, בודק עצמו מתקן את אשר עיוות - מופיעות בנפשו שמחה ושלחה. אם האדם מנצל שמחה זו, ושמח על רחמי שמים שזכה - ומקבל על עצמו לעשות עוד ועוד נחת רוח לשם ית' - הוא הופך את הנפילה לעליה! אם האדם תיקן את אשר עיוות אך לא שמח אלא מתמרמר על עצם הניסיון והנפילה, עליו עוד לתקן ולהזדכך לא להרהר על הנהגתו ית', ולזכור: "שכל מה שהשם עושה עושה לטובה".

"יותר ממה שעגל רוצה לינוק - פרה רוצה להניק". השם ית' חפץ להתגלות לאדם, ולזכות אותו במוחין דקדושה, במוחין דגדלות. חפץ לתת לאדם שפע וברכה, רוח הקודש ונבואה, וסובל כאשר האדם לא זוכה לתקן עצמו ולהטהר לקראת הופעת אדונו ית'. "בכל צרתם לו צר". "קרוב השם לכל קוראיו לכל אשר יקראוהו באמת". "מן המיצר קראתי י'ה ענני מהמרחב י'ה". על האדם לבקש רחמי שמים ומוחין דקדושה, גם בתוך הניסיון, על מנת שלא יפול! כך ניצול כלב מחטא המרגלים: הלך לחברון להתפלל על קברי אבות.

התהליך הבסיסי של הניסיונות משותף וקבוע: רק התוכן משתנה. גם העוצמה והאיכות של הניסיון משתנה. אך התהליך לא: תמיד מופיע קיטרוג - עירפול - בחירה או עמידה בניסיון או ח"ו נפילה - תיקון הנפילה ורישמיה, הופעת השמחה, הבהירות וההתעלות הרוחנית. כאשר האדם עובר את כל תהליך הניסיון בהצלחה מתקיים בו: "סור מרע ועשה טוב". כאשר האדם עובר את הניסיון אך נכשל בשלב שלאחר הניסיון, בכל הנוגע לעבודה על רישמי הניסיון מתקיים בו רק: "סור מרע". שתי דרגות אלו ניתן ללמוד מסיפור תלמודי: "לחכם אחד היו 400 חביות יין שהפכו לחומץ. החכם ישב והתעצב. הרי נגרם לו הפסד ממון גדול. באו חכמים ואמרו לו: "יפשפש מר במעשיו".

החכם ענה: "אתם חושדים בי?". ענו לו: וכי הקב"ה חשוד שמעניש ללא סיבה?". אמר להם: "נא לגלות לי את הסיבה - כי אני לא עליתי עליה". מסתבר שלחכם זה שדות. ופועל שעובד בהם. הפועל השתכר גם במשכורת אך גם קבל אחוזים ביבול.

נודע לחכם שהפועל גנב מהיבול מעבר למה שהגיע לו. לכן החכם לא שילם לפועל הגנב את אשר הגיע לו. חכמים אמרו לו: "המעשה שעשית לא מתאים לדרגתך הרוחנית. ולמרות שהפועל גנב ממך - על ידי מעשיך טעמת טעם גניבה".

החכם הודה בטעותו ושילם לפועל את המגיע לו. ואז נחלקו הדעות: "יש אומרים שהחומץ חזר להיות יין כבתחילה. ויש אומרים שהחומץ נמכר במחיר של יין". מסיפור זה ניתן ללמוד את תהליך הניסיון מתחילתו ועד סופו.

כאשר הדעה שהחומץ הפך ליין מראה על הדרגה הגבוהה - כאשר האדם מגיע להתעלות האמיתית ולמרות שנפל בניסיון, מתקן מאהבה את שתי הבחינות: סור מרע ועשה טוב. ידוע שבתשובה מאהבה הזדונות הופכים לזכויות: ממש בדומה לחומץ שהפך ליין.

בדרגה של סור מרע בלבד, כאשר האדם לא מתקן את רישמי הנפילה ועדיין מנהל חשבונות עם בורא עולם, החומץ נמכר כיון, אין הפסד ממון, אך דרגת הנס פחותה שהרי לא הופך להיות יין כבתחילה.

ידוע שבתהליך של תשובה מיראה, כאשר האדם מתקן עצמו מפני פחד העונש השורה עליו, ולא מתוך אהבת האמת, הטוב והקב"ה - הזדונות הופכים לשגגות ולא לזכויות כבתהליך של תיקון מושלם מאהבה! אחת הדרגות הנוראות בהן זכו אבותינו הקדושים אברהם, יצחק, ויעקב עליהם השלום, היא קבלת היסורים מאהבה ומבלי להרהר אחרי מידותיו של השם ית'.

על האדם להיות קשוב וקשור לשם ית' בתוך הניסיון, ואפילו אם נפל וטעה, לא ימנע עצמו מהקשר השותף עמו ית'. מתוך אמת פנימית, וענוה. אם האדם מתקן במדויק את כל אשר עליו לתקן בתהליך הניסיון ישנו סיכוי שמשמים יגלו לו באופן מדויק בתוך נפשו את הפגם שבעבורו נגרם לו הניסיון.

מודדים לאדם מידה כנגד מידה: ידוע שדוד המלך ע"ה, סבל מקור בסוף ימיו, והדבר נגרם לו מפני שחתך את ביגדו של שאול המלך, כאשר רדף אחריו להמיתו! הוא גרם קור וביזיון למלך שאול - ולכן סבל בסוף ימיו מקור! הקושי של הניסיון הוא בהסתר פנים שהשם ית' מסתתר מהאדם.

אך מידת ההסתר פנים נקבעת בהתאם לדרגת עבודת השם של האדם! בכל דור ישנם צדיקים אמיתיים הזוכים לדרגות רמות של גילוי פנים, גלויים ורוח הקודש. כל עוד האדם טרם זכה - עליו לעבוד את השם ית' משמחה מתוך הסתר הפנים! זהו תיקון גדול לאדם, והדבר גורם נחת רוח גדול בשמים כי האדם מוסר נפשו למרות שטרם זכה לגילוי פנים ממשי.

הדבר מהווה תיקון לחטא אדם הראשון אשר למרות גילוי הפנים בגן עדן - חטא לאלקים! אנו מכונים: "דור אחרון", ועבודתנו יקרה מאוד דווקא מפני הדרגה הגבוהה של חושך והסתר פנים! יבואו ימים בהם לאחר הופעת המשיח - השם ית' יתגלה לעיני כל! נזכה כולנו לנבואה.

אז לא תהיה כבר ההזדמנות לעבוד את השם ית' בתוך הניסיונות מתוך הסתר הפנים. לכן כדאי לנצל הזדמנות יקרה זו. כאשר בני אדם יזהו את הניסיונות יתגברו ויתקנו במהירות ובדייקנות, הדבר יגרום לסוף תיקון העולם במלכות ש-ד-י במהרה אמן.

היציאה מהנפילה, העבודה על רשמי הנפילה

כאשר מדברים על תיקון האדם ועל העבודה הרוחנית של האדם מגיעים בסופו של דבר לתיקון המידות. מכל ספרי הקודש מכל הדורות: ספרי מוסר, ספרי קבלה, ברור שללא תיקון המידות אין אפשרות בכלל להתפתחות רוחנית אמיתית.

בזמנו היו בתי-ספר לנבואה, בהם נביאים, ו"בני הנביאים", שהיו למעשה תלמידיהם, עמדו לפנייהם ולמדו. הנבואה היא לא דבר שבאופן אקראי ירד מלמעלה, אלא היו לומדים את דרכיה, היתה דרך סלולה להשיג את הנבואה.

היום כמובן אין בתי ספר לנבואה, אבל מתחילים ללמוד כיצד להלחם ביצר ולהדבק בשם ית'. דבר מאוד מעניין: כאשר מעיינים בספרי הקודש של גדולי ישראל בכל הדורות, למשל בספר "שערי קדושה" של הרב חיים ויטאל, כתוב בפרק ח', על "דרך קצרה מאד להשיג את רוח הקודש".

התאור מתומצת ביותר: מתחיל בכך שעל האדם לתקן את כל המידות, שיהיו כל מעשיו לשם שמים, ויעשה תיקונים על כל דבר שעשה חשב והרגיש שנפל בהם פגם, וכו', וכך יזכה, ב"ה, לתשובה ולהתעלות ולאחר מכן יעסוק בהתבוננות, ויזדכך.

מפליא שהדרך לא פורטה כדבעי. מכך ניתן להסיק, שחכמינו לא חשו בצורך שהציבור הרחב יבין את הדרך, באופן מפורט וברור כיצד להגיע למטרה. נשאלת השאלה למה? הרי הטבע הפנימי הנפשי שלנו הוא זהה לטבעם ז"ל, ישנן אותן מידות באופי. כיום אנחנו פחות שולטים בנפשינו, וברור שאנו בדרגה נמוכה בהרבה אבל היסודות הם אותם היסודות. האדם הוא אותו אדם, מבחינה מהותית. יש לו אותם מנגנוני נפש. ידוע שהם היו בעלי דרגות גבוהות מאד, אבל המידות היו אותן המידות. אם נעניין באגדות התלמוד, נמצא שמסופר על התנאים (חכמים) שהיו בדרגה גבוהה ביותר שהרי ידוע שכל אחד מהחכמים המופיעים בתלמוד יכול היה "להחיות מתים", הם היו בדרגה של דבקות וזכוך פנימי עצום. ובכל אופן אנו רואים שנתנסו בנסיונות מבחינת המידות, בדומה לקורה אותנו כיום. מעשה בתנא (חכם) אחד, שהיה עני, והיה יושב בשוק למכור סחורה לנשים. הופיעה אצלו אשה והוא התחיל להתפתות.

הוא לא רצה ליפול בפיתוי, עלה לגג וקפץ. כתוב שבא אליהו הנביא והציל אותו. שמר עליו שלא יהרג. אמר לו: "איך עשית דבר כזה?" ענה החכם שלא רצה להתפתות לכן קפץ מהגג. והוסיף: "לו הייתי עשיר לא הייתי צריך למכור סחורות לנשים ולא היו לי פיתויים", אליהו נתן לו סל של מטבעות זהב.

הסיפור מופיע בגמרא. מסיפור זה משתמע שאלו אותם נסיונות כפי שמתנסים בהם כיום. ההתמודדות עם מידות הנפש, במקרה זה, עם התאוה. והדבר תמוה. כיום אם יקרה מקרה דומה, קרוב לוודאי אליהו לא יבוא להציל את האדם, כי ניסים מסוג זה דורשים זכויות גדולות ולא כל אדם זוכה.

מצד אחד באמצעות אליהו הנביא נעשה נס מדהים, הוא טרח להגיע ממרחק גדול למקום, להציל את התנא, הדבר מעיד על השגחה פרטית בדרגה גבוהה וגלויה מצב של גילוי פנים רציני, ה' שלח את אליהו הנביא שיטרח להצילו, ומצד שני הוא התנסה בפיתוי שאפילו בני דורנו יכולים להתגבר עליו בקלות יחסית, ב"ה.

כיצד יתכן הדבר? בתיקון המידות ישנן דרגות רבות. "כל הגדול מחברו יצרו גדול המנו". על מנת שהבחירה החופשית תתאפשר ולא תתבטל - כאשר אדם גדל מבחינה רוחנית - גם יצרו גדל במקביל לכן בימים עברו כאשר חכמינו היו בדרגה גבוהה ביותר - היצר היה מתגרה בהם בחריפות.

ורק בזכות הכלל הגורס: "הבא להיטהר מסעיין אותו" - יש סיכוי לאדם המתאמץ לנצח בסופו של דבר את יצרו. בדרך כלל כאשר האדם מתחיל להתקרב לשם ית', מזדכך - מתעלה ומתקדש, מתעורר אצלו צורך עז להפטר מהמידות השליליות שלו. כאשר האדם חי בחוסר תיקון, לא מפריע לו שיש בו שליליות אלא ליהפך: הוא שמח. הוא כעסן, הוא שתלטן, הוא אכזרי, אך הוא מרגיש את עצמו כמלך העולם. לא מפריע לו - להיפך: הוא אפילו גאה בגסותו.

אך כאשר האדם מתחיל קצת להתפתח, מבין שהעולם אינו רק גיוגל שצריך להלחם בו, ומתחיל לשאול עצמו: מדוע יש לו כאלה מידות קשות בנפשו. כתוצאה מההתפתחות הרוחנית מתעורר רצון פנימי להפטר מהמידות השליליות והאופי הקשה.

האדם מחפש כל מיני דרכים. נשאלת השאלה: האם האדם צריך להפטר מהמידות או שישנה דרך להשתמש בהן באופן חיובי? לתיקון העצמי שלו ולתיקון הכלל? מטרת המידות השליליות ויצר הרע המפעיל אותן, היא לנסות את האדם ולאפשר לו להתגבר ולתקן עצמו ע"י הבחירה בטוב. על האדם לבחור בין טוב לרע ועל ידי כך לקבל שכר רוחני, לעתיד לבוא, בזכות ולא כמתנת חינם. בכל אופן כאשר מתעורר הרע שבאדם האדם שוכח את המטרות והוא וסביבתו סובלים, נלחצים, ואינם יודעים מה לעשות.

ישנן מספר דרגות בתיקון הרוחני: הדרגה הראשונה של התיקון דורשת מהאדם להתבונן במה שקורה לו ולפתח מודעות לרע שבתוכו. האדם צריך להשתדל לגלות מה הסוד הפנימי הנותן לרע ספציפי כח לשלוט בו.

לכל מידה שלילית מנגנון הפעלה מיוחד. אם נתעמק נגלה, שכל מידה באופי האדם היא בעצם כח, כח עצום! הכעס, העצבות, הקינאה הם כוחות. האדם בדרך כלל אינו יודע כיצד להשתמש בהן. היו חכמים שהגיעו לדרגה של שימוש בכוחות אלה בצורה מתוקנת.

אליהו הנביא הגיע לדרגת קינאה לשם שמים. קינאה לה'. פינחס, שאליהו היה גלגולו, גם כן קינא לה'. קינא לשם שמים. יוסף הצדיק. התנסה בתאוה גדולה, והצליח דרכה להפוך להיות צדיק. דווקא בזכות ההתגברות שלו על התאוה הזאת הפך לצדיק.

הוא התמודד והצליח. הם הצליחו לעבוד את השם ית' בשני היצרים: הטוב והרע. לצערינו, בדרך כלל לא מלמדים את הילדים, מה לעשות עם המידות השליליות. לא מלמדים את הילד, את הנער, מה קורה בתוך נפשו.

מה פשר המלחמה בין טוב לרע. מה קורה לו בתוך נפשו, מדוע הוא מרגיש בהתעוררות של המידות השליליות, אלו דברים חשובים באמת, אך לא פעם מסתפקים בשיעורי מוסר ברמה גבוהה כללית ומופשטת ולא מעניקים כלים מדויקים ומפורטים, כיצד להתמודד עם המועקה הקיומית על גווניה השונים.

צריך ללמד את תורת הלחימה הרוחנית מלכתחילה מגיל צעיר. ב"ה נזכה שילמדו בכל בית ספר, כיצד להתגבר על המיכשולים הנפשיים! היצר הרע מעורר את התעוררות המידות ע"י כך שמשחד אותנו במתן עונג מסויים.

כל הבריאה שלנו מבוססת על העיקרון שהאדם שואף לקבל עונג. לומדים בפנימיות התורה שכאשר ה' ברא את העולם, ברא תחילה כלי. הכניס בכלי אור וסילק את האור - זה נקרא "האור בטש בכלי", אחרי שהיתה הבטישה נוצר קטרוג, כי האור נכנס לכלי ללא זכות.

האור הסתלק ואז נוצרה השתוקקות. הכלי התחיל להשתוקק לקבל אור בחזרה. הרגיש פשוט "חוסר אור": כך בדומה קורה לאדם: כיצד גורמים לו להשתוקק למשהו? על ידי מחסור. כשיש מחסור בדבר מה הוא רוצה לקבלו תיכף ומיד. על-פי העקרון הזה ה' ית' ברא את העולם. כך נוצרה ההשתוקקות הראשונה של הכלי לאור. ההשתוקקות הזו היא הרצון לקבל עונג. היות והאדם הוא כלי הוא משתוקק לקבל עונג. השאלה הנשאלת - איזה

סוג של עונג אנחנו צריכים? ואיך האדם בוחר בעונג המתאים, שיתאים לנפש שלו באמת. אולי ישנו סוג אחד, אולי ישנם כמה סוגים? איך האדם יודע מה כדאי לו לקבל ומה יבנה אותו, ואיזה עונג יהרוס אותו? כל עונג שנאסר ע"י התורה - נאסר מפני שבמקום לגרום לתיקון והתעלות - גורם להרס וירידה רוחנית ואין בכח האדם לתקן ולעלות דרגות אלו של עונג - לעבודת ה' ית'.

העונג האסור מושך את האדם והיצר מפתה את האדם, בדיוק כפי שפיתה את חוה ואת אדם הראשון, כך הוא מנסה לפתות אותנו, הנוסחה פשוטה: הוא מגביר את הדימיון ומרכז אותו בדבר האסור ומשכנע את האדם שתמורת החטא יקבל עונג עצום ללא כל צורך להתאמץ ומשכנע אותו לא להתגבר - ולפרוש מהחטא עד שח"ו האדם נגרר.

הוא אומר לאדם: "אין צורך להתאמץ, החטא עדיף, כי הוא נעים וקל לביצוע רק תבוא ותטעם". מובן, שבמערכת הזו פועל גם הדימיון שלנו. יש לנו בנפש את כוח הדמיון, שמצטרף לתאוה הרגילה והפשוטה שיש לאדם לכל מיני דברים, ומגביר את הרצון לסיפוק מסויים, וכך האדם נמשך לעונג.

ע"י שהיצר הגביר את כח הדימיון וצירף אותו לתאוה הבסיסית. בחיי קדושה, המושג של עונג אינו פסול, הוא חלק הכרחי לקיום האדם. ללא עונג האדם אינו יכול להתקיים, לכן צריך "לקבל על מנת להשפיע", זאת הדרישה מאז שהאדם הושם בגן עדן: לאכול מכל עצי הגן - זוהי קבלת עונג בדרך מתוקנת.

לאכול מעץ הדעת - זהו קילקול גמור - קבלת עונג בגניבה. כנגד רצון השם ית'. בדיוק היפך התיקון! כאשר האדם טועם עונג שמותר ע"פ תורה - אוכל למשל מאכל כשר ומברך עליו, אך כוונתו היא רק על מנת להנות, ולא על מנת לעשות נחת רוח לשם ית', ולהתחזק גופנית לעבודת הבורא - אלא נהנה לצורך הנאתו בלבד, זו קבלה פסולה של עונג - אך ניתנת עדיין לתיקון.

אך כל עוד לא תיקן האדם את כלי הקבלה שלו, קבלה פסולה של עונג זו מחזקת את הכח הבהמי שבאדם ובבריאה, ולכן גם גורמת לקיטרוג ולהסתלקות האור האלוקי העדין והזך מתוך נשמת האדם. האדם אמנם נהנה אך נפשו חשכה עליו. האנשים הנהנים מתענוגות העולם, לכאורה היו צריכים להיות מאושרים מכולם, שמחים ועליזים, האמת היא שאין להם שמחה אמיתית כלל. אם נביט בפניהם נראה ההיפך: חושך. עוברות השנים, והאדם נכנס לחושך יותר גדול. הדבר איננו מובן על פי השכל הפשוט, אם האדם מקבל את כל התענוגות שהוא רוצה, הוא צריך להיות מאושר, הרי טוענים שכל בעיתיות האדם נובעת מכך שהוא לא קיבל בגיל הינקות והילדות כל מה שהוא רצה.

יש לו "תסכול", הוא צריך "לשחרר" את עצמו, ולקבל מה שהוא רוצה וגמרנו. ואין יותר בעיות. אך למעשה זה לא פועל כך. האדם "המשחרר" את עצמו ומקבל מה שהוא רוצה, הופך למסכן יותר. במשך הזמן ממש יכול להגיע למצב קשה. זו הסיבה שישנם הרבה אנשים לא שמחים. למרות קצב הקידמה ומסלול החיים ההשגיים הרגילים, המובילים את האדם לכך שישתכלל ושיג עוד דברים ועוד "עונג", האדם אינו מאושר - אלא הוא ריק מתוכן יושב בחושך ונשמתו מתאבלת עליו.

הוא חי בדימיון מקבל עונג כלשהו באופן זמני, חושב שהפעם העונג באמת יספק אותו, ולבסוף העונג לא מספק אותו, מעניק סיפוק רגעי, אך גורם לו דכאון ועוגמת נפש. אמנם כלפי חוץ הוא ישתדל להראות שמח - אך בלבו פנימה הוא סובל - הסיבה היא שהעונג שמספק הטבע, כשמשמשים בו בצורה לא נכונה, חונק את הנפש.

האדם מורכב מכמה חלקים: מגוף שהוא החלק המשתוקק לכל מיני דברים חומריים, ומהנפש בדרגותיה השונות. הנפש היא החלק האלוקי. זהו הרכב מענין ופלאי. ממש שני הפכים יחד. פלא: כיצד ה' ברא כדבר הזה.

העונג שהטבע מעניק לאדם, מספק רק את החלק החומרי. נשאלת שאלה: "האם האדם שמשמש בעונג זה לשם שמים, על מנת לעשות מצוות ומעשים טובים, יכול לתקן את החומר? התשובה חיובית: אותם הדברים המותרים שהוא נהנה מהם ונותנים לו סיפוק, ובזכות הסיפוק הזה הוא עובד את ה', באמצעותם הוא מתקן ומעלה את החומריות כמובן בתנאי שהעונג כשר, והאדם מברך תחילה - על פי ההלכה.

בחיי הקדושה יש מקום לעונג, אם האדם משתמש בו לתיקון עצמו והעולם כמיצוי של מטרת הבריאה. לעומת זאת היצר הרע מפתה את האדם ע"י מתן עונג מדומה ופסול וגורם לו להתעוררות המידות השליליות.

אם האדם לא היה נהנה מהכעס לא היה כועס לעולם. ידוע שבזמן התעוררות הכעס האדם חש סיפוק הנובע ממידת הגאווה. אך מיד לאחר מכן האור האלוקי מסתלק מנפשו. האדם "נהנה" מכך שנתן "מנה" לאדם שהרגיז אותו - אך לבסוף הוא חש לא טוב.

הכעס לא גורם שמחה. אני מדבר דווקא על הכעס מפני שזו צרה של הרבה אנשים. השאלה היא מה קורה? כיצד היצר מצליח כל הזמן להפיל את האדם בתוך אותה מלכודת? מי שכעסן הוא יודע שהוא כעס אתמול, והוא כועס היום, והוא יכעס מחר. הוא מתקשה לשלוט בכעס. הרבה אנשים נהרסים מהכעס, והורסים גם משפחה, ילדים, פרנסה. האם כל כך קשה לשלוט במידות השליליות שבנפש? בודאי שניתן לשלוט בנפש. הדרך לשלוט בכל מידה שלילית הוא לגלות איזה עונג היצר מספק לאדם תמורת התעוררות המידה השלילית המסויימת. היצר אינו יכול לגרום לאדם לעשות שום דבר שלילי כנגד הטבע האלוקי שלו אלא אם כן הוא משחד אותו תחילה באיזה עונג חריף ומדומה. לפני שהאדם כועס, הוא מקבל מהיצר איזה שהוא עונג. אחרת הוא לא היה כועס.

אם האדם מקנא, הוא מקבל מכך עונג. גם כאשר האדם עצוב, כמה שזה נשמע מצחיק ומשונה, הוא מקבל עונג מהעצבות. אחרת הוא לא היה עצוב. לא היה טורח להיות עצוב. העיקרון פשוט: היצר מספק עונג תמורת התעוררות המידות השליליות. מהו העונג שבכעס? האדם שכועס, מרגיש גאווה, וגם עוצמה. הגאווה שלו מקבלת סיפוק. הוא הופך להיות לכמה שניות "מנהל העולם", או "סגן המנהל".

זהו "עונג" גדול מאד. האדם ממש נהנה מזה. אך לאחר זמן קצר העונג עובר, ומתחיל התהליך ההפוך: הסתלקות האור האלוקי מנפש האדם - חושך עצבות וסבל. זהו הסבל שגורם הכעס. האדם מרגיש איך כל כוחותיו עוזבים אותו.

מי שעבר את התהליך על בשרו מבין על מה מדובר. לאחר הכעס בדרך כלל מופיעה העצבות. לאחר העצבות מופיע היאוש ולאחר היאוש שוב הכעס. או תאוות אחרות, כדי לגוון קצת את הטעם המר....

וככה "צדיקים הולכים מחיל אל חיל". כך האדם הולך ו"מתפתח". כדי להגיע לשליטה בכעס יש צורך לבקש מהשם ית' תחליף חיובי לעונג הפסול שמספק היצר כשוחד. אם האדם אינו יורד לשורש הפגם אינו יוכל לתקנו.

להתאפק ולא לכעוס אינו מהווה פיתרון שורשי לבעיית הכעס אלא מהווה כיבוי שריפה בלבד, ואינו פותר את הבעיה משורשה. ראיתם פעם אדם שיכול להתאפק? שניה שתיים, עוד כמה דקות, וזהו זה.

אחר כך הוא מתפרץ ביתר עוז. מרגע שמתחילה להתעורר מידה שלילית ועד ההתפרצות בפועל ישנם מספר שלבים, מובן שניתן לעצור את הנפילה בכל אחד מהם: הזכרנו כבר שיש השתלשלות בבחירה.

רצון, מחשבה, רגש דבור ומעשה. כך משתלשלת הבחירה בכל ניסיון בו מתנסה האדם. בדרך כלל הצדיק מזהה את תחילת הנפילה בשלב הרצון. כאשר מתחיל להרגיש שהרצון שלו מוביל אותו לכיוון מפוקפק הוא מבין באותו רגע שנמצא בנסיון.

האדם הרגיל אינו מזהה את תהליך הנפילה אפילו לאחר שנפל בפועל. ישנם אנשים שכל הזמן נופלים. ומרוב שהתרגלו למצב מביש זה - הדבר נראה להם כמובן מאליו ולעיתים ממש כנורמה! עד כדי כך שנדמה, שאין אפשרות אחרת. אך זה לא נכון. ניתן להגיע לכך שהאדם לא יפול בקצב די מהיר. אפילו כעסן מקצועי מאד שמתפרץ חזק מאד בכל יום יכול להגיע מהר מאד למצב בו לא יתפרץ בכלל, ב"ה, או יתפרץ לעיתים רחוקות. הזוכים לזהות את תחילת הנפילה עוד בשלב התעוררות הרצון הפסול - ועוצרים את ההדרדרות מיד, אינם זוכים להגיע בקלות לדרגה זו ועמלים קשה להגיע אליה! ישנן שלוש דרגות רוחניות עיקריות: רשע.

בינוני וצדיק. וישנה דרך כיצד להתקדם בסולם דרגות אלו. המצב לעיתים הוא לצערינו, מצב של נפילה מתמשכת. מנפילה לנפילה. בדרך כלל במצב של נפילה עלינו לעצור את הנפילה באמצע ולא להמשיך להגרר! גם באמצע הנפילה יש לאדם אפשרות להתגבר ולבחור בטוב ולחדול מיד מהנפילה. לדוגמה, נניח שהרגיזו אותנו בדבר מאד צודק. האדם יכול להמשיך בכעסו חמש דקות חמש שעות חמש שנים, או מאה שנה. יש אנשים כאלה הכועסים כל החיים. אדם אחד הכועס על אחיו כבר עשרים שנה שאל: "האם אפשר כבר לסלוח לו, האם אין בכך בעיה בהלכה".

קשה לו לסלוח עד כדי כך שהוא חושש שמא לסלוח לאחיו זה נוגד את ההלכה! צריך להשתדל לפחות לקצר את זמן הנפילה ולא להמשיך לפול בלי סוף. כעסת בפעם שעברה שעה, עכשיו תכעס כמה דקות פחות, ובפעם הבאה פחות.

ממש תהליך של גמילה. עצור את הכעס. אתה צריך את העונג? הכעס מענג אותך, גורם לך להרגשה טובה? הזכר מהר בסבל הנגרם לאחר מכן. ובהסתלקות האור האלוקי מנפשך! עצור את הכעס בשלב מוקדם מהרגיל.

זהו השלב הראשון. לאחר שעצרת את התפרצות הכעס, עליך לנקות את נפשך מההשפעות והרשמים השלילים הנגרמים כתוצאה של הכעס: העצבות - היאוש - הרגשת החידלון והאבדון. מאין צומחת העצבות הזאת? כתוב: "כל הכועס כאילו עובד עבודה זרה".

חז"ל אומרים שהנשמה מסתלקת. מסתלק האור האלוקי מנפש האדם ולכן הוא עצוב, נשמתו בוכה עליו. והאדם עצוב. מקור השמחה מהקדושה. השמחה היחידה שיש בעולם מקורה בקדושה. גם כאשר האדם נהנה מהטבע, בסך הכל הוא נהנה מהניצוץ האלוקי הנמצא ומחייה את הטבע.

לא נהנה מהטבע עצמו. □ הטבע לא נותן כלום. מאז שהתרחש התהליך הנקרא: "שבירת הכלים" ניצוצות של קדושה נשבו ברע. כך קורה בכל חטא, כך קרה בחטא אדם וחווה, חלקים רוחניים, הנקראים "ניצוצות", חלקי הנפש של אדם וחווה, נשבו בתוך הרע. תפקידנו לתקן את החטא על ידי בחירה בטוב. הנסיונות שאנו עוברים בחיינו, באים על מנת לאפשר לנו לבחור מחדש ולהוציא את ניצוצות הקדושה שנשבו ברע. כאשר אנו מצליחים במלאכת התיקון האישי וניצוצות קדושה השייכים לנפשינו משתחררים משעבוד הרע - אנו זוכים לתוספת הארה אלוקית בנשמתנו.

זהו המקור של השמחה! למשל: אם אדם אוכל מאכל טעים, השמחה הנגרמת לאדם מהמאכל הטעים אינה נובעת מהחלק הגשמי של המאכל אלא מתוך הניצוץ האלוקי המחייב את המאכל. אך אם האדם לא מודע לכך ונהנה רק מהמאכל עצמו ושוכח שהקב"ה הוא הנותן טעים בטעמים במאכל ויכולת לאדם להנות ממנו, הוא מחזק על ידי כך את בהמיותו האישית, ואת הגישה הבהמית בכלל.

כאשר האדם בוחר ברוחניות ולא בבהמיות - זוכה לשמחה אמיתית. העצבות מופיעה לאחר הכעס והיא אחד הרשמים השליליים שהכעס, או כל נפילה אחרת, משאירים בנפש האדם. הרשמים השלילים המופיעים בנפש האדם כתוצאה מן הנפילה באים על מנת להרתיע את האדם מנפילות - אך מאידך הם שליחים "נאמנים" של היצר הרע הבאים לנסות להפיל את האדם בעצבות - יאוש ואבדון. מובא בשם הבעל שם טוב שהעצבות המופיעה לאחר העבירה, היא לפעמים יותר גרועה מהעבירה עצמה, מפני שהעצבות גוררת את האדם לדרגה ירודה כזו, שיהיה לו קשה מאוד להתעשת ולהתרומם שוב.

מטרת היצר, להרוס את האדם. בתוכניתו, ישנן מטרות פרטיות, ומטרות כלליות. היצר הוא מצביא טוב: הוא אינו מסתפק בכיבוש יעד יחיד, בנפש האדם, אלא מעוניין לשלוט באדם כולו, להשתלט על "מרכז הבקרה של האדם".

הוא רוצה את מפתחות נפש האדם. הוא מתכנן להתמקד בהן, ודרכן מעוניין ללכוד את האדם סופית. באמצעות העצבות הוא מתכנן להרוס את האדם. כאשר האדם עצוב, הוא נלכד בידי היצר בצורה קשה.

כאשר האדם עצוב - קל ליצר להוביל אותו לאבדון ר"ל. מטרת היצר היא להוביל את האדם מכעס לעצבות. על מנת שלא יוכל להתעשת. הכעס נובע מיסוד האש. העצבות מיסוד העפר. האדם עובר מיסוד ליסוד ולא מרגיש בכך.

אך בודאי שתהליך זה, לא חייב להתקיים. במתמטיקה יש כל מיני אכסיומות: "כזה ראה וקדש". בעבודה הרוחנית אחד הדברים החשובים, הוא לא להאמין יותר לאכסיומות שהיצר מכתוב. היצר אומר: "אם האדם כבר נפל בכעס, עכשיו הוא צריך להיות עצוב". כך היצר מוביל את האדם. כך הוא המסלול. אבל ההמשך לא חייב להיות כך. הצדיקים באמת, לוקחים את הנוסחאות האלה, שנראות לנו בלתי הפיכות והופכים אותן כרצונם. משתמשים בכוחות, הכעס והעצבות, למטרות הקדושה.

"מוציאים יקר מזולל" - משתמשים בתמצית הטוב שבמידות השליליות לשם שמים. מובן שדרך זו שמורה רק לצדיקים העושים בה שמוש בהזדמנויות מיוחדות. לאחר שהאדם מתחיל לעבוד, כדי לצאת מהר מהנפילה, במקביל עליו להתחיל לעבוד על רשמי הנפילה שנרשמו בנפשו - "הטעם המר הזה", העצבות, המחשבות הרעות על האדם שפגע בו, החשק להתנקם בו, או היאוש - על כך שנפל שוב.

כל אחד בהתאם למתכונת בה היצר הרע מנסה לפגוע בנפשו - האדם צריך לפתח את יכולת ההתבוננות. ודרכה לחקור את נפשו לעומק. להיות מעין חוקר נפשי. אם האדם יחקור נכון את עצמו, וגם יעזר בדברים שחז"ל למדו אותנו, בזמן שיהיה במצב של נפילה, יהיה לו מאד קל לצאת ממנה, כי הוא כבר מכיר את המסלול.

בדומה לאדם הלומד נהיגה, המכיר את התמרורים, ונוהג בלי להתנגש. בדיוק כך זה פועל. מתחיל לראות כיצד הולך ומתפתח, הוא רואה מה קורה לו, כי יש בו כבר דעת, לכן הוא יכול להתחיל לתמרן ולנסות להשתחרר.

העבודה על רשמי הנפילה מתבצעת אצל כל אדם בצורה אחרת, על פי המבנה שלו, ועל פי השלב בו הוא נמצא בעבודה שלו. זאת עבודה שצריכה להתנהל בצורה שאינה דווקא

שכלית, לפעמים בדרכים שהן מעל לשכל כמו השימוש בהתבוננות בשמות הקודש, שמותיו של ה'.

"אין חבוש מתיר עצמו מבית האסורים" - יש בשמות ה' כח מסויים, שיכול לעורר את האדם לאחר שנפל. כאשר הוא נשאר בלי שום כח, תפוס במקום בו נפל. ההתבוננות בשמות הקודש יכולה להועיל לו להתעשת.

יש שני שמות בסיסיים שעוזרים לאדם לעבוד על רישמי הנפילה. מצד אחד השם: "ש-ד-י" ומצד שני השם: "י-ה-ו-ה" אין להגות שמות אלו או להוציאם בפה. מותר רק להסתכל בהם ולחשוב עליהם.

מי שינסה שיטה זו - יעריך את השפעתה. זאת השפעת הקדושה שהיא מעבר לשכל ההגיוני. ובזכותה האדם מצליח להשתחרר ממלכודות היצר. נתמקד לרגע במצב המופיע לאחר הנפילה. נניח שהוא עצר את הכעס, לא לקח לו עשר שעות, לקח לו חמש שעות. עצר את זה. ברוך ה'. זו התקדמות. אבל הטעם הרע המורגש בנפשו וכל מה שהזכרנו, בכל אופן גורמים לו נזק. בשלב זה על האדם להשתמש קודם כל בשם הראשון: ש.ד.י. - זה שם של שמירה.

ברגע שהאדם בנפילה הוא מתנתק. זהו נזק נוסף לפגם הנגרם כתוצאה מהנפילה. האדם מתנתק מהשם ית'. מתנתק ממערכת הקדושה. הנשמה שלו מתנתקת ממנו, ברגע שהוא מנותק - היצר טורף אותו בקלות.

השם "ש.ד.י." מביא לאדם כוח מחודש ושמירה. למה דווקא שם זה מופיע במזוזות? ידוע שהמזוזות שומרות על האדם ועל ביתו. השם ית' נותן כוח בשם: "ש-ד-י" לשמור על הנפש. מצד אחד לשמור ומצד שני להבריח את היצר, שלא יבוא כך לטרוף את המסכן. כתוב בספור יציאת מצרים, שבזמן שעם ישראל הלך במדבר, כל אדם שהענן פלט מתוך מחנה הקדושה, עמלק תפס אותו ועשה בו שפטים. כאשר האדם במצב של נפילה, זה בדיוק כמו אותו אחד שנכשל בתוך מחנה בני ישראל והענן פלט אותו החוצה. היצר מתנפל עליו לאכול אותו בתאבון. השם ש.ד.י. עוצר את התהליך הזה. יש בו כוח שמירה. אין לנו שום השגה ותפיסה מיהו הקב"ה, ידיעתינו והבנתנו הם רק על דרך התגלותו, וניהולו את העולם.

ה' פועל את פעולותיו, דרך צנורות רוחניים הנקראים ספירות ודרך שמות הקודש. כל שם מגלם בתוכו כוח מסויים. בזמנו המקובלים השתמשו בשמות הקודש בכל מיני דרכים. בעיקר כאשר עם ישראל היה בסכנה. כיום לומדים על שמות הקודש בצורה עיונית בלבד. והשמוש בהם אסור. בעבודה הרוחנית חושבים על השמות במחשבה מכוונת. למשל: אדם עצוב לאחר שהוא כבר כעס, והבין שהוא ברמה ירודה, מה הוא עושה? בדרך כלל האדם נכנס לתוך עצבות ומצבו הופך גרוע יותר.

השלב הראשון לאחר שהאדם עוצר את הנפילה הוא לבקש באמת סליחה מהקב"ה, על מה שהוא עשה בקשת סליחה כנה ואמיתית. אם האדם מצטער רגע אחד על מה שעשה, זה מספיק בדרך כלל יש נטיה לקונן הרבה.

גם זו מלכודת שדרכה היצר מכניס את האדם ליאוש ולמסכנות ואי אפשר לצאת ממנה. על האדם לבקש סליחה באמת וה' מוחל. כתוב שהאדם ברגע אחד יכול לזכות בעולמו. "ברגע אחד גאלתיך".

זה השלב הראשון. זה ה"סור מרע". העצירה הראשונה. לאחר שהאדם עוצר את הנפילה צריך לבקש סליחה בפשטות וזהו. אבל, היצר לא יתן לו. הוא יתחיל לטרטר לו במוח: "אתה כזה ואתה כזה, ותראה מה שעשית".

"ואתה לא תצא". "כל החיים תהיה כזה, אין לך סיכוי... " ככה כל אחד לפי הרפרטואר האישי שלו. הוא צריך להתחיל לחשוב על השם: "ש. ד. י." וכך יתנתק מהשלליות שמנסה לחנוק אותו בנפשו.

בשלב ראשון על האדם להיות מודע ולמקד את התחושה השלילית בצורה כמה שיותר מדויקת. אם נשים לב כשנתבונן, נגלה שישנן תחושות האוחזות באדם באזורים שונים בגוף. העצבות היא תחושה שעולה וחונקת בגרון, התחושה די מקבילה אצל כל האנשים. הקינאה מקרינה תחושה ברורה לאזור הבטן. על האדם לנסות למקד תחושה זו בצורה מדויקת וכשהוא מרגיש את העצבות האוחזת בו - באותו האזור בו מרגיש שהעצבות אוחזת בו, הוא צריך לצייר את השם ש. ד. י בחוזקה, על האזור בו הוא חש את התחושה. לצייר בדימויו את השם: "ש-ד-י" ההתבוננות בשם הנ"ל מנתקת את המנגנון השלילי השולט על האדם. זה נשמע אולי משונה, אבל זה פועל. זכור: אסור לבטא את השם בפה, מותר רק לחשוב. לצייר במחשבה את האותיות. זו הפעולה הראשונה העוצרת את השתוללות היצר. □ לאחר שהאדם עוצר את התהליך השלילי על האדם להתחבר מחדש.

הוא יכול כמובן בזמן שהוא מתחיל לחשוב גם להתפלל לבקש מה' שיעזור לו. אבל עיקר המאמץ צריך להיות במחשבה. במחשבה ממוקדת על התחושה. אחר כך האדם צריך להתחיל להתבונן. זה היה "סור מרע" עכשיו צריך "ועשה טוב". שבמקרה זה - פירושו לבנות את הכוחות, למשוך את החיות מחדש לתוך נפשו.

לאחר החורבן בא התיקון. בחורבן בית המקדש כתוב בזוהר שאותיות שם הוי"ה נפרדו. "י.ה.ו.ה". נפרדו, והי"י הסתלקה למעלה. ועד שיבוא משיח היא עומדת שם למעלה. מה פירושו של דבר? מה למעלה? מה פירוש ההסתלקות הזו? כתוב בחז"ל "לא מצא ה' כלי מחזיק ברכה לישראל אלא השלום", לכן ברגע שהאדם מנותק מה' הוא בעצם לא בשלום. הוא לא קשור איתו. הוא לא באחדות. גם בתוך נפש האדם יש חיבור אותיות השם: "י.ה.ו.ה." כלשון הכתוב, "ועשו לי מקדש ושכנתי בתוכם", איך ה' יכול לשכון בתוך האדם? מכאן שיש לו מקום משכן, אחרת כיצד ישכון באדם. מקום משכן זה הוא שאפשר לנביאים לזכות בנבואה או לאנשים בדרגות יותר נמוכות לזכות ברוח הקודש או לאנשים בדרגות נמוכות יותר לזכות בשמחה, בהתעוררות, מקום המשכן שבאדם - הוא בתוך הלב. לכן השפע יושפע מחדש ללב האדם מהמוח המצייר את אותיות השם. אותיות השם: "י-ה-ו-ה" שבתוך נפש האדם יתחברו שוב. □ האפשרות קיימת בתוך האדם - אם האדם מחבר עצמו בצורה נכונה, הוא גם מחבר את האותיות למעלה.

מהתעוררות התחתון מתעורר העליון. כאשר האדם עושה את רצון ה', אך כאשר האדם נופל הוא בודאי אינו עושה את רצון ה', אלא גורם לאותיות שם הוי"ה להפרד אחת מהשנייה. היוד לכיוון אחד, לפעמים מתהפך הסדר לגמרי - תלוי בחומרת החטא שהאדם עשה.

הניתוק גורם שחלק מהאור האלוקי יסתלק מנפשו של האדם ומהעולם בכלל. לכן אמרו חז"ל: "שכל הכועס, הנשמה שלו מסתלקת ממנו". האור האלוקי השורה על האדם מסתלק ממנו. כתוב: "שפמליה של מטה מפרנסים לפמליה של מעלה", "בני ישראל מפרנסים לאביהם שבשמים".

□ כיצד יתכן שאנו מפרנסים לה? אנחנו יכולים לתת משהו לקב"ה? יש לו הכל, מה הוא צריך אותנו? מה שאנו יכולים לתת לו בעולם הזה, הוא התיקון הפנימי שלנו. התיקון ואחדות הכוחות בתוך נפשו, המתאחדים לעבודת השם, מאחד את העולמות ומאפשר שהקב"ה ישפיע על עם ישראל שפע ברוחה גדולה.

זהו הרצון שלו, למטרה זו הוא ברא את העולמות. כך כל העולמות מקבלים את השפע שהם צריכים. בלשון חז"ל קראו לתהליך ההתבוננות "ליחד יחודים". המקובלים מיחדים כל מיני יחודים של אותיות, ועל ידי הצרופים האלה במחשבה מרוכזת ובהתבוננות, גורמים לכך שה' יתעורר להשפיע רחמים, להוריד שפע. מטרתנו במאמר זה אינה ללמד כיצד "ליחד יחודים", אלא להקנות כלים ליהודי הרגיל לקום מתוך הנפילות. וללמד כיצד באמצעות נפשו ימשוך שוב, לנפשו, את מה שהסתלק ממנו בזמן הנפילה, ובנוסף הוא יכול לגרום באמת להורדת שפע לכל הבריאה.

זו הדרגה הנכונה שהצדיקים הגיעו אליה דרך התגברותם על הנפילות. כתוב על דוד המלך שהוא לא היה ראוי למעשה שהוא עשה, אלא לשם מה הוא עשה את זה? כדי להורות תשובה. ישנם מספר הסברים. הסבר נוסף אומר: "דברי העבד ודברי הרב, דברי מי יתקיימו?" דוד המלך רצה שה' יקרא על שמו, כפי שנקרא אלוקי אברהם, אלוקי יצחק ואלוקי יעקב. מדוע הם זכו שנקרא על שמם? - מפני שהצליחו לאחד את אותיות שם הוי"ה בתוך נפשם.

כך משכו את השראת השכינה לתוך עצמם והפכו למרכבה. כתוב שהאבות הם המרכבה, גילוי של ה'. על ידי האחדות הפנימית שלהם, שבאה מעבודת השם השלמה, בדרך העבודה הזו שתחילתה התגברות על הנפילות, הצליחו לגרום לכך שה' יקרא על שמם. ועוד בסוגריים: האחדות הפנימית, שאנו מדברים עליה, נוצרת כשהאדם עובד את ה' בכל מצב. לצדיק האמיתי לא אכפת כלל, אם הוא נמצא במצב של התעלות, או אם הוא נמצא בירידה, אם טוב לו, אם רע לו, אם כואב לו, אם מר לו.

זה לא מעניין אותו. □ כל תחושה, כל רגש כל בעיה שיש לו במציאות או עם עצמו, מהווים עבורו חומר גלם לעבוד את ה'. לכן אם נפל - קם: "שבע יפול צדיק וקם". לו ה' היה רוצה שלא יפול, הוא לא היה נופל.

אבל זה כאמור, בדרגות הגבוהות. אדם פשוט, לא מגיע לדרגות אלו במהירות. אצל הצדיק הכל מאוחד, זה לא משנה לו באיזה מצב הוא נמצא. איך מגיעים לדרגה כה גבוהה?? - מהעבודה הפשוטה הזו שתארנו לעיל.

בעבודת ההתגברות לאחר הנפילה. לאחר מכן האדם מגיע, בעזרת ה', להתגברות באמצע הנפילה. לאחר מכן מגיע להתגברות לפני הנפילה. כך לאט לאט, האדם מצליח, בכל מצב, להגיע לאחדות הזו ולא מתנתק מה'.

המבחן הוא לא להתנתק מהשם ית' - גם כאשר מר לאדם. כאשר האדם ממשיך להיות קשור עם ה' בכל מצב ובכל חלק מנפשו, מה שניקרא אצל חז"ל לעבוד את ה' בשני היצרים, הוא גורם לכך שהמשכן הפנימי שלו יוכל להיות מוכן להשראת השכינה.

כתנאי ראשוני על מנת שהשם ית' יקרא שמו עליו. תנאי נוסף הוא שיעמוד בניסיונות מיוחדים. דוד המלך רצה להגיע לכך. הוא חשב: "אברהם זכה יצחק ויעקב, גם אני מעוניין בכך - על מנת להתקין את הרגל הרבעית למרכבה: תיקון ספירת המלכות". ה' אמר לו: "אני אנסה אותך". להם לא הודעת שאתה מנסה אותם. אותם ניסיתי בעצמי, ואותך אנסה על ידי שליח. אני גם אומר לך מהו הנסיון, ודע שתפול בו". דוד היה מוכן לכך, לכן ה' ניסה אותו בדבר ערוה, עם בת שבע.

כתוב שדוד יכול היה לא לפול, אבל הוא אמר: "אם ה' אמר שאני אפול - דברי הרב ודברי התלמיד - דברי מי יתקיימו?". הוא היה במצב של ביטול האגו שלו כלפי שמים, ולא דאג לשמו הטוב - אלא רק דאג לכבוד שמים.

היה חשוב לו רק רצון השם ית', וטובת עם ישראל. בזכות עבודתו המסורה זכה להיות המשיח. הוא יגאל אותנו בעזרת ה', במהרה בימינו. ישנם צדיקים שעבדו את השם ית' במסירות נפש אינסופית מבלי לדאוג לעצמם.

כמו שדוד אמר: "בחנני ונסני". כאשר האדם נפל, עליו לבקש סליחה, ולחשוב על השם: "ש. ד. י." לאחר מכן עליו להתחיל למשוך בחזרה את החיות האלוקית והשפע. משיכת החיות האלוקית מתבצעת באמצעות התבוננות בשם: "י. ה. ו. ה." השם השני שהאדם צריך להתבונן בו. ההתבוננות בשם זה היא נושא לעצמו. התבוננות זו מביאה לאדם הרבה אור, הרבה שמחה, מחזקת אותו. כך כתוב בתחילת שולחן הערוך: "שוייתי י.ה.ו.ה. לנגדי תמיד". כאמור לעיל, לאחר שהאדם התנתק מהמערכת השלילית והתבונן תחילה בשם: "ש-ד-י" - שזאת בחינת: "סור מרע", צריך להתחיל בתהליך: "ועשה טוב" על ידי ההתבוננות בשם: "י-ה-ו-ה". עליו לצייר את השם: "י.ה.ו.ה." על המצח, בלי דמיונות, בלי מחשבות, בלי רגשות, רק להסתכל על האותיות, במשך כמה דקות. התבוננות זו גורמת לכניסה מחודשת של האור האלוקי לנפשו. אנו מצוויים בדור זה להשתכלל מאוד במלחמת היצר - למען נוכל להיות לעזר בסוף תיקון הבריאה הקרב ובא. ולכן עלינו לפרט ביתר פרוט את דרכי התיקון לפרט ולכלל באופן שיתאים לדרגת הדור, וכך לעשות את הכלים המתאימים להשראת שכינת עוזו בקרבנו. אמן כן יהי רצון!

הנאמנות

(שיעור זה נאמר בדרך לקברו של כלב בן יפונה) הקב"ה מחפש בכל התקופות אנשים נאמנים, שיוכל לתת להם תפקידים ויוכל להשרות את השכינה עליהם, ויוכל להשתמש בהם לתיקון העולם.

הנסיונות שעוברים כדי להגיע לתפקידים רוחניים כלליים, הם בעיקר נסיונות של נאמנות. הנאמנות - היא דבר חשוב ביותר. מי שמקבל על עצמו תפקיד צריך לדאוג לצבור ולא לעצמו. הנאמנות היא תכונה שבאה מהנשמה, אבל האדם צריך לעבוד הרבה כדי שהיא תשרה עליו, ושלא יפול בנסיונות בענין הנאמנות.

יש נאמנות לשם ית', יש נאמנות לעם ישראל, יש נאמנות לתורה, יש נאמנות לצדיק. לפעמים הנאמנות האמיתית עמוקה ומורכבת ולא מובנת בעיני ההמון הפשוט, לפעמים מנהיג נראה כנוטש את ההמון בחוסר נאמנות, אך כוונותיו עמוקות יותר ומכוונות לשאת פרי לטובת העם לטווח ארוך.

זאת תחבולה במלחמת היצר שאורב למנהיג תמיד. □ כשהשם שלח את משה להוציא את עם ישראל ממצרים, הוא ניסה אותו. הנסיונות בענין הנאמנות הם קשים ביותר. הם מתחילים מגיל צעיר, כשיש לאדם דעת מינימלית.

אם הוא צריך להגיע לתפקיד של נאמנות לכלל, מתחילים לבחון אותו כבר מגיל קטן. את משה רבינו בחנו עם הזהב והאש. הוא בחר את האש, הוא לא בחר בכסף, לא היתה לו תאוות בצע. □ האש היא החלק הרוחני. את כל הנביאים, הצדיקים, השופטים, את כלם ניסו בענין הנאמנות. כתוב במידרשים שקודם כל ניסו אותם בדבר קטן, כמו אצל משה רבינו עם הגדי, את דוד המלך ניסו עם הצאן, כדי לבדוק את מידת הנאמנות שלהם. האפשרות להתפתח ולהביא את הישועה, תלויה בכך שיהיו אנשים נאמנים, מסורים במסירות נפש ומחוסרי אינטרס. נאמנות, פירושה, גם כשהיצר מנסה להטעות. היצר יכול להביא נסיונות, מתוחכמים מאד לאדם. הוא יכול להראות לאדם לילה בזמן של יום. הוא יטעה אותו וינסה לנתק אותו מהתורה, מהשם, מעם ישראל, מהחכמים. נאמנות במסירות נפש פירושו: האדם מוסר את הנפש שלו, מבטל את הנפש, האדם לא צריך לשים לב לשכל ולא לשום דבר ולהשאר נאמן.

זה מאד קשה (הנסיונות שבאים עלינו עכשיו, גם הם נסיונות של נאמנות. כל ההתפתחות של הגאולה תלויה בזה. היצר תופס לא רק את השכל, אלא גם את התחושות, והרגשות, את כל אישיות האדם.

לא מספיק שהאדם נאמן בשכל. אלא גם בתוך הנפש, בשכל, ברגש, בתחושות, גם שם האדם צריך להיות נאמן לקב"ה. כלב בן יפונה היה נאמן לקב"ה, למשה, לאשתו מרים, והיה נאמן ליהושע. נאמן - פירושו שגם בנסיון הוא לא מתנתק.

הרי לאדם יש שלבים שונים בהשגה שלו. ברגע שהוא בהתעלות הוא משיג את האמת. שם אין לאף אחד בעיה. אח"כ היא מסתתרת מעיניו. השאלה היא האם הוא ימשיך להיות קשור עם האמת, ימשיך להאמין, וידע שהוא בנפילה ושהבעיה היא אצלו, עד שתבוא שוב הארה ושוב יראה את האמת.

מפני שהשם כל הזמן מאיר ומסתתר, מאיר ומסתתר, והאדם צריך להשאר נאמן ולא להתנתק, וגם כאשר הוא בחושך צריך להיות מוכן למסור את עצמו. אי אפשר לדרוש נאמנות מאדם שאינו יודע את האמת. נאמן, חייב להיות אדם שהשיג איזו השגה של אמת,

ואח"כ ההשגה מסתתרת ממנו ומנסיים אותו. האם תלך אחרי מה שראית או האם תסלף ותתחיל ללכת אחרי מה שנראה לך עכשיו. לכלב היה נסיון רציני של נאמנות. לכאורה, לא ברור בכלל מדוע שלחו מרגלים, האם לא מספיק שהשם אמר להם שהארץ טובה מאד? נראה, שהקב"ה ומשה רצו לבדוק אותם אם הם נאמנים, לפני שהם נכנסים לארץ, משום שאם הם היו נכנסים לארץ בלא להיות נאמנים - הם היו הורסים את הארץ. הנשיאים היו נאמנים רק בשכל, לכן ברגע שהם ראו במציאות משהו אחר הם התהפכו, ובגדו. במה הבגידה? - לא בזה שהם ראו את המציאות כמו שהיא, אלא הבגידה היא, שכאשר חזרו הם לא נגשו למשה ואמרו: זה לא כמו שאמרת לנו, אולי אנחנו לא ראינו, אולי תסביר לנו מה קורה.

אלא הם באו ותקפו, הם התנתקו ועשו מרד, ונפלו בנסיון הנאמנות. את האמת המציאותית הם ראו, היו שם ענקים וזה היה מפחיד. אך חטאם הוא בכך שהלכו אחר מראה עיניהם, תוך ניתוק הנאמנות.

כלב הרגיש שהוא בסכנה, לכן הלך לקברי האבות, להתפלל, להיתבטל בביטול פנימי לפנייהם ולהתקשר אתם במידת הנאמנות שהיתה טבועה בהם. בקברו של אברהם אבינו הוא עורר את הזיכרון של ברית בין הבתרים, שם נאמר לאברהם אבינו: "ידוע תדע כי גר יהיה זרעך בארץ לא להם, ועבדום ועינו אותם ארבע מאות שנה... ואחרי כן יצאו ברכוש גדול". בנאמנות יש מדרגות. יש נאמנות סבילה - כלומר הוא איתך, אבל הוא לא יעשה דבר ברגע הקריטי כדי לעזור לך. כך אהרון היה נאמן למשה, אבל לא הצליח לעצור את העגל, לא מסר את עצמו עד הסוף, הוא נהג לשם שמים כמובן אבל לא עצר את התהליך הזה. ויש גם נאמנות פעילה. למשל כלב היה בדרגה של נאמנות פעילה. הוא מסר את עצמו, לא נשאר נאמן רק בלב. גם כשהיה צריך להלחם עם כל העולם, ועם כל מי שעומד בדרך לאמת - הוא מסר את עצמו.

כלב לא רק שתק אלא גם השתיק את כולם. זו הדרגה הכי גבוהה של נאמנות, למרות שהוא לא היה קשור עם משה כמו יהושע. יש הבדל בין בחינת יהושע לבין בחינת כלב. יהושע היה תלמידו של משה וקבל ממנו את הברכה, כדי להינצל מחטא המרגלים. "ויקרא שמו יהושע". מבאר רש"י "יה יושיעך מעצת המרגלים". כלב לא היה עם קרבה גדולה למשה, אבל הוא היה אמיתי וידע שהוא רחוק, על-כן ידע שלפחות דרך האבות, יקבל את השמירה. הוא הלך בדרך יחידי לחברון להתפלל וזה הציל אותו. בזכות זה שמסר את עצמו בנאמנות, ברגע הקשה, הוא הציל את עם ישראל. יהושע לא היה יכול לעצור את התהליך של המרגלים משום שהוא מזוהה עם משה. הוא מבוטל למשה, ואז הוא כאילו משה. אבל כלב היה מהעם לכן היה לו הכח. "ויהס כלב את העם". - צריך להתפלל בקבר של כלב על הנאמנות ועל הקשר, זה הנסיון הכי חשוב והכי קשה, להתפלל שגם כשיהיה לנו הסתר פנים קשה כשאינו לנו קשר ואנחנו מנותקים, שנוכל להתקשר עם הבחינה הזו של כלב, ושנוכל להתעלות ולהיות שמורים.

החיים מאד מסובכים, האדם לא יודע מתי ינסו אותו. כך היה כלב, הוא נשלח אחר כך לעוד שליחות, לחקור את הארץ ביריחו. כתוב שכלב ופנחס הכהן, הלכו לרגל ביריחו, אצל רחב. פנחס הוא כהן, הוא מלאך השם, רוצה נראה לא רוצה לא נראה, וכשבאו לחפש אותם אצל רחב הוא נעלם, ולא ראו אותו, כלב לא היה בחינת כהן, לכן הלך במסירות. רואים שבזכות זה שהוא עמד בנסיון של המרגלים יהושע שלח אותו ליריחו, נתן לו תפקיד רציני. אם כלב לא היה נאמן בתפקיד השני, יכול היה ח"ו להרוס את מה שנבנה, אם היצר היה עובד. הוא חזר ופעל בנאמנות, ובזכות זה הוא זכה לחברון.

חברון מלשון חיבור. הוא התחבר ולכן זכה שהירושה שלו היא חברון. מסופר בגמרא על אשתו של כלב שהיתה מכוערת ואף אחד לא רצה להתחתן איתה. אך הוא התחתן איתה לשם שמים. כל כך הרבה הוא השקיע ועבד על עצמו להשתלט על הטבעים, שהיא לא דחתה אותו, ולבסוף כתוב שמרים הפכה להיות יפה וצדיקה מכל הנשים.

בזכות האהבה שאהב אותה והקשר ששמר איתה, שגם זה בכלל נאמנות, השם ריחם עליו והפך אותה ליפה. זה מראה שכאשר האדם עושה משהו בנאמנות, ונותן את עצמו עד הסוף גם מהשמים נותנים לו. כמו שהוא לא ראה את הכיעור של אשתו, כן הוא לא ראה את הכיעור של הארץ. כתוב שהארץ היא בחינת אשה. הוא הסתכל רק בחלק הטוב של הארץ. גם אצלנו יש הרבה תפקידים, וצריכים להתפתח, הבחינה הרצינית שעלולים ח"ו להכשל בה היא הנאמנות.

לכן צריכים להתפלל לה', שנקלוט את עבודת הנפש של כלב, וזה יכול לעזור לנו בעבודת ה'. כל האפשרות של ההתפתחות תלויה בנאמנות שלנו ובאופן בו נעמוד בכל הנסיונות. איך מפתחים את מידת הנאמנות? האדם צריך להיות מופשט, האדם צריך להכיר את כל המידות שלו, ולדעת היכן היצר יכול לנסות אותו.

למשל אדם שאוהב כסף - כשהוא מקבל תפקיד ודאי היצר ינסה אותו בזה. או אם אדם יש לו גאווה - היצר ינסה אותו בגאווה כדי לנתק אותו, ולפתותו שיקח לעצמו. אם יש אדם אחד שהוא עצלן - היצר ינסה אותו בעצלנות ועל-ידי זה הוא יסטה מהדרך, לכן האדם כדי להגיע לנאמנות צריך להכיר את כל הפגמים שלו, להיות אמיתי ולדעת איפה הוא תפוס, ולא להכנע כשהיצר בא, ולהלחם בגבורה.

החובה של כל אחד היא להגיע לענין של הנאמנות, להיות עבד השם ולא עבד היצר. נשאלת השאלה מדוע שלח יהושע גם את פנחס ליריחו? אולי מפני שהוא פעל בנאמנות בעבר. כשארע מעשה זמרי, הוא ראה שיש כאן חילול ה', ואז קנא לה' והרג אותו.

כלב ופנחס עמדו בניסיונות הנאמנות. אם כך לשם מה הם דוקא נשלחו לתור את יריחו? והתשובה: מפני שהם היו צריכים לתקן את החטא שעשו המרגלים הקודמים. גם רחב היתה נאמנה כלפיהם, ומסרה את עצמה כדי להצילם.

כשהאדם בא לקבר של צדיק עליו להכין את עצמו כדי להתקשר איתו ולהפיק תועלת. אמנם גם כשהאדם בא בתמימות יש תועלת. אך ישנה חשיבות להכנות. יש מספר שלבים בהכנות השלב הראשון זה להתקשר עם הצדיק, באופן נפשי, לחשוב עליו, לדבר אליו, אפשר לקרוא לו בשם, הנשמה שומעת הכל.

דבר שני, זה להתקשר עם עבודת הנפש שלהם. על כלב גילינו שהעבודה שלו היתה מסירות נפש ונאמנות. צריכים לחשוב על הבחינה הזו, אח"כ צריך לחפש מה חסר אצלנו, בתוכנו בבחינות האלה שהצדיק השיג.

ואח"כ צריכים לבקש מהשם שאותו כח של עבודת השם שבו הצדיק עבד על עצמו והשיג את השלמות, שזה יעבור אלינו. אח"כ צריכים להשאר עם זה באופן מופשט, בלי הדמות של הצדיק, אלא רק להכנס לתחושות הנאמנות.

צריכים להתפלל לשם, שתמיד ימצא אדם אחד בעם ישראל, שישתיק את העם כשהעם סוטה מהדרך. זה מאד קשה לעמד בדבר כזה, להדבק באמת כשכלם נכשלים, ולעמד בזה עד הסוף, זה לא פשוט. בנסיונות שלנו היום אנחנו צריכים את זה מאד. נאמנות ללא שכל וללא כל טעם. השלב האחרון בהתקשרות עם הצדיק, לבקש שכל יהודי גם ישיג את השלמות שלו בבחינות שהוא צריך. ולבקש מהצדיק שיתפלל שהשם ישלח כבר את הישועה.

ישנם גם יחודים מיוחדים שהאר"י ז"ל מסר לכוון אותם על קברי צדיקים, אך מובן שזה לא שייך לכל אדם, אלא צריך לזה הרבה הכנה, טהרה והדרכה. ידוע מחז"ל העקרון שעבד מלך - מלך. האמרה הזאת משקפת את התפקיד של יהושע ואת עבודת הנפש שלו.

מצד אחד, למה עבד של מלך הוא מלך? ואם הוא מלך, לשם מה הוא צריך את המלך? ואם הוא עבד, אז הוא לא מלך? עבד שצריך להיות מלך זה מסובך. מצד אחד צריך להיות בביטול כלפי המלך האמיתי.

מצד שני צריך להיות מלך כלפי העם, כדי שהעם יכבד את המלך האמיתי. מצד אחד צריך להפעיל את המידות של ההכנעה והביטול, ומצד שני הוא צריך להיות עז וחזק. וזה שילוב קשה, משום שאדם שעובד על ביטול, הוא רוצה לבטל את כל המידות שלו.

את השתלטנות שלו, ואם הוא מבטל את הכל איך הוא יוכל להיות מנהיג? לכן עבודתו היתה כה מסובכת ועדינה. לא בכדי יהושע היה מצאצאיו של יוסף הצדיק, שגם הוא היה עבד ומאוחר יותר מלך. מענין לציין שבעיקבות יוסף הצדיק עם ישראל עזב את ארץ ישראל וירד לגלות מצרים ומאוחר יותר יהושע מזרעו הכניס את עם ישראל חזרה לארץ ישראל. יוסף הצדיק היה בחינת שור לכן היה צריך להלחם בקליפת מצרים, יהושע היה בחינת ראם, לכן אולי זכה לארץ הצבי, ארץ ישראל. יהי-רצון שנזכה כלנו אמן.

התבוננות

התבוננות - פירושה הסתכלות פנימה, בתוך הנפש, על מנת להשיג השגות, אור, בהירות. ההתבוננות נעשית בשילוב של הרגש והשכל. ההתבוננות שאנחנו מדברים עליה, היא לא התבוננות של השכל הפשוט, אלא הרגש מפנה עצמו לאיזה שהוא כוון, השכל מתלווה בחולשה, משום שהרגש יותר חזק באותו הזמן, השכל מתלבש מאחור ומנסה לקלוט מידע היכול להגיע דרך הרגש. זו ההתבוננות בפנים. ישנם מספר סוגי התבוננות מהותיים: האחת: התבוננות בנושא מסוים, האדם רוצה לקבל בהירות.

- סוג זה של התבוננות, זהו ריכוז של הרגש והשכל בנושא מסוים, כאשר מצד אחד האדם, קשור לה' י"ת באהבה, ומצד שני, נמצא בביטול האגו כך, הוא מצפה לקבל מידע. זו לא תפילה, שהרי תפילה היא בפה.

זו תפילה נפשית - שכלית, של קשר לנושא, כשמצפים לקבל מידע מבלי לדעת מה הוא יהיה. זהו סוג התבוננות שהולך מצמצום לפתיחה, ומחכים לראות מה מתקבל בפנים. למשל, אדם רוצה לדעת מה היתה עבודת הנפש של אברהם אבינו, הוא לא יודע מה יגיע אליו, הוא רוצה לדעת, הוא פתוח, קשור עם השם, והנפש שלו מבקשת, רבונו של עולם, תגלה לי משהו שאדע.

אם האדם באמת בביטול, ועושה את זה לשם שמים, כלומר לא סתם לסקרנות, אלא כדי להתפתח ולהשתפר - פתאום, הוא יכול לקבל ממש תשובה ברורה, תשובה יותר מקיפה ואח"כ יצטרך להשתמש בשכל כדי לחקור.

מקבל דרך החכמה ומנתח ע"י הבינה. זו התבוננות על נושא מסוים בצורה פתוחה. הסוג השני של ההתבוננות הוא: התבוננות בשמות הקדושים של השם ית'. האדם מתבונן, מתרכז לצייר את האותיות של השם במצח שלו והוא בצפיה ללא כל מטרה מסוימת. ע"י הקשר הזה האדם מתחיל לקבל אור, כח, שמחה אמונה וכל מיני דברים. אין לזה מטרות אלא רק שיהיה קשר. בבחינת "שיויתי ה' לנגדי תמיד", כמו שכתוב בשולחן ערוך בהלכה. זו מצוה.

ז"א שהאדם צריך להיות כל הזמן קשור עם ה' ית', עם האותיות, וגם עם המהות: "בכל דרכיך דעהו". כל מקום שהוא הולך - ה' איתו. יש סיפור על שני הצדיקים, רבי זושא ורבי אלימלך, פעם הציבור מינה את רבי אלימלך לרב העיר, ואחרי שמינו אותו, במקום ללכת ולתת דרשה ולעשות סעודה - הוא הלך לישון. האנשים התפלאו, מה זה, עשינו אותך לרב ואתה הולך לישון? והעירו אותו, הוא לא קם הם צעקו וצעקו והוא לא קם. הלכו לאח שלו והאח אמר שהוא יעיר אותו. הוא נכנס לבית של אחיו והוא כיסה את המזוזה בחדר שבו הוא ישן, ברגע שהוא כיסה את המזוזה - הוא התעורר.

הם מיד הבינו שהוא לא אדם פשוט, כלם התפעלו. הם רצו לדעת מה הוא עשה. האח הסביר: האח שלי הוא צדיק גדול, כל הזמן במחשבה שלו הוא חושב על שם השם. הוא בדביקות כל הזמן. כשהוא הולך לישון הוא לא יכול לחשוב על זה, לכן לפני שהוא הולך לישון הוא קושר את עצמו לאותיות ש. ד. י שעל המזוזה.

ברגע שכיסיתי - הוא לא יכול להיות לא קשור, ולכן הוא התעורר מיד. הקשר יכול להתפתח ולהיות אין סופי. בקבלה, יש מה שנקרא כוונות. הצדיקים הגדולים היו מתפללים ועושים כוונות של השמות הקדושים.

ישנם שמות קדושים שהם לא בשימוש אצל הציבור ויש להם הרבה מאד עצמה מאגר של כח רוחני. הצדיקים שידעו לכוון נכון ולהגות אותם נכון, הם היו יכולים להפוך את כל הבריאה. לכן רק הכהן הגדול היה יכול להגות את השם המפורש.

הוא היה שמור בסוד, משום שיש לו הרבה כח. לאמירה יש כח, לא מעצמו, אלא בגלל שכך השם חקק. כל שם מראה על מהות מסוימת. גם אצל אנשים. שמות הקודש האלה - אסור להגות אותם ואסור להתבונן בהם, רק למקובלים הגדולים. מי שניסה להשתמש בהם ולא היה בדרגה הנכונה, היו לו הרבה בעיות, כי הוא בעצם לא יודע להשתמש בשמות באופן המתאים. ישנם שמות מאד מורכבים. האר"י הקדוש, לימד את הרב חיים ויטאל זצוק"ל, ואמר לו שרק הוא היה מוכשר ללמוד את זה.

קל וחומר היום, שאנחנו לא כל כך מוכשרים לכך. הבעל שם טוב, אמר שמה שאפשר להשיג בכוונות של השמות - אפשר להשיג בכח האמונה הפשוטה. אם יש לאדם אמונה אמיתית - הוא יכול להשיג את אותו הדבר.

ישנם מקובלים ספרדים שמתמשים בזה. הקבלה העיונית - היא לימוד של רעיונות, כמו כל לימוד אחר בתורה, אין בזה סכנה. הסכנה היא כשהתחילו להשתמש בשמות הקדושים - בקבלה המעשית.

ההתבוננות בשמות הקודש יקוק ושדי, אפילו שהאדם אינו יודע דבר, רק ההתבוננות בזה יכולה לתת לו התעוררות, הרגשה טובה, שמחה. מומלץ לפני שהולכים לישון לחשוב על השם שדי. במשך הזמן האדם יכול לפתח את זה.

אפשר להשתמש בזה לעבודת נפש. קיים סוג נוסף של התבוננות והוא: התבוננות על מידות האדם. ההתבוננות היא כדי להתבונן על הנפש, לראות מה הפגמים שלה, מה הכוחות שלה וכיצד לתקן. אם האדם לא משתמש במכשיר שנקרא התבוננות - קשה לו להגיע לשורש הבעיות שיש לו. אם האדם אינו מגיע לשורש - הוא אינו פותר את הבעיות. כמו שיש שן רקובה - צריכים לעשות טיפול שורש, כדי שהכאב לא ימשיך, כך בנפש אם האדם אינו מתבונן על הכוחות החיוביים והשליליים, שלו הוא לא יכול לפתור את בעיותיו באופן יסודי.

הוא יכול לתת פתרון זמני, או טכני, אך זה יחזור שוב ושוב עד שהאדם יגיע לשורש של הבעיה. בהתבוננות מהסוג הראשון אנחנו משתמשים כדי להגיע ולחקור בתוך הנפש, כדי שהאדם יגיע לשורש הבעיה ויוכל לפתור את הבעיה באופן סופי.

איך עושים את זה? אם האדם רוצה לדעת על עבודת הנפש של אברהם אבינו - הוא צריך לחשוב על השם אברהם, ובאותו הזמן צריך לשאול את השאלה. חושב על השאלה לכמה שניות ואח"כ הוא מרוקן את המחשבות שלו.

לא חושב על זה יותר, לא משתמש בשכל שלו לשום דבר, רק נשאר עם תפילה נפשית, קשר עם השם ומנסה לבקש ברגש שלו, בלי לדבר ומבקש מהשם שיגלה לו, ואח"כ גם את זה הוא מפסיק. הוא עושה כלי - הבקשה היא הכלי ומבטל את הכלי - ומפסיק, ע"י זה שמבטל את הכלי - הוא מושך אור, אם האדם רוצה לעשות כלי ובכח רוצה למשוך את האור - יש קטרוג והאור לא יורד.

האדם צריך, למשל, עם אברהם אבינו, אחרי ששאל ומבקש שהשם ית' יגלה לו, ואז נכנס לביטול, שאם השם לא יגלה לו - לא נורא, הוא לא לוחץ. ממשיך לחשוב על השם אברהם, בטוב לב ובלי לחץ והוא מחכה. זה בראש ובנפש - צריך להרגיש רצון לקשר, כמו ילד שרוצה להתקשר עם האבא שלו, ואחרי זמן פתאם תבוא לו מחשבה. בשלב הבא - צריך לבדוק במחשבה. מרגישים שפתאם נכנסת מחשבה מלמעלה. אז באה לו מחשבה שאברהם אבינו עסק בחסד. הוא אינו יודע כיצד הוא עסק בכך ובאיזו צורה - כל החלק הזה של חקירה מסביב לזה - זו הבינה. וכך צריך לעשות באותה שיטה על נקודת החסד, צריך לשאול שאלה על החסד, ואם האדם באמת בביטול ומחפש קשר עם השם, מראים לו, אולי לא בהתחלה אבל במשך הזמן.

"כל העולם נברא לשמשני ואני נבראתי לשמש את קוני" - כל העולם נברא כדי לשמש אותנו, כדי שנתפתח, נקבל שכל, השגות וכל מה שנקבל זה כדי שנשמש את השם. ההתבוננות - היא לא רק התבוננות לשם התבוננות, אלא כדי לעבוד את השם. או כדי לקבל איזה מידע על הנפש, או כדי להגיע לדביקות בשם, ליצור איתו קשר, או שאם יש בעיה בחיים, טוב להתבונן על הבעיה. בהתחלה, עדיף לא להתבונן על הדברים של העולם הזה, משום שהאדם נגרר אחריהם. זה מעורר את השכל הפשוט ואת הרגש הפשוט ולא נשאר מזה דבר. כדאי לפני שמתבוננים, ליטול ידים, זה מטהר את האדם וככל שהאדם יותר מזדכך, התשובה תהיה יותר מהירה, יותר עמוקה יותר מקיפה.

האדם צריך להתיעץ עם צדיק כדי לדעת שאכן זו תשובה ולא סתם דמיון. קודם כל צריך להתבונן על דברים מופשטים, על עבודת הנפש, ורק אח"כ הוא יוכל להתבונן במערכת החיים היומיומית, שהיא למעשה, חיפוש האלוקות בתוך הטבע.

זה דורש שאדם ידע מה שייך לטבע ומה שייך לאלוקות. האדם צריך לתפקד במציאות ולא להיות אדם מנותק. יש מושג שנקרא הפקרות של קדושה ויש הפקרות של קליפה. למשל, אדם החליט שהולך ללמוד תורה, ואומר שהשם יתן לו פרנסה.

הוא חושב שעושה בקדושה, אבל זו הפקרות של קליפה. זה נובע מעצלנות, משום שאינו רוצה לעשות דבר אחר, עושה מה שנוח לו, ומה שנראה לו בדמיון. היו עניים שבחרו לחיות ולעבוד את השם בעניות.

אבל זה מתוך אחריות, ובחירה. מסופר על ר' אלעזר, הבן של רבי שמעון. הוא היה שמן מאד ואוכל לשם שמים, כל פעם הוא היה לוקח סכין חותך מעצמו שומן ושם בשמש, כדי לראות אם התולעים פוגעים בו.

כתוב שמי שהוא צדיק - התולעים לא פוגעים בו. מי שמתקן את הפגם של הקנאה - התולעים אינם פוגעים בו. היו לו גם פצעים ברגלים. אשתו טפלה בו, לילה אחד שמעה שאחרי שטפלה בו והלך לישון שמעה אותו אומר: יסורים יסורים בואו אלי.

היא ראתה שהוא מבקש יסורים, היא עובדת כל כך קשה, והוא מבקש יסורים. אמרה לו שהיא יותר לא מכינה לו אוכל, כל היום היה לומד ובלילה היה מבקש יסורים. זו היתה עבודת הנפש שלו, עם היסורים הוא היה מזכה את העולם. היא החליטה שהיא לא רוצה להכין בשבילו. היתה אניה בדרך לארץ ישראל, פרצה סערה והאניה כמעט טבעה. אדם אחד נדר, שאם הם ניצולים, את כל האוכל של האניה - הוא נותן לרבי אלעזר. האשה לא ידעה דבר מכל זה.

למחרת היא רואה שלא רק שהוא אוכל, אלא 120 איש אוכלים איתו. היא היתה בטוחה שלא יהיה לו אוכל, וכך הבינה שזה לא פשוט ושהשם דואג לו. כך, הבינה שלא היא זאת שמפרנסת אותו, ולכן היא חזרה לשרת אותו.

אחרי שהוא נפטר - לא קברו אותו. גופו היה בעלית הגג, החכמים היו שואלים אותו שאלות והוא היה עונה להם. אחרי יום היא ראתה שיוצאת לו תולעת מהאוזן, היא דאגה שהוא פגם, אמר לה שלא תדאג, שפעם הוא שמע על מישהו שהוא לא בסדר והוא לא הוכיח אותו.

זו הפקרות של קדושה, הוא ידע שהשם נותן לו את האוכל. היו הרבה צדיקים שהיו עושים כל מיני דרכים בעבודת הנפש, בדרגות שאדם רגיל לא היה מסוגל לעשות. לכן בכל התחומים צריך שיהיה המשקל הנכון. שלא יהיה היצר לבוש בבגדים של עבודת נפש.

כיצד רוכשים יראת שמים?

סגולות שונות מביאות ליראת שמים. האחת לימוד בתורה ובספרי המוסר. בכוח הלימוד לעורר את הלב ליראת שמים. סגולה שניה היא ההדבקות בצדיקים. יש לצדיקים יראת שמים אמיתית ואם אדם נדבק בהם, תומך בהם, עוזר להם, סופג מהם, מסתכל על הפנים שלהם, כל אלה מעבירים לו תחושה של יראת שמים אמיתית. בכל מצב, שהוא יראה את הצדיק זה משפיע עליו לטובה. אם הצדיק שמח זה מביא לו שמחה של טהרה, אם הצדיק שבור מכל התיקונים זה מביא לו תחושה של אחריות ורצון להיות שותף. איך האדם יודע אם הצדיק, צדיק אמיתי? אם דבריו נשמעים, סימן שיש לו יראת שמים.

אם יש לו יראת שמים, כדאי לספוג ממנו. סגולה שלישית היא הביקור בקיברי צדיקים אדם יכול לספוג מהעבודה שצדיקים עשו. כל צדיק עשה עבודה רוחנית בכוון מיוחד, ואם אנחנו יודעים איך כל צדיק עבד, למשל הולכים לאברהם אבינו, יודעים שהוא עבד במסירות נפש, באהבת השם, מבקשים מהקב"ה שבזכות אברהם אבינו אנו נקבל כוח בעבודת ה'.

זה בקשר לקברי הצדיקים. סגולה רביעית: אומרים שלהסתכל על השמים זה מביא יראת שמים. בכלל ההסתכלות בפלאי העולם שהשם עושה, אם בשמים אם בארץ גם זה מביא הרגשת התרוממות.

סגולה חמישית: היא התבוננות בשמות ה'. על ידי זה שאדם מתבונן בשם - ש.ד.י ובשם י.ה.ו.ה בכל יום, למשך מספר דקות הוא נכנס לאטמוספירה אחרת. אפילו אם הוא לא מבין בזה שום דבר. לא צריך להבין, לא צריך גם לדמיין שום דבר. פשוט הוא יודע שזה שם השם, זה מביא את האדם ליראת שמים. סגולה נוספת היא: לקום בלילה לתקון חצות וללמוד אחר כך אחרי חצות גם זה סגולה ליראת שמים. כל מאמץ שאדם עושה בכוון כזה, אפילו אם אין זו בדיוק הסגולה הכתובה, ואפילו אם אינו יודע, זה משפיע. לא אמרתי, שהוא צריך לעשות הכל ביום אחד. אני אומר, שבכל פעם יעשה משהו וכשהוא עושה, יבקש ויכוון שזה יהיה ליראת שמים.

אפילו אם זה לא נכון, או זה לא מדויק, זה לא משנה, אם הכונה טהורה אז השם עוזר. אין אדם שאין לו עליות וירידות. אם אדם נופל ויראת השמים מסתלקת ממנו לכמה רגעים. אם עושה או חושב דברים לא נכונים, לא להכנס לזה וליפול.

צריך לצאת מהנפילה מהר ככל האפשר. זה מראה שיש לאדם יראת שמים. מהר ככל האפשר הוא יוצא מהנפילה וחוזר לתקן הנכון ומתמלא עוד פעם בשמחה ובאהבת השם ובמסירות, זה מפתח אותו ושומר עליו ונוטע בו יראת שמים. מי שיראת שמים היא בטול. בטול פרושו שלא אכפת לי מה קורה לי כשלעצמי, אלא מה שטוב לה' ויקרה, שיקרה. אם הדברים הטובים הם מהשמים, גם אם אני עושה פעם טעות גם זה בשביל ללמוד.

כמו שאומרים שאין האדם עומד על דברי תורה אלא אם כן נכשל בהם. ואם לא היו ישראל חוטאים, הנביאים לא היו מופיעים. בסוף הספור אנחנו נראה שגם הנפילות הם לצורך עליה. אם אדם עובד על זה.

ומכל נפילה מתרומם מחדש, אין טוב מזה. אך מובן שעל האדם למנוע את עצמו מכל נפילה. יראת שמים פרושה, שאדם דואג לצרכי שמים. זוהי יראת השמים הגבוהה. הוא לא דואג לעצמו. לא מתעסק עם עצמו.

להיות חיל טוב זו לא המטרה. המטרה זה הקב"ה ועם ישראל. ככה כל הגדולים היו. צריך לחשוב על זה בכל יום. כמה פעמים ביום להתבונן בזה. "והשבות אל לבבך" - בסוף זה חודר. יש סגולה לבקש על זה מתחת למי המקוה.

שם, זה טוב, לבקש על יראת שמים שלנו, של הילדים, של האשה ושל כלם, במחשבה. כתוב בספרים שזה מקום שם אין ליצר בכלל אפשרות לקטרג, כשהוא מתחת למים. זה מקום בדוק. היו צדיקים שאת כל הישועות שלהם הביאו דרך המקוה. מי שעובד ומשקיע, בסוף הוא זוכה. "יגעת ומצאת, תאמין". ככה זה. ועוד צריך לזכור שאחרי ש"יגעת ומצאת" - תמשיך להאמין. מובן, שהמפריע העקרי ליראת שמים זה היצר. הנוסחה של היצר היא, שתפחד ממנו.

ההפך מיראת שמים הוא יראה מהקליפה. מפחד מהיצר. כאילו הוא בעל היכולת, הוא בעל הכוחות. הוא יקבע לך את הכל. הוא קובע לך את התנאים, את התוצאות הוא אומר לך מה לעשות, ואתה שומע בקולו. זו הנוסחה שהוא רוצה להכניס לנו. המלחמה עם היצר בקשר ליראת שמים זה להגיד לו שאתה דוקא לא רוצה לפחד ממנו. אתה מפחד רק מהקב"ה. תשימו לב שרוב השטויות שאנחנו עושים זה נובע מזה שאנחנו מפחדים מהיצר. או מהיצר שלנו או מהיצר של אחרים. תעשו חשבון נפש, תמצאו שרוב הסטיות שאנחנו סוטים ימין ושמאל נובעות מכך שאנחנו מפחדים, שאם נקום מוקדם ללמוד תורה, אחר כך יהיה לנו קשה, ואנו כבר מתכננים, שאין שום אפשרות, לפעמים אני מתכנן לעשות משהו, אך אני פוחד, מה אחרים יגידו.

מה האשה תגיד! מה זה יגיד! מה הוא יגיד! הרבה מאוד דברים אדם מונע את עצמו מלעשות, דברים לשם שמים, מהפחד שלו מהקליפה. ברוב הפעמים שאני ראיתי שיש צורך לעשות משהו לטובת עם ישראל משהו דחוף וחשוב ועקרוני, הופיעו כל מני סוגים של הפחדות שונות. כל אדם שתמיד רוצה להביא שנוי טוב ומועיל לכלל ואמיתי, מתחילים לבוא לחצים והפחדות לא לעשות. אך זהו הסימן הטוב ביותר שחייבים לעשות. אסור לוותר. את הפחד מקליפה צריכים לשים מול עקשנות של קדושה.

עזות של קדושה. היצר - צריך להלחם אתו לפי מה שהוא נלחם אתנו. צריך ללמוד מהיצר, איך לעבוד את השם. היצר לא מוותר אף לרגע. היצר עקשן, יש לו סבלנות, יש לו עומק של מחשבה, משתמש בכל האפשרויות.

אנחנו צריכים להיות יותר טובים ממנו. ללמוד ממנו. 'כי ממנו נקח לעבוד את השם'. אנחנו רואים במגילה שהאחשוורש אמר ש"יהיה כל אחד שורר בביתו, ומדבר כלשון עמו". את המלכה ושתי משום שלא רצתה לעשות כבקשתו הוא העניש.

כלומר היצר הולך אוסף אמצעים והפחדות מכל הסוגים של הדברים. אנחנו צריכים להפחיד אותו. אותו את היצר של האחרים ואת היצר שלנו. כדי שאדם ידע שתמיד כשהוא ירצה לעשות משהו טוב מהנשמה שלו לנשמה של יהודים אחרים, בטוח, מליון אחוז, שתהיה התנגדות ויהיו הפחדות במיוחד דרך פחד, או לחץ, או שכנועים מאד יפים מדוע לא לעשות זאת. למה זה לא כדאי, "זה יכול לעשות ככה או זה יכול לעשות אחרת, וזה יכול לעשות כל מיני דברים", אם האדם מתעקש, הכל נופל כקליפת השום, בסוף אף אחד לא עושה שום דבר. כי אם אדם רק עושה מה שהשם רוצה שאדם יעשה, עושה ביראת שמים, לבסוף דבריו נשמעים, דבר לא עוזר לאף אחד.

היצר לא יכול לעשות כלום. אין לו שום יכולת. חוסר האפשרות שלנו לעמוד בנסיונות ביראת שמים אינה בגלל העוצמה של הקליפה אלא בגלל החולשה של הרצון שלנו בפנים. לא פתחנו את הרצון האלקי מספיק.

זה לא בגלל שהקליפה כל כך חזקה ואמתית ומשורינת ומשוכללת שאי אפשר לעמוד. אין לקליפה שום אפשרות לעשות שום דבר. כשאדם הולך באופן אמתית וביראת שמים אף אחד לא יכול לגעת בו.

לפני שאדם עושה משהו, הוא צריך להגביר את יראת השמים בנפש שלו. לשבת להתבונן ולהתפלל לזה לבקש עצמה של קדושה בפנים. 'השם תתן לי כח כדי שיהיה לי הכח הזה להלחם את המלחמה שצריך שאני לא אפול ושזה יהיה מדוייק ולתועלת של הכלל ולתועלת של השכינה. אם אדם מתפלל מבקש ומכין את עצמו ומחזק את עצמו בפנים אף אחד לא יכול לעמוד. אדם אחד יכול לעמוד נגד כל העולם. כמו מרדכי. 'לא כורע ולא משתחוה'. תעשה מה שאתה רוצה. הנה, המן הרשע גזר גזירה, שלח שליחים.

הכל כבר היה מוכן בשביל לפגוע בעם ישראל חס ושלו. אך הוא לא הצליח. מה שהוא הכין, כמה שהוא השתדל יותר, הוא נתלה על העץ שהוא עשה. כל זה היה רק נסיון של יראת שמים בשביל מרדכי. לראות אם הוא ילך עד הסוף. זה הוא התיקון של שאול המלך. הוא לא הרג את עמלק. חמל על מיטב הצאן. היתה לו רחמנות. על העם, על מיטב הצאן וכל מיני דברים, רחמנות שאינה במקומה. ושם היה צריך להיות אכזרי בקדושה. מרדכי 'לא כורע ולא משתחוה'. לא עשה שום חשבון. צריך עכשיו לקדש שם שמים, לא מעניין אותו שום דבר. הוא התעקש, הוא הצליח ועשה תיקון גדול. אתם חושבים, שהוא לא פחד? זו היתה אחריות.

הוא ראה שהענין הסתבך. זה לא פשוט. תמיד אדם שעושה משהו אמתית, לשם שמים, צריך לדעת שישבכו אותו, זה כמעט חוק בל יעבור. יפחידו אותו ישדלו אותו, ישחדו אותו, ינסו לעצור אותו. כמה שהמטרה יותר גדולה ויותר אמתית היצר יפעיל את כל הכחות, אבל אם האדם עומד איתו, כל הזמן מתחזק בפנים ביראת שמים, חוק בל יעבור שהוא יצליח. אין דבר כזה שהיצר יצליח. אם היצר מקטרג, צריך לקטרג על היצר. הוא שטן, אנחנו נהיה יותר שטנים ממנו. אדם צריך כל יום לחזק את הכח הפנימי שלו. חלק מיראת השמים הבסיסית הוא, שאדם ירצה לדעת מה מצב האמונה שלו באמת ולא בדמיון. אדם חושב תמיד, שהוא כבר צדיק גמור ומושלם וישמרו אותו ויעשו לו נסים ונפלאות. אבל הצדיק בכלל לא מסתמך על זה שהוא יצטרך את הקב"ה כל רגע לנסים ונפלאות. אדם צריך להיות מציאותי וזהיר.

לא דברתי פה על מי שרוצה לעשות משהו אפילו רוחני מאד אבל לתועלת עצמו. דברתי פה על מי שחושב על התועלת של הכלל. כמו מרדכי, הוא לא דאג לעצמו, ולא השתחוה מתוך כוונה של קידוש שם שמים ושל הכלל.

תמיד כשלאדם יש תכניות בקשר לעצמו, אפילו אם הן תכניות של קדושה אמיתית, ולמרות זאת יכול להיות שהוא נגוע באינטרסים באיזה שהוא מקום, יכול להיות שקפץ מעל לדרגה שלו, יכול להיות כל מיני דברים.

ואם ינסו אותו, יכול להיות שהוא לא יעמוד. מה יהיה פרצופו של אותו אדם, שעושה מעשה וכשל חס ושלו, האם אחר כך יעמוד ביראת שמים, ובמסירות כמו קודם? אם יקרה חלילה משהו שלא רוצים, האם אחר כך הוא באמת יעמוד? או שישבר לחתיכות וכל הסביבה תשבר ואף אחד לא יוכל לעמוד? מה החכמה? אדם שהולך במסירות צריך להיות במסירות, לקחת בחשבון את כל האפשרויות.

כמו יהודה שאמר: "בי אדוני". הוא הלך עד הסוף אבל הוא עשה את זה על חשבון. הוא ערב לנער. לא משהו אחר. הוא היה מוכן. הוא באמת היה מוכן. עשה חשבון אמיתי. תמיד כשמדברים על לא לפחד מהקליפות, על האדם לקחת בחשבון שהקליפות באמת יכולים להפחיד.

בעולם הזה יש כל מני עסקין בישינן. כל מני לחצים. מה שאמרתי זה לא שאדם עכשיו יהפוך להיות גבור בלי פרופורציה ובלי התייחסות למציאות, אלא שהוא צריך כל יום לדאוג לזה, שזה ילך ויתפתח. ושתהייה לו יראת שמים אמתית ולבקש ולטרוח על זה. במשך הזמן זה נהיה, בעזרת השם. ואין זאת רק החלטה בשכל. אחר כך קיימת גם השאלה, אם הוא יעמוד. אם אדם לא גבור בתוך נפשו, הוא לא יכול להיות גבור בחוץ. אם למשל אדם נופל באיזו נפילה בעצבות, ואינו יכול לצאת מזה, עד שמוציאים אותו מזה, סימן שהוא לא גבור בנפש. אינו יודע איך לעבוד. גם בחוץ הוא צריך להזהר. אם אינו מצליח לפתור דבר פנימי, דבר חצוני, מי יודע. אדם צריך לדעת כפי שכתוב בזהר, שכל הזמן יש קטרוגים על אדם. מרגע שהוא נולד עד שהוא הולך, שלא נדע מצרות, אבל כך זה מתנהל. אדם שהולך צריך לדעת את כל התוצאות למה הוא הולך.

בדרך כלל כשיש אינטרס אישי בתוך העניינים, אפילו שזה משהו בקדושה, הקטרוג הוא לא נעים ולא תמיד אפשר לעמוד בבדיקה. צריך מאד להזהר. לא להתפס לדמיון של קדושה. זאת לא קדושה זאת טפשות. צריך להזהר בכל דבר. יש כללים שנתנו חז"ל. שבמקום סכנה השטן מקטרג. כל זה לא דמיון. האדם צריך להזהר לא להכנס למקום סכנה. ר' יהושע בן לוי היה נכנס ומרפא ומטפל באנשים במחלות מסוכנות.

אחד הגדולים מהתנאים. לא היה נדבק. הוא היה גדול. זאת תוצאה של עבודת נפש. זה תלוי בעבודת נפש ממושכת, שעומדת בהרבה מבחנים ונסיונות. אדם יכול אולי לסמוך על זה. מה שאני התכוונתי יותר להגיד שיראת השמים צריכה קודם כל להבנות בפנים. על זה האדם צריך לבקש. שתהיה לו יראת שמים והוא לא ירא מאנשים והוא לא ירא מהטבע ולא ירא מהקליפות. לבקש ולבקש ומדי פעם אם יש איזה נסיון קטן לבדוק את עצמו, איפה הוא עומד בזה ואיפה נכשל ולשפץ את זה ולבנות את זה ולבנות את זה. לא ללכת ישר לעשות דברים גדולים, ושאר כך לא תהיה לו בכלל יראת שמים ר"ל. הוא בכלל לא ידע מה שהשם עשה לו, למה עשה לו ואיך עשה לו. מי יודע איפה הוא יעמוד. זו מגמה שצריכה להיות, השם רוצה, שאנחנו נפחד רק ממנו. שנתעלם מהמצב הזה של תלות בטבע, תלות בבני אדם, של תלות בדמיונות, של תלות ביצר. שתהיה לנו איכות פנימית.

אהבת הקב"ה

אהבת הקב"ה זו דרגה גבוהה מאד. חז"ל אומרים שמי שעושה תשובה מאהבה - זדונות נהפכים לו לזכויות. על אברהם אבינו נאמר - אברהם אוהבי. הוא הראשון שעבד את השם באהבה. יש לאהבת השם שני חלקים: החלק החיצוני - המעשי - המתבטא ע"י מעשים טובים, חסד, להרבות באהבת ישראל וכו' - והחלק השני - החלק הפנימי, ריגשות האהבה לאדם ולבורא, המלווים את המעשים הטובים. העבודה החיצונית של אהבת השם ית' מתבטאת בעיקר ע"י מעשי חסד. כתוב: "צדיקים דומים לבוראם", וכתוב שצריך לדבוק בשם ית', ואיך אפשר להדבק בשם? הרי - "אש אוכלה הוא?" אלא - ידבק במידותיו.

"מה הוא רחום אף אתה רחום". כל אבא רוצה, שהבן ילך בדרך שלו. כמשפיע - האבא רוצה שגם הבן ישפיע, ההשפעה בעולם משתלשלת ממידת החסד "חסד אל כל היום". זו הדרך של אברהם אבינו, הוא היה חי בשביל אחרים, גם כשכאב לו מברית המילה, השם ית' אפילו חשב שלא מתאים שהוא יתרוצץ, השם ית' הוציא חמה מנרתיקה, כדי לעצור את האורחים מלבוא, ואברהם - רצה אורחים רצה להשפיע, ואז השם נגלה אליו. אברהם אבינו לא התפנק, נתן עצמו מעל ומעבר, גם כשכאב לו הוא רצה לעשות חסד. השם ית' שלח את המלאכים מחופשים לבני ישמעאל, כדי לתת לאברהם אבינו שכר. עולם המעשה מבוסס על שכר ועונש.

אברהם אבינו התנסה, השם שלח לו שלושה ישמעאלים, בריות פחותות, באמצע התפילה, באמצע הגילוי, במקום לקבל את השפע והשמחה וההארה שהקב"ה בא לבקר אותו, גילוי שכל יהודי מחכה למשהו קטן מזה, הוא רץ לטפל בכמה ישמעאלים...

בכך הוא הראה שהוא דומה לבוראו - הוא משפיע ולא מקבל, אילו היה נשאר עם הקב"ה - זה היה מראה שדואג לעצמו ולא לאחרים. רצון השם לעשות חסד, ושהאדם יתן את עצמו, אך אם האדם לוקח לעצמו, עליו לקחת את המינימום.

כמו שכתוב על רבי חנינא: "כל העולם ניזון בשביל חנינא בני, וחנינא בני די לו בקב חרובים מערב שבת לערב שבת". [ברכות (יז):] זו אהבת השם באופן פעיל חיצוני. יש שעושים חסד בשביל עצמם ולא בשביל הקב"ה - או בשביל השכר, או בשביל הגאווה הפנימית.

ויש שעושים חסד אמיתי בשביל הקב"ה. תמיד כשהאדם עושה חסד, היצר בא לבדוק אותו, האם עושה לעצמו או לא. האדם יכול לעשות חסד בגלל הדין, בלי לערב את הרגש שלו, אלא רק בגלל שזו ההלכה.

יצחק אבינו מתוך דין הגיע לזה שמסר את עצמו. עשה הרבה חסד, מסר עצמו לשם על המזבח. חוץ מחלק הזה שהוא הכרחי - האדם יכול להשפיע, בדרכים נוספות. למשל, להתפלל על עם ישראל. תפילה היא כמו מעשה ואפשר להתפלל כך על כל העולם.

קיימת התפילה על השכינה בגלות, השם הוא טוב ורוצה לתת ולהשפיע. אך בגלל המעשים שלנו הוא יכול להשפיע רק בהסתר ולא בגלוי, הגילוי של השם מוסתר. השכינה היא כמו יוסף הצדיק, שהיה רוצה לשמח את אביו, אבל הוא לא יכול היה, כי ידע שאביו בארץ כנען, והוא לא יכול היה להשפיע עליו. יוסף היה בבחינת היסוד - משפיע, ולכן הוא סבל מזה. כי לא היתה לו אפשרות להשפיע. אין סבל גדול מזה שהשם ית' רוצה להשפיע והעוונות מעכבים ח"ו. זו עבודת הנפש הכללית. ככל שהאדם יותר ויותר ירבה בחסד השפעה ונתינה - התכונה תתפתח בו יותר ויותר.

כל יהודי יש בו את התכונה הזו, רק העבירות וההרגלים הלא טובים עוצרים את גילויה. אך בעצם, זה קיים בנשמה של כולם. הדרך לפתח את האהבה - היא פשוט לעשות. לתת צדקה, הרבה פעמים.

חסד בגוף - לעזור לחולה לזקן, לילד. חסד בנפש - להיות נחמד עם אנשים, לשמח אותם, להדריך אותם. וחסד בתפילה. בכל יום האדם צריך לעשות מכל סוגי החסד. כל אדם חייב לעשות את זה, וע"י זה ידמה לבורא - יהיה משפיע.

בהתחלה לא עושים מתוך טהרה ונקיות, ולא לשם שמים, אבל אם עושים הרבה ומשתדלים להתפלל על כך - זה הופך להיות טהור. יש תכונה למצוות ככל שהאדם מתרגל בהן יותר - האור שיוצא מהמצוה חודר לאדם, מחיה אותו ונותן לו חשק נוסף, בבחינת מצוה גוררת מצוה. האור דחסדים חודר לנפשו ועושה בו רושם, כפי שמובא בספרי הקבלה. ככל שהאדם יעשה יותר יוכל לטהר את עצמו מכל המידות הרעות וע"י זה הוא יוכל גם לפתח את החלק הטוב. צריך לעבוד בחסד כל הזמן, צריך להשתוקק לזה. אברהם אבינו התרגל ופיתח את הדרך הזאת ככתוב "הלוך ונסוע הנגבה" הנגב, הדרום, מסמל את האהבה. לנו יש את זה בפנים. רק צריכים לעשות, וכשהוא, האדם, משפיע הרבה, הגאווה פחות מטרידה אותו.

הופך להיות טבע טוב. על האדם להתפלל שהאהבה ומסירות הנפש יהפכו להיות קנין קבע בנפשו. בכל השלבים הוא צריך להתפלל. החלק הפנימי של אהבת ה': חלק זה קשור בעבודת הנפש. האדם יכול לעשות מצוה בלי שום השתוקקות לשם, ויכול לעשות עם אש פנימית שורפת.

אנחנו חושבים שרק הצדיקים הגדולים יכולים אבל אין זה נכון, כל יהודי לא רק שיכול, אלא הוא חייב להגיע לזה. יש בכך בחירה. האישיות של היהודי היא מפליאה. הוא רק צריך לא להיות עצלן ולא להיות כסיל, רק לחקור את הדרך.

האדם יכול להפוך מאדם יבש לאדם מלא חיות. כל יהודי באשר הוא, לכלם יש נשמה. רק צריך לעורר אותה. מיום ליום זה גובר. אם עובדים על זה - זה גובר. החלק של ההשתוקקות הולך וגובר עד אש. הבעיה היא שאנחנו לא משקיעים. סתם מתפללים, סתם מניחים תפילין - איך יוצאים מזה ומשתנים? כח ההשתוקקות נמצא בנפש של כל יהודי. האדם צריך כמה דקות להתבונן, להתחיל להסתכל בתוך הנפש שלו, ולהתחיל לדבר עם השם ית', לבדוק את הרצון שלו. ברצון האלוקי בתוכנו - אנחנו לא מתבוננים, האדם צריך להתבונן ולמצוא את הרצון בתוכו, להתבונן בחשק הזה להיות קשור עם השם ית'. אפילו הכופר הכי גדול, הוא כופר, משום שלא מרגיש את הקשר.

אבל אם הוא היה מרגיש את הכוחות ורואה את השם ית', האם אז היה כופר? כל יהודי - יש לו את כח ההשתוקקות וצריך בכל יום להתקשר עם הנפש האלוקית שבתוכו. למרות כל העבירות של האדם יש חלק שמשתוקק לשם.

אין יהודי שלא רוצה להיות בסדר. במקום להיות בסדר לעצמו הוא צריך להיות קשור עם השם. צריך למסור עצמו לשם ית'. להפוך את האני - לאין. במצב שהאדם הוא בבחינת אני, הוא אינו כלי זך לקבלת השפע.

כשהוא הופך לאין ומבטל את הרצון לקבל לעצמו, ראוי לקבל שפע. זה אפשר ללמוד מהשינוי שבצורת נ' כפופה ל-ן' סופית - שמראה על משיכת שפע מלמעלה למטה. הדרך לפתח את ההשתוקקות יש בה שני חלקים: החלק הראשון: דרך ההתבוננות ברצון הטוב של האדם ולהפוך אותו לרצון להיות בקשר עם השם ית'.

להיות אוהב השם ולחוש את זה בכל הגוף, זו התבוננות חשובה ביותר. ראשית, מחפשים את החשק להיות בסדר, אח"כ אומרים: "אני רוצה להיות בסדר בשבילך". האחד קשור עם השני, ואת כל הכוחות שיש לי, ואת כל האישיות שלי - יהיו כדי לשרת אותך, כדי לעשות את מה שאתה רוצה, ואז ניתן לחוש את הרצון להיטיב ממש בגוף הכל מכוון לכוון אחד, כלפי מעלה וזה לשם שמים.

האדם צריך להתרכז רבע שעה כל יום ולפתח את ההשתוקקות לשם ית'. "לעורר את האהבה עד שתחפץ". החלק השני: דרך התאוות. לאדם יש מחד נשמה המשתוקקת למעלה כמו נר, ומאידך קיים הטבע ובו כל התאוות הקיימות.

איך זה מסתדר? דרך ההתבוננות האדם מפתח את החלק הנפשי, ישירות כלפי מעלה, ודרך התאוות, בעבודה נכונה, מעלה את החלק החומרי ורותם אותו לקדושה. האדם רעב, לוקח עגבניה, כשהאדם אוכל עליו לאמר, שהוא אוכל כדי שיהיה לו כח לעבוד את השם.

כשהאדם אוכל הוא מרגיש את הטעם. הטעם - זו התגלות של השם ית'. השם ית' נתן לאדם חוש, כדי שירגיש את הטעם באוכל, והטעם הטוב זה פינוק, שהשם מפנק את האדם. בזמן האכילה - במקום לאהוב את העגבניה צריך האדם לאהוב את השם ית'.

להתקשר דרך הטעם עם הקב"ה, זה הקשר שיש לאדם, זה נקרא לאכול לשם שמים. כשהאדם שבע - גם את התחושה הזו עליו להפוך לאלוקות לקשר עם השם ית' - עליו לשמוח, שהשם ית' נותן לו תחושה נעימה של שובע ולהפוך נעימות זו לאהבת הבורא ית' המענג את האדם. יש להפוך גם את זה לקשר עם השם. במצות פרו ורבו, שם לאדם קשה יותר לעבוד את השם ית'. האדם צריך לדעת שאין השתוקקות ואין אהבה חוץ מהשתוקקות ואהבת השם. כל השאר הם רק שליחים, אם האדם לא היה מרגיש ולא היה חש תחושות פיזיות - לא היו לו הכלים לחוש דברים אחרים, דרך ההשתוקקות, שמשתוקק לתאוה של המצוה הזו, כתוב שהוא צריך להגיע לאהבת השם.

איך להגיע? - אנחנו לומדים, שאם האדם עושה הכנה קצרה לפני כל תאוה שהיא, מתבונן ומתקשר, עושה הכנה של קדושה, מתבונן בשם הויה, ומדבר כמה מילים עם השם ית', ומבקש, שהוא יגיע לשם ית' ולא לסיפוק מהתאוה הטבעית - כבר הכל יהיה אחרת לגמרי. ההכנה חשובה מאד, גם לפני שאוכלים ולפני שישנים, לפני כל דבר ודבר. בזמן שהאדם עושה את מצות פרו ורבו, הוא לא צריך לחשוב על אשתו, הוא צריך להרגיש קשור עם הקב"ה. "בהמות - הייתי עמך" - היינו גם במעשה הבהמי - הגופני - הקשר הוא עם בורא עולם באמצעות האישה - המטרה היא להתענג על השם ולא להתענג מקשר בהמי גס ופשוט.

השם ית' יכול לענג את האדם בלי גוף בכלל. כמו להיות שמח בחידושי תורה. האדם צריך להיות קשור עם השם ית', יש לכך הרבה שלבים. מובן, שיש לשמור על הלכות הצניעות. בזמן המצוה האדם צריך לחשוב על בית המקדש.

מובא בקבלה, שבבית המקדש היה הזווג של הקב"ה עם כנסת ישראל. היה המקום בו נוצר הקשר בין האור, אור אין סוף ב"ה, לבין הכלים. הזווג החומרי שלנו הוא השתלשלות של זווג רוחני. הכוונה לקשר ביו המשפיע למקבל. תמיד המשפיע משפיע והמקבל מקבל. אבל המקבל גם משפיע - בבחינת תלמיד המחכים את רבו. בבית המקדש ע"י העבודה של הכהנים והלוויים היה הקב"ה מתחבר עם כנסת ישראל.

כנסת ישראל זה כלל נשמות עם ישראל. לעתיד לבא יחזור המצב בו הנשמות יקבלו שפע ישירות ולא בהסתר פנים. תהיה התחברות. העונג הפיזי שהאדם מרגיש בזמן של זווג זה ענף רחוק של העונג הרוחני של הזווג שבין הקב"ה לכנסת ישראל, לכן אומרים לפני כל מצוה לשם יחוד קודשא בריך הוא ושכינתיה.

כדי שיהיה יחוד. הצדיקים הגדולים, היו מקימים את המצוה בליל טבילה או בשבת. שם מתרחש הזווג העליון, גם בגלות במעשים שלהם גרמו לכך שיהיה זווג למעלה. במשך הזמן האנשים שכחו והתמסרו רק למצוה כפשוטה.

זהו זמן של התעלות, מי שעובד על עצמו יכול להגיע. האדם צריך לחשוב על מציאות בית המקדש, וליצור קשר של השפעה ישירה בין השם לעם ישראל. אם האדם יצליח לחשוב על

בית המקדש - זו כבר טהרה גדולה. כך דרך התאוות האדם מפתח את אהבת השם ית'. כוחה של המצוה הזאת עצום. זהו אחד הכוחות החזקים. האדם כדי לשאת אשה טורח כל חייו. בטבע - זה מחניק. זו הסיבה שאנשים מסוימים אחרי שנה מתגרשים ולא שמחים. באלוקות - צריך לפתח את הקשר הרוחני. האשה - זו מלכות. הגבר - הוא המשפיע. האשה היא ההשלמה שלו. האדם צריך לחשוב על שם י-ה-ו-ה. זה היחוד וההשתלשלות של כל העולמות. בדרגה שאנו מדברים - כל יהודי פשוט יכול להגיע לזה.

זה קצת קשה למי שלא רגיל, אבל אח"כ זה פותח עולם אחר לגמרי. בהתבוננות הזו בתוך הנפש, כשמשתוקקים לשם ית', הטבע מפריע ומושך את האדם. בכל פעם שהאדם נכנס להשתוקקות זרה, רצון שאינו לקב"ה, עליו לבקש מהשם באותו רגע, שהרצון הזה יהפוך להיות לאהבת השם ית', לאהבת התורה, לאהבת ישראל.

צריך שהאדם יקבל את העונג בדרך שהשם רוצה, ולא דרך הקליפות, כך האדם מתעדן, כבר לא כל כך מענין אותו העונג הטבעי. גם לעתיד לבא כתוב שיהיה גוף - אבל גוף מתוקן. המתים שנפטרו יקומו עם אותן המחלות והשם ית' ירפא אותם.

לשם מה צריך גוף - אם יש גאולה בשביל מה צריך גוף? הגוף הוא כלי שמשתוקק. הגוף החומרי, הוא הדרגה הנמוכה יותר של השתוקקות, הגוף - הוא בחינת הרצון לקבל. לקבל על מנת להשפיע - זהו תיקונו.

צריך את הגוף כדי שיהיה כלי שיכול לקבל, ולהפוך את זה לאלוקות. כך היה בבית המקדש: על המזבח היו לוקחים מכל סוגי הטבע, בהמות וצמחים, והיו מקריבים הכל לשם ית', ובכך מראים שהכל לא להנאת עצמם, אלא כדי לעבוד את השם ית'.

עצה לישום מעשי: חיפוש הרצון בפנים, של השתוקקות לקב"ה. להתבונן בזה, ולראות כיצד זה מתפתח. השלב הראשון הוא להתבונן ברצון לעשות טוב, ואח"כ להתפלל ולבקש שאתקשר דרך זה לקב"ה.

זהו חלק האלוה ממעל, שיש לאדם בפנים. הרצון לעשות טוב, הוא הטבע של הנשמה להיטיב. בשלב הראשון יתגלה הרצון לעשות טוב, ואם האדם רוצה לעשות טוב, והיצר מונע מן האדם, למעשה האדם אנוס ע"י ההסתכלות ברצון לעשות טוב, למרות כל מה שהאדם עושה לא טוב - בכך האדם ממתיק את הדינים.

השם ית' רואה שהוא רוצה, ושהיצר לא נותן לו. למעשה הרצון הטוב הזה אינו של האדם הוא רצון הבא מלמעלה. בטבע - זה נראה לאדם, שהוא רוצה לעשות, אבל אם האדם מתפלל ומתבונן יותר עמוק, כשהוא מזהה את זה, הוא מבקש שזה יהפוך להיות קשר עם השם ית', ואז הוא רואה שהרצון בא מלמעלה.

הרצון להשפיע הוא קדושה עליונה. אין זה האני שרוצה להיטיב, אלא השם שולח את הרצון הזה. אחרי שהאדם שופט את עצמו לזכות, אין לו כבר דין על עצמו. החלק של הרצון לעשות טוב, על האדם להפוך אותו להשתוקקות לשם ית'. ממילא כשהאדם משתוקק לשם ית', הוא יעשה רק טוב. הרצון לעשות טוב הוא ההתגשמות של השתוקקות לשם ית'.

האדם רוצה להשתוות לשם ית', רוצה להיות עבד נאמן. שם האדם צריך לבדוק עד היכן הוא מגיע. אפשר באותו הזמן לחשוב על אותיות יקוק. לגלות דרך האותיות. ישנם כמה אמצעים להגיע להתבוננות הזו ביתר קלות: ללכת לשדה - זה מעורר, הקשר עם הטבע והאוויר הצח. אפשר להסתכל על תנועת השיחים, זה מעורר את הנשמה.

או שאפשר דרך ניגון - דרך הניגון להתפלל לשם, או ניגון שיוצא סתם מהלב, בלי שליטתו של השכל. אלה הם צינורות, שהאדם יכול להגיע דרכם להשתוקקות. אם האדם היה עושה התבוננות כזו רבע שעה, במשך הזמן הוא כבר לא יעשה רע לאיש, אחרי שהאדם מרגיש את השתוקקות לשם ית' הוא רואה שזה עיקר החיים.

אפילו שיהיו לו עדין נפילות, אבל זה מעלה את האדם לדרגה אחרת לגמרי. התרגיל הוא בצורה מופשטת, לא בהלבשה של כלים במציאות. אחרי שמתבוננים ברצון המופשט - אז צריך להוריד את זה לטבע.

זה סוף ההתבוננות. יש לדעת שזה לוקח זמן. אדם שלא רגיל בהתבוננות, לא יכול להתבונן בבת אחת. כשהאדם רוצה להתחיל להתבונן, אז היצר שולח כל מיני מחשבות, הטרדות. יש לחשוב על שם השם ית', ולגרש את המחשבות ע"י התבוננות בשם ש. ד. י. במשך הזמן הצינור נעשה נקי, אין כל מיני הפרעות.

בהתחלה צריך לרצות לפחות להתבונן רק על הרצון, מבלי להלביש את זה על מקרה. בהתחלה זה נמשך לטבע, אבל צריך לשאוף שההתבוננות תהיה בכוון מופשט, זה יותר קשה אבל יותר תכליתי. אם האדם מצליח אפילו לשניה אחת, האור שמקבל הרבה יותר גדול, אם האדם מתבונן ועולים לו כל מיני נושאים ומקרים הקשורים לענין ההתבוננות, עליו לא להמשך אחרי זה ולגרש, כדאי גם להגיד "שיויתי השם לנגדי תמיד".

אם האדם עושה כלי, ע"י השתדלות, סוף האור להכנס לנפשו ולהשפיע על כל העולמות, הרי קיימת הבטחת השם ית' ככתוב: "אני השם לא שיניתי". שהמניע והעיכוב לאור הוא רק מפאת דלות הכלים, העכירות הרוחנית.

□ האור האלוקי משתוקק להכנס לכלי ולזכך אותו. זהו תהליך של אתערותא דלעלא, של בטישה של האור בכלי על מנת לחדור בתוכו ולהאירו. מכאן שאם הפרה רוצה להניק, יותר משהעגל רוצה לינוק ע"י השתדלות מינימלית, ודאי האור יחדור ויעורר את האדם לאהבה בתענוגים, הכלי יזדכך והאדם ילך מחיל אל חיל יזכה ויזכה. אמן.

העצבות

הנושא הכללי הוא הבדיקה העצמית הרוחנית שהאדם בודק את עצמו, והנושא הפרטי הוא העצבות. כתוב על יעקב אבינו שהוא ישן וראה סולם מוצב ארצה וראשו מגיע השמימה, ומלאכי השם עולים ויורדים בו. הסולם הזה מסמל את הדרך הרוחנית, דרך הקדושה. זו דרך ידועה וסלולה של עבודת השם ית'. כל אדם נמצא בסולם הזה בדרגה אחרת, בכל רגע הוא נמצא בדרגה שונה. לעיתים הוא עולה, ולעיתים - יורד.

אין עומדים שם. אין אפשרות לעמוד שם במקום. האדם אינו מודע, בדרך כלל, למצבו הרוחני האמיתי והמדוייק. קשה לו לזהות את מיקומו בסולם, אך הוא צריך באמצעות בדיקה עצמית מדוייקת לזהות היכן הוא נמצא.

מבלי שיוסיף או שיגרע מערכו. כשאדם בא לבקש עזרה מצדיק, צריך הצדיק לבדוק מה הוא מעמדו של האדם הזה בסולם הרוחני הזה, להעניק לו כלים והדרכה, ולהשפיע עליו אורות מתאימים על פי מצבו האמיתי של האדם, כל זאת על מנת שהאדם יתעלה. לעיתים הצדיק אינו מגלה לאדם את מצבו האמיתי בבת אחת, על מנת שהאדם לא יתייאש, כי כשהמצב אינו טוב - האדם, בדרך כלל, אינו מעוניין, או אינו מסוגל, לשמוע, או שיתקשה לשמוע.

במצב שכזה נותן לו הצדיק קצת צדקה רוחנית, על מנת שהאדם יתעורר ולפחות ירצה לעשות דבר מה, ואז אט אט הוא מוציא אותו מהמצב הלא טוב, ובי"ה, מוביל אותו למסלול של עבודת נפש אמיתית.

האדם קרוב אצל עצמו, ולכן כאשר הוא בודק את עצמו, אין הוא רואה את מצבו האמיתי. לפעמים האדם חושב על עצמו דברים חיוביים ושלייליים שאינם מדוייקים, שהרי מובן שכאשר מדובר בעצמו, יש לאדם נגיעה אישית, המסלפת לעיתים את ההבחנה המדוייקת.

□ בדרך כלל אנשים הבאים לשאול שאלות - מתארים תופעות או מצבים, ומתרצים לעצמם את מצבם כפי שנוח להם. כל אדם מתרץ לעצמו את מצבו לפי המדרגה הרוחנית בה הוא נמצא. אפשר לקבוע את דרגתו, לפי רמת התרוצים שהוא מציג.

במבט ראשון הכל נראה מאד מסודר ונקי. במבט חודר, אמתי, אדם היודע את הדרך של תיקון הנפש האמיתית רואה במדוייק היכן מונחת בעיית האדם. האדם אינו אומר בדרך כלל את מצבו האמיתי.

הוא מאשים אחרים, או שהוא מפתח כל מיני תאוריות. מה שהוא יאמר - לא ישנה את המצב האמתי. כי המצב האמתי הוא המצב האמתי. מה אפשר לעשות? נותר רק להראות לו את האמת, ולהנחות אותו כיצד להתקדם.

זאת על פי הכלל האומר שיש להתאים את האור לכלי. החוסר בהכנה להתמודדות עם האמת, גורם עיכוב בגילוייה. אין מסוגלים לשמוע את האמת. האנשים צריכים להכין כלים, להתכונן רבות. הדבר גורם לבזבוז זמן רב, ואף יתכן שהאדם לא יגיע לתוצאות בסופו של דבר. כאשר האדם אינו די מתוקן, הוא דורש שיתיחסו בסלחנות ובהבנה לחוסר שלמותו, והדבר גורם שישאר במקומו מבחינה אישית ורוחנית! מבלי יכולת התקדמות. אנשים רבים נמצאים במצב זה, לא אחד ולא שניים. וזאת מהסיבה, כי אינם רוצים שיגעו בנקודות החולשה שלהם. היצר הרע אומר לו: "שמע, הרי עליך להתבייש, מצבך חמור, אין לך תקנה! הסתר זאת מעצמך. אין לך סכוי. כיצד תצא מזה?!" זהו הסתר פנים קשה, כאשר אדם נמצא במצב שאין דרך לומר לו את האמת.

בדרך כלל האדם הזה דורש שהכול יתייחסו בכבוד וברחמים לחולשותיו לא יגעו בהן חס ושלום. והרי הוא כמו שהשן שלו רקובה והוא אינו מסכים שיגעו בה כי זה כואב. מה ניתן לעשות? מזריקים לו זריקת הרדמה, ואולם אחר כך חייבים לטפל בשן.

אם לא יטפלו - תיווצר דלקת, והדבר מסוכן. יש לתת לו אנטיביוטיקה, או טיפול אחר, אבל חייבים לטפל. אחרת - יהא אחר כך צורך לעקור את השן, וזה גרוע יותר. כך הוא המהלך גם בענייני הנפש.

יש לתת מעט הרדמה. מרדימים את האדם, כדי שלא ישים לב למצבו, שירגיש טוב. זו רחמנות, אבל היא צריכה להיות מכוונת כדי להביא אותו לאמת. אילו לא כן - אין זו רחמנות. זהו הסתר פנים.

כך פועלים. זהו התיאור הכללי של הדברים. הדרך של הקדושה היא המדוייקת. יש דרכים דומות לקדושה, העוברות לידה - אך אינן קדושה. זו קליפה. לכאורה ככל שהדרך קרובה לקדושה - כך היא אמורה לתקן את האדם, אך אין זה כך.

ככל שמצבו של האדם מתקרב לקדושה, אבל אינו נכנס לתוכה, הקליפה שלו יותר גדולה, זאת מכיוון שיש בו תערובת מן הקצוות של הקדושה. הוא סופג כביכול אמת, אבל האמת הזאת משמשת את השקר שלו. די קרוב לקדושה. זאת מכיוון שאמת זו די קרובה לקדושה, די מקבילה לה. ואם כך הוא מרגיש: אני "בסדר", אין מה לדרוש ממני, אני אדם מסור, אני אדם נאמן, אני מתאמץ. אני עושה כל מה שצריך. אפילו דברים לא טובים יש ב"י" אדם כזה הולך במקביל לקדושה, ובעצם הפער בינו לבין הקדושה הוא הקשה ביותר.

ולהפך, ככל שאדם רחוק מהקדושה, כלומר: הקליפה תופסת אצלו את המקום העיקרי, הרבה יותר קל להחזיר אותו בתשובה. מכיוון שאין אצלו שום אמת שתעמוד כנגד לטווח ארוך. כשמראים לו את המצב שלו, הוא אינו יכול להתחמק.

לכן לתינוקות שנשבו בקליפה, קל יותר לחזור בתשובה. ואולם תינוקות שנשבו בקדושה כביכול, בפריפריות של הקדושה קשה להוציא אותם משם. זה המצב שהיה בהרבה תקופות בעם ישראל וגם היום זה נמשך; לא לכל, לחלק מהציבור. כיצד אדם יודע אם הוא נמצא בדרך הנכונה או לא? איך אדם יודע אם הוא חי בקדושה, או שהוא חי בדמיון של קדושה, או במשהו מקביל? יש כמה סימנים. כתוב: "עוז וחדווה במקומו". אדם שנמצא בקדושה שמח כל הזמן. כל הצרות שבעולם, לא ישנו את שמחתו. יכול להיות לו קשה מסיבות רבות של עומס יתר - אבל הוא שמח. הוא אינו צריך לשמח את עצמו, השמחה נובעת ממנו. זה סימן שהאדם בקדושה, סימן מובהק. אם האדם בעצבות - תלוי כמה פעמים ביום או כמה פעמים בשבוע הוא נמצא בתוך העצבות. לפי זה הוא יכול למדוד כמה הוא נמצא רחוק מהקב"ה. העצבות היא אבי אבות הטומאה מבחינה רוחנית.

עיקר המטרה של היצר היא להביא את האדם לעצבות. כי כאשר האדם עצוב, העצבות אופפת אותו כמו ענן, ההפך מהשמחה. כל הכלים שלו תפוסים, השכל והרגש אינם פועלים כראוי. ההחלטות שלו אינם נכונות.

ומעצבות ליאוש כבד מאד - קל להגיע. ואז האדם אינו מסוגל לפעילות. ואילו השמחה נותנת כח. כשאדם שמח הוא יכול ללמוד, הוא יכול לעבוד, אינו מרגיש בכלל את הזמן, הכל מתרחב, כל הכלים שלו מתרחבים, הוא נחמד עם כולם.

הוא מסוגל לפעול. כאשר אדם עצוב, הכל מצטמצם בו. גם בעצבות יש דרגות, ואין להבהל מכך. היום, נדיר למצוא אדם שמח. מכיוון שהקליפה כל כך קשה. יש נסיונות כל כך דחופים, שהיצר מצליח להפיל ברשתו את האדם לעיתים קרובות לא רק בעבירות, חס ושלום, אלא אפילו במחשבות.

ברגשות שאינם מתוקנים, המקשים מאוד על השמחה להתמיד. מדוע השמחה האמיתית הפנימית היא סימן של קדושה? מפני שאם האדם חוטא אפילו רגע במחשבותיו הנשמה שלו מתנתקת והאור מסתלק.

יש חוק בקבלה שכשאדם חושב על עצמו, כשאדם נוטל לעצמו, האור מסתלק. יש קטרוג, והאור מסתלק מהכלי. הכלי נשאר חשוך. זה חוק בסיסי. קדושה - פירושה לתת. קליפה - פירושה לקחת. יש בזה כמה גדרות והסברים.

באופן כללי, נתינה אינה דוקא מתן צדקה. נתינת צדקה היא אופן אחד של נתינה. אדם צריך לתת את עצמו. יש רק בדיקה אחת שהאדם צריך לערוך: בדיקה פנימית. עליו לראות אם הוא נמצא במרכז התמונה או אינו נמצא בתמונה.

זו הבדיקה האמתית. הדרך של הקדושה היא שאדם אינו קיים כלל, אין מקום לאדם כלל, לא בפנים ולא בחוץ. האדם הוא שליח בלבד. לא דמות שיש מקום לתת לה ממשות. לעיתים האדם הוא שליח טוב, ולעיתים שליח קשה.

אין זה משנה, הוא שליח. מדוע הוא צועק עלי? כי השם רוצה שהוא יצעק עלי. כשם שכשקללו את דוד המלך, הוא אמר: - מדוע אתם מתלוננים? השם אמר לו לקלל, והוא קלל. זו דרכו של דוד המלך. הדרך של התיחסות לסביבה כשליחים, ובפנים האדם הוא צינור ריק. זו הדרך הנכונה. בקדושה אין פשרות, אין אפשרות של פשרות. או שהאדם נמצא במקום הנכון, או שהוא אינו נמצא במקום הנכון.

הוא נמצא פחות רחוק, יותר רחוק, יותר קשה, פחות קשה - אין זה משנה. הוא משתדל יותר, משתדל פחות. אבל העיקר הוא המקום הנכון. ברגע שאדם נכנס מתייחס אל עצמו כאל אדם, כאל אישיות של רצון בפני עצמו, חי בשביל עצמו בלבד, הוא בקליפה. פחות, יותר, יותר קשה, יותר קל. לחיות חיי קדושה פירושו לחיות בשביל הקדוש ברוך הוא. לחיות בשביל מה שהשם רוצה ובשביל מה שעם ישראל צריך. אין די לחיות בשביל מה שהשם רוצה, מפני שמאד קל להגיד - השם רוצה שאני אלמד תורה כל היום.

אני אלמד תורה ואז הילדים רעבים ללחם והאשה מסכנה. הכל נחרב מסביב ואני ממשיך ללמוד תורה. זה מה שהשם רוצה!! יש גם אחריות כלפי הזולת, האדם הנמצא בעולם הקדושה דואג לצרכי שמים, גם למשפחתו וגם לצרכי עם ישראל.

קדושה ונתינה הן היינו הך. זו דרך הקדושה. אמנם יש צדיקים המתמסרים לחלוטין לכלל ואפילו על חשבון משפחתם, אחרי נטילת רשות מהמשפחה, כמובן. ואולם צדיק שונה משאר האדם.

רבי עקיבא - אישתו הרשתה לו ללכת וללמוד ועודדה אותו לכך, אך אנו דנים במקרה בו האדם מזניח את משפחתו. זהו "אגואיזם של קדושה". לפעמים נוח לו לאדם ללמוד ב"כולל" ולא לעשות דבר למען משפחתו, והוא סבור שזו קדושה.

יש כאלה שאצלם הדבר אמיתי. אם כך - טוב הדבר, אם האשה מסכימה. הרי כתוב, שאם האדם משנה את משלח ידו צריך הוא לבקש את רשותה של אשתו, מכיוון שכשהתחתן היה לו משלח יד מסויים, ועל דעת כן היא נשאה לו, והוא אינו רשאי לשנותו על דעת עצמו. יש לו התחייבות כלפיה בכתובה. האדם צריך לבדוק בתוכו כל העת, אם הוא חי למען עצמו, אפילו בעניינים הרוחניים ביותר, או שהוא חי למען הקדוש ברוך הוא. זוהי הבדיקה היסודית. זהו הענין היותר דחוף והיותר פשוט העומד לפניו מכל ענין אחר, אדם הבודק את עצמו כך שמור יותר.

כאשר האדם בודק את עצמו אם הוא מוצלח או לא, אם תיקן מידה מסוימת או לא, הוא מתעסק עם עצמו כל הזמן, ואין לנו רשות להתעסק עם עצמנו, אלא אם זהו חלק מתפקידנו האלוקי. כלומר: האדם צריך לבדוק כל הזמן אם הוא מוסר את עצמו לקדושה או לא.

על האדם לרצות להיות מתוקן כדי לעשות נחת רוח לשם ית', ולא כדי לעשות נחת רוח לעצמו. (אם כי ברור שבתחילת התיקון גם זה מותר, ואף רצוי. הדבר פשוט ביותר. כל בחירה שיש לאדם אם לבצע עבירה, נפילונת קטנה או לא, אם לבטל איזו שהיא מחשבה או איזה שהוא רגש - ידע שאם הוא מוותר באותו רגע אין הוא משתייך לקדושה, הוא משתייך לדבר מה אחר, אם הוא מתגבר - הרי הוא נמשך לקדושה.

הבדיקה העצמית הזאת אם התגבר או נכשל איננה כדי להתעסק עם האגו שלו, לדעת אם הוא נכשל בעצבות, או אם התגבר להיות גאה, אלא זה כדי לדעת עד כמה מילא את תפקידו האלוקי. והתפקיד האלוקי פירושו: בכל ניסיון וניסיון לחשוב על השם, מה טוב לקדוש ברוך הוא, מה טוב ליהודים, ולא מה טוב לעצמו בלבד. "ואהבת לרעך כמוך", לאהוב את האחרים באותה מידה שאתה אוהב את עצמך, כדי שתהפוך להיות כלי מתוקן להשראת השכינה בעולם, שזהו רצון השם ית'. לקבל אך ורק על מנת להשפיע נחת רוח לשם ית'. זוהי הדרך הסלולה של הקדושה. הסיבה לעצבות היא גאווה ואגואיזם. עצבות בדרגה גבוהה, דיכאון מתמיד - הם רישעות. הדברים חמורים, אך אין להמלט מאמירתם. האדם המדוכא הינו רשע כלפי עצמו, רשע כלפי הקדוש ברוך הוא, רשע כלפי היהודים, וכלפי עם ישראל.

יש שני סוגים, ברשעות זו, דרגות שונות. יש רשע היודע שהוא רשע והוא מתכוון לכך. אדם זה הוא רשע גדול. ויש אדם הנמצא במצב של רשעות מבלי לדעת זאת. לו היה יודע שהוא רשע - היה ממחר לעזוב את דרכו זו, היה עושה דבר מה, אך הוא אינו יודע.

אפשר שהוא נמצא במצב זה אך אינו יודע עד כמה חמור הדבר, הוא סובל, עצוב, כואב לו, אך אין הוא יודע את שורש מצבו. זה רשע אנוס, אבל מצבו הוא מצב של רישעות. מדוע האדם עצוב? כיצד האדם מגיע לעצבות? - כי השם אינו מנהל את העולם כפי שהוא, האדם, היה רוצה שיתנהל.

ה' אינו נותן לו את מה שהוא רוצה, אינו מפנק אותו. לו היה חושב על השם, היה בדרך לפיתרון, אבל בדר"כ אנשים אינם נותנים לו מה שנראה לו שמגיע לו, הכבוד, הפינוק, אין מדברים אליו כראוי, אין מתייחסים אליו כרצונו והוא אינו מסוגל לסבול זאת אך הוא גם אינו יכול לשנות זאת, שהרי לא כל דבר אפשר לשנות, אולי הוא ינסה לכעוס מעט, אך גם זה לא מצליח.

המציאות קובעת יותר ממה שהאדם קובע, ולבסוף הוא נכנס לעצבות. עצבות פירושה - כפירה. כופר הוא רשע, יש העושה זאת בכוונה, ויש העושה זאת מבלי להיות "מומחה" וזה פחות גרוע.

הצדיק תמיד שמח, והעצוב הוא ההיפך מצדיק. החטא הראשון שהוא עושה הוא הרס הנשמה שלו. אדם הנמצא בעצבות הוא בידי הקליפה. אין לדעת לאן היצר יוביל אותו, כרגע הוא עדיין קשור, הוא מקיים עוד איזה מצווה, הוא לומד, הוא משתדל, אבל אין לדעת לאן יגיע בעוד רגע, זהו ביטול הקליפה. כלומר: האדם מתבטל, ומסכים לתהליך ההרסני הזה של עצבות ודיכאון, שיכול, חס וחלילה, להוליכו לאבדון. יש ביטול עצמי של קדושה שמביא את האדם לשמחה, לעוצמה, לפעילות ולמסירות לעשות דבר מה, ויש ביטול עצמי של קליפה, האדם רואה את עצמו שבור, מאוד מסכן, אף אחד לא מבין אותו.

בדרגות הגבוהות של העצבות זו ממש עבודה זרה. אדם עצוב רוצה כל הזמן שאחרים יקריבו לו קורבנות, יתייחסו אליו, יתנו לו ויעניקו לו כי הוא המסכן, הוא קורבן, ולכן הוא דורש "שיקריבו לו קורבנות".

קל מאוד לגרום לכך שאחרים יתייחסו. מי לא מרחם על אדם עצוב?! כל אדם מרחם. וזו הסיבה בדר"כ שאדם הולך ומתדרדר. אם מרחמים עליו למה שהוא יצא מזה? כתוב שעל שוטה אסור לרחם, מפני שהוא אכזרי. מדוע? לכאורה, מי שאין בו דעת צריך לרחם עליו

יותר מכל הרי הוא מסכן, אין בו דעת?! אדם חסר דעת מלידה אינו בכלל הזה. אך אם הוא חסר דעת מפני שהוציא מעצמו את דעתו, הרי זו רישעות, ובגלל זה אסור לרחם עליו. אם כן, יש לנו כמה סימנים כיצד להתייחס לעצבות: היא נובעת מזה שהאדם נוטל לעצמו הכל. תשומת הלב, הכסף, השפע, הוא מרכז העולם, הוא דורש שיעבדו אותו והוא הוא, במרכז. אדם שרואה עצמו כל העת במרכז העניינים ודאי שיהיה עצוב. לכן כשרואים אדם שנמצא בעצבות יש למשכו לעשות מצוות, שייתן משהו מעצמו, תוך כדי הנתינה יכנס בו אור, והוא לא יהיה עוד עצוב. העצבות היא חושך. חושך נגרם מכך שהאדם לוקח לעצמו.

זו הדרך. הבעל שם - טוב אמר שהעצבות שאחרי העבירה היא גרועה יותר מהעבירה עצמה, והסיבה לכך היא, שעבירה כל אחד יכול לעשות, לטעות. להכנס למצב של עצבות - חמור הרבה יותר, מכיון שהאדם מוסר את כל מפתחות הנפש שלו ליצר, הוא מפסיק להלחם. אני מרחיב בענין זה מכיון שאפשר ונפגוש בחיים אנשים כאלה. אדם הנכנע ומאפשר לעצבות להתפשט בנפשו מוסר את מפתחותיו ליצר, שיעשה בו ככל שהיצר חפץ. אין לאף יהודי הזכות הזאת. הדרך הרוחנית של עם ישראל היא להלחם, לא להכנע. האדם שנכנע גורם שאף אחד לא יוכל לעזור לו. לכן אמרתי שיש דרגות. בדרגות הגבוהות של העצבות אי אפשר לעזור לאדם כלל, הוא כבר נהנה ממצבו, היצר גורם לו שירגיש סיפוק מהעצבות. מהעיסוק בעצמו להיות סביב סביב. זו הסיבה שאנשים הנתונים בבעיה זו הולכים מדחי אל דחי, במשך השנים זה מחריף, הם תמיד מצפים כביכול שיעזרו להם. כשאתה מנסה לעזור להם הם מראים לך, שלא תצליח בכך, אין הם מעוניינים להחלץ מהעצבות. הם כביכול רוצים פתרון, אבל הם אינם משתמשים בו. אלו הן הדרגות הגבוהות של העצבות. ברוך השם, אין אנשים רבים במצב זה, אך מדי פעם נתקלים בהם. כפי שהגדרנו בהתחלה, הסימן היחיד שאדם צריך לאתר הוא עד כמה הוא מוסר את עצמו לקדוש ברוך-הוא, ולפי זה הוא יודע מה מצבו.

אדם עצוב אינו מוסר את עצמו בכלל, ולכן הוא עצוב. כל מי שמוסר את עצמו לשם אפילו בדברים קשים מגיע ישירות אל השימחה. זו שימחה של מצוה. האר"י ז"ל אמר שהוא הגיע לכל הדרגות שלו משמחה של מצוה.

הוא שמח: "שש אנוכי על אימרתך כמוצא שלל רב". בתיאור זה שני מצבים: כמובן האדם הממוצע אינו חי כך, אין הוא עצוב כל הזמן, ואף אינו שמח בכל עת. מכיון שרובנו לא צדיקים ואף לא רשעים, יש לנו עליות ונפילות, ואולם יש לומר, שברגע שאדם נמצא בעצבות ידע קודם כל שהוא בגדר רשע, לפיכך עליו לבדוק מדוע האור הסתלק ממנו. המצב הראוי של היהודי הוא, שהשכינה שורה עליו. אנו מרוב גלות וצרות חושבים שהמצב הרגיל הוא מצבנו הנוכחי. וכאשר מופיעה התעלות כלשהי נדמה כאילו במקרה השכינה שורה עלינו. אך אין זה נכון.

המערכת לא פועלת כך. האדם צריך להיות בקשר עם השם בכל עת והשכינה שורה עליו, ואם אין היא שורה עליו, כלומר אין בו כח, אין בו שימחה, אין בו חיות סימן שהוא סטה בדבר מה, אל יצדיק את עצמו כי יש לו חובות וצרות הוא נתן צ'קים ללא כיסוי, ואין יודע מה יהיה וכו', ויתרץ את מצבו בכל מיני סיבות חיצוניות, כל מיני פירושים מתוחכמים למציאות, גם אם נכון הדבר שהוא נתן צ'קים ללא כיסוי וצריך לדאוג, ולנסות לפתור את הבעיה זו לא סיבה להיות עצוב.

עצבות היא בחירה של הנפש. המציאות היא מציאות, והנפש היא הנפש - אין לערבב ביניהן. עצבות היא סימן שהאדם נמצא במקום הלא-נכון, אין זה משנה אם הדבר קורה פעם בשנה, או פעם ביום, או כל הזמן, אם הוא עצוב לעיתים רחוקות הרי זה דווקא מרחמים.

אבל כשאדם מרגיש בדרך כלל עצבות ולא יודע, למה ומדוע וכיצד להחליץ ממנה זו אומללות. האדם שלא יודע עבודת נפש מהי בכל נפילה שהוא נופל הולך מדחי אל דחי, הוא לא קם בקלות וזה קשה.

אבל כשמסבירים לו את הדרך ואת המשמעות של העצבות הוא מבין שזה רחמים, ברגע שאדם רואה שהוא עצוב צריך לבדוק ולפשפש במעשיו, ברגשותיו, במחשבותיו - היכן עשה משהו שאינו בהתאם לתוכנית האלוקית.

אולי פגע במישהו, אולי הזניח מישהו, אולי לא התפלל לשם כמו שצריך, אולי ביטל תורה, כל אחד לפי הדרגה שלו. צדיק - אפשר שיהיה עצוב מפני שהייתה לו מחשבה אחת לא טובה ולא תיקן אותה, והיא משפיעה באיזו פינה בנפשו. הוא חשב מחשבה לא טובה והפנים אותה, הסכים עם קיומה. למשל חשב לשון - הרע על מישהו, לא אמר לשון הרע, רק חשב איזו לשון הרע פעוטה, בדרגתו הדבר נחשב לעבירה. מצב כזה די בו בכדי להפיל צדיק בעצבות. הוא צריך לבדוק את עצמו, הוא יודע שלא עשה מעשים רעים, אמנם עליו לבדוק גם את המעשים, אבל צדיק בדרך כלל לא עושה מעשים רעים, ואם הוא עושה מעשה רע - הרי זה בטעות ולא בכוונה. אח"כ יבדוק את מחשבותיו ויגלה שבאותו יום חשב על "מוישלה שהוא כזה וכזה" אולי זו הסיבה שהתעצב.

באותו רגע יחזור בתשובה והעצבות תעלם ממנו. לאדם שנמצא בדרך של עבודת - נפש מתמדת העצבות היא סימן טוב. היא כמו מפסק ביטחון, שמנתק את זרם החשמל כאשר נוצר קצר ואז כבה האור.

אם אין אור יש חושך, וחושך זה עצבות. כשאדם רואה שיש לו עצבות, צריך לבדוק למה, מה הסיבה. השתדלתי להסביר שהעצבות היא רישעות, על מנת שלא נצדיק את עצמנו. בדרך כלל האדם שנמצא בעצבות מרחם על עצמו, וכועס על הסביבה, או כועס ח"ו על הקדוש ברוך-הוא, ואז ודאי שלא יוכל לתקן שום דבר.

המצב הזה של העצבות פועל כאור אדום, ומתריע ומודיע את האמת, הפעילות הנכונה של הנפש היא השימחה, עוצמה וחיות. עצבות היא כפירה. פעמים רבות מנסים אדם בנסיון של אמונה, והוא במקום לבחור באמונה בוחר בפיתרון בטבע, ומזניח ח"ו את הקדוש ברוך הוא.

לאחר מכן מתעצב, כי הנשמה מתאבלת על גלותה שנגרמה לה מהטעות בבחירתו של אותו אדם. האדם צריך היה לעשות משהו ולא עשה, יכול היה למצוא פיתרון טבעי לבעיתו. ללכת בדרך של אמונה.

אם בוחר בטבע במקום לבחור בשם, תגרום לו בחירתו זו מנה גדושה של עצבות. אם הוא בוחר באמונה פשוטה, ומחליט גם לעשות את שצריך וגם להאמין בשם ביחס הנכון הוא הופך להיות שמח.

השאלה היא מהו מצב הנפש? האם האדם עושה מה שעליו לעשות - האדם יכול לעשות פעולה בקדושה ולעשות זאת בלי אמונה כלל. הוא יכול לעשות מעשה שלא שייך לקדושה בתוך עולם הטבע, איזו שהיא שליחות פשוטה שאין לה שום קשר למצוות, ולעשות אותה באמונה. כל מה שהאדם עושה מהרגע שהוא קם ועד שהוא הולך לישון הוא יכול לעשות בטבע או באמונה. אם הוא מתעסק בעניינים של מצוות וקדושה במושג הכללי של הקדושה, הוא יכול לעשות זאת גם כרשע, הוא יכול להיות רשע ולקיים מצווה.

למשל: יכול להיות אדם שמתעסק במכירת נעליים, ולעשות את תפקידו באמונה ובקדושה ובמסירות, השאלה היא איך האדם מלווה את המעשים שלו? המעשים הם תמיד בטבע, איך הוא מלווה אותם מבחינה נפשית? מה יש לו בתוך ראשו ובתוך לבו כשהוא עושה אותם. אם האדם כל הזמן חי בקשר עם הקדוש ברוך-הוא, יודע שהוא תופר נעלים, ואת

הנעליים לא הוא תופר אלא השם תופר אותם. הוא לא צריך לדאוג מי ימכור אותם כי השם ימכור אותם, הוא ייתן אותם לסוחר למכור, אבל הוא לא מאמין בסוחר, הוא יאמין בקדוש ברוך - הוא, שנותן לו כח לעשות חיל.

האדם שכל הזמן מלווה את חייו מהבוקר ועד הערב, בקשר עם הקדוש ברוך הוא - זוכה לחיות ולשמחה, הוא שמח ומשחרר מכל לחץ. ככל שהאדם חי פחות באמונה אמיתית כך הוא יותר עצוב, יותר לחוץ, מסכן, כי הוא חי בתוך הטבע, לא רק מעשיו, אלא גם נפשו בתוך הטבע.

זהו התיקון של עם ישראל, של חטא עץ הדעת. זהו תיקון קשה. האדם אכן צריך לפעול "בזיעת אפך תאכל לחם", אבל באמונה, לא להאמין בהשתדלות בלבד. זה נשמע כסתירה, כביכול, אבל זו לא סתירה. הדרך של הקדושה תמיד מאגדת בתוכה דברים מנוגדים, כפי שיעקב היה מורכב גם מגבורה וגם מחסד, איך יכול היה לכלול בתוכו את שני ההפכים? יכול היה כי היה צינור, כלי להשראת השכינה. כאשר היה צורך בדין - הפעיל דין, היה צורך לחסד של קדושה - הפעיל אותו. הכל לשם שמים, לפי צרכי שמיים. למשל: יש בילדים השראת השכינה, ילד הוא טהור, הוא לא חטא, הוא אינו חייב כלל.

אפילו אם הוא דואג לעצמו הרי הוא חייב לדאוג לעצמו, זה הציווי היחידי לגביו "ונשמרתם מאוד לנפשותיכם" ילד צריך לשמור על עצמו, צריך לשחק, צריך להתפתח, זה מה שמצפים ממנו בשמים.

לא מצפים ממנו שיהיה צדיק. הוא צדיק, הוא טהור, הוא עוד לא התחייב לכלום, הוא לא עשה שום עבירה - לכן הוא שמח. לעומת זאת, אדם מבוגר שכבר חייב בכל מיני דברים ובתפקידים שונים, אם לא יעשה אותם האור יסתלק ממנו והוא יכנס לעצבות.

זהו סוד הדברים. המצב הנכון של האדם הוא לא להיות בינוני, או רשע. המצב הנכון הוא להיות צדיק. אף אחד לא פטור מלהיות צדיק. אין בכך פשרות, אמרתי זאת כבר בראשית דברי. "ועמד כולם צדיקים" כולם צריכים להיות צדיקים.

העובדה שעדיין לא הגענו לכך אינה פוטרת אותנו. בינתיים אין במצבנו הנוכחי משום קביעת תקן שאני כזה ואני שאר תמיד כזה. זו טעות. היתה בעבר השקפה כזו, שלא כל אדם מסוגל להיות צדיק.

אין זה נכון, זו המהפכה שעשה הבעל שם-טוב שאמר שגם עגלון יכול להיות צדיק, וגם הוא יכול להגיד שתי מילים ולקרוע גזירה, ולא רק התלמיד החכם שיושב ולומד. כל נשמה במהותה היא נשמה טהורה, וכל נשמה חייבת לעבוד את השם.

וכל אדם במצב שלו חייב לעשות את המכסימום. אינך נדרש לגמור את הש"ס פעמיים בחודש, אינך נדרש להיות בעל צדקה שתיתן את הכל. אבל במצבך, בעבודתך אתה יכול לחייך לאדם ולחזק אותו, ואתה יכול להחמיץ לו פנים ולהחליש אותו. אתה יכול לעזור לאישתך ואתה יכול לזלזל בה. אתה יכול להיות צדיק גמור כמו משה רבינו, ואתה יכול להיות חלילה ההיפך. אני לא מדבר על גודל הפעילויות, גודל האחריות. כמובן שלמשה רבינו יש יותר אחריות מאשר לנו, לא בכך מדובר.

האדם במעמדו יכול להיות צדיק. הוא יכול להיות צדיק ואדם פשוט שאינו יודע דבר, אבל הוא מתאמץ בכל רגע לעשות את הנחוץ והנכון זו הדרך להגיע לצדקות, ואף אחד לא פטור מזה. נשאלת השאלה עד כמה האדם צריך ללחוץ על עצמו? זה תלוי בשאלה איך להילחם ביצר, וכרגע מדברים על המטרה.

כל אחד רחוק מהמטרה כך וכך קילומטרים, כך וכך סנטימטרים ולפי זה כל אחד יכול לטכס עצה, כיצד לעבוד עם היצר שלו כפי שנאמר: "מעט מעט אגרשנו מפניך, פן תרבה עליך חיית השדה" המטרה הפנימית צריכה להיות ברורה, זו המטרה.

אסור לאדם להתעסק עם עצמו בצורה חטטנית והרסנית. אדם צריך להיות כנהג של מכונית, תפקידו הוא לנסוע. כל עוד המכונית נוסעת, כלומר שהוא שרוי בשמחה והוא מתפקד כראוי, לא מעניין אותו דבר. הוא מוסיף מעט שמן, קצת דלק וממשיך הלאה. ברגע שהוא מתחיל להרגיש שהמכונית שלו מרעישה, כלומר שהוא נכשל במשהו, בגאווה, בעצבות או בכעס - הוא צריך לעצור את הרכב, לבדוק, לתקן את התקלה, ולהמשיך הלאה. כך צריך להיות היחס של האדם לפנימיותו, כך בלבד, ולא יותר מזה. האדם אינו צריך לעשות מעצמו משהו. הוא לא צריך לשפץ את עצמו, הרעיון הזה הוא רעיון של הגויים, זה לא רעיון יהודי.

המחשבה הזו של התיקון העצמי בשביל תיקון עצמי היא מחשבה זרה, אין זו מחשבה יהודית. המחשבה של היהדות היא תיקון עצמי בשביל הקדוש ברוך-הוא. איך אני יכול להיות חייל טוב? אם הנשק שלי משומן, אם אני מאומן טוב, אם אני יודע את הדרך הריני חייל טוב, ולצורך זה אני צריך לדאוג שכל הפרטים הללו יהיו תקינים.

אבל לא כדי להגיד איזה חייל טוב אני, אני מושלם! אין אדם מושלם. הקדוש ברוך - הוא מושלם, חוץ מהקדוש ברוך - הוא אף אחד לא מושלם. הצדיקים דומים לבוראם, הם מנסים להידבק בו במה שהם יכולים לעשות, אבל לא בשביל השלמות של עצמם.

איך לתמרן עם היצר? אנחנו יודעים שאברהם אבינו כל עוד שלוט היה איתו השכינה פרשה ממנו. מובא בזוהר שלוט הוא יצר הרע. ברגע שאברהם אמר לו: לך ימינה, לך שמאלה, איני רוצה בך עוד, נפרד מלוט, ואז השכינה דיברה איתו. כלומר, עם היצר אין פשרות. אדם העושה פשרות עם היצר צריך לדעת שעושה זאת מתוך חולשה. כי עכשיו אין הוא גיבור, והוא לא יכול להתגבר על הכל. זה ברור, חס ושלום אף אחד אינו בא בטענות כלפי מי שנכשל, כל אחד נמצא במצב דומה.

אבל צריך לדעת את האמת. המצב המתוקן הוא לא שאני מאכיל את היצר אלא מרעיב אותו, לא נותן לו להשתלט. כפי שכתוב על דוד המלך ש "הרגו ליצר בתענית". אחד היתרונות של היצר זה להגיד לאדם "שמע, אני שותף שלך, להיכן שתלך אני איתך, אתה לא תוכל להיפטר ממני, אני גידלתי אותך, אני חזק איתך, אני תופש אותך, מאה אלף שנה אתה תצטרך להיות איתי - לא יעזור לך דבר".

זה אחד העקרונות הידועים שלו, אבל זה לא נכון אם דוד המלך הרג אותו - יש אפשרות. אכן אנחנו לא דוד המלך, אבל גם היצר שלנו אינו כמו היצר של דוד המלך. כתוב: "כל הגדול מחברו - יצרו גדול ממנו".

כל אחד והיצר שלו, ולך יש היצר שלך. אבל יש דרך, אחרי שדוד הרג את היצר כפי שנאמר: "וליבי חלל בקרבי", הוא פתח דרך לכולם. אולם היצר אינו משלים עם זאת והוא מושך את האדם להיות לכל היותר בינוני. מהו בינוני? כתוב בחסידות שזה אדם שאפילו פעם אחת לא חוטא. איך לא אעשה חטאים? כל היום אלמד תורה, אקיים מצוות, וכך אפשר שלא לעשות חטאים. יש דקדקנים שבסוף היום בודקים כל מה שעשו במשך היום ואינם מוצאים חטא ולו הקטן ביותר, אבל מי יודע מה מתרחש בתוכם? מהי מידת האמונה שלהם? מהי מידת הגאווה שלהם? האם הם עובדים את השם או אולי עובדים את עצמם? לא כולם ככה, אך יכולה להיות אפשרות כזאת.

להמנע מעבירות בעולם המעשה - זו התחלה יפה אך יש צורך במלחמה הפנימית האמיתית, לדחות את היצר בשתי ידיים, עד שהאדם ימאס ברע, אולי באמצעות עיבור נשמה שיזכה מצדיק שיבוא לסייע לו, עד אשר יגרש את היצר מלבבו מכל וכל.

לפעמים האדם למעשה לא עשה שום עבירה, אך בתוכו - אין זו קדושה. מה שיש בו זו לא הדרך הנכונה. כך האדם צריך לדעת שיש דרך שהוא חייב ללכת בה, אף אחד לא מצפה ממנו שיהיה גיבור גדול, או שיהיה צדיק גמור, אבל הוא צריך לדעת מהי המטרה הפנימית. המטרה היא לחסל את היצר. לא לחיות איתו בשלום, אי אפשר לחיות איתו בשלום. זה מתחיל במשהו קטן ואח"כ הדבר מתפשט. קיימת מלחמה מתמדת ואכזרית בין היצר לקדושה. במלחמה האחד הורג את האחר ולימדונו חז"ל "הבא להורגך - השכם להורגו", הוא בא להורגך - אין לך אפשרות לעשות דבר קודם כל תן לו מכה.

בכל האמצעים, בכל המצבים, היצר רוצה להרוג את האדם. לכן הוא רע ורוצה להזיק. יש אומרים כשהמחבלים באים לא צריכים להרוג אותם, פעם הרגו מחבלים עשו ועדת חקירה למה הרגו אותם בלי משפט? אנו יודעים איזו השקפה היא זו. לפי התורה מי שבא להרוג אותך אתה חייב להרוג אותו. כך אם היצר בא להרוג אותך - אתה חייב להרוג אותו, לא לחיות איתו בשלום, אין אפשרות כזאת או שאתה מנצח או שהוא מנצח. בינתיים הצבא שלך לא חזק דיו, ואתה לא יודע את הדרכים, אך מי מצפה ממך ליותר משאתה מסוגל? כעת עליך לעשות ככל יכולתך.

צריך להביא את היצר למקום בו אתה יותר חזק ממנו, בחוץ אין לך כח, משוך אותו, לפני שהוא ימשוך אותך למקום שהוא רוצה. לא דורשים ממך להיות דוד המלך, להרוג את גליית בקלות. אבל צריך לדעת את האמת, ולפחות אין לסלף אותה.

היצר מעוניין להגיד לנו שלא נעמוד במאבק נגדו, שהוא חזק, שלא כדי להלחם נגדו ואין לנו סיכוי לנצח. אבל אין זה כך, ליצר אין כח, אין הוא יכול לעשות דבר. אם יהודי נלחם לבדו - זה קשה. אך אם הוא מצטרף לכמה חברים - שומרים עליו, ואז הוא יכול להילחם.

לכן האחדות הנשמטית והערבות ההדדית כל כך חשובות. הצדיק שמח במלחמה לא כל אחד יכול להצליח בצורה מושלמת, אבל להילחם כל אחד חייב, כמו בצבא אם יש לך פרופיל גבוה שולחים אותך ליחידה קרבית, אך אם יש לך פרופיל נמוך בכל זאת שולחים אותך למקום כל שהוא, הג"א, שק"מ, התפקיד לא חשוב, העיקר לשרת באופן כלשהו, לא מוותרים על אף אחד. אותו דבר בקדושה אי אפשר לוותר על אף אחד, לכל אחד יש תפקיד, אם הש. ג. לא יהיה ש. ג. יתרחש אסון, אם השקמיסט לא יהיה - מה יהיה? האדם צריך לדעת את מצבו, והמקום בו הוא נמצא, ושם יעשה את המוטל עליו.

כאשר יש עצבות צריך לבדוק מדוע יש עצבות. צריך להתבונן כמה דקות בדבר הזה, ולהגיע למסקנה היכן היה הפגם, שהביא לעצבות. זו עבודת הנפש עם העצבות, כך אנחנו משתמשים בעצבות לשם שמיים, במקום ליפול מזה אנחנו משתמשים בה לסימן כדי לבדוק, ואז אנחנו מתעלים.

זו האפשרות להשתמש בעצבות. להפכה למרירות בונה, לנקודה התחלתית לתיקון הנצרך. אם אדם מחפש - השם שולח לו את התשובה, בשכל. למה הוא עצוב? הוא בודק מה הגורם לעצבות. יכול להיות שהיא נובעת מדבר אחד או מכמה דברים שהוא עשה שלא כראוי.

הוא צריך לעשות רשימה של הדברים, או אם זה דבר אחד פשוט לעשות תשובה עליו, לבקש סליחה מהשם, אם הוא צריך לבקש סליחה מאנשים - לבקש סליחה מאנשים, וברגע שהוא ביקש סליחה מהשם כבר אין מקום לעצבות.

מבחינת הדין נגמר התפקיד "הקדושת" של העצבות, העצבות מלאה את תפקידה. ביקשתי סליחה, עשיתי תשובה - נגמר. השמחה כבר קרובה לבוא, השמחה כבר מתחילה להיכנס לנפש, אבל עד שהיא נכנסת ללב זה לוקח זמן. היצר מנסה לומר לאדם, אם אתה עצוב המשך להיות עצוב, כאן המקום לעבודת נפש נוספת. השלב הראשון - כשאדם מרגיש עצבות יבדוק מעשים, מחשבות, דיבורים, כל מה שעשה לא טוב, יחזור בתשובה.

שלב שני - אחרי שהוא עשה תשובה, שנייה אחרי שהוא ביקש סליחה מהשם, כל עצבות נוספת היא כוונה של היצר להכניס את האדם לעוד מלכודת. אין כבר מקום לעצבות. כתוב: "מודה ועוזב ירוחם" ברגע שאדם מבקש סליחה - השם סולח, אפילו אם מהרהר בתשובה השם כבר סולח.

כך שכל תוספת והתמשכות של העצבות היא מהיצר, וצריך מיד להלחם הלאה. אדם חייב להילחם. איך נלחמים עם התחושה של העצבות? התחושה של העצבות מתמקדת בלב והיא מחניקה את הגרון.

אחרי שאדם עשה בדק-בית, ניקיון, ראה מה שהוא צריך לתקן, ביקש סליחה, אם נותר משהו שדורש מעשים שאין הוא יכול לעשות באותו זמן - יקבל על עצמו, בלי נדר, לעשות בעתיד כשיוכל. זה כבר פועל, מבחינת הקדושה הוא כבר מחובר. עכשיו צריך לסלק את הרע, כיצד מסלקים את הרע?

באיזור של התחושה צריך לצייר את שם ש.ד.י במחשבה ולכוונה על התחושה. השם הזה מסלק את התחושה, את ה"רשימו". "רשימו" זה התחושה, הרושם השלילי של העצבות שנשאר. אחרי שאדם עשה כבר תשובה אין לו סיבה אמיתית להיות עצוב, הוא צריך להגיד ליצר: לך מכאן כלב, אני לא רוצה להיות עצוב. ואז הוא צריך להגיד: כך למדנו, שיש בפנים צדיק ויש בפנים רשע, ולבקש מהשם: "השם, אני רוצה להידבק בצדיק שיש בי" ולא עוד. אם הוא עשה תשובה הוא כבר נקי, הוא כבר בגדר צדיק, עליו מוטלת החובה לשמור על ההישג ולמנוע, ככל האפשר ששוב יפול. אך לכשזה יקרה שוב, עליו לחזור ולהילחם מיד כיישבע יפול צדיק וקם" העיקר לקום ולא להתייאש רק לייאש את היצר שהוא יפול ולא יקום אמן.

התלהבות

אחד הדברים שאנחנו לא מצליחים זה להיות אנשים בעלי התלהבות, ואם יש לנו התלהבות - זה בא מבחוץ, מלמעלה, ואחרי כמה דקות, שניות או שעות, תלוי בכשרון של האדם, ההתלהבות הולכת.

התלהבות במצוה, בתפילה, בלימוד, וכשהיא חולפת האדם נשאר תקוע. זו היא אחת המחלות של זמננו. מספרים על הבעל שם טוב שהיה עוזר לרבי בחידר, היה לוקח את הילדים, מנשק אותם, שם את היד על הלב ומברך אותם: "שתהיה יהודי חס".

איזו מן ברכה זו? היה עליו לומר, תהיה תלמיד חכם, תהיה צדיק, תהיה מתוקן, מה הכוונה ל"יהודי חס"? בחינת החס בקדושה נותנת עצמה רצינית מאד. רבי עקיבא ואחרים, היו צדיקים שהיו מתפללים בהתלהבות, היו מתחילים בפינה אחת ומוצאים אותם בפינה אחרת. היום קשה לנו לתאר לעצמנו דבר כזה, איך אפשר שאדם כל כך יתלהב. אם קרה נס, או היתה שמחה או אמרו לנו מחמאה, או שכלם מסתכלים, אז מתלהבים. ההתלהבות לא כל כך פורצת. על פי העקרון של עבודת הנפש, שיש לאדם בחירה בכל דבר, ניתן להסיק שגם ההתלהבות תלויה בבחירת האדם.

אפשר לפתח את ההתלהבות. עוד ועוד ועוד, אך היצר לא מעונין שנתלהב, הוא אומר לאדם שהתלהבות מופיעה מעצמה - ואם אינה מופיעה - אז לא. כמו שהוא אומר לנו על האמונה, אך כפי שיש באמונה עבודה של בחירה, יש חכמה של אמונה, כך בקשר להתלהבות.

ההתלהבות של הקדושה - שורפת את כל הקליפות. אם האדם מתלהב מאד - יוכל להגיע להתעלות גדולה, ויוכל להלהיב את האחרים ולהביא אותם להתעלות גדולה. הבעיה שלנו היא שאנחנו נרדמים כל הזמן, שומעים שעור יפה, מקבלים שכל נכון וכעבור 10 דקות שוכחים את הכל.

התלהבות - כמו התפשטות, על משקל התפעלות, האדם מתלהב מעצמו, "מתלהב" - אותיות לב - האדם מעורר את הלב, זה נקרא אתערותא דלתתא (התעוררות מלמטה מצד האדם) כפי שנאמר: "פתחו לי פתח כפתחו של מחט ואפתח לכם פתח כפתחו של אולם".

התלהבות בעבודת השם היא דבר חשוב מאד, לא כדי שהאחרים יראו, אפשר שתהיה התלהבות מאד חזקה בפנים ואף אחד לא רואה. זאת התלהבות חשובה, האדם בפנים מלא אש. בחוץ הוא נראה רגיל. איך עושים את זה? אנחנו יודעים שיש ארבע יסודות מהם נברא העולם והם משפיעים גם על הנפש. יסוד העפר, יסוד האויר, יסוד האויר ויסוד המים. חוסר התלהבות בא מיסוד העפר. יסוד העפר מביא לכבודות ועצלות.

ההתלהבות - מיסוד האש. איך האדם יכול להכניס לפנימיותו התלהבות? ברגע שהאדם מרגיש שהוא לא מתלהב ממש באותו רגע, עליו לעצום את העיניים ולחשוב על שם השם, ולהרגיש את הכבודות והסגירות של יסוד העפר הכבד, ואז הוא צריך פשוט להגיד לשם: אני רוצה להתלהב, אני רוצה לעבוד אותך בהתלהבות" וזה פותח פתח, למרות שכל כך כבד וכל כך תפוס ואי אפשר אפילו לחלום על זה, בזה שהוא אומר וחושב - זה פותח פתח, זהו פתחו של מחט.

דבר שני, הוא צריך להתרכז בפנים לעצום את העיניים ולהרגיש את חוס גופו, החוס בתוך הגוף קיים כל הזמן, זהו החלק של יסוד האש בתוך הגוף. מהיסוד שיש בתוך הגוף - הוא צריך לחשוב על כך שהאש של הגוף, הכח הזה יכנס לתוך הנפש. זו התעוררות ממש מלמטה מהכלי הכי תחתון והכי גשמי. אם האדם עושה כך וחושב על השם ש.ד.י. ומתקשר עם אברהם אבינו, שעבד את השם בהתלהבות - בשמחה ובכח, האדם צריך להגיד לשם לעזור לו, תפילה והמתנה תפילה והמתנה, ואז לאט לאט האדם מרגיש שזה מתחיל.

אם האדם לבד הוא יכול להתנועע, אבל בציבור זה פחות כדאי, כדי שלא יכנס לחיצוניות ולא יחשוב שמסתכלים עליו. אם האדם מתפלל לפי הנוסח, עליו להכניס כח לתוך המילים. כל אות לבטא חזק.

עם אש. אם הוא לומד תורה - הוא צריך לחזור על משפט אחד מספר רב של פעמים. כך, כשהאדם עושה כך, תכנס בו התלהבות כל כך עזה, שהוא יצטרך להתפלל שזה יפסיק. אפשר לחשוב על יוסף הצדיק, שהוא בחינת היסוד, ההשפעה.

גם הוא הפך את האש הטבעית שבתוך הגוף, התאוה שהתנסה בה, היא אש - להתלהבות של קדושה. כמו שכתוב: "והיה בית יעקב אש ובית יוסף להבה ובית עשו לקש". אפשר להתפלל שבזכות יוסף הצדיק ואברהם אבינו, שהשם יכניס בנו את האש הזאת של ההתלהבות של הקדושה.

אחרי שהאדם קצת מתחיל להתלהב, הוא צריך לבקש בשביל כל עם ישראל וגם על השכינה בגלות, ברגע שהאדם מתחיל להרגיש את חם גופו ומתפלל שזה יכנס לתוך הנפש, הוא צריך להתבונן מאיפה זה בא.

מה השורש? האש באה מלמעלה. מספיק להדליק ניצוץ קטן וכבר האש מתרוממת מעצמה, שואפת להגיע למעלה. אם האדם באמצעות האש שיש לו בתוך הגוף, מתחיל להתבונן ולהתפלל לשם - ההתלהבות מיד מתרוממת. בהתחלה לא מצליחים, אבל במשך הזמן מצליחים, ואז האדם צריך להגיד לשם שיתן לו הרבה כח ועצמה. אם האדם כך חושב - זה מתפתח. אפשר לחשוב גם על המלה בראשית. זו גם ההתחלה של התורה, וגם אותיות: ברית אש. המעוררות את ההתלהבות. בהתלהבות יש תנועה מהירה ואח"כ ירידה. קשה להחזיק התלהבות הרבה זמן. אין זה משנה, מספיק שניה אחת שהאדם מתקשר במשך היום עם השם באופן אמיתי, בהתלהבות, זה כבר פותח את הפתח.

אפילו אם ההתלהבות היא לכמה שניות, אין זה משנה, במשך הזמן כל פעם שהוא מרגיש שבור ורצוץ - אדם צריך לחזור על הענין הזה. לאט לאט, האדם יגיע להרגשה שבעצם אין טבע. הוא יראה שהכוחות המוגבלות שהוא חושב שיש לו, מוגבלים רק בדמיון שלו.

כמו חיילים עייפים ביותר, אחרי ריצה ארוכה, אך אם לפתע מכריזים שיש מלחמה והם צריכים לרוץ - הם יכולים לרוץ מקבלים כח והם יכולים לרוץ עוד 20 ק"מ. מהיכן הכח הזה? - האם האדם רימה את עצמו? כן, האדם רימה את עצמו, האדם סגר, אנחנו כל הזמן סוגרים את האפשרויות, היצר אומר לנו, לא, אתה תתפלל רגיל, תמשיך כך, פתאם אתה רוצה להיות צדיק?? אל תתלהב, זה לא כדאי, זה לא אמיתי, זה לא לפי הדרגה שלך וכך הוא משכנע את האדם בחוסר יכולתו עד שהאדם חסר אונים ואינו יכול לו יותר ר"ל.

זו אחת השיטות של קליפת עמלק, הקור שיש לאדם בפנים - זו קליפת עמלק "אשר קרד בדרך". הקרירות - היא לא רעיון של הקדושה, זאת פשוט קליפה. היצר משתמש בקור השכלי כדי להקפיא והאדם שאינו מכניס רגש ומאד רציני והוא קר כזה, זו אינה קדושה. הצדיק האמיתי - מלא חום בפנים, הוא יכול לשרוף את כולם עם החום שבו. הוא לא שורף כי הוא צריך לשמור, אבל אם היה רוצה - היה יכול לשרוף. יוסף הצדיק נקבר בשכם. אנשי שכם הם אנשים חמים.

עם דם חם ויוסף היה חם בקדושה. האדם יכול לעשות את הפתיחה הזו, שאינה רק תרגיל טכני, אלא זו פתיחה רוחנית, עליו לעשות פעם ביום, בבוקר בערב, לפני שהולך לישון, אתם תראו שלכם לא יהיה שום גבול, אתם תוכלו לשלוט בענין הזה, כמה לפתוח את הברז של החם וכמה לסגור.

כי האדם הפותח פתח כפתחו של מחט, השם פותח לו פתח כפתחו של אולם. אין טכניקות, יש רק כלי - השתדלות. ככתוב "הרחב פיך ואמלאהו" במשך זמן האדם הופך להיות שליט במקום נשלט, וכך הוא יכול להעביר לאחרים כח.

היצר לא מעוניין לאפשר שהרי הכל טבע, אין אפשרות אחרת, אבל האדם באמונה חזקה - הוא מעביר את האמונה לאחרים מסביבו. כמו שמי שיש לו קליפה קשה זה מקרין מסביב. כך אדם שעובד את השם ית' בחום יכול לחמם את כל הלבבות ולאו דוקא בגלל השפעתו החיצונית אלא אישיותו, נשמתו המוארת והקורנת הופכת להיות צינור של שפע בלתי פוסק לכל המציאות.

כך גם בפרט וכנ"ל בכלל. כפי שגאולתו הפרטית של האדם תלויה בפתחו של מחט שיפתח את לבו לקבל את השפע מהאין סוף, כך גאולתם של ישראל תלויה בפתח של אמונה וגעגועים לחום האלקי, מספיק סדק קט בחומת הקרח והניכור הנפשי שקרני אורה של ההשפעה האלוקית יפרצו לתוך הנשמות ויגרמו לזרם אור הולך וגדל עד נכון היום אור זה צריך להמשיך לא לצורך הנאה עצמית אלא לצורך גבוה: כאשר אנו מתעלים בשם ית' שמח בכך וכן להיפך בכל צרתם לו צר, לכן כאשר האדם מרחיב את כליו לשם שמים, אזי רוחב זה למטה מרחיב לפמליה של מעלה.

פיזור וריכוז הנפש כמלכודת היצר

השתלשלות הבחירה מתחילה ברצון: רצון - מחשבה - רגש - תחושה - דיבור - מעשה. היצר עובד על שני כיוונים: ריכוז הנפש בנקודה שלילית, ופיזור הנפש בנקודה חיובית. כך היצר מצליח להביא את האדם לטעות בבחירה, ולשבות בשבי את כל כוחות הנפש של האדם. האדם נכנס למלכודת נפשית כשהיצר מביא אותו ליאוש או לטעויות נפשיות אחרות, והאדם לא יכול לצאת. היצר מושך את האדם ע"י כח הרכוז, הוא מכה באדם בתקיפות, ברגע המכה כשהאדם מבולבל היצר מפנה את תשומת ליבו לכיוון שלילי, ולא מרפה ממנו עד שהאדם נשבה בנושא שהיצר רוצה שיעסוק בו.

היצר אוהז בנפש האדם וגורם לו לרכז את כוחות הנפש שלו רק בדבר אחד, כך היצר רוצה לשבות את כוחות האדם, כמובן שהבעיה שהיצר בוחר מושכת את תשומת ליבו של האדם, היצר משלב רגש בבעיה, והאדם הופך לשבוי בה.

היצר מראה לאדם עד כמה אין פתרון, האדם חושב על הבעיה כל הזמן, וכל הזמן חושב על כך שאין לו פתרון, כך שהשכל והרגש שבויים והאדם אינו יכול לצאת, עד שזה מביא את האדם לאבדון, ח"ו.

האפשרות של היצר לגרום לאדם להתרכז בדבר שלילי, להכניס אותו למלכודת הזו, תלויה בערמומיות ובזריזות של היצר לתת מכה לרגש או לשכל של האדם ברגע של חולשה. דרך ההפתעה השלילית הזו, היצר משתלט על כלי החשיבה והרגש של האדם.

אם כלי החשיבה של האדם חזקים - היצר יעבוד על הרגש, אם הרגש חזק באותו זמן - היצר יתחיל לעבוד על השכל, הוא תוקף במקום שיש פחות כוחות התנגדות. אם האדם עובד על הרגש היצר יכניס לו רגש שלילי חזק, אם האדם מרגיש שמח, היצר יכניס לו מחשבות שליליות חריפות, דרך המחשבות היצר מביא את האדם למבוי סתום, וגורם לו לרכז את כל הכלים שלו בבעיה, ליתר דיוק, בחוסר הפתרון של הבעיה, וכך מנטרל את האדם ומביאו ח"ו לאבדון.

היצר משתמש בכוחות הריכוז של האדם לרכז את האדם בבעיה, וכשהאדם רוצה למצוא פתרון לבעיה, שזה חלק חיובי, היצר מפזר את כוחות הנפש שלו, כך שהוא לא יוכל לחשוב, שלא יוכל לחוש, להרגיש איפה הפתרון של הבעיה.

כך היצר משתלט על האדם ברב המקרים, זו המערכת השלילית של שימוש בכח הריכוז ובכח הפיזור של הנפש, כשהחלק החיובי של השימוש בכח הריכוז והפיזור הוא, כשהאדם מפנה את כל יכולת העוצמה הנפשית שלו לכיוון השתחררות מהיצר, ובבנית מערכת הקדושה האישית וגם הכללית.

כשהאדם רוצה לדבוק במטרה פנימית, כשהוא מגלה מה צריך לבצע, מגיע השלב של פיזור הנפש. היצר מפנה את האדם לפיזור נפש, כדי שלא יוכל לרכז את כוחותיו להגיע למטרה של קדושה, האדם לעומת זאת במערכה הזו צריך להעמיד את כח פיזור הנפש כנגד היצר.

כלומר, כשלאדם יש מטרה של קדושה, הוא מתחיל לרכז את המחשבה, את הרגש ואת כוחות הנפש בחיפוש אחר אפשרות כיצד לבצע את המטרה. אז מופיע היצר כדי לטשטש את זה, ומנסה לטשטש ולא לאפשר לאדם להתרכז, הוא גורם לאדם לחשוב על דברים אחרים, האדם צריך להלחם כדי לא לפזר את כוחות הריכוז, אם האדם ימשיך, הוא יצליח ויגיע לביצוע המטרה שהוא תכנן, אבל אם האדם מתפתה לפיזור הנפשי, היצר ישיג שני דברים דרך הפיזור: הטיית האדם מהמטרה הקדושתית, שנית לאחר שיצליח לנתק אותו מהמטרה הקדושתית, מיד היצר יפעיל את ריכוז כוחות הנפש בבעיה השלילית, ויתפוש את הנפש.

האדם - במקום להיות קשור במטרה הראשונית של הקדושה שהיתה לו, היצר יפנה אותו לבעיה מדומה או אמיתית, שם יורה לו לרכז את כוחותיו, והאדם שוב בידי היצר. על האדם לדעת, שכשהוא מרכז את כוחות הנפש שלו בבעיה שלילית, קיימת אפשרות שהיצר טומן לו שם מלכודת.

כיצד האדם יכול להתיחס לבעיות ולפתור אותן? האדם צריך לגעת ולא לגעת. לחשוב ומיד לצאת מהבעיה, לחשוב על דברים אחרים, לא להכנס לתוך הבעיה בכל הכוחות, כי ברגע שהאדם נכנס עמוק העולם הופך להיות חשוך עבורו, האפשרות של האדם לפתור בעיות אינה רק על ידי היכולת הטבעית שלו אלא עליו להפוך לכלי להשראה, ואז הוא יקבל את הפיתרון מלמעלה.

כשהאדם משתמש בשכל הטבעי שלו, והוא מתחיל להרגיש שהוא זה שפותר את כל הפרטים של הבעיה, ושם הוא לא יחשוב או יעשה, לא יהיה פתרון - זו הדרך בה האדם הופך להיות עבד של היצר.

האדם צריך להזהר מאד מלהתבונן ולהתרכז בבעיות ותחושות שליליות, משום שדרך היצר יכול לתפוש את האדם. אם האדם נצרך להתבוננות, הוא צריך לגעת ולהתרחק. אם הבעיה מופיעה יותר מפעם, פעמים ביום - סימן שהיצר מכין לו מלכודת, אסור להתרכז בזה.

זה אולי סוד עץ הדעת טוב ורע, כך הנחש פיתה את חוה. ה' אמר להם לא לאכול, הנחש בא במגע עם חוה ושאל מה ה' אמר לה, חוה אמרה שה' אמר לה לא לגעת בעץ, הנחש דחף את חוה והראה לה שלא קרה לה דבר. הנחש הכניס אותה לבעיה ולבילבול. לו חוה ידעה את הענין הזה לא היתה צריכה לחשוב על העץ, ההתייחסות שלה לאיסור גרמה לנחש לבוא לפתות אותה, כך הנחש מופיע בכל הנסיונות שלנו, שכידוע הם נסיונות הבאים לתקן את חטא האדם הראשון.

איך הנחש הפיל כל פעם את עם ישראל בפח אחר, עם המרגלים, ובחטא העגל, עם קורח? הוא הצליח מפני שהם טיפלו ברצינות רבה בנקודה מסוימת, היצר גרם להם לרכז את הכוחות רק בנקודה אחת, היצר אפילו נתן רוח קודש לקורח, לראות את הדורות שיצאו ממנו, אבל לא נתן לו רוח קודש לברוח ממנו, הוא משך את כוחות הנפש שלו, וכך קורח נפל. כך היה גם אצל המרגלים, הם ראו שיש בעיה, ושאינן פתרון. היצר הראה להם שהמצב בארץ לא מתאים לפי מה ששמעו רבינו אמר, ואם זה לא מתאים, צריכים למרוד במשה רבינו ח"ו. הסתירה יצרה רגש שלילי כלפי משה, והם דיברו רע נגד הארץ ונגד משה.

בחטא העגל היצר לא נתן להם מכה בשכל, אלא מכה ברגש, הם ציפו שמשה יעלה להר ויביא להם את התורה, ופתאום הודיעו להם שמשה נפטר, כל הבנין הרגשי, קדושתו קיבל מכה, למרות שכששמעו שמשה נפטר, היו יכולים לחשוב שיהושע יהיה הממשיך, אלא שהיצר גרם לטשטוש, והכניס אותם למלכודת, אמר שאין פתרון לבעיה. גם אצל קורח היתה בעיה, אצלו היצר נכנס דרך המידות, דרך הקנאה, ברגע שנוצרה בעיה כל כוחות הרגש שלו הופעלו, והוא לא ביסס את הפתרון של הבעיות בדרך של קדושה אמיתית אלא בקדושה מדומה.

האדם צריך הרבה זהירות, בכל פעם שכלי השכל והרגש מזדעזעים לכיוון כלשהוא, לבדוק האם אין שם מסלול שהיצר מתכנן לאדם. אם נתבונן בתוכנו נראה, שהיצר ריכז בנו את כוחות הנפש בבעיה, שהוא מעונין שנכנס לתוכה, אחר כך ריכז את כוחות הנפש בפתרון שהוא רוצה, כך נופלים, היצר פועל כך בפרט ובכלל.

זה מה שקרה בין האחים ליוסף, בין יואב לדוד, בכל הנפילות, שקרו בעם ישראל, היצר פעל באותה צורה, הוא אינו מחדש, יש לו כל הזמן אותן שיטות, הוא לא מתפתח, האסון הוא

שאנחנו לא לומדים מהנפילות של הגדולים כמו קורח, אבשלום, אחיתופל שנאבדו מעם ישראל, ולא למדנו את הלקח, לא למדנו את פירוט הדרכים בהם היצר השתמש כדי לשבות את הנפש, ולגרום לכך שהאדם יבחר בכיוון שהיצר רוצה במקום לבחור ברצון שה' רוצה. אפשר לתקן את זה ע"י הלימוד והניתוח המדוקדק של כל ניסיון המופיע בחומש ובתנ"ך, כל הצדיקים הגדולים בכל הדורות הצליחו להבין את המלכות שהיצר ניסה לטמון להם, אבל הנסיונות והנפילות לא נלמדו מספיק כדי לדעת, איך היצר פיתה את האדם.

היצר לא בא בבת אחת, הוא לא יכול לתת מכה אחת, אלא תמיד בא מכמה כיוונים, ברכוז הנפש מצד אחד ופיזור הנפש מצד שני, זה חלק מ"ושננתם לבניד" (דברים ו' ז'). האדם צריך לדעת את כל השיטות של היצר "משכני אחריד נרוצה" (שיר השירים א' ד') - גם היצר אומר אותו הדבר, היצר הפרטי של האדם אמר את זה ליצר הכללי, זהו תהליך של ריכוז כוחות בבעיה שלילית כפתח מצד היצר לכניסה למלכות.

אם יש לאדם בעיה מסוימת, למשל חובות כספיים, כמובן שצריך להקדיש לבעיה תשומת לב, אבל חשוב מאד להזהר שדרך הבעיה לא יכנס לכפירה, ליאוש, למסכנות, פיזור כשרוצים להגיע לפתרון חיובי, וריכוז של הפתרון השלילי. האדם צריך לדעת שכל הנסיונות שהוא עובר הם חלקים של החיים, הם יעברו, האדם צריך להתאזר בסבלנות ובכח המתנה, ולא להמשיך אחר היצר במהירות. זו השיטה שה' עשה לסוסים של פרעה, הראה להם שיש סוסות רצות בים, וכך הם נמשכו לתוך הים ונכנסו למלכות. הריצה הזו לתוך הים - זהו הפיזור, ה' ניער אותם. "סוס ורכבו רמה בים" (שמות ט"ו א') ה' פיזר איתם את כל העוצמה של פרעה. כך אנו צריכים תמיד לבדוק ולהזכר להיכן פנינו מועדות, האם דרך בעיה אחת או שתים או שלוש, היצר לא גורם לשביית הנפש.

היום יש לנו מלחמה קשה מאד עם היצר, מתקרב זמן סוף התיקון שה' הקציב לעם ישראל, היצר מנסה לטשטש, להפריד ולהוליד שולל את כוחות הקדושה. נפשות עם ישראל במצב של סכנה, עומדים כל יום בנסיונות מרים וקשים מבלי שיש להם את הכלים הנכונים לדעת איך להתמודד.

היצר לא צריך לשלוח היום גדוד של גויים לרצוח ח"ו, הוא יכול להשפיע על הנפש היהודי בדמיון אחד קטן, והאדם יהיה סגור בידי, בגלל דמיון אחד קטן, שהאדם נמשך אחריו ולא יודע לצאת. המלחמה היום היא נפשית מחשבתית, ואנחנו צריכים לחזק את העוצמה הקדושתית של עם ישראל ולהלחם יחד, להתחזק.

היצר מצליח לשבות בידי את מיטב הכוחות של עם ישראל, אם כמה נשמות יוצאות מהקליפות הם בגדר מינימום, אנחנו צריכים להגיע למצב הפוך, שרוב העם יצא מהקליפות, עד שנגיע למצב המתוקן של "לא ידח ממנו נידח".

המלחמה שהיצר נלחם איתנו היא מלחמה מתוחכמת ומסועפת, האדם צריך לבדוק, אם היצר לא מושך אותו למבוי סתום, נותן לו מכה ניצחת, חלילה, ממנה ח"ו הוא לא יוכל להתאושש. האדם צריך לדעת, שישנה סכנה גדולה ומתמדת שאם נתעלם ממנה זה לא הפתרון.

האדם צריך לשנן לעצמו את כל הכללים של עבודת הנפש ולדעת שהוא נמצא במערכה של חיים או מוות על הנפש שלו ועל כל כוחות הקדושה של עם ישראל.

השליליות המחזורית החומקת - הקליפה העקשנית

ישנם שני מצבים של קליפות: קליפה פרטית, וקליפה כללית, המתלבשת על הקליפה הפרטית. ליהודי יש את המלחמה עם הקליפה האישית שלו, ולכלל ישראל יש מלחמה עם כל כוחות הטומאה, וזאת הקליפה הכללית.

צד הקדושה ולעומתו, צד הקליפה. כמו שכל ישראל ערבים זה לזה, כך להבדיל כל הקליפות ערבות זו לזו. קיים קשר בין הקליפות. בכל נסיון קיימים שני צדדים: מה השם רוצה מצד הקדושה - המטרה האלוקית, ומצד הקליפה - מה היצר רוצה. כמובן שהיצר לא יכול לעשות שום דבר, מבלי שהשם מסכים, בדרך כלל המטרות הן הפוכות. זאת אומרת - השם מאפשר שיהיה נסיון לאדם כדי שיתפתח, והיצר רוצה שיהיה נסיון כדי להרוס את האדם. כך כמו שיש יצר כללי ופרטי כך יש קדושה פרטית וקדושה כללית. לפעמים היצר הכללי מתלבש על האדם הפרטי, וגורם לו להיות שליח רע לכלל. היצר הרגיל באדם יכול להיות שליח רע לעצמו או לאחר, אבל היצר הכללי הופך את האדם לשליח רע לכלל.

האדם - כשעושה במזיד - ומשתמש בכוחות שליליים כדי לפגוע בכלל - הוא רשע, ויתן את הדין, אבל אם עושה את זה באופן לא מודע - גם זה חמור: "מגלגלן זכות על ידי זכאי וחוב על ידי חייב" כיוון שאפשר ועשה כלי שהקליפה הכללית תשרה עליו.

הצדיקים נלחמים ביצר, לא רק ביצר הפרטי שלהם, אלא ביצר הכללי. היצר הכללי מתלבש על הפרטים, והאחריות של הקדושה היא להלחם בקליפה שהתלבשה. הגורם המאפשר את זה שהקליפה הכללית תשרה באדם הוא הגאווה.

החלק שאינו לשם שמים. אם האדם מטפח את הכבוד ואת השליטה וכל מיני דברים שליליים, הוא פותח פתח שהיצר יבחר בו כשליח. באדם עצמו יש שני סוגי קליפה: יש קליפה שמספיק לה כמה טיפולים והיא נחלשת. ויש קליפות מחזוריות, שנראה כאילו נחלשו ואח"כ מתלבשות בתהליך עדין עוד יותר. קליפת פרעה. השם הכביד את ליבו, כל פעם שמשה בא ונתן מכה, היה בהתחלה כמעט משתכנע, ובסוף מכביד מחדש את ליבו.

ישנם אנשים שיש להם את המחזוריות הזו בקליפה שלהם וזה טיפול קשה יותר. באופן פרטי - הקליפה המתלבשת באדם באופן פרטי, יכולה להוליך אותו שולל. נותנת לו את ההרגשה שהוא התגבר, וברגע לא צפוי פורצת, ובכל פעם היא יכולה להתעורר בצורה יותר מעודנת ויותר מתוחכמת. הקליפה מתיחסת לחלק הנוסף שהקדושה התייחסה אליה כטיפול, וצריכה להתגבר עליה בערמוניות שלה וללכת הלאה. כמו החיידק, שחודר לגוף, אם הוא חיידק עקשן, נותנים לו אנטיביוטיקה, חושבים שכבר השתלטו עליו, ופתאום החיידק נעשה מחוסן לאנטיביוטיקה. האדם שתפוס בקליפה מסוג זה, מראים לו את הקליפה העקשנית, הוא רואה ששם הוא תפוס וכבר הקליפה מתעוררת שנית והיא כבר מכוסה יותר וכבר קשה לתפוס אותה, ובפעם השלישית היא תהיה יותר ערמונית.

כמו אדם שאוהב לפגוע באנשים, אם יתפסו אותו, בפעם הבאה הוא יעשה את זה בדרך אחרת, ואח"כ יעשה את זה בצורה עוד יותר מתוחכמת. הסיבה לכך היא שהקליפה רוצה להרוס את האדם, וזה מראה בעומק הדברים, שהנשמה צריכה להוציא בכל פעם ניצוצות שתפוסים עמוק בתוך הקליפה.

אם היא תתגבר היא תוכל להוציא את הניצוצות, אבל אם היא לא תתגבר, האדם יכול להסחף עם כל הנשמה אל הקליפה, ח"ו. השאלה מי יגבור על מי. לפעמים נותנים כמה מכות בסיסיות ואז הקליפה יכולה למות ולהגמר. השאלה היא כמות ומינון. יש אפשרות שאם נותנים משהו חזק, זה יכול להרוס את החיידק. אם נותנים במינון קטן, החיידק יכול להתרגל, ולהתגבר מהר מאד. האדם צריך לבדוק אם לא תפסה אותו הקליפה העקשנית, שפועלת במחזוריות.

איך מטפלים בה? - צריך לבדוק ולנחש מראש איפה היא תתן את המכה הבאה. כמו שכתוב "עם עיקש תתפתל" הטיפול צריך להיות מתוחכם, צריך שמירה. כמו שברפואה, אדם שחולה באיזו מחלה, לא עלינו, אומרים לו שהוא צריך להיות במעקב.

כך האדם שיש לו קליפה שמופיעה פעם, פעמיים. אי אפשר לדעת מתי הקליפה פורצת, אם האדם מצליח להתעלות - זה נובע מצד הרחמים. ענין הקליפות העקשניות, זו לא תופעה כללית, התופסת את כולם, ב"ה.

ישנם אנשים שנהנים מהעצבות ומהמסכנות שלהם, מין פינוק, שיתנו להם התיחסות מיוחדת, וכבוד, הן דורשות את האוכל באופן קבוע, זה מוליך את האדם מתחנה לתחנה, האדם רוצה להמשיך להיות מיוחד, אם יתנו לו טיפול שיוציא לו את זה, הוא כבר לא יהיה מיוחד, לכן הוא מעוניין.

הקליפה פועלת באופן מתוחכם. הקליפה תולה את הישועה בסביבה, וכשהשני מנסה להושיע, האדם אומר: אתה לא עוזר לי בכלל, אתה טועה, אתה לא מפתח אותי. ואז האדם נכנס ליאוש והולך למקום אחר.

תמיד צריך לדעת, עד היכן לתת לקליפה כזו לגדול. הקליפות יונקות כל הזמן. יש אנשים שכל הזמן נדבקים אבל לא רוצים לשמוע את האמת. אחד הסימנים של הקליפה מן הסוג הזה, היא הדרישה מן הסביבה.

לא מעצמו אלא מהסביבה. אם הוא טעה הוא מוכן להודות, אבל בתנאי שגם אתה תגיד איך התיחסת אלי כך. וכך הקליפה שלו, במקום להתחיל, היא גדלה ומתחזקת ומקבלת חיות. תשומת הלב, הכבוד, ההתייחסות - כל זה גורם לאדם להיות יותר רשע, יצר הרע לא רוצה לעשות לנו טוב - נותן טיפת טוב ולוקח את כל הטוב שלנו. תמורת ההנאה הדמיונית של האדם - הוא לוקח לו את הנשמה. ברגע שאדם מרגיש שהוא שולט בשני בצורה שלילית זו כבר הפרנסה של הקליפה. יש לבושים של קדושה דמיונית, הם משתדלים, הם טהורים, אבל בתוכם נמצאת הקליפה שעושקת את הנשמה.

כתוב: "צדיקים ילכו מחיל אל חיל" - וגם הרשעים - זה לעומת זה... לכן האדם צריך מאד להזהר, ולדעת מהו הקו המנחה שלו, לאן פניו מועדות, מה הוא באמת רוצה ולאיזה צד הוא משתייך. יש קליפות שנראות ממש קדושה.

לפעמים, הקליפות מתלבשות באנשים, או בספרים. איך אנחנו יכולים לדעת מה זו קדושה ומהי הקליפה? כל דבר שמחליש אותנו בעבודת השם - זו קליפה. אם אדם קורא ספר קדוש, וזה מחליש אותו, וזה מכניס אותו לדכאון, כלפיו, באותו הרגע היצר משתמש בקדושה של הספר כדי לשבור אותו, והקריאה הורסת אותו. כל דבר שמחליש את הנשמה, את הבניה, את החיוביות, את השמחה - זו הקליפה. כל דבר שמחזק את הקדושה, הפרטית והכללית - זו קדושה והיא יכולה להראות כקליפה. כמו יוסף, שהיה משתלט על האחים שלו, לכאורה זה לא יפה, הוא הלך להגיד לאבא, אבל יודעים שפעל לשם שמים, וזאת היתה הקדושה.

לפעמים הדברים נראים לשם שמים - אבל זה היצר. האדם צריך מאד להזהר, לא להיות בדמיונות, הוא צריך לראות מה מחזק אותו ומה מחליש אותו. האדם צריך לבחור במה שמחזק את הצד החיובי שבו.

אם יש לו כח יותר ללמוד, אם יש לו יותר אמונה, אם הוא יותר יעיל, לעצמו ולסביבה, סימן שהולך בדרך הקדושה, ואם לא סימן שהקליפה עובדת באיזו שהיא צורה. אחד הכללים הגדולים הוא שלאדם יש בחירה, הוא אחראי על עצמו, אפשר לעזור לאדם, לתת לו יד, להבהיר לו דברים שאינם יודע, אבל האחריות היא של האדם עצמו.

האדם יכול לבנות את עצמו ויכול להרוס את עצמו. האדם מחויב להתבונן. אחת הדרכים של היצר היא שהאדם מגיב בצורה מהירה, לפי מה שמרגיש באותו הרגע, ואח"כ זה כבר מאוחר, הוא כבר הרס את עצמו ואת האחרים.

מאד חשוב להגיד ליצר: חכה רגע, אני רוצה לחשוב על זה. דוד המלך הרג את היצר בתענית. מה פירוש בתענית? האדם מסתכל כל הזמן על השעון מתי תגמר התענית? כך הוא אומר לעצמו על הצום, עוד שעתיים, עוד רגע, עוד שעה בעייה אני אוכל ויהיה בסדר. כך דוד המלך אמר ליצר שלו, תבוא עוד שעה, הוא בא עוד שעה, אמר לו דוד המלך, תבוא מחר, וכך הוא דוחה את היצר. כדי לאתר את סוג הקליפה האדם צריך להתבונן. בהווה בעבר ובעתיד. לעשות מחקר. האדם צריך להיות חוקר נפש. על האדם להתבונן באופן עמוק ויומיומי. בנפש יש השגחה פרטית, בתוך השכל, בתוך הרגשות. להשגחה הפרטית האדם צריך להתייחס לפרטיה. בחקלאות, יש זריעה, כך יש זריעה נפשית. יש זריעה חיובית ויש זריעה שלילית. אם האדם לוקח גרעין של תבואה, אחרי זמן זה צומח. אם האדם זורע עשב שוטה, מתבזבז זמן ולבסוף צומח משהו שלילי. אם לאדם היתה נפילה ולא עשה על כך תשובה באופן מיוחד, ולא עשה חשבון נפש, חשב שמחר יום חדש, מבחינה זו, אולי הוא צודק, כדי לא להכנס לדכאון, אבל התהליך של לא להכנס לדכאון, יש לאדם הזכות להיות בו רק אחרי שתיקן את שעיוות, ואם לא - הוא זרע עשב שוטה שילך ויצמח. זו אחת התופעות של הקליפה העקשנית. הקליפה אומרת לאדם: לא נורא, הנפילה היא רק על מחשבה אחת, לא צריך לשים לב, האדם צריך להזהר לא להזניח את החלק הזה. אחרי כמה ימים קורים לו כל מיני דברים, אפילו לא מרגיש טוב והוא לא מבין מה הקשר. לדוגמה פנצ'ר בגלגל - האדם יכול להתייחס רק לפנצ'ר עצמו או לראות את הקשר ללשון הרע ולשאר הנפילות שהיו לו. לכולנו יש גרעינים כאלה, צריכים לעקור את העשבים השוטים ולעקור אותם מהשורש.

כך גם הנפש, כמו אדם המנהל ספרים או הנהלת חשבונות, אם הוא מנהל את הספרים כל יום, אין לו הרבה עבודה, ואם הוא דוחה, יש לו עומס גדול מאד. על האדם לנהל את הספרים שלו כל יום, עליו לבדוק איפה הוא זרע ומה הוא זרע, האם בין הזרעים שלו התערבב משהו לא כל כך חיובי, ולעקור את זה.

לא נורא, עשה טעות? - שיודה לשם. כתוב "מודה ועוזב ירוחם", אבל אם האדם אינו מודה, מתעלם, למעלה חותמים על הכל. אין להתעלם, ולכך יש תוצאות. זה מזיק לאחר ולאדם עצמו. הקליפה מכניסה לנו מחשבות ותחושות ורגשות במודע כדי שאנחנו נקבל אותן, כמו לשון הרע.

גם כשזה במחשבה, זו כבר נפילה. ויש מחשבות שנכנסות לא כל כך במודעות, מבלי להרגיש, ולכך האדם לא שם לב ומזה אח"כ צומח עץ גדול. כל החיים שלנו הם סכנה, אי אפשר לברוח מזה. כתוב שנח לאדם שלא נברא.

הניסיון מוכיח שאם האדם לא מתקן, בסופו של דבר המצב שלו יותר גרוע. למה האנשים לא מתפתחים? - כי יש הסכם שבקליפות לא נוגעים. אל תיגע בשלי ואני לא אגע בשלך. וזה גורם להמשך.

אמנם יש סכנה להגרר אחר המחשבות, אבל מצד שני אם האדם לא יעסוק בבירור הזה, הגינה הפרטית והכללית תהיה מלאה בקוצים ובדרדרים, ולא תהיה אפשרות לעשות פעולה חיובית מינימלית.

זו הסיבה שכל אחד בשדה הפרטי שלו לא ניקה את העשבים שלו. בדרך כלל מי שלא מגדל בפנים, או שמקנא בשני שהוא גידל, הוא גונב ממנו או שהוא מתקוטט איתו. כך האדם יש לו צורך, הנפש צריכה מזון, אם האדם לא נותן לה מזון, היא מסתכלת סביב ורואה מה קורה. שורש הקליפות העקשניות, הם אותם עשבים שלא תיקנו אותם ולא טפלו בהם במשך שנים, להיפך טפחו אותם. ההורים התייחסו באופן מיוחד לילד הזה. טפחו לו את האגו והגאווה, ניפחו אותו טוב, טוב.

האמא מתלוננת על דרך הטיפול שנותנים לבנה בביה"ס. האמא אומרת שהיא תטפל בו ואז למורה אין כח לחנך אותו, הילד ממשיך להיות מיוחד בבית ובכיתה. אח"כ הוא כבר מיחד את עצמו.

אח"כ הוא עושה יחודים... כמו שהצדיקים היו עושים יחודים לקב"ה, הוא עושה יחודים לעצמו. אח"כ הוא מתחתן, גם על אשתו להיות מאד מיוחדת, גם אצלה יש את הקליפה של "מיוחדות", ונוצרת בו קליפה כזאת שכולם חייבים להשתוות לו, ואם האדם לא נלחם, הקליפה העקשנית הזאת הורסת אותו וזה נעשה יותר קשה ויותר מתוחכם.

אנחנו מגדלים עשבים שוטים, אצל הילדים ובסביבה. הרעיון מאחורי זה הוא למנוע את המצב הזה. עלינו לדעת, שקליפה קשה מתחילה מקליפה רכה. בעיה גדולה מתחילה במשהו קטן. כך היצר מתחיל בקטן, מתלבש על העקשנות, ועובד יפה מאד.

בתוכנו וגם בחוץ, עלינו לא לתת לדברים לעבור. אם השני לא ישמע לך, עשה תשובה שתהיה לך יראת שמים, כי מי שיש לו יראת שמים דבריו נשמעים. אפשר בשניה לעשות תשובה. בצורה תקיפה של קדושה.

בגלל חוסר ההתייחסות כך אנו נראים. הטיפול בכל הקליפות אינו כל כך פשוט, וזה גם פשוט, לו זה היה כל כך קל, כבר היינו מזמן מתגברים. ליצר יש פטנט כדי להתגבר על הפרט ועל הכלל. הוא מנתק את היהודי מהסביבה.

הקשר הוא שטחי, לא בקשר לנפילות שלו. ואם היצר כן מפגיש, אז שהקשר יהיה עקר, מכניסים האחד את השני ליאוש, והקשר נהיה של יאוש. האדם צריך לבדוק מה מחזק את החלק הקדושתו שלו ומה מחליש.

ז"א, עשה לך רב וקנה לך חבר. לאדם אסור להיות לבד. היהודי הוא לא לבד. בתוך אדם אחד יכולות להיות שלוש נשמות, יש כל מיני הרכבים. היהודי אינו דמות סגורה, הוא כל הזמן משתנה. הכח של עם ישראל הוא האחדות.

במגילת אסתר, המן הרשע יצא נגד הקדושה, כי "ישנו עם אחד מפוזר ומפורד בין העמים" וזה היה הכח שלו. שם הוא קטרג. על המפורד. היצר מנסה למנוע את אחדות הקדושה. ז"א קשר כמו של דוד ויהונתן, שלא תלוי בדבר.

לא תלוי אם האדם בנפילה או לא בנפילה, הקשר הוא אותו הקשר. ההתייחסות היא אותה התייחסות. אחד הגדולים אומר שמי שמתעסק עם קליפות ואנשים שנמצאים בקליפות, צריך מאד לבדוק שלא יפול יחד איתם.

היצר הוא מאד מתוחכם. צריך להקפיד. האדם צריך לדעת את מצבו. לכן, ראשית אסור ליהודי להיות לבד. גם התנאים תמיד היו הולכים ביחד. כך יכול לתת כח לקדושה. המנין הוא לא רק כדי להגיד קדיש, יש לזה כח. ליהודים ביחד יש כח. היצר מומחה, הוא משתמש בזה ועושה פירוד. האדם צריך לבחור לו חבר ורב, ולא ללכת לבד. אחד העקרונות של החסידות הוא להגן על היהודים, כדי שיהיה כח ביחד, היחד נותן כח.

כשהיהודי לבד אין לו עם מי להתייעץ ולפני מי לשפוך את שיחו, הוא מסכן. יש אנשים שאולי הם לא צריכים, אבל ככל שהאדם יותר גדול הוא צריך עוד יותר, כי יש לו נסיונות יותר קשים. אדם שנמצא בדרגה רוחנית אמיתית, קל לו להתחבר עם כל אחד. אם האדם חלש ובגאווה, הוא לא יכול להתחבר עם אף אחד. בדרגות הגבוהות זה יותר חריף. אם היתה בינינו אחדות אמיתית, זה היה מחולל שינוי בכל העם. כשהאדם נמצא בחבורה הכל אחרת, תלוי איזו חבורה כמובן. העבודה האמיתית בחבורה גורמת לכך שהאדם אף פעם הוא לא לבד. יש עליו שמירה. אפילו אם מחוברים לעבודה זרה ח"ו, מידת הדין לא פוגעת. אם האדם קשור עם הכלל בצורה פנימית, הוא יכול לשאוב כח מכל מקום.

החיבור מעל לטבע - גורם לכח. החיבור בטבע גורם להרס. זו עבודה שעדיין לא נודעת ברבים, היום אנשים עדיין לא עובדים בחבורות, אבל אפשר לשאוף להגיע לקשר מעין זה. אם היו חבורות כאלה בעם ישראל, ליצר לא היה מה לעשות יותר.

אם היינו לומדים האחד מהשני, הדמיון שלנו גם הוא לא היה יכול לנו. כח הרבים הוא כח אין סופי. הקב"ה נתן את התורה בשביל עם ישראל, לא בשביל משה רבינו עד כמה שהיה צדיק וגדול וגדול הנביאים - מיד העביר אותה לעם ישראל.

זהו כח האחדות הפנימית. במצב שלא יודעים את העבודה הרוחנית - אחד יכול להרוס את השני. אבל אם עובדים ביחד ורוכשים את הכללים הבסיסיים, זה אחרת לגמרי. זה כח. אם הוא תופס אותך, אפשר לתת לו כמה מכות.

ככל שהאדם יותר מחובר יהיה יותר כח. וזה מכה את היצר. כשהאדם מחובר, אפילו הקליפה הכי עקשנית נחלשת. מצד שני האדם צריך לדעת שיש לו אחריות על עצמו, ולא על האחרים. לבקש בזכות הרבים, לשאוף מהם כח, אבל הנפש של האדם היא באחריותו, זו הבחירה שלו.

אפשר לרסק לאדם עם כפית לתוך הפה אבל עליו לבלוע, אם הוא בולע, הוא בולע ואם לא הוא מקיא וזו הבחירה שלו. כמה שעוזרים לאדם - תמיד יש לו את הבחירה. להיות מחובר, לדעת שיש לאדם אחריות, ודבר שלישי, על האדם להתחבר עם הקב"ה כל יום.

האדם צריך להיות מחובר עם הקב"ה בראש וראשונה. באמונה פשוטה - אין לנו אמונה חזקה. היא לא מספיק מפותחת. יש חכמת האמונה. אמונה היא לא כסילות. האדם צריך לדבר עם השם, ככל שהאדם מדבר יותר עם השם, זה עוזר לו יותר ויותר.

כמה פעמים ביום בכל דבר ודבר, זה נותן כח וקושר את האדם. "אני כזה וכזה, תעזור לי" אפילו שזה מלאכותי, בסוף זה נהיה אמיתי. האדם צריך לבקש. הקב"ה מעונין שהאדם יתחזק. האדם צריך לבקש. האדם שלא מבקש לא מקבל. גם כשהאדם לומד הוא צריך להתפלל, ולהיות קשור עם השם, לא משנה מה הוא לומד. כל הזמן צריך להתפלל, שזה יפתח לו את האמונה, וצריך להתבונן, בהתחלת התפילה, באמצע, כדי שיהיה לו קשר, האדם צריך ליצור קשר.

יש בריאה ואין לנו קשר איתה, כי יש מסכים של ברזל. צריך לעשות מאמץ ולשבור את המסכים. לבקש מהקב"ה שיעזור לנו להיות קשורים איתו. לבקש ממנו שיתן לנו הנאה מהקדושה ולא מהעבירה. אם האדם הוא עצלן הוא נהנה מזה, בכל דבר יש הנאה, האדם לא יפעל אם אין לו הנאה מכך. צריך לבקש מהשם, שבמקום להנות מהכעס, שתהיה הנאה אחרת, לא של קליפה. מהתורה, מאהבת השם, ולאט לאט מתחיל לקבל הנאה אחרת.

כל נפילה מבוססת על זה. האדם שתפוס בקליפה העקשנית - צריך הרבה לעבוד על ההכנעה. ההבדל בין ביטול לבין הכנעה הוא שבביטול אתה מבוטל, אין מלחמות. הביטול הוא המטרה. בדרך אין ביטול - יש הכנעה.

היצר תופס והאדם מכניע בכח. מוריד את הראש. האדם שתפוס בקליפה עקשנית, צריך לעבוד הרבה מאד על הכנעה. לפני היצר האדם צריך להיות נמר חזק, ובהכנעה כלפי הקב"ה. בדרך כלל הקליפות תופסות דרך הצינורות של האדם.

אם האדם רגשי - דרך הרגש. אם האדם שכלי - דרך השכל. אם זה דרך הרגש - האדם צריך ללמוד להגיד לקליפה שלו בתוך הרגש: אני לא מתעסק עם רגשות, אני רוצה להיות בקשר עם הקב"ה. לזרוק הרגשות.

לחשוב על שם ש-ד-י, להכניס את זה לתוך הרגש וזהו. אם תפסה הקליפה את האדם בתוך השכל - האדם צריך להיות תמים, בהכנעה ולהיות בסדר. ככל שהקליפה היא עקשנית - האדם צריך להיות עוד יותר עקשן.

לקליפה יש כח רק מזה שהאדם כל הזמן תומך בה. האדם במקום להאכיל את הקליפה, ולסגוד לה, ולהשתחוות לה, ולתקשר איתה, את העקשנות הזו עליו להפעיל לכיוון החיובי. וכך להלחם. וכך לאט לאט האדם יצא מזה אם הוא יהיה אמיתי. האדם צריך להגיד, אפילו שטוב לי עם ההנאה של הקליפה - תיקח לי את זה. אני לא רוצה ליהנות הנאה מהקליפה.

סוד הזמן

הפעם נדבר על נושא הזמן. מהו הזמן? כיצד אנו מנצלים את הזמן שברשותנו? וננסה בעזרת ה', להפיק הוראות מעשיות לחיי היום-יום. באופן כללי, קשה לנו לתפוס את המהות האמיתית של הזמן. לפי תורת הקבלה, יש הבדל בין הזמנים השונים; יש הבדל בין רגע לרגע, ובכל שניה הזמן משתנה.

בכל רגע קיימים צירופים שונים של שם "הויה", וכן השפעה שונה בכל העולמות. קיימות שתי מערכות של ספירות שמנהלות את העולם: ספירות דעיגולים וספירות דיושר: מערכת העיגולים - מורידה שפע אלקי קבוע ומחזיקה את העולמות. מערכת היושר - תלויה במעשי האדם. כאשר האנשים הולכים בדרך ה' - יש גילוי פנים ויורד שפע רב ואיכותי; ואם חלילה מתנהגים שלא כשורה - אזי השפע יורד בצמצום ונתקל בקשיים. ובזה, הכל הולך על פי רוב בני-האדם שבדור. אמנם לעיתים יש נשמות מיוחדות, נשמות כלליות עם כוח מיוחד, שדי שהן לבדן עושות את העבודה הנכונה ובזה הן משפיעות על כל העולם ומשנות הכל; לפעמים, די אפילו בצדיק אחד כזה. אנו יודעים מהאר"י ז"ל, שהתיקון שעשה אליהו הנביא בהר הכרמל - כשניצח את נביאי הבעל - היה תיקון בעל עוצמה גדולה כל-כך, תיקון שורשי ומהותי, שלא היה כמותו מיום יציאת מצרים.

הוא שינה ממש את כל ההרכב של הפרצופים, וגרם לירידת שפע וקידוש-השם ועוד ועוד. וכך גם רבי שמעון בר יוחאי, שיכול היה לרפא את מידת הדין לחלוטין. ידוע שהקשת הנראית השמים, היא אות שה' נתן לברואים אחרי המבול, על כך שנשבע שלא יחריב שוב את העולם גם כשלא תהיה לו זכות קיום.

כשרואים את הקשת - סימן הוא שמידת הדין מתוחה, שאין לעולם זכות מספקת, ורק בגלל שבועת-ה' הוא לא נחרב. והנה מסופר, שבימי רשב"י לא נראתה כלל הקשת בשמים! כזו זכות היתה לרבי שמעון בר יוחאי.

אם כן, יש בכל יום זמנים בעלי מהות שונה: זמן הלילה מתחלק לשנים: משקיעה ועד חצות, ומחצות עד עלות-השחר; אלה הם שני זמנים בעלי משמעות שונה לחלוטין. ושעות היום, גם הן בעלי איכויות שונות: מעלות-השחר ועד חצות היום, ומחצות היום ועד השקיעה.

באופן קבוע, יש בחלקים אלה של היממה זמנים של דין, ויש זמנים של חסד ורחמים; הכל תלוי בייחודים שבין הפרצופים. היינו: פרצופים הם קבוצות של ספירות, והייחודים הם כינוי ליחס-הגומלין שבין קבוצות אלה; יחסי הנתינה והקבלה שביניהם.

בזמנים של חסד, כמו למשל מחצות הלילה ועד עלות-השחר, מכונה הייחוד "פנים בפנים". העברת השפע היא בשיאה, מלוא קומתן של הספירות, ואז יורד השפע במלוא עוזו, ונשמות שיורדות אז לעולם - למשל - הן נשמות גבוהות ומעולות.

ולעומת זאת, יש זמנים שהיחס בין הפרצופים הוא "אחור באחור". לשם משל: בעל ואשה הרוצים להוריד שפע אלקי ולהביא ילדים לעולם, חייב להיות ביניהם קשר המאפשר את העברת השפע מהבעל לאשה; קשר שנקרא לו "פנים בפנים".

אילו היו ביחס של "אחור באחור" - לא היתה קליטת השפע מתאפשרת. בצורה ציורית זו, אנו מכנים את חלקי היממה שבהם העולמות הרוחניים אינם במצב המאפשר העברה נכונה של שפע אלקי, וזהו הנקרא: אח' באח', או "אחור באחור". ואכן, התפילות שאנו מתפללים בחלקי היממה השונים, מטרתן לרכז ולסדר עד כמה שאפשר את מצב העולמות, תפקיד, שהיה שמור בזמן המקדש לקורבנות. בזכות הקורבנות היה גילוי-פנים, איחוד הפרצופים והעולמות, והושפע שפע אדיר (בבית ראשון יותר מאשר בבית שני). ומה גרם להסתלקות

השכינה ולחורבן המקדש? - בבית ראשון: שפיכות-דמים, גילוי-עריות ועבודה-זרה. בבית שני: בעיקר שינאת-חינם. וכששאלו בגמרא, איזה חטא יותר גרוע, ענו: ראו בעצמכם! לאחר שלוש עבירות קשות וחמורות כל כך שהיו בבית ראשון, הנה סלח להם ה' אחרי שבעים שנה בלבד, והשיב את ישראל מבבל ובנה שוב את המקדש. ואילו הגלות האחרונה שלנו נמשכת כבר אלפיים שנה - ועדיין לא נגאלנו. ראייה ברורה, ששנאת חינם פוגעת הרבה יותר מאשר שפיכות דמים, גילוי עריות ועבודה זרה. אנו עכשיו בחודש אב. לפי הדברים שלעיל: מהי איכותו של זמן זה? - בחודש אב אירעו אסונות גדולים לעם ישראל בכל התקופות.

השורש של תופעה זו, נעוץ בדור המדבר. כאשר אותו דור נהג שלא כשורה ומאס בארץ, השאיר הדבר רושם עצום על התקופה; בכיה לדורות. ולכן שני בתי המקדש נחרבו בחודש אב, גירוש ספרד היה בחודש אב, ואפילו בשואה: הגירוש מגיטו ורשה, הרכבת הראשונה שהגיעה לאושוויץ, ועוד אירועים קשים ומרים.

כי כשישראל בתור כלל התנהגו שלא כשורה במדבר - הדבר עשה רושם קשה על הזמן המיוחד ההוא; רושם שנשאר לדורות, וחוזר על עצמו מידי שנה באותה תקופה. מסיבה זאת כתוב בהלכה, שבחודש אב האדם צריך להתחמק ממשפט עם גוי, לפחות עד לאחר ט' באב.

כי זהו זמן שאינו טוב; זמן של הקפדה מן השמים. יש להבין, שהסתלקותו של ה' יתברך מבית המקדש, היא אסון שאיננו יכולים לקלוט את עוצמתו בכלל. תארו לעצמכם, שהי' ברא את כל העולמות, מקיים אותם - ומסתתר.

כמו איזה ילד מיותר שאביו נאלץ לפרנס אותו בסתר - ואינו יכול להתגלות אליו כמה שדבר זה קשה לאב. כיום החושך גדול כל כך, עד שהעם בכלל אינו יודע מהי משמעותו של המקדש; מדוע נחרב; איך תבוא הגאולה, ומה אנו אמורים לעשות על מנת שתבוא. אנו במצב של גלות, ועיקר הגלות היא הסתלקות הדעת. אנחנו חיים בעולם הזה כשמונים שנה, והשאלה שכל אחד חייב לשאול את עצמו היא: מה אני עושה בכל הזמן שקיבלתי? האם אני גורם להסתלקות השכינה, חלילה, או להשראת השכינה, ל"ועשו לי מקדש ושכנתי בתוכם".

הרי יש לנו הכוח לעשות מקדש, כל אחד בתוך ליבו ובתוך מוחו ובמעשיו. הלא ה' יתברך הבטיח שישכון בנו, בתוך בני ישראל: "ושכנתי בתוכם". ולכן, בכל פעם שמגיע חודש אב, צריך לעשות חשבון נפש; היחיד וכל העם ככלל.

אחרי חטא אדם-הראשון שאל אותו ה': "איכה?" איפה אתה? מה קרה לך שנפלת? נתתי לך את העולם, שמתתי אותך בגן-עדן, השפעתתי עליך שפע - וראה מה גרמת לעולמי שבראתי. תקופה זו של חודש אב - היא הזמן לשאול את עצמנו "איכה?"; וכמו שאמרו במדרש, שמגילת-איכה מקורה בשאלת ה' לאדם-הראשון "איכה?". וה"איכה" המרכזי שעלינו לשאול, הוא לדעתי: איפה הזמן שלנו? מה אנו עושים עם הדבר היקר ביותר שניתן לנו? הרי אף אחד אינו יודע כמה זמן יחיה, וממש בשניה אחת יכול האדם לסיים את חייו בעולם הזה.

הכרתי אשה, שבערב שבת לאחר האוכל אמרה "שמע ישראל" על המיטה - ונפטרה. כולם היו בטוחים, שתגיע לעבודה ביום ראשון. וכיוון שהקב"ה קבע שהעולם-הזה הוא זמני בלבד, "ימינו כצל עובר", כהרף-עין, הרי שהשאלה החשובה ביותר היא, איך אנו מנצלים את הזמן? וכאן נסביר, שיש שלוש אפשרויות לניצול הזמן; שלושה סוגים של זמן שהאדם מדרג על-ידי מעשיו: א) זמן-של-קליפה. ב) זמן-של-טבע. ג) זמן-שמעל-הטבע.

א) זמן-הקליפה, הוא הזמן שבו אדם עסוק בעשיית עבירות: תאוות, גניבות, לשון הרע וכו'. הזמן בו שקוע האדם ברע. אדם צריך לבדוק, כמה מזמנו הוא משקיע בסוג זה של זמן; אמנם אין אדם שאינו חוטא ואף אחד אינו מלאך - אבל צריך לחשב כמה זמן משקיעים ברע; סביר להניח, שכאשר האדם יעשה חשבון-אמת - הוא יבהל.

ב) הסוג השני של ניצול הזמן, הוא הזמן בו האדם עסוק בחייו הטבעיים; לא בעבירה ולא בקדושה: אכילה, שינה, טיול, דיבור עם חברים, שיחות סתמיות וכו'. כדאי לציין שהאדם יכול להיות בדרגה זו טבע, גם כאשר הוא לומד תורה, וזאת אם הוא לומד תורה שלא לשם-שמים אלא משום אינטרס כלשהו.

הוא אמנם עושה מצוה - אך לא לשמה; מצווה שאינה שלמה. עניין זה של טבע, קרוי בשפת המקובלים: קליפת נוגה. יש קליפות טמאות לגמרי שאין להן תיקון, ומאכלות אסורים למשל, באים מאותם קליפות טמאות, ולכן אסור לאכול אוכל לא כשר. אבל קליפת נוגה, יכולה להיות מנוצלת לטובה או לרעה; תלוי איך משתמשים בה. הגוף של היהודי - בא מקליפת נוגה, וכשהוא עושה מצוה הוא מעלה את הקליפה הזו לקדושה ואם חלילה עושה עבירה - הריהו משעבד אותה זמנית לקליפות הטמאות, עד שתתוקן.

במקום שהשיפחה - היא קליפת-הנוגה - תלך בעקבות הגבירה - דהיינו הנשמה, חלק אלוה-ממעל - הרי יוצא ש"שפחה יורשת את גבירתה". זהו איפוא סוג הזמן של הטבע; האדם החי בתוך ההרגלים היום-יומיים, הדאגה לפרנסה, וכדומה.

ג) סוג הזמן השלישי הוא הזמן-שמעל-הטבע. הצדיק - חי מעל הטבע. כל רגע ורגע מנוצל אצלו למטרה האמיתית של החיים, שהיא עבודת ה' יתברך; אם בעצמו, ואם להביא שגם אחרים יעבדוהו באמת; לעשות גמילות חסדים, מעשים טובים. זהו ניצול הזמן מעל התכונה הטבעית של האדם. טבע האדם הוא לשכב ללא מעש, להנות ממנעמי החיים ולהסתפק בכך; לא להתאמץ. וכל אחד צריך לעשות את חשבונו הפרטי, כמה זמן, רצון, מחשבה, דיבור ומעשה יש לו בכל אחד משלושת הזמנים הנ"ל. תתפלאו לשמוע, שרוב בני האדם נמצאים וחיים בשתי הדרגות הראשונות, זמן-הקליפה וזמן-הטבע. מעטים זוכים לבצע גיחה אל מעל הטבע.

האר"י ז"ל אומר בספר הגלגולים שנכתב לפני כ- 400 שנה, שמתוך חלקי הנשמה השונים, יש לרוב האנשים רק נפש; הדרגה הנמוכה ביותר מדוע? - המפתח הוא ניצול הזמן. יצר-הרע שעיקר תפקידו להפריע לנו מלהגיע לתיקון, מרכז את פעילותו בעיקר בנושא הזמן. ולכן מי שמצוי ברמות הטבע והקליפה - יש לו תמיד זמן; ואילו המצוי בקדושה - מצוי בחוסר זמן כרוני. אם אדם יתחיל לשים לב לחייו, הוא יבהל כמה עיכובים ותיחכומים מפעיל היצר כדי לבזבז לו את החיים.

לדוגמה: לאחרונה אני מכין דברים שונים להרחיב את הפעילות שלנו בכיוון שאנו הולכים בו בקירוב ישראל לה', ואחד הדברים היא החוברת שבידי. ברוך ה', אני יכול לכתוב חוברת כזו בזמן קצר; ה' נותן מחשבות ורעיונות והחומר זורם.

אך מכאן ועד שהחוברת יצאה לאור - עברו שבועות. המדפיסה, למרות שהיא מקצועית, עשתה טעויות; עשו הגהות - ושוב היו טעויות. אח"כ היו עיכובים בדפוס; בכריכה היו מניעות אחרות אנשים שקיבלו כסף לעשות את עבודתם - התעכבו מכל מיני סיבות.

מדוע כל זה? - כי אני יודע מניסיון, שמי שיקרא את החוברת יוסיף קצת אור בנפשו, ולכן היצר מתאמץ בכל כוחו לעכב עניין חשוב שכזה. כעת התחלנו לארגן בעזרת-ה' קורסים, על מנת ללמד את כל דרכי חז"ל: אם זה חסידות, תורת המוסר, האר"י ז"ל ועוד.

ללמד את האנשים, כך שיוכלו ללמוד בעצמם. הרי התורה רחוקה מעם ישראל, ולרוב האנשים אין כלים ללמוד אותה. לכן צריך לתת להם אפשרות להגיע לכל הזרמים

שקיימים: ברסלב, חב"ד וכו'. לצערי הגדול, אין היום בארץ ישיבה אחת, שבה מלמדים הכל; את כל האוצרות הבלומים של כל גדולי הרוח שלנו.

כל ישיבה עם דרכה שלה, עם תורת הרב שלה בלבד, וכל אחד לומד רק את ספרי הצדיקים שלו, הזרם שלו; בצורה זאת - אין כוח לכלל; הכל נשאר בתחום הפרט, וכל אחד נותר בתוך הקונכייה שלו.

ולכן יש צורך-שעה דחוף לאחד את כל הזרמים שלמטה, על-מנת לאחד את הפרטים למעלה; פמליא של מטה, נותנת כוח לפמליה של מעלה. יש הכרח לפתח קורסים שיהיו פתוחים לכל המעוניין, על-מנת להראות לו איזה אוצר אינסופי יש ביהדות.

הלא כל ספר מן הספרים הקדושים, כולל בדורות האחרונים, נכתב ברוב המקרים על ידי צדיקים עליונים ברוח-הקודש. וכמובן, גם באירגון הקורסים החשובים האלה, משתדל היצר להפריע ולבזבז את הזמן היקר. לא לחינם אומרים: זמן זה כסף. זמן, כסף וגם דם - כרוכים יחדיו. כאשר האדם אינו מודע לתפקידו המרכזי בחיים, הזמן שברשותו עובר בקושי; כל יום די דומה לרעהו והוא נתון בשלווה, וידוע שבחוו"ל זהו קצב החיים.

מדוע זה כך? - כי האנשים חיים שם בשני הזמנים הראשונים שהזכרנו: קליפה וטבע. שם לא בוער לאנשים כלום. אנשים המגיעים לארץ שואלים מיד: מה קורה פה?! השתגעתם?! איזה לחץ! לפי קצב החיים, אפשר לחשוב שאתם איזו מעצמה אדירה.

והתשובה היא, שהזמן כאן לחוץ משום שיש הרבה מאוד תיקונים לבצע; בזה - אנו באמת מעצמה שאין דומה לה. השעה היא כבר שעה של גאולה; צריכים להספיק הרבה תיקונים, והנשמות בלחץ כי בעל-הבית דוחק.

אדם שיעלה על מטוס ויסע לחו"ל - יגיע אכן לשקט; אף אחד לא יפריע לו; לא יהיה מה שידרבן אותו לעשות, מה שהוא באמת חייב לעשות. הוי אומר: האדם צריך להיות מודע כיצד היצר עובד נגדו.

אדם שרואה שיש לו זמן פנוי - סימן שעליו להתאמץ ולנצל אותו; סימן שעליו להתקרב עוד. כי לצדיק - אין זמן לשום דבר. כל דקה חשובה, מנוצלת עד תום. וגם כשהוא ישן או אוכל - זה הזמן שהוא צריך על מנת לחזק את הכלי שלו לעבודת הבורא, וממילא מתרומם גם זמן זה מדרגת זמן-של-טבע, והופך לזמן-של-קדושה! כמו שאומר הרמב"ם: "נמצאת שינה שלו - עבודה למקום ברוך-הוא" (ה' דעות ג, ג).

אחד הדברים הקשים ביותר שדור יכול להיענש עליו - היא האופן בו הוא מנצל את זמנו החופשי. אם הדור קולט את חשיבות תפקידו של הצדיק ועוזר לו כמיטב יכולתו - בנתינה מזמנו, מכספו, ממשאביו - זוהי עזרה לצדיק.

אפילו כאשר האדם לא נופל, או שהוא מתרומם מנפילה בכוחות עצמו - זו כבר עזרה לצדיק. כי ככל שהאדם חשוב יותר, זמנו יקר יותר, ובזמן שהיה צריך להקדיש לאותו יהודי שטיפל בעצמו, יכול הצדיק להשפיע על חמישים איש, על אלף איש.

אך כשהדור אינו מעריך נכונה את הצדיק ואינו משתף איתו פעולה - הכל נהרס. וזה מה שהיה בדור המדבר: לפעמים שמעו בקול משה, ולפעמים לא. במקום שהמרגלים יחזרו שבעי-רצון ממשימת הריגול בארץ - הם הוציאו דיבתה רעה; ולאחר שה' אמר, שבתגובה לכך לא יכנסו לארץ ועליהם למות במדבר - התעוררו לפתע להעפיל בהר ולהיכנס לא"י.

הכל הפוך! פתאום הפכו לצדיקים הרוצים בארץ בכל מאודם. אם-כן, הזמן הוא חיים, וגם הכסף הוא חיים, כשמנצלים אותו כהוגן. גם בכסף אפשר להשתמש לשלוש המטרות שהבאנו לעיל: לקליפה, לטבע או לאלוקות. אפשר לנצל שקל לעבירה, אפשר להקדיש שקל לקניית גלידה, ואפשר להשתמש בשקל למטרה של גמילות חסדים וצדקה אמיתית, לחיזוק הארץ וכו'. ולכן לא נתפלא לגלות, שכל הצדיקים הגדולים נעשו על-ידי ה' עשירים באיזה

שהוא שלב בחייהם: אברהם אבינו, יצחק, יעקב, משה רבינו. ממה משה רבינו נהיה עשיר? - הלוחות-השניים שעשה משה נעשו מגוש גדול של אבן יקרה, ומהשאריות שנשארו לאחר הסיתות נעשה משה עשיר; וזהו שאמר ה': "פסול לך שני לוחות אבנים" - אומרים חז"ל: ה"פסול"ת שנשארה היא "לך". ולשם מה עשירות לצדיק? - היו אמנם צדיקים שעבדו את ה' מתוך עניות וזה היה התיקון שלהם; אך בכל דור יש צדיקים אמיתיים שצריכים להיות עשירים, לפחות לפרק זמן מסויים, כי העושר מרחיב את אפשרויות הפעילות שלו. לא לחינם "עני חשוב כמת" האפשרויות שלו לחשוב על כל מיני פעילויות הן מוגבלות. לאט לאט הוא מתרגל שאין לו כסף ואז הוא מסתפק במה שיש לו. כל האפשרויות הטבעיות שלו מצומצמות והוא אינו מסוגל לחשוב שאולי יהיה לו רכב, אלא מקווה רק שלא יחסר לו כסף לאוטובוס.

אבל צדיק אמיתי שיש לו מיליון דולר - יכול לעשות גדולות ונצורות בכסף זה; ה' פותח לו דרכים להשפיע, לעזור ולתקן, פי מיליון ממה שיכול היה לעשות בעונו. איזה חסד היה אברהם אבינו עושה אם לא היה לו כסף לקנות אוכל ולתת לאורחיו? בעזרת הכסף יכל להכניס כל עובר-אורח לביתו, להאכילו, ללמדו לברך את ה', ובכך לפרסם את האלוקות. אמנם אין זה סוד, שאם נחפש כמה עשירים של קדושה יש כיום - לא נמצא רבים. העושר, לצערנו, לא מצוי היום בקדושה. ראינו איפוא, את הקשר שבין הזמן והכסף; שניהם ניתנים לניצול שאין כדוגמתו בשירות הקדושה.

דבר שלישי שהזכרתי כקשור לזמן והכסף, הוא הדם. הדם הוא הנפש; הוא הכוח והמרץ שבגופנו. וגם כאן השאלה היא: במה משקיע האדם את דמו, את גופו ואת מרצו? כולם מדברים היום על הצורך בהשקעות, ועל צמיחה כלכלית שחייבת להיות. אך חייבת לבוא היום, בראש ובראשונה, צמיחה רוחנית; צריכים להשקיע בצורה נכונה את המשאבים שעומדים לרשותנו. כשלמה המלך, שהשקיע הכל בבניית מקדש לתפארת הקב"ה. מכל העולם היו באים, רק כדי לראות את בית המקדש; את עשרת הניסים שהיו בו כל העת לעין-כל; אנשים היו מסתכלים - ונדהמים.

אך במה הצליח היצר לפגוע? - בבחינת הכסף. שלמה הרבה לו נשים, הרבה לו סוסים וכו', וכשהוא נפל - נפל המקדש עמו. לא רק המקדש, אלא גם עם ישראל התפלג אז לשנים, עד היום הזה. אפשר ללמוד מכך, עד כמה צריכים אנו להיות מודעים - במיוחד בזמנים קשים אלה - להשקעה נכונה של הזמן, הכסף והדם שלנו; עד כמה השקעה זו משפיעה על כלל ישראל לדורות. צריך להבין, שלכל אחד יש תפקיד שאין אחר שיכול לעשות במקומו. המקליד - שיקפיד להקליד בלי שגיאות; הקבלן - שיבנה בית בצורה המועילה ביותר, על מנת שהדיירים יהנו ולא יסבלו מפגמים בבניה, והנהגים - שישימו לב בעת הנהיגה. אם כל אחד ואחד יעשה באמונה את תפקידו, בעבודה, עם הילדים וכו' - הכל יראה אחרת. ואם אנו רוצים להחיש את הגאולה, עלינו לעשות בדק-בית במה שנעשה במשאבי הזמן, הכסף והדם שלנו. אם אנשים יקמצו בזמן, ויקדישוהו לה' - הכל יתחיל לרוץ; כל התהליכים הכלליים של עם ישראל יוחשו, גילוי-הפנים יבוא הרבה יותר מהר, והגזירות הרעות יברחו אחור.

אלא שבמקום זאת, אנשים מבזבזים את חייהם על הבלים ושטויות. כמה זמן דרוש לאדם, כדי להתגבר על פגיעה שפגעו בו? - לאחד דרושות שלוש שנים, לשני שנה, לשלישי שעתיים, ואילו הרביעי - מחליט שעדיף לא להיפגע כלל...

האיש החכם הזה, חסד זמן כסף ודם. כמה כסף מבזבז על עורכי-דין בגלל קונפליקטים בין אנשים? אני מכיר בחור ש"תקוע" עם הגט שלו כבר שלוש שנים, משום שיש איזה ויכוח ביניהם ולא יכלו להגיע להסדר.

בינתיים, אין להם לא יום ולא לילה, וגם הכסף נגמר כמעט. כי מי שפוגם בזמן שזיכו אותו מן השמים - נפגמת פרנסתו; מי שמשקיע את זמנו בהבלים, גורם שידקדקו איתו מן השמים. שלוש שנים מחיינו ביזבו לריק, הוא ומשפחתו, והדבר לא היה חייב להיות כך. מי גרם לכך? - מיודענו היצר. הוא יודע שיש לאדם שמונים שנה לחיות, והתכנון הראשון שלו הוא: איך לבזבז לאדם את השנים; איך לגרום שכל הזמן היקר הזה ילך לרשות הקליפה, או שלפחות בחלקו ילך לענייני-הטבע.

ואם אין לו ברירה, והאדם מקדיש גם לקדושה - אז את המינימום האפשרי. שהאדם יספיק כמה שפחות במשימתו הלא קלה, ללמוד את כל פרד"ס התורה, את כל הש"ס, כל ההלכה, המדרשים, הקבלה והמוסר.

הלא למדנו ב"שער הגלגולים" לאר"י ז"ל, שמי שאינו לומד חלק מחלקי התורה, הריהו פוגם בספירת התפארת של כל העולמות. בתפארת של העשיה, היצירה, הבריאה והאצילות. לתורה יש מקום מיוחד בעולמות, ואדם שאינו לומד פוגם ברובד זה שבעולמות העליונים והתחתונים, ועליו לבוא בגילגול כדי לתקן.

מאידך, כשהוא ממלא את יעודו ולומד, הוא מחייה את צינור השפע הזה והכל זורם. ברור איפוא, שהיצר יעשה הכל כדי למנוע מהאדם עיסוק חיוני זה בתורה, וזוהי בעצם להט החרב המתהפכת ששומרת על הדרך לעץ החיים.

מהו עץ החיים? זו התורה: "עץ חיים היא למחזיקים בה ותומכיה מאושר". היצר הוא-הוא להט החרב המתהפכת שמונע מלהגיע לתורת החיים, ומחסום זה הותקן לאחר חטא אדם-הראשון. כי התיקון לחטאו, הוא לימוד וקיום התורה. תרי"ג המצוות, מחולקות ל- 248 מצוות-עשה, ול- 365 מצוות לאתעשה, ואלה, מכוונים כנגד 248 איברי-גופו של האדם, ו- 365 הגידים שבגופו. כל מצוה מסוגלת לתקן איבר או גיד בגופנו שנפגם בחטא עץ-הדעת; זוהי תרופה בדוקה. התורה היא הכוח היחיד שבעזרתו ניתן להילחם ביצר, ומי שחושב שיוכל לו רק בכוח הרצון ובלי תורה - רק משלה את עצמו. מי שחושב שיש בו רוחניות ותיקון מידות, מבלי שיש לו קשר לתורה - הוא פשוט מרמה את עצמו. אם כן היצר-הרע, עומד על הדרך המובילה לעץ-החיים המאושרים, ומונע מאיתנו להגיע אליו. ישבה כאן פעם אשה חילונית משכילה מאוד, בעלת כמה תארים באוניברסיטה, והראיתי לה מספר ספרי מוסר, רמח"ל ועוד מאוצר היהדות.

היא היתה בהלם! היא אמרה, שמעולם לא עלה בדעתה לקחת ספר כזה לידיה. שאלתי: מדוע? - אמרה לי: תראה איזה כריכות מיושנות יש לספרים האלה, איזה כתב רש"י צפוף - מי יכול לקרוא את זה? מי יכול בכלל לגשת לזה? ואיך הגענו למצב כזה? - כמובן, "הודות" ליצר.

"יירושלמי" אומר בעניין זה דבר, שנשמע תמוה במבט ראשון: "ויתר הקב"ה לישראל על עבודה-זרה, גילוי-ערוות ושפיכות-דמים - ועל מאסם בתורה לא ויתר" (חגיגה ז, א; לא שחלילה הקב"ה התיר לעשות מעשים חמורים שכאלה!) אם נאמר זאת במשל: חולה מסוכן שאינו שומר על כל דברי הרופא - על דייאטות חמורות וכדומה - אפשר עוד להבין זאת; אבל כשאינו שותה את התרופה היחידה למחלתו, תרופה שטרחו והביאו לו - כיצד ניתן יהיה להבין זאת?! התורה היא התרופה היחידית לתיקון האדם, ואדם חייב לקבוע בכל יום זמן ללימוד.

ראיה פשוטה לכך שאין אפשרות לתיקון המידות ללא תורה, היא מה שאמרו חז"ל, שהשאלות הראשונות שהאדם נשאל לאחר 120 שנה בבית דין של מעלה, הן: האם נשאת ונתת באמונה? האם קבעת עיתים לתורה? האם ציפית לישועה? שלושת אלה קשורים זה-בזה.

כי אדם שלא למד תורה - איך ישא ויתן באמונה? אם אינו יודע הלכות משא ומתן, אם אינו יודע כלל מהי הונאת-דברים? הוא אפילו לא יודע שהוא גונב את חברו. וכמו-כן, אדם שאינו יודע תורה - איך יצפה לישועה? מי מבטיח לו שתהיה ישועה בכלל? ומי שלא יודע קודם כל לנצל את זמנו - ישאר רחוק מכל המידע החיוני הזה.

אפשר ללמוד עשרים שנה - ועדיין כאילו לא נגעת בכלום, ולכן כל המלכודות שהיצר הרע גורם לאדם, כדי להכניסו לדמיונות, לדיכאון, לדאגות טיפשיות ולחוסר אמונה - כולן מטרה אחת להן: לבזבז את זמנו.

שיהיה עסוק בשלילה כמה שיותר, וכך ישאר לנצח מחוץ לתחום של עץ החיים. מה נותר לנו לעשות? - פשוט להילחם בו ובמטרותיו הזדוניות. להחליט החלטות נכונות, ולהגשים אותן. אצל הקב"ה מחשבה ומעשה הם הרי היינו הך; ה' חושב על משהו וכבר הדבר מתקיים.

כך צריכים גם אנו להידבק במידותיו של הקב"ה, ואחת המידות היא לקשר בין מחשבה למעשה. לא לבזבז את הזמן: אתה חושב לעשות מעשה טוב? בדוק אותו ועשה מיד! פעם התלבטתי אם להתחיל בעשיית דברים מסויימים בקדושה. החלטתי לשאול את ה' ופתחתי באקראי את ספר "חובת הלבבות"; הפסוק שהופיע בעמוד שנפתח היה: "כל אשר תמצא ידך לעשות בכוחך עשה" (קהלת י, ט). כל מה שאדם יכול לעשות בעולם הזה לטובה - שיעשה; שלא יחכה רגע, כי אין יודע מה יהיה ברגע הבא.

אמנם, בתחילה היצר יתנפל עליו ויזמן לו עיכובים, וינסה למנוע ממנו את מבוקשו. אני מכיר משפחה שהיתה במחנה-ריכוז ובמקומות הנוראים ביותר, וכשכבר עלו לא"י - החזירו אותם לקפריסין, ואחר כך אף החזירו אותם לגרמניה.

כמה גלגולים עברו עד שהגיעו לארץ הקודש! כי ארץ הקודש היא טבורו של עולם; הארץ הנבחרת על-ידי ה' שעליה נאמר "אווירא דארץ ישראל - מחכים", והיצר אינו רוצה שנחכים, ולכן הוא דואג שרוב עם ישראל ישאר בחו"ל, בטומאה.

הוא יודע היטב, שאם כל ישראל יהיו בארץ - תבוא הגאולה וה' יתגלה. שכן כל אחד מאיתנו הוא חלק אלוה-ממעל; אנו חלק מהשכינה. וכשישראל נמצאים בגלות - שכינה בגלות; ישראל בא"י - שכינה בא"י.

כל עוד יהודים נשארים בחו"ל - עם ישראל משועבד לגויים. כי אותם יהודים מקבלים שפע באמצעות שרי-האומות, המלאכים הממונים על כל אומה ואומה, ואותם מלאכי אומות-העולם עושקים לעצמם את השפע שמגיע לידיהם, ונותנים לישראל רק תמצית.

לכן היום, אנו זקוקים כביכול לשפע של ארה"ב, בעוד שהאמת היא, שאם לא היו שם יהודים - לא היה שם שפע כלל! זהו מה שנקרא: שיעבוד מלכויות. מה איפוא עושים היהודים בחו"ל? - מבזבזים את הזמן את הדם ואת הכסף.

בעבר היה יהודי מתפלל, שיזכה להיקבר בארץ-הקודש, אבל היום יש אפשרות לכל אחד גם לחיות בא"י. זוהי זכות עצומה! כתוב שהמתים של א"י יקומו ראשונים בתחיית-המתים, בעוד המתים בחו"ל, אפילו הצדיקים הגדולים, יצטרכו לעבור גלגול-מחילות; ה' יעשה מחילות ויגלגל אותם - דבר שיגרום להם סבל רב - עד שיגיעו לכאן.

היום למשל, לא מתארגנים כראוי לקלוט עולים העומדים להגיע. כמה מאבקי-כוח, דיבורים ומחלוקות יש בענין הזה, וכל הזמן שמתבזבז הופך לזמן של קליפה. אלה שאמורים לקבוע בענייני הקליטה, אינם מבינים כלל למה הם זכו; איזו זכות היא לאפשר ליהודים לעלות ארצה, ולגאול אותם מטומאת-הגויים שבגלות. כי ליהודי בחו"ל, אין סיכויים רבים לשרוד כיהודי, ותוך דור או שניים הוא יהיה טרף להתבוללות הנוראה.

בתקופה זו הזמן יקר מאוד. בתשעה באב נולד משיח, אמרו חז"ל, כלומר: בתוך החורבן הגדול ביותר - שתול גם אור הישועה; אור המחכה שנגלה אותו.

צריך אם-כן להתחיל ולהעריך נכונה כל רגע ורגע בחיינו להפוך אותו לזמן של קדושה. בזבז הזמן - כמוהו כגזל מן הקב"ה; כמעילה בהקדש שנתן הקב"ה בידינו. כי "זמן" פירושו: זה מן. כמו המן שניתן לישראל במדבר, כך גם הזמן הוא המתנה היקרה ביותר שניתנה לאדם. גם אנשים חולים, עם דיכאונות וכדומה, אם יתחילו להקפיד שזמנם יהיה זמן של קדושה - הם יהיו בריאים. אם אדם ינצל את זמנו לעשות מעשים טובים, לבנות בית, ללמוד תורה, לישב את הארץ - הוא יהיה בריא מכל מחלה נפשית. (כמובן שקשה להבטיח זאת על מחלות פיזיות) אדם שיעסוק בטוב - מובטח שהטוב ישרה עליו. "פתחו לי פתח כפתחו של מחט, ואני אפתח לכם פתח כפתחו של אולם"; אדם עושה פתח קטן ביותר בקדושה, וה' יתברך גומל ומשפיע עליו פי אלף מלמעלה.

לא מזמן פגשתי בחור חילוני, ושאלתי אם הוא מניח תפילין; אמר לי שלא. אמרתי לו, אבל הינך לומד ומתעניין ביהדות מזה שלוש שנים? - תשובתו היתה שלא הסבירו לו מהי החשיבות של הנחת תפילין...

הנה לנו שוב, איך הצליח היצר לבזבז שלוש שנים מחייו ומזמנו ללא מצווה עצומה זו, למרות שנפשית כבר היה מוכן לכך. וכי מישהו יכול להשיב לו את הזמן שבזבז לריק? לעיתים, היצר מפחיד את האדם ומשתק אותו: "לא כדאי לך להתחיל..", "למרות שהוא יודע שבסופו של דבר האדם הזה יתעלה ויתגבר - אבל אם בינתיים הוא גנב לו מזמנו, גם זה רווח נאה עבורו. ואחד הכללים הראשיים בניצול הזמן: "סייג לחכמה שתיקה". שימו לב סביבכם, כמה זמן אנשים מבזבזים בשיחות בטלות וחסרות כל משמעות.

מעלים נושאים שחוזרים על עצמם שוב ושוב ללא מטרה, וללא כל סיבה בונה. לכן אמרו חז"ל שהרוצה להחכים ירבה לשתוק, כי אז לבו פתוח ונשמתו מסוגלת לקלוט אור. ועוד אמרו, שיש מספר קצוב לדברי-החול שהאדם מדבר, וכשהוא מנצל את כל המכסה שלרשותו - הוא מת, ל"ע.

מאידך דברי תורה וקדושה אינם קצובים לאדם, וכל המרבה הרי זה משובח. ובאמת, מי שמכיר זקנים כאלה שזמנם מנוצל לקדושה, רואה שהשכל שלהם בסדר, החיים שלהם בסדר, הלב נקי - ממש תענוג! ובעוד "זקני עם-הארץ, כל זמן שמזקינים דעתם מטורפת עליהם.. " נהיים יותר עצבניים, יותר אכזריים, יותר קשים; לא סובלים אפילו את עצמם ומבקשים את נפשם למות (לאחרונה, מקבל נושא זה לצערנו הרב לגיטימציה בתקשורת: "התאבדות זוגית", "התאבדות של כבוד", "המתת חסד"). לעומתם, "זקני-תורה", אלה המנצלים את זמנם "כל זמן שמזקינים דעתם מתיישבת עליהם" (סוף מסכת קינים).

משה רבינו הגיע לזקנה, והיה בעל שכל צלול, חכמה, כוח וקדושה; כי לא בזבז את זמנו. על אברהם אבינו נאמר "ואברהם זקן בא בימים" (ברא' כד, א); שואלים חז"ל: מה טיבו של הביטוי: "בא בימים"? - פירושו, שלעת זקנתו בא אברהם ו"שק" מלא ימים עימו; כל הימים שקיבל נוצלו למצוות ומעשים טובים; אפילו יום אחד לא הלך לאיבוד. זאת לדעת: כשאדם מתחיל לנצל את הזמן - הוא זוכה לכך שזמנו מתברך. גם אם ילמד מעט יחסית, הלימוד יחדור לפנימיותו ויתן לו כוח; יחיה אותו וישנה אותו. ודאי שאדם אינו יכול להסתגר ולהפוך לנזיר ולא לדבר עם אף אחד; צריך להיות מעורב עם הבריות - אבל שיחשוב על כל מילה היוצאת מפיו: האם זה לצורך או לא? כי גם הדיבור מתחלק לשלושת החלקים שעל-פיהם סיווגנו את הזמן ואת הכסף: יש דיבור של קליפה, של טבע ושל קדושה.

דיבור הקליפה הוא לשון-הרע, ניבולי-פה וכו'. דיבור של טבע אלה הסיפורים הרגילים : הלכתי, קניתי, כמה עלה לך? וכו'. אם תשימו לב, תראו ששיחות החולין שבין האנשים הן לפחות כמו סוגיא בגמרא.

מפתחים כל דבר עם פירוש רש"י, מדייקים, מנתחים; כל הכוח והזמן שהיו צריכים להשקיע בקדושה, מבזבזו לריק. כי מה שנכון בקדושה, נכון גם בקליפה: מי שפותח פתח ליצרו כפתחו של מחט - היצר פותח לו פתחים של בטלה כפתחו של אולם.

אדם בא להיטמא במקצת - היצר דואג לטמאו הרבה. כל אדם שמתחיל להיות קצת רגיש לקדושה, יכול לחוש זאת: הוא חש אור של קדושה בנפשו, וברגע שעשה עבירה קטנה ביותר - הוא חש כיצד האור מסתלק.

רק הסתכל על משהו שלילי, נהנה ממשהו קלוקל או בזבז את זמנו - הוא מרגיש איך האור מסתלק. כי ה' יתברך מקפיד עם צדיקים בדקדוקי-דקדוקים, ועל הדבר הקטן ביותר שהם עושים - הפיוז קופץ.

מכל מקום, לעולם אין מקום ליאוש. גם אדם שבזבז את כל חייו בשטויות, ולפני שנפטר עשה תשובה אמיתית - יש בידו לתקן; "יש קונה עולמו בשעה אחת". אך כמובן שאי אפשר להסתמך על כך, כי "עבירה גוררת עבירה"; אם האדם הפקיר עצמו במשך הזמן לטבע ולקליפה, ברור שהסיכויים שלו להתעורר ברגע האחרון, שווים לסיכוייו של שחיין שהרחיק עשרים קילומטר מן היבשה, וחושב לעצמו שיוכל לשוב לחוף מתי שירצה.

מי מבטיח לו? - אף אחד. לכן יש לאדם כוחות, כדי שלא לבזבז זמן. חישבו כמה כוח זמן אדם מבזבז כאשר הוא כועס או נפגע. אמנם איננו מלאכים ואין אפשרות לחסום את כל הפתחים - ובכל זאת ניתן לעשות הרבה בשטח זה. להבין שאדם הנכנס לכעס ולוקח לו הרבה זמן לשכוח מכך - שידע שהיצר גורם לו זאת; זהו זיכרון של קליפה. הוא-הוא המחמם אותו להוציא עוד ועוד אנרגיה, עד שהוא יקבל מחלה או התקף-לב, ל"ע. זוהי פשוט מלחמה אכזרית, וחיוני להבין זאת. בדיוק כשם שהאוייב, ימח שמו, מתכנן נגדנו פעולות, כדי שנבזבז זמן כסף ודם עליו כשם שהאוייב פועל נגדנו באופן כללי, כך היצר פועל נגד כל אחד באופן פרטי.

הפיתרון הוא: לחיות בקדושה, ולנצל כל רגע לעבודת ה'. כך באה ברכה במעשיו; הוא מתברך והעולם כולו מתברך. אלו דברים שכל אדם מסוגל להגיע אליהם, אם רק יחליט להילחם על כך. בזמנים אלה של חורבן, של קלקול, צריך ויכול האדם לעשות דווקא את התיקון הגדול ביותר; להפוך את הקערה על פיה! כי כמו שאמר רבי עקיבא לחכמים: אם התקיימו הנבואות השחורות של החורבן - ודאי תתקיימנה גם נבואות הנחמה של הגאולה (מכות כד:).

כעת אנו ממש לקראת הגאולה, בעזרת ה', ובנו תלוי הדבר! עלינו לאבד כמה שפחות על ענייני הקליפה והטבע, ולנצל את הזמן, הכסף והדם שזכינו בהם, לקדושה ולעבודת-ה'.

האחדות והפרוד

המטרה העיקרית של היצר היא לגרום לפירוד. כל הנסיונות שאנו מתנסים, באים בגלל הפירוד. עולם התווה נקרא בחז"ל עלמא דפירודא. עם ישראל הוא מעולם התיקון ותפקידו לתקן. היצר רוצה להפריד את האדם בתוכו פנימה, כדי שיהיה מחולק, שהמחשבה תגיד דבר אחד והרגש יגיד דבר אחר, היצר הרע יטען כך והיצר הטוב יטען אחרת.

כך היצר עושה בין אדם לחברו ובמסגרת המשפחה, והוא גורם לפירוד גם בין האדם לבין הקב"ה. הוא מתחפש אח"כ בכל מיני תלבושות, תחפושות ותפאורות כדי להפריד. אם נתעמק בכל הנסיונות שיש, נגלה שהיצר עושה הכל כדי להפריד בין האדם לתורה, בין האדם לבין המצוות, בין האדם לבין הצדיק, בין האדם לבין משפחתו, בין האדם לבין נשמתו.

מדוע? כל כח מנסה ליצור בחוץ כח הדומה לו. היצר הוא הפירוד בעצמו. זה חומר הגלם שלו, זה התפקיד שלו, ככל שהוא יותר מפריד הוא יכול לינוק יותר. ליצר אין כח מעצמו, הוא יונק מהקדושה.

כיצד היצר יונק מהקדושה? רק כאשר יש פירוד, האור מסתלק, ההגנה הרוחנית נחלשת, ואז היצר פועל בשיטת "הפרד ומשול". אפילו כשעם ישראל מחובר כדי לעבוד עבודה זרה, ח"ו, מידת הדין לא פוגעת. זה מה שהיה בדורו של אחאב. היתה אחדות, וכשאליהו הנביא פגש אותו, אחאב אמר לו "עוכר ישראל" כי אליהו הנביא עצר את הגשם שלש שנים. לאחאב היתה אהבת ישראל, שאיננה לפי ההלכה, אבל היה לו קשר, העובדה שלא ירד גשם הפריעה לו.

הפירוד בין אדם לחברו הוא שלב מתקדם, ראשית מתחיל הפירוד בין האדם לעצמו ואח"כ בין האדם לבין הקב"ה, ולבסוף בין האדם לבין התורה. מהו הפירוד הזה? אם האדם משתמש ומסדר את הכוחות הפנימיים שלו, הוא בע"ה זוכה לשלמות.

כל מה שהשם ית' עושה הוא לטובה, על האדם לעשות סדר, לארגן את פנימיותו וכאשר ישנו נסיון של פירוד, לנסות לבדוק מהי מטרת הנסיון. א. מצד השגחתו ית'. ב. להבדיל, מצד היצר. חז"ל אומרים שיש לעבוד את השם ית' "בכל לבבך", בשני יצריך, ביצר הטוב וביצר הרע.

האדם צריך להגיע לאחדות פנימית, וכך עובד את השם בשני היצרים שלו, עם כל הכח החיובי וכל הכח השלילי. האדם צריך לכופף את הכח השלילי בצורותיו השונות, כדי לעבוד את השם ית'. זו העבודה הבסיסית של האדם ושם היצר מכניס פירוד.

הוא גורם לכך שעם הכח השלילי האדם יהרוס את עצמו ואת האחרים, ונותן בכך את הכח החיובי ליצר, הוא הופך את היוצרות, במקום שהכח החיובי ישתלט על הכח השלילי, כדי לעבוד את השם ית', הכח השלילי משתלט על הכח החיובי, והוא עובד את היצר.

אין חלל ריק. מי שאינו עובד את השם עובד את היצר. כל אחד מאיתנו, ברגע שהוא בבחינת אינו עובד את השם - עובד את היצר, אין מציאות של לא לעבוד אף אחד. או זה או זה. כדי שהיצר יהפוך את החלק החיובי לכלי שרת שלו הוא צריך להפריד.

הוא צריך להפריד באדם את המח מהלב ואת הלב מהאברים, לשנות את המיקום של כל איבר, וזו בחינת מגדל בבל. בבבל שלטה הגאווה, הם רצו להגיע לעליונים, היצר מכניס לאדם גאווה דמיונית, מבלבל לאדם את השפה הפנימית שלו ואז האדם לא יודע כיצד לזהות כל דבר ומהו המקור של כל דבר, וזה גורם לפירוד ואז היצר יכול כבר לשלוט.

בעבודת הנפש אנחנו לא נותנים ב"ה שזה יקרה. משליטים את המח על הלב, ז"א מנסים להבין את המטרה האלוקית של כל דבר, אם מופיעים רגשות, תחושות ודמיונות אנחנו

משתלטים עליהם בכח, כמו המנהל של בית חרושת המשתלט על הפועלים שלו, וגורם לכך שיעשו את העבודה כיאות, שלא יעשו שביתה, ויגרמו להפסדים.

כך בעולם התיקון. עולם התיקון דורש רק דבר אחד. מאמץ. כמו מנהל בית חרושת, הוא אינו עובד עבודה פיסית, לא עובד קשה, הוא רק צריך את השכל הנכון, יכולת שכנוע ונוכחות כדי לארגן את הפועלים שלו. כך בנמשל צריך שהמח יהיה שליט על הלב. את הסמכות מבפנים, וצריכים לארגן את הכוחות מבפנים, צריך תוכנית עבודה. מהיכן אנחנו יכולים לקחת את הכוחות הנפשיים כדי להתארגן באופן פנימי? את התקיפות הזו אנו יכולים לקחת מן הנשמה, מלמעלה ע"י תפילה.

"ונתנה תוקף קדושת היום". דוקא ביום הדין בראש השנה. האדם צריך לקחת כח ממדת הדין למעלה ולמשוך אותו אל תוך הנפש שלו, ועם הכח של מידת הדין להשליט סדר בפנים. האדם צריך להיות כמו מפקד צבא בתוך הנפש שלו ועם כח התוקף לסווג כל דבר במקומו. היצר מנסה להפריד את האדם מבפנים. כמו אויב, שמתכנן לכבוש עיר, הוא מכניס סוכנים סמויים, שיעשו פירוד במטה הכללי, פירוד בעם, תחושות ומחשבות שיפרידו את האדם, כדי למנוע את ההשתלטות של המח דקדושה.

וכך הוא מנתק את האדם מהקב"ה, אח"כ מהצדיק מהתורה ומהמצוות וכך הוא משתלט עליו. באדם הכל צריך לעבוד בכוון אחד: "שמע ישראל השם אלוקינו השם אחד". השם, זו מידת הרחמים ואלוקינו - מידת הדין. כל הכוחות של הצדיק הם בכוון אחד: לעבוד את השם. לא מפריע לו אם הוא בעליה או בנפילה, בלחץ או בקושי, הוא עובד את השם י"ת בכל מצב. היצר גורם לנו לעבוד את השם רק בכיוון אחד או כשאנחנו שבורים כשאינו לנו ברירה.

או כשאנחנו בהתעלות כשטוב לנו, ויש לנו התעורות גדולה, אך אח"כ זה נשכח. וזו מטרת היצר. לגרום לפירוד הפנימי, וכך האדם לא יוכל לארגן את הכוחות שלו. כמו במשחק שחמט, תופסים את המשחק של השני, לאו דוקא בתוכנית אחת, פה ושם מתקיפים, המטרה העיקרית היא להפריע לו כדי שלא יוכל לארגן את הכוחות שלו, והוא לא יוכל לעשות מאום.

כך עושה אתנו היצר. נכנס פנימה ומפריד. ואז לא יכול לזרום השפע דרך הנשמה, הנפש והגוף, כמו שבמלחמה יוצאים החיילים, והאויב תופס את קווי האספקה ואז החיילים הקדמיים נשארים בלי תחמושת ובלי אוכל, כך היצר תופס לנו את הצינור של הנשמה הרוח והנפש, אשר משם בא השפע, מנתק את המערכות, ואז אנחנו נכנסים לבלבול ונשארים בלי אפשרות לעשות דבר.

מה הרווח של אדם הקשור עם צדיק? הצדיק הוא כל הזמן מקושר לה' י"ת, הוא חייל ותיק. הוא למד בלילה, ביום ובחושך. הוא כל הזמן קשור עם השם, לא אכפת לו מה המצב הפנימי שלו, לא מתרשם ממה היצר כן אומר לו ולא אומר לו, הוא יודע את המטרה, והוא משתמש בכל הכוחות השליליים, עקשנות כעס, תוקפנות, כדי לתת מכות ליצר, במקום לתת מכות לנשמה. ואוחז בכח בקשר שלו עם השם. "איזהו גיבור? הכובש את יצרו".

מי שקשור עם הצדיק, לומד ממנו, הצדיק הוא סיבה, וכך האדם יכול להתקשר איתו, כדי שיעזור לו במלחמה הזו, הצדיק יכול להכניס הרבה מאוד כח של אחדות פנימית, משום שהוא בעצמו באחדות, הוא מעביר את האחדות לאחר וזו עוצמה של קדושה, היא הנותנת כח לאדם לתת מכות ליצר, ולא לתת ליצר להשתלט. זו הסיבה שכשהאדם מתקרב לצדיק אמיתי, היצר מכניס לו דמיונות, כדי שלא יהיה קשור איתו, כי אם הוא יהיה קשור איתו יהיה יותר כח. זו הסיבה של הפירוד בעם ישראל, היצר מלביש כל מיני רעיונות וכל מיני

הצלחות בקדושה, כל מיני טענות צודקות, כדי שהצדדים יריבו האחד עם השני וכך יבזבו את הכח.

זה מה שגרם לחורבן ושנאת חינוס, זה גרם להסתלקות השכינה. עיקר החיפוש של היצר בכל הנסיונות, הוא לא העבירה עצמה אלא הפירוד. העבירה עצמה נותנת לו כח מסוים, משום שכל עבירה שיהודי עושה היצר מרוויח, אבל העברה נותנת לא נותן ליצר את האדם עצמו, האדם יכול לעשות תשובה מיד על העבירה שעשה ויכול לצאת, אבל היצר מחפש פירוד ולא עבירות.

דרך העבירות היצר מכניס אותנו למלכודת, שמשם אנחנו מגיעים לפירוד, וזה מה שהוא רוצה. ישנם סימנים לפירוד הפנימי: העצבות, החושך הפנימי, היאוש. אלה הדברים המראים שהאדם נמצא בפירוד.

צריך להיות תמיד במצב של עוז וחדוה ושמחה. היצר צריך שהאדם יהיה מוטרד בתוכו, ומוטרד מהסביבה שלא יהיה לו חבר ולא יהיה לו רב. שכל אחד יהיה אי מבודד, ולא יוכל לדבר עם יהודי אחר, ואם הוא נמצא במצב קשה הוא לא יוכל לשתף את השני, היצר רוצה בכל מיני צורות ודרכים, לגרום לכך שאחד לא ידבר עם השני.

גם גדולים וגם קטנים, גם קבוצות וגם פרטים. ברגע שהיהודים נפרדים אין להם כח, משום שכל הנשמות קשורות והשפע עובר מאחד לשני, וכשיש פירוד השפע אינו יכול לעבור, גם הכח לא יכול לעבור, וכך נפרדים.

כמו בצבא, אם כל פלג של הצבא הולך למקום אחר, האויב נכנס באמצע, אין כוח כי אם בצורה מאורגנת. זו הסיבה שיחידת קומנדו יכולה לפעול בשטח האויב, הם גוף קטן ומלוכד עם הרבה אחדות, לכל אחד יש איזה חוש, הם במסירות ביחד, וכך הם יכולים לפוצץ צבא שלם.

זה הכח של יחידת קומנדו. כך גם באופן הרוחני, מספיק שיש אנשים שעובדים ביחד, במסירות נפש, היצר אינו יכול לתפוס אותם בשום צורה.

זו הסיבה שפעם היו חבורות, הכח של חבורה, היא עצמה, מסירות, אחריות הדדית, חיזוק וכח שיכול להפוך את העולם.

זו הסיבה שהיצר הכניס פירוד בין יוסף לאחים שלו. כתוב שהאחים לא היו יכולים לדבר לשלום, זה הסימן, שאם אדם אינו יכול לדבר עם השני סימן שהוא בפירוד. גם אם האדם צודק, ופועל לשם שמים, אם אדם לא יכול לדבר עם הצד שהוא חולק עליו, סימן שהוא נפרד ממנו וזו הגלות, ושם היצר עובד, לא בצורה גלויה, הוא נכנס בין הדברים, כך זה בין בעל לאשה, כך זה בישיבה, בחברותות, במקום העבודה, בין המנהל לעובד, בדרי"כ הנושא שמתוכחים עליו הוא יכול להיות צודק, הטענות, משני הצדדים גם הן צודקות, אבל היצר נכנס להפריד, וזה לא צודק, ואת זה אף אחד לא מרגיש, זו המטרה של היצר.

הפירוד. כל הנפילות שהוא עושה זה רק בשביל זה. זו נפילת המפתח. הפתרון לזה הוא אחדות ללא תנאי, אחדות מעבר לשכל, מעבר לרגש, מעבר לכל תנאי, לכך היצר אינו יכול. זו אהבת דוד ויהונתן. כשתוכחה נאמרת מתוך קשר, תמיד היא מתקבלת.

הנשמה כששומעת את התוכחה היא מזדעזעת, אין זה משנה באיזה מצב היא נמצאת. תוכחה בתוך עצמך. צריך לקחת את האדם השני, ולהכניס אותו בתוך עצמך. כל אדם, אם נקשרים איתו חזק מבפנים, לא צריך לחבק אותו, בפנים, מקרינים לו אהבה חזקה, אם משהו לא בסדר הוא מקבל.

בכל נסיון שהאדם נופל בו צריך לראות איפה המטרה הפנימית של היצר. צריך לבדוק ממה היצר רוצה להפריד אותו. מעצמו? מהתורה? מעם ישראל? העבודה האישית היא לכולנו למנוע את הפירוד הפנימי והחיצוני.

כתוב שהאדם הראשון, לאחר שחטא, כל האיברים שלו נשרו. בקבלה זה נקרא נשירת איברים. ז"א שהחטא גרם לפירוד. מה היצר רצה? לפתח את הפירוד. על מה אנחנו עובדים עכשיו? רק על החטא או גם לתקן את הפירוד של האדם הראשון? לתקן את הפירוד זה הכי קשה.

לתקן מעשה מסוים שהאדם עשה למשל, עשה איזו עבירה, עושה תשובה, מתקן ובפעם הבאה הוא ישתדל, אבל להפרד ממשו ולהתוכח איתו ואח"כ להתחבר איתו מחדש זה קשה, זה תיקון. עבירות שהאדם עושה בעצמו כלפי הקב"ה, ביום כיפור אם עושה תשובה מתכפר אבל עבירות שבין אדם לחבירו לא מכפר עד שהוא יפייס את חבירו, לא רק בגלל שזה דבר טכני, אלא זה בגלל שהוא גרם פירוד ואם אינו מחבר ואינו עושה תשובה על הפירוד שלו, ואינו מתחבר עם החבר מחדש אין בכך תיקון.

זה לא מספיק לא להיות במחלוקת עם האדם השני, אלא צריך לפייס אותו להתחבר איתו מחדש. זו העבודה הכי קשה ועל זה אנחנו צריכים לעבוד, מהיום כל פעם שאנחנו בנפילה, ובניסיון, אנחנו צריכים לבדוק איפה מטרת הפירוד של היצר ואיך הוא גרם לזה? לפעמים היצר מכניס את האדם לגאווה ואז הוא נפרד מהשני.

לפעמים לקנאה, הקנאה עצמה איננה המטרה, המטרה היא להביא את האדם לשנוא את השני ולשאוף לדברים לא מציאותיים, ליפול ולהתיאש ולהפרד מהשם ית' ח"ו. לפעמים הוא גורם פירוד ע"י כבוד, עצלות ועצבות. עצה ליישום מעשי: להתבונן בנפילה שהיתה, לבדוק איפה נקודות הפירוד שהיצר חיפש? באיזה אמצעים הוא משתמש? מה רצה להשיג? דבר שני: איך לתקן את זה? אם אנחנו בדרגה אמיתית, כל מחשבה שהיתה לנו נגד מישהו, היינו צריכים להרגיש איך הצינור בנו מתנתק והאור שלנו מסתלק.

אם האדם קם בבוקר מלא כח ומתחיל לחשוב מחשבות רעות על עשר יהודים, היה צריך להרגיש שאותו האור מסתלק ממנו. אך אנו כל כך אטומים, ורגילים לזה ולא שמים לב לכך. אם האדם חושב מחשבות רעות, ח"ו, ובצהרים אין לנו כח פתאום, אנחנו לא מקשרים, אנחנו לא יודעים שזה בא משם, אבל זה מהפירוד הפנימי.

אם נבדוק את כל הנפילות של עם ישראל, נראה שבכל הנפילות היה פירוד. המרגלים, בחטא שלהם היה פירוד, הם ראו את האמת של הארץ, ברגע שהם באו, הם נפרדו ממשו. הם היו יכולים לדבר עם משה בארבע עיניים, היינו שם וראינו כך וכך, מה המשמעות? לו זה נעשה באהבה לא היה נוצר הפירוד.

בחטא העגל הם התנתקו מהצדיק. הם הפסיקו להאמין במשה, כי הוא לא בא, "ויאמינו בה' ובמשה עבדו". קרח, גם זה פירוד, כל הנפילות שהיו במדבר נבעו מפירוד. רק על זה היצר עובד. הוא לא צריך לעבוד על דברים אחרים.

כל השאר הם רק שליחים. אבל המטרה הבלעדית היא הפירוד. נשאלת השאלה איך מתחברים עם אנשים שאינם הולכים לפי ההלכה ולפי חז"ל, האדם יכול להיות מושפע מהם? יש דרגות בכך. אם לאדם יש פירוד בתוכו, הוא יכול ליפול אם הוא בא במגע עם משהו שהוא תפוס על ידי היצר.

ראשית, האדם צריך לשמור על השלימות הפנימית שלו. זה שאסור לאדם להיות ביחד עם אנשים שלא שומרים על ההלכה, זה לא אומר שצריך להפרד מהם. אפשר לא להיות איתם ביחד אבל להיות קשור איתם, להתפלל עליהם, לרחם, לאהוב אותם, אפשר להגיד לילדים לא לשחק איתם, אפשר להוכיח אותם, אבל לא צריך לשנוא אותם בפנים.

רוב האנשים שלא שומרים היום על המצוות, זה בגלל שהם אנוסים, זה לא במזיד. הם תינוקות שנשבו. הם אינם יודעים דבר. זו עבירה חמורה להפרד מהם, זה ממש לקחת נשמות, להכניס אותם לרשות של היצר ולא לתת להם הזדמנות לצאת משם.

עלינו לעבוד על האחדות האמיתית ולהשמר מפירוד כל שהוא מהשם ית', מהתורה, משאר היהודים ומארץ ישראל, כי רק בארצנו נוכל לפתוח את הצינור הכללי, את המלכות שבקדושה, אמן, כן יהי רצון.

הפירוד הוא לא באופן הפיסי, הפירוד הוא בנפש. האדם יכול להתרחק בלי להפרד כלל. להשמר מהקליפות, להיפרד מהקליפות ולהתאחד עם הנשמה. זה לא המעשה עצמו. שהאדם נמצא בעמדה שהוא צודק והשני טועה, דוקא הצודק צריך להכנס לביטול, ואת כל החוס הפנימי, במקום להכניס אותו לכעס צריך להכניס חוס של אהבה, ואז דרך הביטול והאהבה הפשוטה יסביר לשני ואז הוא בטח יקבל, ואם אי אפשר להסביר לו אז צריך להתפלל.

יש את האדם, את הנפש שנמצאת מולך, ויש את הנשמה שלו, אם האדם עושה פירוד הוא הורס את כל הכוחות של עם ישראל. האחיזה בקליפות קימת במיוחד בעולם העשיה. מכתר דעשיה ומעלה אין אחיזה בקליפות.

ז"א עולם העשיה, זו הנפש, ובנפש אחוזות אולי קליפות, אבל למעלה מהנפש אין אחיזה לקליפות, לכן אם האדם תפוס, הוא תפוס רק בנפש, ויש עוד דרגות רוח, נשמה, חיה, יחידה, האם האדם צריך לזרוק את הכל רק בגלל שהחלק התחתון פגום? צריך להזהר לא להדבק בקליפות שלו ולהוציא את האדם, את החלק העיקרי עד שזה ישפיע על הנפש. במשך כל הדורות אנחנו נפרדנו כל הזמן, לכן לא הגענו לתיקון. רוב העם היום אינו דתי, מרוחק מהשם. אותם האנשים שזכו להיות בקדושה, צריכים להוציא את הפירוד הפנימי ואת הפירוד החיצוני ולמשוך את כל הנשמות, ואז יהיה כח, זו בעצם הגאולה, להוציא את הנשמות מהקליפה. נתפלל שהשם יעזור לנו.

הטהרה

זה נושא די מורכב. טהרה מול טומאה. כתוב בחז"ל "השוכן בתוכם בתוך טומאותם", כלומר ה' יתברך שוכן בתוך עם ישראל למרות שעם ישראל טמא. במסכת יומא יש ויכוח על טומאה, אם הותרה בציבור או דחוייה בציבור.

ישנם הרבה דינים. האמת היא שזה לא כל כך מובן מה הכונה בדיוק בטומאה וטהרה. אדם מודרני שרחוק מרוח התורה יכול לראות בהם דברים משונים כגון פרה אדומה שמטהרת את המת.

יש תיקונים רוחניים על פי הקבלה כל מיני יחודים וכדומה שאי אפשר לעשות היום כי אין לנו אפר של פרה אדומה. זאת אומרת שלדברים האלה ישנה משמעות עמוקה, לא פשוטה כלל. שלמה המלך רצה לדעת את סודות פרה אדומה והוא לא הצליח.

זה היה אחד הדברים בהם התקשה. כשאנחנו לומדים בקבלה שיש כלים ויש אורות. כלים יש בשלוש דרגות. כלים פנימיים, אמצעיים וחיצוניים. פנימיות הכלי, אמצע הכלי וחיצוניותו של הכלי.

זה קיים בכל העולמות ובכל הכלים. הרוחניים ביותר וגם הגשמיים. גם לנו בתוך הגוף יש כלים חיצוניים, נקרא לזה: עור. אמצעיים זה הגידים והפנימי זה העצמות. כך כל העולמות נבראו. ואנחנו יודעים שיש מצב שנקרא טמטום הלב וטמטום המוח על פי חז"ל כשאדם עובר עבירה הוא מושך על עצמו טומאה, כשאדם עושה מצוה מושך על עצמו קדושה. ואנחנו יודעים שבלעם הרשע שרצה לקלל את עם ישראל היה צריך למשוך על עצמו רוח טומאה. הוא היה נביא אך מצד הטומאה. היה עליו קודם לעשות כל מיני פעולות מיסטיות על מנת לטמא את עצמו, כדי שיהיה לו כח של טומאה על מנת לקלל.

בין השאר היה מעשה שהיה עושה עם אתונו, ושהיה מטמא את עצמו. היום אנחנו לא יכולים לשמור טומאה וטהרה כמו שכתוב בתורה עד שיבוא משיח ויקום בית המקדש בע"ה, אפר פרה אדומה וכל החוקים.

מה שאנחנו כן יכולים לשמור זה לא להטמא בעבירות ולא להטמא במאכלים אסורים, ובמעשים אסורים. רציתי להגדיר את ענין הטהרה. כמו שלאדם יש רצון, מחשבה, דיבור, ומעשה.

כך גם כן יש טהרת הרצון, טהרת המחשבה, טהרת הדיבור וטהרת המעשה. אם אנחנו חוזרים על מה שדברתי בהתחלה אז יש שלוש דרגות עיקריות. יש פנימיות הרצון, אמצעיות הרצון וחיצוניות הרצון. אם כן יש שלוש דרגות של טהרת הרצון.

לפחות, אנחנו יודעים שרצון זה ספירת הכתר. אז גם ספירת הכתר מתחלקת לעשר וגם העשר האלו מתחלקות לעשר וכן עד אין סוף. כל הספירות מתחלקות שוב ושוב. אז לפנימיות הכתר נקרא: כתר דכתר.

לחיצוניות הכתר: מלכות דכתר. וכ"ו. אז יש שלוש בחינות של טהרת הרצון ויש שלוש בחינות של טהרת המחשבה ויש שלוש דרגות של טהרת הדיבור ושלוש של טהרת המעשה. אנחנו יודעים שבעל הסולם מחלק את כל המציאות הרוחנית בין נתינה לקבלה, בין הרצון לתת לבין הרצון לקבל.

ויש ארבע דרגות שונות: א. לקבל על מנת לקבל. ב. לקבל על מנת לתת. ג. לתת על מנת לקבל. ד. לתת על מנת לתת. הדרגה הרוחנית של האדם נקבעת לפי מצב הנוסחה הזו של נתינה וקבלה. איפה הוא נמצא בנתינה ובקבלה שלו, כמה הוא לוקח בשביל עצמו, כמה הוא לוקח בשביל לתת, כמה הוא נותן בשביל לקבל.

האדם לא יכול לתת על מנת לתת, זה רק הקב"ה יכול. אך האדם צריך להידמות לקב"ה. כמו שכתוב "ובו תדבק". ואמרו חז"ל איך? אלא להידבק במידותיו. מה הוא חנון אף אתה חנון. מה הוא רחום אף אתה רחום.

צריך לחקות את המידות האלוקות זו הדרך של הטהרה. כאשר אדם מנסה להידמות לה', משה צורתו לקב"ה, אז הוא טהור. כאשר הוא מרחיק את עצמו מהבורא אז הוא טמא. "מעשיך יקרבוך ומעשיך ירחקוך" הכל לפי המעשים.

כאן יש לנו פתח להבין את כל דרגות בני האדם, היכן נמצאים כל האנשים. ובתוך כל המערכת הזו אנחנו יכולים גם לבחון היכן אנחנו נמצאים, זה יכול לפתור לנו הרבה בעיות בהסתכלות שלנו על עצמנו ועל האחרים. לא פעם אנו שומעים אנשים האומרים: זה אדם דתי! זה אדם חרדי! תראו מה שהוא עושה. שופטים את האדם על פי החיצוניות שלו. אך האמת היא שכל אדם ולא משנה מה לבושו, נמצא בדרגה רוחנית אחרת בדרך אל התיקון שלו.

מי יותר גבוה ומי יותר נמוך. יכול להיות אדם שהרצון שלו טהור אך לא בדרגה הגבוהה ביותר של טהרת הרצון. כלומר, רצונו לא ממש לשם שמים שזו הדרגה הגבוהה ביותר, שהרצון שלו מתדמה לרצון ה'.

אלא הרצון שלו באמצע. אחר כך יש את בחינת המחשבה שלו. מה מידת טהרת המחשבה שלו. איך הוא רואה את הדברים, איך הוא רואה את האנשים, איך הוא רואה את מה שקורה לו. מה הוא חושב? מה הוא מקרין במחשבה שלו? יש לו מחשבות חיוביות או יש לו מחשבות שליליות? יש לפעמים כך ולפעמים אחרת.

כל אחד ודרכו הוא. אחר כך יש את טהרת הדיבור. אנחנו יודעים שעל ידי כל מילה שאדם מוציא מהפה, נברא מלאך. כתוב בחז"ל שאפילו שיחה קטנה שבין איש לאשתו יזכירו לו ביום הדין. ואנחנו יודעים שה' ברא את העולמות בעשרה מאמרות.

"ויאמר ה'" (בפרשת בראשית). אנחנו חלק אלוה-ממעל, נבראנו בצלם, כך שלדיבור שלנו יש כח. אך השאלה איך האדם משתמש בדיבור. אומר הרמח"ל בספרו על פרשיות השבוע שקורח בדיבוריו, פגם בפה שלמעלה.

הרי ישנם למעלה עולמות אומנם אין שם פה גשמי כמו שיש לנו, אבל ישנה בחינת גילוי שנקראת פה. כאשר האדם מדבר לשון הרע הוא סותם את בחינת הפה שלמעלה. אם אדם מדבר דברים של קדושה אז הוא מושך קדושה. אך אם אדם מדבר לשון הרע אז הוא פוגם ברצון, במחשבה, בדיבור ובמעשה. הוא חוטא בעצמו ומחטיא את מי שמקשיב לו. האדם הוא כלי, הוא יכול למשוך טהרה ויכול למשוך טומאה, יכול לפתח את הרצון הטהור והקדוש שלו ויכול לפתח רצונות אחרים.

יש לאדם בחירה, ברצון במחשבה בדיבור וגם במעשה, ויש גם רגש באותם שלבים. אדם יכול להפוך את הכלים שלו לכלים של טהרה וקדושה או להפך. יכול להיות שבפנימיות הוא יחסית בסדר.

אך בחיצוניות לא, בדיבור הוא לא מתוקן. וכו'. יש הרבה נשמות טובות בעלי רצונות טובים וזכים בפנים אך אחר כך במחשבה כבר יש קלקול. רק החלק הפנימי נשאר מתוקן. בנשמת האדם יש חמש בחינות: נפש, רוח, נשמה, חיה, יחידה.

כתוב בכתבי האר"י כשהאדם חוטא החלקים הרוחניים הגבוהים, מנשמה ומעלה מסתלקים קודם. והאדם נשאר רק עם נפש ורוח, זה על מנת שהיצר והסטרא אחרא לא יוכלו לינוק מן החלקים הגבוהים, לכן האורות מסתלקים. אם האדם עושה תשובה, הריהו מחזיר אולי אפילו יותר ממה שהיה לו קודם שחטא. זהו המנגנון הרוחני, כך שיש אחריות

רצינית ויש בחירה בכל החלקים. טהרת הרצון: הדרגה הגבוהה שאדם רוצה לעשות את רצון ה', כלומר מוותר על רצונו בפני רצון ה'.

מה שה' רוצה הולך אחריו. "בכל דרכיך דעהו". בכל רגע ורגע חייב האדם להיות דבק בה'. לא מצליחים תמיד אך כדאי לפחות שיהיה רצון אמיתי וזה נקרא "טהרת הרצון". זו הדרגה הגבוהה.

הדרגה הפחות גבוהה זה שהאדם רוצה לעשות טוב, רוצה לעזור לעם ישראל. יש הרבה אנשים טובים שאוהבים לעזור, ואוהבים לעשות מצוות. אך אין זה דווקא לשם שמים לאו דוקא בשביל ה', אלא הם עושים זאת, מפני שליבם לב רחמן מטבעו, לב טוב, או מפני שהאדם נהנה מהאור שמקבל בעקבות מעשה החסד, כי כאשר אדם עושה מעשה טוב הוא מקבל אור דחסיים.

וטוב לו. אברהם אבינו היה איש חסד, הוא עשה חסד עם כל הבריות. אך ה' יתברך ניסה אותו בניסיון העקידה, לראות האם כל החסד הזה לשם שמים האם גם כאשר לא יהיה לו כדאי הוא יעשה רצון ה' או לא? לכן הביא לו את נסיון העקידה שבו היה צריך לקחת את הבן שהוא אהב ביותר, ושחיקה לו מאוד, ולהעלותו לעולה, כדי לבדוק את טהרת הרצון שלו.

האם זה רצון לשמו, וכל מה שה' יבקש הוא יעשה או שהרצון הזה מוגבל. ובמקום שהדבר לא נוח, ובמקום שהרגש לא יתן, הוא לא יעשה את רצון ה'. לכן התיקון הראשוני שאדם צריך לעשות זה לבדוק את רצונו.

אנחנו יודעים שהמלה רצון בשינוי סדר האותיות הופכת לצנור. אני הכרתי למשל, אדם אחד שהוא כרגע מנסה לעשות מעשים שלילים, אך אם תשאל אותו לגבי מעשיו הוא יאמר שהכל לשם שמים, מה קורה כאן? האם הוא מרמה את עצמו? אכן המחשבה שלו היא אומנם לשם שמים, אך הרצון הפנימי שלו, אינו לשם שמים, הרצון הפנימי שלו מקולקל. יכול להיות אדם, תראו עד כמה זה מזעזע. שהמעשים שלו לשם שמים, הרגשות שלו לשם שמים, הדיבורים שלו לשם שמים, המחשבות שלו לשם שמים, אבל הרצון שלו מקולקל. ואם הרצון מקולקל הרי כל מה שמשתלשל ממנו גם כן מקולקל.

זו לא טהרה. זו טומאה, לכן הבדיקה שאדם עושה לעצמו וגם לאנשים שהוא בוחר, שיהיו החברים שלו, הרבנים שלו, או בן הזוג שלו, כוונתה לבדוק את הרצון. לפעמים יכול להיות שאדם מתחיל טוב, מתחיל מרצון לשם שמים באמת ובתמים, אך אחר כך היצר מפריע לו באמצע, כי אינו רוצה שיהיה לו רצון אמיתי, ומתחיל לטמא את האדם.

זו פשוט טומאה. אולי מכניס לו בתחילה למחשבה ולרצון לעשות הרבה חסד, ואחר כך שותל בו את המחשבה, מה יצא לו מכל החסד הזה, מה יצא לו באופן גשמי, מה יצא לו באופן רוחני, מה ירויח באופן כספי, ההתחלה היתה טובה והיה בו רצון להדבק בה', ולהשפיע אבל היצר הפך את הרצון הזה שלו לרצון להשפיע ולתת על מנת לקבל.

הגבול מאוד דק. כשהרצון לקבל והרצון להשפיע מתחברים או שגוברת הטהרה והקדושה שזה לקבל על מנת לתת או שבקלי קלות זה מתהפך והופך להיות לתת על מנת לקבל. אינטרסנטיות. וזה דבר מכוער שכולנו מכירים אותו.

וזה נקרא טומאה. כך האדם צריך לבדוק תמיד את הרצון שלו. אם הרצון לא התקלקל. שיתפלל על זה, זה לא מובן מאליו. יש הבדל בין אדם שיושב בביתו ויש לו רצונות מאוד קדושים לבין אדם שיוצא לרחוב, החי במציאות, היוצא לעבודה היוצא לחיים, והחי בצרות ובסבל.

בין זה לבין זה יש פער עצום. האדם צריך להתפלל שהרצון שלו ישאר טהור תמיד. אדם כזה. ה' ישמור עליו. הוא יכול לעבור מה שיעבור, יכול ליפול, יכול לסבול, חלילה, הרבה דברים, אך הוא כל הזמן מחובר לרצון הפנימי האמיתי, ועולה חזרה לדרגתו. אדם כזה נקרא צדיק וגם הנפילות שלו הן לצורך עליה. החלק החשוב ביותר - הוא טהרת הרצון. כל הצדיקים היו טהורים ברצון שלהם. לפעמים ה' רוצה שתצליח, לפעמים ה' רוצה שלא תצליח. מי שיש לו רצון אלוקי אמיתי לא אכפת לו אם הוא מצליח או לא, כן אכפת לו אם ימין ה' עושה חיל או לא.

אם ה' יתברך מתגלה בעולם או לא, זה מה שאכפת לו. אם ח"ו הוא נכשל בשליחות הזו, של גילוי מלכותו ית' זה כואב לו. ולא מעניינים אותו כשלונותיו או נפילותיו הפרטיים. האדם צריך להתרגל בזמן שאומר "שמע ישראל" למסור את עצמו על קידוש ה'.

אם אדם מפחד, ברגע שיש בו פחד, שיאמר "ריבונו של עולם, אני מוכן למות על קידוש ה', כך אני, גם אם אני לא כל כך טהור, לא כל כך בסדר, לא בסדר במאה אחוז, אני רוצה אותך ככה, קבל אותי כפי שאני, אני רוצה להיות צינור שלך איך שאני, אני מוסר את עצמי לה' לגמרי". דבר זה מעלה את הרצון. האדם יכול לעשות פעולה זו באמצע הנפילה שלו, בתוך הסבל, בתוך העצלות, בכל זמן ומצב שנראה לו מתאים. בכל מצב האדם חייב להתעורר ולבקש שהרצון שלו יהיה רצון עליון.

לעשות נחת רוח לה', ולעשות רצונו. זו טהרת הרצון. כמוכן, זה שאדם צריך להיות בריא, צריך להיות שמח, להרגיש טוב, שיהיה מוצלח, שיהיה לו גם ממון. כל אלה יכולים להיות לשם שמים, שהרי אדם המתפקד וחי טוב יותר יכול גם לעשות את עבודת ה' טוב יותר.

האדם לא צריך לרצות ולשאוף שיהיה לו רע חלילה. אלא לרצות שיהיה לו טוב. מכאן שגם הרצון החיצוני, שהוא רצון לטובת עצמו, גם הוא לשם שמים. וזה לא מקולקל. הוא אוכל כי הוא רוצה להיות בריא ועל ידי זה יוכל לעבוד את ה'. שיוכל לעשות יותר מצוות. ברור שאדם עשיר, חכם בריא וצדיק יש לו כח גדול יותר מאשר אדם עני, חולה, שבור או מסכן. האדם צריך לרצות, אך פה יש גם דבר מאוד מסוכן. כאשר אנו מדברים על הספירות הנמוכות, אנחנו יודעים שיש יניקה של החיצונים - כך זה מובא באר"י.

היניקה מגיעה נניח עד פרצוף "אמא" מספירת בינה ולמטה. אם כן "המלכות" כמוכן נמצאת בסכנה. "המלכות" זה הרצון לקבל לעצמו, כשאנחנו מדברים על הרצון לקבל לעצמו, שזה חיצוניות הרצון, שם ישנה האפשרות שהיצר ינק יותר חזק.

אך שם גם התיקון הגדול ביותר, שהוא לקבל על מנת לתת. כלומר לא למנוע את הקבלה, אלא לקבל על מנת להשפיע. זו היא בחינת דוד המלך שהוא בחינת מלכות ובחינת משיח, הבא לתקן את העולם שיהיה במצב של לקבל על מנת לתת, לא בשביל עצמו.

וזהו תיקון החיצוניות של הרצון. טהרת המחשבה: אנחנו עוברים למחשבות. כמו שברצון יש דרגות כך גם במחשבות. יש מחשבות בדרגה של פנימיות, אלו הן מחשבות של קדושה ולשם שמים.

יש מחשבות בדרגה אמצעית - אלו הן מחשבות לטובת עצמו. יש מחשבות בדרגה של חזונית אלו הן מחשבות שליליות. אנחנו כל הזמן ממלאים את עצמנו וגם אחרים במחשבות שליליות. "בדרך שאדם רוצה לילך בה מוליכים אותו".

הבעש"ט אומר במקום בו נמצאות המחשבות, שם הוא נמצא. הכל תלוי איך הוא חושב, איך הוא מסתכל, ומה הוא מושך. אם הוא מושך שמחה תהיה לו שמחה. אם הוא ימשוך עצבות תהיה לו עצבות, רוצה להיות טהור "הבא להטהר מסייעין אותו, הבא להטמא פותחין לו".

לא סוגרין לו. אם אדם רוצה להטמא על ידי מחשבות שליליות פותחין לו פתח, יבואו לו כל מיני מחשבות מקולקלות של כפירה, של גאווה, של דין. ומחשבות על העבירות. כתוב בספר "התניא" - "יש יצר גוי ויש יצר יהודי, היצר של הגוי זה יצר של עבירות ממש, והיצר היהודי זה בדברים של הקדושה, אך לא לשם שמים.

כמו למשל אדם האוכל מאכל כשר, אך לא אוכל על מנת שיהיה לו כח לעבוד את השם ית', או על מנת לתקן את המאכל אלא רק מפאת התאוה. המחשבה מוליכה את האדם. יש בחירה במחשבה. אדם רוצה להתיאש הוא בוחר בזה.

אף אחד לא כופה עליו. היצר הרע מפתה ומוסר לו את מפתחותיו. אמנם ישנם אנשים שמסיבות שונות היצר מתקיף אותם חזק יותר מאחרים. יש להם נסיון גדול יותר. אך למי שיש נסיון גדול יותר יש כלים יותר גדולים להתמודד.

אין ה' נותן לאדם נסיון שלא יוכל לעמוד בו. תמיד הנסיון הוא לפי יכולת האדם, אם לאחד יש מחשבות של דכאון, של יאוש וכדו'... יש לו גם הכח לצאת מזה. זו הבטחה של ה' יתברך. וזו בחירה שאדם בוחר. אדם כזה נוח לו ויותר קל עבורו להיות מיואש מאשר לפעול ולעבוד ולהיות שמח, כי העצבות היא מצב של שב ואל תעשה, אך על האדם לדעת כי העצבות היא אבי אבות הטומאה. אדם הנכנס למחשבות יאוש, מוסר את עצמו ליצר הרע וזה מטמאו.

טומאה מושכת טומאה. טהרה מושכת טהרה. אדם החושב על השני רעות - כגון שמקנא בחברו אלה הם מחשבות של טומאה. צריך לקבל כל אדם בסבר פנים יפות, וצריך להסתכל על השני תמיד בחיוביות.

זה שאדם רוצה לקחת את אשר לשני ומקנא, זה דבר רע, זה מה שקרה עם קורח, בן אדם גדול ביותר כמו קורח היה לו עושר, כבוד וכו'. לא היה חסר לו דבר רק כהונה. בסופו הקנאה גמרה אותו ואת כל אשר לו.

כמה שהאדם יותר פגום, וככל ששרוי יותר בטומאה. כך הוא מבין פחות מה שקורה עימו, והוא נהיה יותר מטומטם. חז"ל קוראים לזה "טמטום הלב וטמטום המח", הוא חושב שהוא מבין.

מה נכון ומה קורה לו, נדמה לו שמבין במה לבחור ומה לעשות. נדמה לו שהוא שולט במצב. אבל זה בדיוק ההיפך. הוא יגמור את גלגולו ויגישו לו למעלה חשבון כזה שהוא לא יבין בכלל מאיפה זה בא לו, הרי כל הזמן הוא בחר נכון ועשה בסדר.

כתוב שבן אדם לא חוטא אלא אם כן נכנסת בו רוח שטות, מי אשם? הוא, שנתן לרוח שטות להכנס בו. רוח שטות זו נכנסה ברגע שהאדם נדבק לחלק הטומאה. וכך בעולם המעשה, הרגש והדיבור וכו'.

קימת טומאה במעשה, נניח שאשה מחליטה שחם לה ולכן תלך בבגדים חשופים, ולא תלך על פי ההלכה. מה רע בזה? למי אני מזיקה? היא לובשת חולצה בלי שרוולים, או חצאית קצרצרה. היא רוצה להיות יפה רוצה להתחתן, רוצה לעשות רצון בעלה, או מפאת האופנה, או מבחינת הנוחיות שלה. מה פסול בזה? אנשים חילוניים שאינם מבינים את שורש הענין מתרגזים כאשר אומרים שבגלל הפריצות קרו אסונות. כמובן שכאשר אומרים דבר חמור כזה צריך להתאים את האור לכלים. אנשים לא יבינו מה הקשר, ולכן זה יצור בעיה. זה יכול להרחיק ולפלג. אך אנו מדברים על הקשר כרגע, ברגע שאדם לא מקפיד בלבשו הלבוש שלו לא על פי ההלכה אז הוא מטמא את הכלי החיצוני שלו. וזה משפיע גם על דברים פנימיים.

אנו אומרים שמעשה משפיע. נאמר שבן אדם לא מאמין בדבר אך מוכן רק להניח תפילין. ברגע שהוא יניח כל יום תפילין האמונה תתחיל לשרות בו באופן הדרגתי. כי אנחנו בעולם המעשה, וזה מושך כח רוחני מלמעלה.

נפתח הברז והשפע יורד. ברגע שאדם עושה מעשה מסוים, כמו ללכת בחוסר צניעות, אפילו שלא במודע. אינני מדבר על אנשים שהולכים כך במזיד. מי שעושה להכעיס, הוא מורד וזה מוריד עליו טומאה עצומה. תארו לעצמכם חלילה אשה דתיה שתלך לפתע בבגדים חשופים. זה חמור ביותר. אשה חילונית הולכת כפי שחינכו אותה, זה לא בכוונה רעה. אך גם לדבר הזה יש השפעה, זו לא אותה השפעה כמו שבמזיד אך זה משפיע קודם כל בזה שהיצר מקטרג.

שורה עליה טומאה חיצונית, על הכלים החיצוניים. יש כאן גם ענין של חוטאת ומחטיאה. אם גבר מסתכל עליה, והיא אשת איש, היא גוררת הרהורים רעים. היום למעשה כמעט אי"א ללכת ברחוב מבחינה זו.

חושבים שזה לא כלום, אך זה משפיע. הדברים שהתורה וחז"ל קבעו הם דברים מדויקים. יש גם ענין של הכונה. אם אדם עושה להכעיס זה גרוע יותר. אם אדם לא מודע הוא נקרא אנוס וזה פחות משפיע.

על האדם שמסתכל על אשה לא צנועה אפילו שלא בכונה- אצלו זה כבר לא משנה מה הכונה שלה, ומה הפנימיות שלה, הוא נפגע. הנפש שלו נדבקת במשהו לא כשר. בחלק לא קדושתו. אדם למשל אוכל משהו לא כשר.

הרי זה טעים, וכולם אוכלים ולא קורה דבר. אך הדבר למעשה איננו כך. כמובן שאם אדם דתי נכשל בזה הרי זה דבר חמור ביותר. אדם חילוני שנולד בחז"ל במקום שאין יודעים מה זה כשרות, והוא אוכל מאכל לא כשר, הריהו כמובן תינוק שנשבה ואין להשוותו למזיד. אך הדבר משפיע על רוחניותו ועל הכלי שלו. כשיעשה תשובה יצטרך גם על זה לעשות תשובה, בזה ה' יעזור לו. הכל ניתן לתיקון. אבל באותו זמן זה פוגם. אם אדם קורא עיתון וכל מיני ספרי פילוסופיה שונים וכדומה, וקולט משם כל מיני תאוריות כמו תורת דרווין, פסיכולוגיה וכדומה.

לכל דבר יש חכמה. "חכמה בעמים-תאמין. תורה בעמים-אל תאמין", כך אומרים חז"ל. יש ניצוצות של חכמה שנשבו אצל הגויים. אך אם מייחסים לזה יותר מחכמה, אתה נופל בזה. אתה שבו. ישנו אדם שכל השנים עסק בפסיכולוגיה.

והוא התייחס אל זה כאל תורה מסיני. הוא כבר יודע מה הבעיות והתסביכים של כל הסובבים אותו. מומחה גדול לפסיכולוגיה. אך תורה זו הרסה אותו. כל הידיעות שעל פיהן הוא הלך, טמאו את המחשבה שלו.

לכן חז"ל אמרו- ובמיוחד רבי נחמן מברסלב - שהאדם צריך להזהר ממה שהוא לומד וקורא. היום בחיים המודרניים מאוד קשה לעמוד בזה. אמנם צריכים ללמוד ולדעת הכל ולא לפחד מכלום.

אבל צריכים לדעת איך לקלוט ולהבין את הדברים, איך להתייחס לזה. לא לתת לזה להשתלט על האדם ושיחיה לפי זה. כל התאוריות משתנות מתקופה לתקופה. הן לא קבועות ואמיתיות. טהרת הרגש.

עצבות, קנאה. שמחה, יש שמחה קיצונית, שמחה של הוללות, יש שמחה של שטות, ויש שמחה של מצוה זוהי הדרגה הגבוהה ביותר. אדם שמח שעשה מצוה. שקיים את רצון ה'. מובן שלפעמים אפשר להשתמש בשמחה טבעית יותר עבור עבודת ה'. יש שמחה של עונג שבת, שמחה של יום טוב, והרבה דברים נוספים. גם את הרגש צריך לשמור מאוד.

"ונשמרתם מאוד לנפשותיכם" לא אמרו לגוף. אלא לנפש. החלק הנפשי של האדם זקוק לשמירה - "מאוד" זה יצר הרע.

"טוב" זה יצר טוב. טוב מאוד - זה היצר הרע. צריך להשמר מהיצר שהוא מנסה לטמא את האדם ולינוק ממנו את הקדושה. הוא נכנס וחודר לכל המדרגות של הרצון, המחשבה, הרגש, הדבור והמעשה.

לפעמים אדם יכול להיות קדוש מאוד, ויוצא לו דבור לא קדוש וזה מטמא אותו. ממש מפיל אותו. עושה תשובה - מתקן. כח הדבור זה דבר עצום, גם המעשים, כל הדברים הנ"ל צריכים להיות מבוררים אצלנו בתוך הנפש.

כל דבר ודבר שאנו מרגישים, חושבים, עושים וכו'. אנחנו צריכים לזהות באיזה דרגה אנחנו נמצאים. מאיפה זה בא, מהקדושה, מהטהרה, מהיצר? האם זה מעורבב, וכמה. שיהיה לנו ברור ושנהיה מודעים.

הדברים משתנים ללא הרף עם עליות וירידות כמו בבורסה. אם נתחיל לעשות את העבודה המסודרת הזו של בדיקה עצמית, יום יום, נתחיל למשוך טהרה בכל הדרגות. לא יעבור זמן רב ויחול מהפך רוחני בעם ישראל.

קודם כל אצל האדם עצמו, אחר כך אצל משפחתו, אחר כך אצל הקרובים אליו, אחר כך בסביבתו וכו'. הטומאה מדבקת וכן הטהרה. בחברה של אנשים עם מחשבות טובות יש הרגשה אחרת. יש אויר נקי.

בחברה שלא מעוניינים לדבר לשון הרע נוהרים מזה, היום הלשון הרע זה הדבר הטבעי ביותר. אנחנו לא מודעים למה שזה גורם. המצב העכשוי של עם ישראל קשה מאוד. דמנו נשפך כמים. ילדים, נשים, זקנים וצעירים.

פעם בת"א, פעם בירושלים, בניסים אנו ניצולים כל פעם מחדש. אך אין סומכים על הנס. חייבים לעשות תיקון של הכלים הפרטיים והכלליים. והתיקון, בא מהאדם עצמו. קודם קשור עצמך אחר כך קשור אחרים. אדם מקים מפלגות פוליטיות, מקים אימפריות. לא יעזור כלום. אם זה לא נוגע בפנימיות האדם עצמו שהוא המתעורר, אף אחד לא יכול לעשות דבר. אפשר לנסות לעזור לאדם, להשפיע, לתת אור, לתת מחשבה להראות דרך, אך את העבודה צריך לעשות האדם בעצמו.

ישנה בחורה שאני מטפל בה שאין לה שום בעיה. ב"ה בריאה בגופה ובנפשה. היא עובדת. רק יש לה בעיה אחת. היא אינה רוצה לחיות, מה פה פגום? הרצון. מה אפשר לעשות כדי לעזור לה? לעורר את הרצון של הקדושה.

שתרצה כן לחיות. וב"ה זה הולך ומתקדם. אך יש פה עבודה. כשהאדם קולט רעיון של אי רצון לחיות, זה דורש עבודה רבה לעורר אותו. "אל תעירו ואל תעוררו את האהבה עד שתחפץ" זו העבודה. פשוט להחליף את הרצון הרע ברצון הטוב. שהיצר ימות. למה שהאדם ימות? בואו נכניס מחשבות התאבדות ליצר הרע שהוא יתאבד. ברגע שאנחנו נעבוד בצורה כזו ונמשוך את הרע מכל הדרגות, יהיה גילוי ה', והק"בה יתגלה.

לא ניתן לה' להתגלות אם הכלים סתומים. היכן יכנס האור שלו? אם יכנס בנו האור שלו במצב הקיים, אנחנו נתפורר. היתה כבר שבירת הכלים. כלים שמשכו שפע בלי זכות. התרסקו. אז זו ההכנה של הכלי.

צריכה להיות טהרה גם בגוף. ניקיון זה כמובן לא טהרה אבל ניקיון זה ניקיון. גם גופו בחלק הכי חיצוני שלו חייב להיות נקי, גם בבגדים. באות אלי בנות שאינן מתחתנות או נשים שיש להן בעיה בשלום בית, והבגדים שלהם, שזה החלק החיצון, רחוקים מלהביא שדוך או שלום בית.

זה דוחה, זה מוזנח. זה לא מתאים. האדם חייב לדאוג לכל השלבים כמידת יכולתו. לא להתחיל להשתגע או להקפיד. יותר קל להתחיל מהחיצוניות לפנימיות מאשר ההיפך. צריך את שניהם, זה סולם יעקב שמוצב ארצה וראשו מגיע השמימה. מלאכי ה' עולים ויורדים בו. זה הסולם, אנחנו צריכים לעלות ולרדת בו כל היום. ולבדוק אם האדם נטמא או לא. צריך לבדוק איך האדם משפיע על השני. ישנם אנשים שמשפיעים באופן שלילי על השני.

צריך להרגיש את זה ולהבין ולשים מחסום. לא לתת לזה לעבור. אם זה משפיע לרעה תעזוב אותו, אם אתה יותר חזק תשפיע עליו לטוב ואל תיתן לרע להכנס. הרי למדנו שהטומאה עוברת מאחד לשני.

וגם הטהרה. "שיויתי ה' לנגדי תמיד" כך מתחיל השולחן ערוך. זה כלל גדול בתורה. זוהי מעלת הצדיקים. מה כל כך חשוב לחשוב את שמות ה'. מי שחושב על אותיות ה' מושך טהרה. מושך קדושה.

מושך גילוי ה'. מי שחושב על דברים אחרים מושך כח אחר. זה סוד ההתבוננות של שמות הקודש ושל הייחודים. אז אם אנחנו נתחיל לעשות כלי אמיתי, יפתחו הצינורות שלנו ושל האחרים. אם יהיו קבוצות בעם ישראל שילכו בדרך זו אז יפתח הצנור של כל העם. לא יהיה דבר המעכב את הגאולה. צריך לשמור על טהרה בכל התחומים. ישנם אנשים שעובדים על חלק מסוים ומזניחים חלק אחר. לא יעזור לנו כלום אלא לעבור על כל הדרגות מרצון ועד מעשה. אם האדם מתחיל נוצר פתח.

"פתחו לי פתח כפתחו של מחט ואני אפתח לכם כפתחו של אולם", זה פתחו של מחט. אם נזכור את זה, עשינו משהו. רבי נחמן מברסלב מדבר על טהרת העיניים, ועל טהרת האוזניים. על מה שהאדם רואה ושומע. בענין המוסיקה. היכל המוסיקה הינו פרוזודור להיכל התשובה. מוסיקה זה דבר עצום וגדול. אך גם בזה ישנה טומאה, תלוי מי המנגן, אדם כשר או אדם פסול. יש מנגינות שמנגנים אותם אנשים פסולים שמעוררים טומאה אצל האדם. כגון תאוות או ניאוף. צריך לבדוק. מצד שני היו אדמורי"ם גדולים בעם ישראל, שלקחו מנגינות של גויים ואומות העולם והשתמשו בזה לתפילה ולמנגינות קדושה, או שהוסיפו מילים מתהילים ללחן וכו'.

והעלו את המנגינות לקדושה. אבל לא כל אחד בדרגה כזו שיכול לעשות כך. אדם צריך קודם כל לבדוק מה הוא שומע כמו שבדק איזו הרצאה ודיבורים שומעות אוזניו. מה זה עושה לו? אילו השפעות יש לזה עליו? הנפש לא נשארת ניטרלית להשפעות מסביב, היא מגיבה.

גם אם אדם רוצה לשמוע מוסיקה רק בשביל עצמו, ולא בגלל שיש לזה מחשבה של קדושה. אם היא לא מזיקה יכול לשמוע. "אל תהיה צדיק הרבה", אם אדם יכול לוותר ולעשות במקום זה משהו יותר מועיל וקדושתו, אדרבא.

"צדיקים ילכו מחיל אל חיל". אם אנשים רוצים לשמוע מוסיקה וזה ירומם את נפשם הרי שאין מניעה בדבר. "מתוך שלא לשמה בא לשמה". לפעמים אשה עצבנית ואין לה כוח. היא שומעת מוסיקה ומקבלת כח ויכולה להמשיך לתפקד טוב יותר.

אם לא היתה שומעת את המוסיקה מפאת צדיקות יתר, לא היתה יכולה לתפקד כשורה והיתה יוצאת בהפסד. יש גם ענין של טהרת הזמן. מה האדם עושה עם הזמן הפנוי שלו. כל רגע שעובר לא חוזר. צריך להגיע לדרגה שעשרים וארבע שעות ביממה האדם יעשה את רצון ה'.

זה קשה מאוד ונדיר מאוד. בכל מקרה אל לאדם לרמות את עצמו. אחד הדברים הבסיסיים בעבודה הזו, זו עבודת האמת. שהאדם ידע את האמת. הוא רוצה לאכול עוגה כי בא לו לאכול עוגה. לא כדי לעלות ניצוצות.

שידע את האמת. "ה' אלוקיכם אמת", כשהאדם דבוק לאמת, זה כבר מתקן אותו. חייבים לעשות את המעשים לפי היכולת להתפלל ולבקש שהאדם יעשה נחת רוח לה' ושזה יהיה כמה שיותר נקי לא עבור האדם עצמו אלא עבור ה' יתברך. לאט לאט זה ישתכלל. אין מצב שהאדם לא יכול לעבוד את ה' בשמחה. אין מצב כזה. נאמר במצב שהאמא, לא עלינו, הולכת לעולמה. באותו זמן האדם לא שמח. ממה? מזה שנפטרה. אך ישנם דברים אחרים שכן יכולים לשמחו.

העובדה שהוא יכול לעבוד את ה', שהוא יכול לכבדה גם לאחר שנפטרה עם קדיש ומעשים טובים. גם בזמן קשה יכולים לשמחו. הנושא הספציפי אמנם כואב אך דברים אחרים - רק בשמחה.

גם לאבל יש גבול. שמחה חיצונית אסורה, ללכת למסיבות וכו'. אך שמחת הלב רצויה, זה שהאדם עוזב את העולם הזה מכאיב לנו כי יש חסרון אך מבחינת הנשמה יש הרבה שניתן לעזור ולקבל ע"י זה שמחה. ניתן לקרוא תהילים, לגמול חסדים. אנחנו עובדים את ה' ולא את המתים, עם כל הכבוד הראוי להם. ואם ה' משאיר אותנו בחיים צריך להמשיך לעבדו. אדם אינו מלאך. זה הרצוי ויש את המצוי. אך צריך להשתדל- צריכים לנסות לא לתת לטומאה לרבוץ על האדם. כי זה יכול להתחיל באבל ולהמשיך להגיע לכפירה. צריך להזהר מכל עצבות.

קיפאון המידות

כתוב בזהר שיש לאדם שני מלאכים בפנים. מלאך טוב ומלאך רע. המלאך הטוב מופיע רק בגיל 13. המלאך הרע מופיע ברגע שהאדם נולד, והוא המכונה יצר הרע. מדוע מופיע בלידה? כיוון שאם יופיע יחד עם היצר הטוב מי ישמע לו? היצר הטוב הוא נחמד, ומשכנע יותר, לכן 13 שנה מרגילים אותו ביצר הרע ורק אח"כ מביאים לו את היצר הטוב. אנחנו כל הזמן קוראים בספרים, רואים במציאות שיש מלחמה בין הטוב לבין הרע. פה הציבו לנו מקרה שאין בו מלחמה רצינית. בסך הכל שקט, הכל מתנהל כשורה ועל מי מנחות. לא עליות גדולות לא נפילות גדולות. זהו מה שנקרא 'קיפאון רוחני'. האדם מאיזו שהיא סיבה מגיע למצב שהוא קפוא. מקפיאים לו את המידות. לא שאין לו מידות לתקן, אין יהודי שאין לו מידות לתקן אך הכל 'קפוא'. כל יהודי בנוי ממדות קשות וגם ממדות טובות. אך לא תמיד הן באות לידי ביטוי. לפעמים אנחנו רואים יהודי קשה מאד, וקשה למצוא בו איזו נקודה טובה. אתה אומר האדם הזה רשע מרושע, אין בו נקודה טובה. אתה רוצה בכח למצוא איזו נקודת זכות, אך לא מוצא. פתאום ברגע מסוים של חייו, הוא יכול להתעורר, ולהפוך להיות צדיק עליון. לתת את הנשמה בשביל משהו אחר. אין שום בעיה במעבר חד כזה. ליהודי יש שתי אפשרויות. מה הוא מצב של קיפאון? קיפאון בקליפה ממש אנחנו מבינים. אדם מנותק מדרך התורה נמצא בקליפה והוא תפוס בתאוות, הוא עבד של היצר. כל יום עושה את העבירות שלו, מצוות, מה שיוצא לו, בלי לדעת בכלל מה הן. זהו. חי את חייו. הורס את האנשים שצריך להרוס בדרך. כך הוא חי במצב סטטי כזה. אבל מה היא תופעת קיפאון המידות כשאדם בתוך עולם הקדושה? זה משונה. איך האדם המתעורר ועושה תשובה והופך להיות בעל תשובה ולומד תורה ומקיים מצוות נמצא במצב מוקפא? לא לכאן ולא לשם. הרבה אנשים כאלה יש בעולם הקדושה, מוקפאים, גם גדולים וגם קטנים, כל מיני סוגים. יותר חכמים, יותר גאוניים, פחות גאוניים, אנשי עבודה, אנשי לימוד, מוקפאים. במדע המציאו פטנט שמי שלא עלינו יש לו איזו מחלה קשה ולא יודעים את התרופה, מקפיאים אותו במקרר וכאשר ידעו פעם את התרופה, יפשירו אותו והאדם יחיה ויתנו לו את התרופה והוא יבריא. לפעמים מהשמים הקפואו לאנשים את המידות מתוך רחמים כי לא הייתה להם יכולת להתמודד. בכל נסיון ישנם שני צדדים. מה ה' רוצה מהנסיון ומה להבדיל היצר רוצה. מדוע השם מקפא לאדם את המידות? - מרחמים. מפני שאם האדם אינו יודע, כיצד לפעול בזמן שתהיה לו התעוררות של מידה מסוימת יהרס. זה מצד השם, ומה מצד היצר? היצר שמח, משום שכל עוד המידות של האדם שקטות עובר הזמן, וכך האדם גומר את חייו, וכשהוא עולה למעלה החשבון לא יהיה לטובתו, משום שלא עשה דבר מה מיוחד, לא מסירות נפש, לא התגבר על נסיונות גדולים. היצר מראה לאדם, שהמידות שלו מוקפאות, זה נראה כך אבל זה לא כך באמת. זה פטנט של היצר, הוא מקפא את האדם ואומר לו: אתה בסדר, אם אראה לך שיש לך מידות אולי תתקן אותם, לכן איני מראה לך דבר, תמשיך כך, אתה אדם טוב, יישר כח. והאדם ממשיך ולא מתקן, משום שאינו יכול להגיע לבעיותיו. לכן הרבה יהודים הגיעו למצב של הקפאת היצר. איך מקפיאים את היצר? אם האדם לומד הרבה תורה, הוא מקפא את היצר. לכאורה הכל טוב ויפה, הוא כאילו אינו נופל אך אינו מתקן.

הוא נופל בכך שהחיים והלימוד שלו אינם לשם שמים. במצב הזה של הקפאון הדמיוני הזה, מצב בו האדם חי בנחות מסוימת ואינו נמצא במלחמה. האיש הצדיק כל הזמן בסכנה, כל הזמן במלחמה.

כשהצדיק רואה את המלחמה מבפנים ומבחוץ, הוא רגוע, זה מראה לו שהוא בסדר. הבן של רבי שמעון בר יוחאי, רבי אלעזר, היה חותך מהשומן של גופו לראות אם הוא מעלה תולעים. כנראה שהוא רצה לבדוק, היצר היה מסתתר ממנו, והוא לא ידע אם הוא נופל או לא.

הוא ידע שאם התולעת שולטת על השומן, סימן שהוא לא בסדר. ישנם שלבים שהיצר מסתתר מצוין, שהאדם לא יגע בו, שלא תהיה הזדמנות להגיע איתו להתמודדות. כך הוא עובד, יש מלחמה של צבא נגד צבא, ויש מלחמה של טרוריסטים, מחבלים. הם מפוצצים כאן ופוגעים שם כך קשה לגמור אותם, משום שאין להם מקום קבוע ומוגדר, אי אפשר לצפות מהיכן יבואו, והם מוצאים את נקודות התורפה. היצר המוקפא הוא כמו המחבלים, המצב הוא לא של מלחמה חזיתית, וגם לא מצב של שלום. מה הכח, לשם מה יש מחבלים? במשך הזמן הם מרוויחים, הם פוגעים במורל, הם גורעים מחיי היומיום, כך היצר עושה באדם. היצר גורם שהלימוד לא יהיה לימוד, וגם השבת לא תהיה אמיתית, שישמור שבת רק בגוף ולא בנפש, שיהיו לו כמה מחשבות רעות, הוא לא נותן אפשרות להתייחס לכל החלקים. גם כשהאדם עושה מצוה או לומד תורה היצר כבר איתו, הוא אינו יכול ללמוד לשם שמים, כלומר למלא את צרכי השמים. הקב"ה יש לו צרכים? לא, אך מאז שהחליט לברוא את העולם יש לו כמה רצונות כביכול, הוא רוצה שנעשה כמה דברים.

אחד הדברים שנתן לנו זו הבחירה, ואת העבודה על היצר. כתוב בקריאת שמע: "ואהבת... בכל לבבך". אמרו חז"ל בשני יצריך. אבל אם האדם אינו יודע לזהות את היצר, איך האדם יכול לעבוד את השם בשני היצרים? היצר נותן לאדם שיחיה בשלוה מדומה, שיהיו לו נסיונות שגרתיים ולא נותן לאדם לראות, היכן הוא תפוס וחייו מתבזבזים.

כשהאדם אינו מתמודד, הוא לא מתקן, הוא אינו עובד את השם בשני היצרים, הוא אינו מתקן את הפגמים. הפגם של האדם הראשון, התפקיד של עם ישראל לתקנו, לכל יהודי יש חלק שעליו לתקן. זה קיים אצל כולם זה רק מוקפא.

אם מזדמן לאדם לדעת את עבודת הנפש, הוא יכול לעבור נסיונות, והוא יוכל לעמוד בהם ב"ה. ישלחו לו נסיונות וכך הוא יתפתח, הוא הופך להיות חייל, ובכל ניסיון מתחשל יותר. היצר אינו צריך גיבורים, הוא מעדיף אנשים שאינם גיבורים, כשהאדם מוקפא, ברגע שיש לו נסיונות קשים אינו יודע מה זאת נפילה, אינו יודע מה עליו לעשות.

זו הסיבה שהרבה יהודים הפסיקו לשמור מצוות בזמנים קשים ר"ל, הם נפלו, משום שלא היתה להם עבודה פנימית, האמונה לא היתה אמיתית. מי שעובד הוא דוקא בפחד הכי גדול, הוא יודע שכל רגע הוא יכול ליפול.

היצר עובד ומנטרל את האנשים. במצב ההקפאה, נאטמים החושים של האדם. מחד האדם אינו נופל בעבירות ומאידך הוא אינו עובד את השם. הוא אינו יכול להתעלות ולמלא את תפקידו. הנשמה שלו מנוטרלת.

הנשמה של היהודי היא גנרטור של כוחות. של חסד, של אהבה, של מסירות, של תפילה. יהודים עם קצת עבודה יכולים להגיע למצב כזה, שכל מה שאומרים ב"ה, יתקיים. אפילו יהודים פשוטים. ישנם אנשים תמימים, שחיים בשמחה ובמסירות נפש ויכולים לפעול ישועות.

האדם אינו יודע על כך כלל. הכל אטום. היצר אוטם את כל האפשרויות. מצד אחד רגוע, שהמידות שלו לא הכי קשות, מצד שני היצר מונע ממנו כל אפשרות של התפתחות מעל לטבע. להגיע לתיקונים האמיתיים שלו.

כתוב שבמאתיים השנים האחרונות אנחנו מתגלגלים. כולם נשמות מתגלגלות, האר"י ז"ל אומר, שאנחנו מתגלגלים או בשביל התיקון האישי, או בשביל התיקון הכללי, של כל עם ישראל, להדריך אנשים לקרב אותם לתיקונם, אם התגלגלנו באיזה גלגול, בודאי שיש לנו מה לתקן. בדרך שהאדם רוצה ללכת בה מוליכים אותו, אם האדם אינו רוצה התעלות מיוחדת ולא עושה מאמצים מיוחדים, נותנים לו להיות כך. היצר שמח שהאדם יושב בשקט, ברגע שהאדם מחליט לשפר כמה דברים מינימליים, מיד כל המידות מתעוררות.

כשהאדם רוצה לבדוק את המחשבות שלו, מיד היצר בא לתקוף. היצר מעדיף את המצב המוקפא. העבר של האדם גורם גם הוא לכך. המצב האידיאלי של היהודי הוא לדעת את הנשמה שלו, מי היא, מאיזה שורש היא, מה הכוחות שלה, מה צריך לעשות.

אפשר לשאול צדיק, ואפשר להתחיל לתקן. להתחיל לעשות עבודת נפש. ואז מתחילים להתגלות לאדם חבילות שלימות של פגמים היכולים לגרום לו ייאוש, אך אם ברצונו לתקן מתחילים לעבוד איתו, והוא מתגבר על הניסיונות ומתחילה להתבהר לו התמונה האמיתית של מצבו הרוחני, דבר שהיה קודם מוסתר בגלל קיפאון המידות.

כאשר האדם חי לשם שמים, מגלים לו דברים על עצמו, על התיקון שלו, על הדרך, מה צריך לעשות, וכשהוא יודע, נדרשים ממנו דברים ותפקידים גבוהים וקשים. יותר נח להיות במצב המוקפא, בלי לעסוק בעיניי הגאולה והתיקונים וכו', העיקר שאני שומר שבת ולומד תורה.

השאלה היא מהי ידיעת התורה. היצר מוכן שנלמד הוא רק לא נותן שנקיים "והשיבות אל לבבך". היצר אינו מעוניין שהדברים יחדרו לנפש האדם. הוא מרשה שיהיו חידושים, שנוכה ללמוד, מאפשר שהאדם יהיה תלמיד חכם, בתנאי שלא יתעמק בנפשו ולא ינסה לתקן את עצמו ואת הבריאה באמת.

כבר עברו כמעט 6000 שנה מאז האדם הראשון. לא ניצלנו מספיק טוב את כל הזמן הזה. עבודת השם האמיתית היא על מנת לעשות נחת רוח לשם י"ת ולא לעצמנו. לא צריכה להיות לנגד עיני האדם תועלת עצמו בלבד, אלא העיקר לעשות לשם שמים.

אנחנו צריכים ללמוד את עבודת השם ולא את העבודה האגואיסטית לתיקון עצמנו ולתועלת עצמנו אלא לשם שמים. לאט לאט נגיע. השם פוקח עיני עיוורים. החכמה המעשית היא בחינת י' - בעקב בחינת יעקב.

החכמה חודרת למציאות הנמוכה הגשמית ביותר. צריך לשאוף להגיע למצב שבכל דרכיך דעהו, שהתורה תאיר לנו במציאות האמיתית. הבעיה כיום היא הניתוק מהשם. גם היהודי ששומר על עצמו ולא נופל, יכול עדיין להיות מנותק מהשם. הוא יכול ללמוד תורה ולעשות מצוות ולא להרגיש קשר. לא מרגיש את האבא שלו בשמים. לזה יש פטנט אחד: האדם צריך ליצור קשר עם השם כל הזמן. אי אפשר להיות בקשר עם השם כל הזמן, אבל במשך היום צריך לדבר עם הקב"ה, כמה פעמים.

להגיד לו: אבא, אני לא מרגיש אותך, אני רוצה להיות קשור איתך, כמו שאני נהנה ממאכל, אני רוצה ליהנות ממך. יש לי אמונה אבל היא לא להבה ששורפת אותי בתוך הנפש. יש לי אמונה, אבל בניסיון הקטן ביותר - כבר אני מאמין בטבע.

אבא, אני לא רוצה להמשיך כך, תעזור לי, תראה לי איזה אור, תציל אותי, ואת האחרים. תעשה משהו, תדע לך שזה לא רק המצב שלי, כל החברה כך, תעשה משהו, זה העולם שלך,

יש לך את היכולת, אני מבקש וכו' - אמנם זה מזויף, אבל מה לעשות, עד שזה יהיה יותר אמיתי.

אם האדם ידבר כך פעם פעמים ביום, בגלוי, הוא כבר יהיה מקושר. בכל מקום. זה צורך השעה. כדאי בכל יום ליצור קשר, אפילו שזה לא קל, אפשר לחשוב על האותיות של שם השם: י-ה-ו-ה. יתחיל להיות אור בנפש כל הזמן.

האור שיש לצדיקים הוא כתוצאה מהקשר עם השם. "גם כי אלך בגיא צלמוות לא אירא רע כי אתה עמדי, שבטך ומשענתך המה ינחמוני". העיקר הקשר, לא משנה מה אתה נותן, מכה או משענת.

היום עם כל האמונה והמחקרים, למרות הכל אנחנו מנותקים. האדם יכול להגיע בלי רוח הקודש למצב, שיהיה לו קשר ודו שיח עם השם וגם יהיו לו סימנים. השם יכול להתגלות גם היום. גם בזמנים האלה רק נתמיד לדבר עם השם, מהלב, "השם, אני לא יכול להגיד לך כלום היום, אני סתום ואטום לגמרי, השם תעזור לי".

הדרך שלנו היא דרך של אמונה פשוטה, מאמץ, עבודה על המידות, התבוננות, מעשים טובים, החדרת לימוד התורה, בזמן שיש הסתר פנים - יש חכמה. השם אינו עוזב את העם ללא רועה. אם היום אין צדיק עליון המקובל על כל הזרמים ומשפיע בגלוי, כמו משה רבינו, חייב להיות תחליף.

לא יתכן, שהשם ית' היום, עם כל הניסיונות שאנחנו עוברים, יתן לנו רק הלכה ללמוד, הלכה חייבים ללמוד אבל ההלכה לא פותרת את הבעיות במחשבות של האדם, ברגשות ובחלק הנפשי. לכן צריך לבקש שאנחנו ואחרים נמצא את הדרך.

לדעת שיש אפשרות להתקשר. הכח של הצדיקים הנסתרים היה שהם עבדו כך בכח האמונה הפשוטה. לפני כן, היו עושים כוונות של שמות, אז בא הבעל שם טוב ואמר אם האדם צועק: "אבא!" גם זה יכול לפתוח את השמים, לא חייבים להיות מקובלים מעל לטבע.

אנחנו צריכים לפתח את זה. ככל שיהיו יותר אנשים שידברו עם השם מהלב, וכשבא היצר לפתות אותם עם איזו אמונה כוזבת, יזרקו את המחשבות האלה, יתגברו קצת על התאוות, תהיה אורה אחרת.

היום האורה שקיימת ברחוב מובילה אותנו דוקא לכיוון ההפוך ממה שאנחנו רוצים להגיע. זה אוטם וסותם. אבל אם יהיו אנשים כאלה, לכל אחד כבר יהיה קל יותר ליצור קשר. זה ימשוך. יש ענין של משיכת אורות. זה כל מה שהשם רוצה מאיתנו: שנבין שאנחנו לא יכולים לעשות שום דבר. לנו אין פתרון למצב הקשה, שאנחנו נמצאים בו, אבל היהודי, אפילו הכי קדוש בעולם, אינו מנהל את העולם. ה' מנהל את העולם, והוא יכול לעשות מה שהוא רוצה.

אנחנו צריכים להשאיר פתח של אמונה. ה' יכול להתגלות פתאום, להביא את הגאולה פתאום, אנחנו רק צריכים להאמין באפשרות. הבעיה היא שאנחנו מנסים לנהל את הכל בעצמנו, כי ככה יותר נח.

לא מוכנים לשום קושי. אבל אם אנחנו קצת נשנה את זה, ויהיו עוד כמה כאלה, נשנה לגמרי את האורה. יראו יהודי שבור - יצחקו עליו. מה אתה שבור, יש לך אבא בשמים! אבל היום כולם שבורים.

אבל בשביל זה צריך לעבוד. כל אחד צריך להתאמץ. כל פעם שאתה לחוץ או שבור - תתפלל. תבקש קשר עם ה'. העבודה הזאת חייבת להביא שינוי. אם אנחנו מתאמצים ומבקשים מה' שיעזור לנו, הוא לא יכול להתעלם.

הוא לא אכזרי, ח"ו. ה' לא גזר גזירה וזהו. או שאנחנו מאמינים שיכולים לשנות או שאנחנו רק מדברים שאנחנו מאמינים. גם זה יכול להיות וגם את זה אפשר לשנות, צריך לעבוד. תעשו מאמץ באמצע העבודה, באמצע הבלאגן, לנסות ליצור קשר עם ה'. מספיק שניה אחת ליצור קשר מחשבתי, ובמשך הזמן כבר יהיה יותר קל ליצור את הקשר. לעצם הענין, מה שצריך לעשות היום זה לצעוק, לקרוא לה' שיעזור. הבעיה היא ששנים של גלות הרגילו אותנו לזה שה' לא מתגלה, לכן יש כאלה שכבר לא מאמינים בכלל, אבל ברוך ה' יש לנו עוד לפחות בפה את המילה שאנחנו מאמינים.

אנחנו רגילים למצב של הסתר פנים, ואנחנו רוצים אחיזה במשהו, משהו שנראה. אבל ה' לא מתגלה. אנחנו צריכים לפתח התבוננות, ואז תראו שה' יתגלה. לא בקולות וברקים, אבל מתחיל להיות משהו בתוך הנפש.

אני אתן לכם דוגמה: יש איזו גברת אחת שהיא הרבה שנים עם הרבה חובות, לא יוצאת מזה. והגברת הזו לא יכולה להתאפק אף פעם מלקנות. אפילו שהיה לה חוב גדול בבנק, היא לא יכולה להתאפק, ואם אתה אומר משהו, נכנסת לעצבות, לשבירה, לא יכולה להתגבר.

השבוע הלכה לאיזו חנות, וראתה שם ארנק יפה. החליטה שהיא רוצה לקנות את זה. ואז פתאום היא נזכרה שיש עבודת נפש, ושהיא צריכה להתגבר ולא לקנות. פתאום היתה עת רצון, התגברות, והגברת לא קנתה את הארנק.

בפעם הראשונה בהרבה מאד שנים שהיא ויתרה ככה על משהו שהתחשק לה כל כך משום שאין לה כסף. והפעם התגברה. גברת אחרת שקשורה איתה, אבל כלל לא ידעה מזה, הגיעה אח"כ לחנות, ראתה את הארנק, מצא חן בעיניה, וקנתה אותו במתנה לאותה אשה, והביאה לה אותו הביתה. הנה דוגמה שעבודה קטנה, קצת התאפקות ברגע של רצון טוב, כבר הביאה לה התגלות. איזה סיכוי סטטיסטי יש שדבר כזה יקרה? והנה זה קרה. אז ה' מתגלה גם דרך הטבע, בהשגחה. גילויים כאלה יש הרבה. אנחנו רק צריכים לעבוד. יש גילויים בכלל לא בטבע, אבל זה כבר בדרגות יותר גבוהות. אבל גם כל יהודי פשוט שיעבוד, יהיה לו גילוי פשוט בטבע, רק צריך ליצור קשר ולתת אפשרות.

האחדות הפנימית הפרטית והכללית

קיימים שני סוגים של תיקונים: ישנם תיקונים שהאדם יכול לתקן בלי נפילה, וישנם תיקונים שהאדם מתקן לאחר הנפילה, כשעושה תשובה כפי שמובא בפסוק: "שבע יפול צדיק וקם".

אפשר להגיע לדרגה שהאדם יתקן את כל התיקונים כשהנפילות שלו הן רק פנימיות רוחניות, ולא חיצוניות-מעשיות. כלומר אם יש לאדם חולשה כלשהי במחשבה או בדבקות או בהשגה, בלבול כלשהו כבר מספיק כדי שהוא יתעורר דרך אותה חולשה להתחזק שוב, להידבק בה' שוב.

זו אולי הכוונה בביטוי "צדיקים ילכו מחיל אל חיל" הם לא נופלים אלא הולכים. זו העבודה אליה אנחנו צריכים להגיע, שאף על פי שיהיו הרבה מאד נסיונות ברגש ובשכל, הפתרון יתקבל בשכל וברגש, ותמנע הנפילה בפועל.

האדם מקבל שכר, או עונש בעיקר על המעשים שלו, לכן האדם שמצליח לתקן בתוך נפשו לפני שהוא נופל למעשה בלתי מתוקן, יכול להתעלות לדרגות גבוהות מאוד. אדם שמשתדל מאוד לעשות נחת רוח לשם ית', ולתקן עצמו- מתגלות לו הדרכים הנסתרות כיצד לתקן את המחשבות והרגשות.

ומתגלים לו סודות ההנהגה העליונה. השלב הראשון הוא להפוך לעובד ה'. דרגה זו מושגת כאשר האדם מצליח לתקן בלי נפילות. בדרך כלל כאשר האדם מתאמץ מאוד לא לפול ומפתח עירנות נפשית ורוחנית בוחן וממייך כל רגש, דמיון או מחשבה, בודק לאן כל אלה מובילים אותו, זוכה לבסוף לתקן מבלי לפול בפועל ממש.

אני מקווה בעזרת ה' שהלמידה העיונית של כללי הלחימה הרוחנית תועיל להוביל אותנו לדרגה כזו במהרה, שלא ניפול עוד בפועל. כאשר האדם מגיע למצב כזה הוא מרגיש נפלא! התפקוד שלו משתפר מאוד, הניסיונות שמנסים אותו משמים משתנים לגמרי: אלו הם ניסיונות מורכבים, מסובכים יותר הדורשים מומחיות ודקות רוחנית גבוהה.

לאחר שהאדם מגיע לדרגה שלא נופל יותר בפועל, עדיין נופל בפנימיותו: מחשבות לא טובות, רגשות עכורים, רצונות לא כשרים, עדיין מציפות את פנימיותו והוא לומד להלחם בהן, לדחותן או להעלותן בהתאם לצורך.

אלו נסיונות קשים יותר מהנסיונות בחוץ. ההרגשה של האדם שמנסים אותו במחשבות ורגשות בפנימיותו, היא קשה. התהליך דומה למכשיר שמחברים לחשמל ומנתקים... מחברים ומנתקים, ככה זה: אור - חושך, התעלות - נפילה. כך היא הלחימה הפנימית במחשבות וברגשות המעורבים טוב ורע. עד שהאדם מצליח להגיע למצב, שירחמו עליו משמים וימסרו את אויביו הפנימיים בידיו כפי שכתוב בתהילים שביום כלשהוא השם ית' מסר את כל אויבי דוד בידיו ודוד שר שירת הודאה לה': "למנצח לעבד ה' לדוד, אשר דבר לה' את דברי השירה הזאת ביום הציל ה' אותו מכף כל אויביו" כשהאדם מצליח לחסל את רוב האויבים הפנימיים שלו, הוא מגיע למצב שבכלל אין לו נפילות, או כמעט שאין לו נפילות.

הנפילות המועטות שלו, הן רק פנימיות וקצרות מאוד, מהירות מאוד, ובלתי מורגשות בחוץ. בשלב הזה בדרך כלל האדם תמיד שמח, כאשר הוא מחליט משהו משמים מתחשבים בדעתו. □ מתפתחת אצלו מציאות אחרת.

זו דרך שאנשים הלכו בה והיא סלולה, אפשר להגיע לדרגה זו, לא צריכים בשביל זה מאה שנה. כאשר האדם עדיין לא יכול למנוע את הנפילות, עליו לנסות לעצור את הנפילה באמצע

התהליך. אחרי שהאדם מצליח להתגבר באמצע הנפילה, הוא יכול אחר כך להתחיל למנוע את הנפילות.

לאחר שהאדם לומד לעצור את הנפילות באמצע, ואינו נגרר לנפילות ארוכות, עליו ללמוד כיצד לצאת מהנפילה וכיצד להפוך את הנפילה לעליה. בשלב ראשון, האדם צריך למהר לעצור את הנפילה, זה שלב שכל יהודי יכול להגיע אליו בקלות יחסית.

ברגע שהאדם נופל מיד עוזב את זה מהר ככל האפשר במקום שיכעס יום שלם יכעס עשר דקות, יעצור את הנפילה ויצא ממנה. העבודה הקשה בשלב הזה, היא איך להתמודד עם ה'רשימו', הרושם, של הנפילה בתוך הנפש.

כלומר פלוני הרגיז אותך, וכבר כעסת עשר דקות, עכשיו עצרת והחלטת שאתה לא כועס, אך בכל זאת מופיעות לפתע עצבות, מחשבות רעות או חולשה. זו מלכודת של היצר לגרום לאדם להמשיך ולהגרר לשליליות.

אם האדם אכן נגרר, הדבר הופך לנפילה בתוך נפילה. בשלב הזה של העבודה על הרושם שהנפילה משאירה בנפש, האדם יכול להתעלות מאוד, יכול לקפוץ מדרגה, יכול, ב"ה, לבוא למצב שבכלל לא יפול, מפני שאם הוא יעבוד על הרושם של הנפילה טוב, היצר לא ירצה להפיל אותו יותר, כי האדם על ידי התגברותו יהפוך את הנפילה לעליה, במקום להרוויח היצר יפסיד, ולכן היצר לא יהיה מעוניין לגשת אליו עוד.

אם האדם זוכה לתפקיד המשפיע על כלל עם ישראל בטרם הגיע לדרגה רוחנית בסיסית, בה הוא לא נכשל גם בנפילות פנימיות, סופו לפול ולגרום נזק לעצמו ולעם ישראל, ר"ל! לכן אל לאדם לדחוק את השעה. היצר גורם לאדם יאוש, על ידי כך שמשכנע את האדם לחשוב, שהמצב הפנימי הנפשי המחשבתי הוא מצב קבוע, ולא ניתן לשנותו. האדם חושב בטעות, שאם היום יש לו מחשבות רעות של כפירה למשל, זה המצב ואי אפשר להפטר ממנו, היצר מנצל טעות זו ומחזק אותה, עד שהאדם יתיאש ולא יחשוב אפילו לנסות למרוד ביצר ולהלחם! אם האדם עובד נכון, זה לא ימשך תמיד, זה לא ימשך הרבה זמן, אפשר לנקות את המחשבות.

השלבים האלה הם השלבים הקשים ביותר, כמו כל ההתחלות, עד שהאדם מגיע לבחינת גאולה פנימית, בשעה שהמחשבות והרגשות השליליים לא שולטות בו יותר. אז האדם יכול להיות כלי זך להשראת השכינה בו.

כאשר הרבה יהודים יגיעו לדרגה הזו, כל עם ישראל יגיע למצב כזה, אנחנו נהייה כבר במצב של גאולה. בעבודה על הרושם של הנפילות יש אפשרות לינוק מהקליפה, במקום שהקליפה תינק מהנשמה.

האדם יכול להפוך את הרגשות הקשים שהנפילות השאירו לו לאהבה, לאור, לקשר עם ה', דוקא דרך החיסרון והטעם הרע שזה משאיר. "מודה ועוזב ירוחם" אם האדם בהכנעה, שזה מה שהוא צריך להרגיש עכשיו, והוא מקבל את זה באהבה ובתקווה והופך את ההרגשה הזאת שהיצר מנסה להכתיב לו, שאחרי כשלוך הוא חייב להיות תפוס בעצבות או מסכנות, אם האדם מבין שכשלוך זה דבר אחד, וההרגשה שמתלווה לזה היא בחירה, הוא יכול לבחור לא להיות עצוב, ולא להיות תפוס, ואפילו לקחת את התחושה הזו של עצבות ולהתאמץ להפוך אותה לאור.

להסתכל על זה בקרירות, האדם המסתכל על ההרגשה הזו מהצד יכול להפוך את זה לגילוי, להבין שזה חלק מהתוצאות של היצר שהוא שליח ה'. כך הוא יכול שוב להתקשר עם השורש שלו, דרך ההרגשה הרעה יכול להפוך זאת לקירבה, לקשר עם ה', ואז ליצר אין אפילו לצפות שיהיו תוצאות מהתוצאות של הנפילה, כלומר מהרושם של הנפילה.

כשהיצר רואה שגם מהרושם של הנפילה אין לו כלום, שהוא הופך להיות אור, האדם הופך את זה לקשר ולאהבת ה', היצר אין לו מה להתעסק עם האדם הזה יותר, מובן שהיצר לא סר מהאדם לגמרי, כי האדם נקרא עדיין בינוני ולא צדיק, אבל היצר כבר לא שולט בכלל. רק בשלב הזה האדם יכול להיות משפיע על אחרים, כשהסוסים בידיו ולא להיפך, אחרת, האדם מטושטש מכל בעיותיו, מכל מסכנותו ויגרום יותר הרס מאשר תיקונים. פעמים נראה לו שהוא משוכלל בשכל, אך האמת היא שהשכל של האדם אינו משוכלל כלל וגם הרגש לא, לפעמים יש לאדם דמיון שהוא מבין עניינים רוחניים, אך האמת שהוא לא מבין דבר.

מי שמתכוון לקבל תפקידים ברוחניות לצורך כבוד, דווקא הוא לא יזכה בשום תפקיד, כלומר מהשמים לא יתנו לו, ומי שלא חושב על תפקידים אלא רק חושב על תיקון לשם שמים, אז אפילו כשלא ירצה ידחפו לו את התפקידים, לא תהיה לו ברירה. כמו משה רבינו "ויפן כה וכה וירא כי אין איש ויך את המצרי" הוא ראה שאין מישהו אחר, לכן הוא היה צריך לקחת אחריות ולעשות. כשבאים לקברי האבות צריך לבקש בזכותם, שנגיע למצבים הנכונים של העבודה הרוחנית.

ההתגברות באמצע הנפילה, איך להיפטר מהרושם של הנפילה, מניעת הנפילה במעשה, מניעת נפילה בדיבור, מניעת נפילה ברגש, מניעת הנפילה במחשבה, והאדם מצליח לחבר את שם הויה י.ה.ו.ה. בעצם כל הנפילות שבעולם באות כדי להפריד את השם י.ה.ו.ה. יהודי הוא חלק אלוק ממעלי ובתוכו שורה שם י.ה.ו.ה. יהודי הנמצא באחדות פנימית, פירושו שכל האותיות של השם שלמות ומחוברות אצלו במצב של אחדות פנימית הוא יכול להפוך להיות צינור וכלי להשראת השכינה,

כפי שנאמר: "ועשו לי מקדש ושכנתי בתוכם" ובארו חז"ל: 'התאוה להיות לו דירה בתחתונים' היצר כל הזמן מקטרג, כי זה בדיוק מה שהוא לא רוצה, כל הנפילות באות רק כדי להפריד את החלק של י.ה.ו.ה, שקיים באופן מהותי בתוך הנשמה של היהודי, כשהאדם מגיע למצב, שהוא לא נופל אפילו במחשבה, הוא מקבל את הכח של השם י.ה.ו.ה. וזה מתחיל להשפיע עליו.

זה מצב שכל יהודי לא רק יכול אלא חייב להגיע אליו, מהיהודי הפשוט ועד למשוכלל ביותר. במצב הזה האדם יכול להשתמש בכוחות הנפש שלו החיוביים והשליליים כחומר ביד ביוצר, אז הוא יכול באמת לבעוס לשם שמים כשצריך, הוא יכול לקנא לשם שמים, ויכול להשתמש בכל המידות הקשות כאוספי אינפורמציה של התוכנית הפרטית שלו בתוך התוכנית הכללית של ה'.

ואז המידות הקשות אצלו פועלות בכלל בכיוון אחר, לא בכיוון של האנשים שרגילים באופן אישי, אלא בצורה של כלים לחוש את הסביבה כדי לתקן את התיקונים שצריך לתקן. וזה באמת קשור לזמן שתבוא הגאולה, כתוב "עוררה גבורתך ולכה לישועתה לנו" ה' יעורר גבורות כדי להביא את הישועה, כמו שאפשר לכרות את היער עם גרזן שיוצא ממנו עצמו, כלומר "יגער ה' בך השטן", האדם לוקח כח מלמעלה וגוער, גוער זו גבורה, ודווקא נותן לקליפה מכה עם גבורה.

כמו שנאמר שהמן הרשע החזיר בתשובה הרבה יותר יהודים מכל הנביאים ביחד, דווקא בכח של דין, השם שלח אותו וזה פעל, הצליחו להפוך את כל הגבורות של היצר. צריך לבקש בזכות יצחק אבינו, עולה תמימה.

יצחק אבינו לא יכול היה לצאת לחוץ לארץ, כתוב שארץ הקודש זו ארץ שעניי ה' בה מראשית שנה עד אחרית שנה, כל הזמן ה' משגיח באופן ישיר, זה הענין של הדרגה הזו שאמרתי של עולה תמימה, שהאדם לא יכול לצאת לחוץ לארץ, כתוב שמי שחי בחוץ לארץ

דומה למי שאין לו אלוך, ומי שכועס כאילו עובד עבודה זרה, האדם הנופל את הנפילות הוא כאילו בחוץ לארץ. יצחק אבינו לא היה בחוץ לארץ, לא היה יכול להיות בחוץ לארץ, הוא היה עולה תמימה, הוא היה התמימות של כל המידות, ולא היה מגיע לנפילה, הוא היה שמור. זו הדרגה שצריכים להגיע ובמהירות, שהנפילות יסתכמו רק בקרב של מחשבות בלב או במח, אחר כך גם זה לא.

רק שתהיה כל הזמן המטרה האלוקית, ההשתלשלות של המטרה האלוקית בטבע, כדי שהאדם יוכל להבין מה הוא צריך לעשות בשביל ה' ית'. זו הסיבה שאנשים שהגיעו לזה יכולים לצרף מחשבה למעשה, זה הענין שצריך להוריד את השכינה שפרחה לרקיע השביעי, את היוד שלא רוצה להתחבר עם ה.ו.ה. צריך למשוך חזרה, ואז הכל מחובר. התורה לשמה היא מחברת את כל האותיות של שם הויה, לא משאירה אות אחת לא מחוברת, ואז יש קשר רצוף בין השגה לבין המטרה ובינה לבין הביצוע של המטרה.

האבות הם המרכבה, הם קיבלו את ההרכב של כל הכוחות, החסד עם הגבורה, הגבורה עם התפארת, הכל זרם מהקצה אל הקצה מכיוון שאצלם הכל מחובר. בדר"כ מה שקורה אצל אנשים הוא שאין חיבור וקישור.

הם לומדים אבל לא מחדירים את הלימוד באמונה, זה נשאר רק בחלק של האישיות, אין את המקשר ואז אין זה עשוי לצאת לפועל אין זה רק דבר טכני, שהאנשים לא מצליחים להשתנות באופן פנימי, או לא מצליחים במטרות האלוקיות שהם בחרו להגשים אותן בחוץ, אלא זה מראה שהאדם לא באחדות פנימית ולא נמצא באחדות עם התוכנית האלוקית, לכן הוא לא מצליח.

אין זה מקרי, אין זה מפני שיש פגם קטן צדדי, אלא פשוט כל המערכת אינה פועלת נכון. כשהמערכת פועלת נכון "צדיקים ילכו מחיל אל חיל" הכל צריך לזרום. המציאות של הבריאה היא מציאות של זרימה, משורש של כתר ועד מלכות זה מה שנקרא שבעולמות העליונים יש את ה'זיווג דלא פסיק' - זיווג שלא נפסק לעולם, יש שם קשר.

כתוב שצדיקים המזווגים עצמם פה גורמים לזיווג עליון, יש לזה כל מיני משמעויות, אך באופן כללי כל אדם, שמתגבר ועובד את השם ית' נכון, גורם לאיחוד העולמות והשפע זורם לכל הבריאה והשם ית' מתגלה.

המשמעות מבחינת עבודת הנפש היא, שהם יכולים לחבר הכל מהמחשבה האלוקית, שנראה להם מה נכון לעשות, עד למעשה הכי פרטי, מציאותי וקטן שממנו תשתלשל כל התוכנית לעולם המעשה. כתוב "צדיקים דומים לבוראם" אצל ה' אין הבדל בין מחשבה למעשה, הוא חושב וזה כבר קיים, אין הפרש. "סוף מעשה במחשבה תחילה". כך קורה אצל בחינת הצדיק, הוא רק חושב על משהו זה כבר מתקיים, אין הפרדה. אם יש מצב שיש הפרדה סימן שהאדם עוד לא הגיע לזה, עוד נמצא בעולם הפירוד, היצר מצליח לקטרג עליו.

מתי היצר מצליח לקטרג, או להפריד את אותיות שם הויה בתוך האדם? כשאין לאדם את העבודה השלמה הזו שתארת לך, שבכל מצב הוא יכול להתקשר, אם הוא במצב של נפילה הוא יודע איך להתקשר עם השם, אם הוא באמצע נפילה הוא יודע איך להתקשר, אם הוא אחרי נפילה הוא יודע איך להתקשר, ואז כל הזמן הוא מחבר את שם השם עוד פעם ועוד פעם, בסוף נוצרת שלימות לא יכול להיווצר פירוד.

כשאין פירוד "סוף מעשה במחשבה תחילה" הכל זורם מכתר עד המלכות, כמו שצריך. אני חושב שכך יהיה המצב, שכתוב שבימות המשיח תמלא הארץ דעת ה'. הארץ זו המלכות, זה הכלי נמוך, כלי הקיבול, ואז כל הארץ תהיה מלאה דעת ה'.

הדעת זה המקשר. מהעבודה הזו שהאדם לא משאיר שום חומר גלם בתוך הנפש שלו שדרכו הוא לא מתחבר עם השם ואז הארץ מתמלאת דעת ה' כלומר הוא יכול למשוך את דעת ה' עד לדרגה הנמוכה, ואז יהיה מצב שלא יצטרכו איש לרעהו, לא יצטרכו להסביר על העניינים של ה' כי זה יהיה בתוך הלב, כי כל אחד יוכל למשוך את זה.

זה החיבור בין אברהם יצחק יעקב ודוד המלך. זה מה שצריך לבקש שיקרה. כמו שאי אפשר להגיע לזה בלי אחדות פנימית, כך אי אפשר להגיע לזה במציאות בלי האחדות בין האבות לבין דוד, כלומר בין כל הבחינות של כל היהודים.

כל אחד הרי קשור עם מישהו אחר, לשורשו של מישהו אחר, אם היהודים יהיו באחדות,, כל מי שלא שייך לשורשו שלו, יהיה באחדות בכל אופן עם השורש השני, ויהיו אגודה אחת ולא עדרים עדרים, אז במקום שהאמת תהיה נעדרת, יהיה "ה' אלוקיכם אמת".

אלוקיכם - כלל, כלומר זה כללי זה תופס את כולם. "אני ה' אלוקיכם אמת" כלומר ה'אני החלק הפרטי של האדם משתלב עם החלק הכללי, הוא לא מוותר על האישיות שלו, על הצינור שלו, על התפקיד שלו, והוא גם לא מוותר על החלק הכללי של האחדות עם כולם.

כך הוא יכול לגרום, שממחלוקת לשם שמים לא נבוא לידי פירוד לשם הקליפות, שזה מה שבדרך כלל קורה, המחלוקת מתחילה לשם שמים ואחר כך מחלקת לגמרי, מחלקת ומפרידה את שם הויה. מתואר בזהר הקדוש שבבית ראשון ושני נפרדו אותיות שם הויה, היוד הסתלקה למעלה, והכל משנאת החינם, שלא היה כלי שיכול היה לסבול את חברו. כמו שהאבות ודוד המלך מאוחדים, ויהיו מאוחדים לעתיד לבוא, אנחנו צריכים להתאחד ואז תהיה אחדות בשם הויה והשפע יוכל לעבור, ונגיע למצב של גילוי פנים. נאמר ש"לא מצא ה' כלי מחזיק ברכה אלא השלום" שלום זה הברית, הברית זה אליהו הנביא, ובחינת אליהו הנביא היא לקשר האבות עם הבנים, להביא את העבודה של האחדות.

דוקא אליהו הנביא שהיה קנאי, שקינא לעם ישראל שלא השלים עם הפגמים, יביא לאחדות בעם ישראל. כתוב שאלהו הנביא בא כל בוקר, נוטל את הידיים של אברהם, יצחק ויעקב, מקים אותם לתפילת שחרית, אחר כך משכיב אותם שם, יש את החיבור הזה. צריך להתפלל עכשיו, שנצליח לחבר את אותיות שם הויה בתוכנו ע"י העבודה הרוחנית הנכונה, וגם לחבר את שם הויה של כלל עם ישראל, ושל כל השורשים. וזהו "ועלו מושיעים בהר ציון לשפוט את הר עשיו והיתה לה' המלוכה" דוקא המושיעים שהם בית ישראל שזה יוסף, ובית יהודה שזה משיח בן דוד, שלא יתחלקו עוד לשתי ממלכות, העם לא יתחלק יותר לשניים, כלומר תהיה אחדות בין שני הקצוות ואז "בית יעקב לאש ובית יוסף ללהבה ובית עשיו לקש" וזה בא מהעבודה הזו שתארתי לכם, מהעבודה הפשוטה בתוך נפש היהודי, דרך ההתייחסות לנפילות שלו ולפירושים.

נפילה זה פירוד, כשהמוחין מסתלקים, האדם נמשך לחושך, לא חשוב איזה סוג של נפילה, כל נפילה שהיא. אם האדם יצליח לאחד את עצמו בפנים, ולא יתן לנפילות לטרטר ולנתק אותו כל הזמן, הוא יהפוך להיות יחידה שלמה של שם הויה ומכיוון שכל ישראל ערבים זה לזה, הוא יוכל להשפיע אחדות לשני, לחבר לו את אותיות שם הויה המופרדות, ואף להביא אותו לכך שיוכל להוציא אותו מהקליפות, להציל אותו מיון המצולה.

להכניס אותו לעבודה הנכונה שגם הוא יצליח להתאחד באופן פנימי. כך האחד ידביק את השני, כמו שהעצבני מדביק את השני בעצבים, כך מי שנמצא באחדות עם ה' ועם עצמו, יעזור להכניס את השני לאחדות, תהיה שרשרת שלימה וזה יגרום שכנסת ישראל תזדווג שוב עם הקב"ה, וזה בעצם המצב של הגאולה.

זה בא דרך הכלל, אבל זה בא מתוך עבודת הפרט בתוך הכלל, זה לא רק בדיבור בעלמא בכלל, אלא שיש תורה כללית לעבודת הפרט שתביא בסוף לכלל אמיתי של אחדות בין היהודי הפרטי לבין היהודי הכללי.

לכמה עשרות אלפים, יש צדיק שהוא כללי לכולם, שהוא צריך להנחות את הדרך של עם ישראל באופן כללי בכל דור, וזה נקרא צדיק יסוד עולם, זה בחינת יוסף. רק הצדיק בחינת יוסף יכול לקרוא את התהליכים של ההשגחה הכלליים של כולם ולהנחות דרך, כמו בגוף האדם, מי שמגיב ראשון בשלבים של זיווג, האיבר הרגיש ביותר הוא היסוד, הוא המקשר, הוא הרגיש והוא המעביר את השפע, הוא מרגיש ראשון ומגיב ראשון, וכתוב שאין קישור אלא מדעת, כלומר שזה בא מדעת פנימית. ידוע שמי שידע, להבדיל, בגויים את הזמנים שיכול היה למצוא את העת רצון כדי להרוס את עם ישראל, היה בלעם, שידע דעת עליון, ממנו אפשר ללמוד מה זה בחינת צדיק יסוד עולם, שזה בחינת יסוד, ההבדל ידוע, יוסף אמר לאחים שהיתה תוכנית אלוקית, ה' שלח אותי לפניכם למחיה, ובאותו זמן שהוא אמר להם את זה, כתוב במדרש שיעקב אחרי ששמע על יוסף, היה בודק אם כדאי לו לרדת למצרים או לא, זו ארץ בני חם, אין שם קדושה, אין יראת שמים, איך הוא ירד למקום כזה.

וידוע שה' אמר שהיה ראוי להוריד אותנו בשרשראות ברזל, כלומר התוכנית למעלה היתה להוריד אותנו בשרשראות ברזל, והוא עוד בדק אם כדאי או לא כדאי, הוא בכלל לא היה מעודכן בתוכנית הזו.

ליוסף יש יותר בהירות בתהליכים האלה מאשר ליעקב. לכן יש בחינת משיח בן דוד ובחינת משיח בן יוסף אותם הצדיקים בכל הדורות שהיו שייכים לשורש הזה, הבינו וראו את התהליכים, ואחרים ראו רק מה שהחצר שלהם רואה, החוג שלהם רואה, או החלק המצומצם שהם קשורים איתו, אפילו אם מדובר באלפי אנשים.

בגוף האדם יש הרבה איברים מאוד חשובים, אבל השפע והקשר עם העולם החיצון, הקיום של העולם בא דווקא דרך היסוד, כמה שהלב והידיים חשובים, החיות לא עוברת דרכם. (בכל קבוצת השפעה יש בחינת יסוד לאותה קבוצת יהודים. ככתוב בשער הגלגולים של הרב חיים ויטאל).

גדר לקדושה

הנושא מורכב משני חלקים: א. הגדר, הסייג שצריכים לעשות לדברים. ב. שמוש היצר במידות הטובות של האדם להכשילו. הצורך לעשות סייג לתורה המובא בפרקי אבות: "הווי מתונים בדין והעמידו תלמידים הרבה ועשו סייג לתורה", בהלכה אנו יודעים מהו סייג. אם יש לאו מדאורייתא, אז חכמים שמו גדרות שאדם לא יכשל, בקלות או בחמורות. אך יש דבר כזה גם בנפש - לעשות סייג. ועל החלק הזה נדבר כאן. החלק הרציני של עבודת הנפש זה כשהאדם יודע שיש לו איזו חולשה, או כמה חולשות, וצריך להשתדל לעשות סביב החולשות הנפשיות שלו סייגים, חומות, שהיצר לא יגיע לשם.

בשלב הראשון כשהאדם בכלל לא מכיר את הנפש שלו, הוא לא יודע, או קצת יודע שיש לו תאוות, עצבות וכו', אך לא מכיר את כל ההרכב איך זה פועל, לכן הרבה סייגים תורמים לאדם שמירה מעולה.

יש דרגות של שמירה שאדם צריך להשמר "ונשמרתם מאוד לנפשותיכם" - לא רק בקשר לגוף, שאדם שומר על הבריאות שלו, אלא גם על הנפש שלו. הנפש שלו כל הזמן בסכנה. נפש זה חלק אלוך ממעל. מובא בקבלה שהיצר, הסיטרא אחרא, אין לו כח מעצמו, הוא יונק מהקדושה. אדם עושה עבירה-הוא מאפשר לצד השני לקחת ממנו כח. זה מאד מורכב ישנן כל מיני דרגות... צריך להיות מודע לדבר, זה חשוב.

הנפש של האדם היא נפש אלוקית, והיא נחלשת כשהאדם עושה דברים שהם חורגים מהמסגרת הנכונה, מהכללים של הקדושה, לכן האורות שהיו אצלו בפועל מסתלקים ממנו. כמו כשאדם כועס, החלק האלוקי, הנשמה, מסתלקת ממנו, מתחילה הגלות הנשמטית. כמו שאומרים ש"מצוה גוררת מצוה ועבירה גוררת עבירה", כך החושך גורר חושך ואור גורר אור. אם אדם שם קצת אור בתוך הנפש שלו, קצת מתגבר על המצב שלו-זה מיד מושך אור מלמעלה, עוד כח.

ברגע שאדם מתגבר על רצון לעווגה למשל, מתאפק רגע במקום לאכול אותה מיד, זה נותן לו כח להתגבר אח"כ על משהו אחר. הכח שצבר נכנס ל"בנק", חיסכון פנימי של עוצמה. ככל שאדם משתלט יותר בכל מיני תחומים-זה נותן לו יותר כח, ואור מושך אור...

והוא מקבל עוד אור הלאה. חושך מושך חושך - אם אדם נכנע, הוא מזמין את היצר להכנס, לכן האדם צריך לאט לאט לבנות סביב החלק היקר הזה שיש לו בפנים חומה, מערכת של שמירה, כמו ששומרים על גבולות המדינה.

יש גדר תיל חשמלית, אור, סריקות וכו', כך בנפש אפשר לעבוד באותה צורה, ולשמור לפי אותם העקרונות, ולבנות בפנים. בשביל מה האדם עושה את זה? מה יצא לו מזה? הרווח שלו הוא האפשרות לבנות חיים שמחים עם כח ויכולת להצליח לעשות משהו.

זה תלוי בכמה שהוא שומר על הנפש שלו, אך העיקר הוא שיוכל להפוך להיות עבד נאמן לשם ית'. זה דומה לאדם המבזבז כוחותיו לשוא, כמו כן קיים תהליך כזה באופן נפשי. ישנם כוחות שהאדם שם אותם במקום שלא יצא לו משם כלום, במקום שלא יצמיח דבר.

המבנה הפנימי של היהודי הוא מבנה ברור ומוגדר. כמו מכונה שזקוקה לדלק, כך האדם זקוק למזון. כך גם בנפש. אם הנפש של היהודי לא מקבלת את מזונה היא ניזוקה. התופעות שאנו רואים אצל אנשים הסובלים מכל מיני בעיות של עצבות, של מסכנות, של חוסר יכולת, חוסר יוזמה, חוסר סיפוק מהחיים, ריקנות, כל הדברים האלה נובעים מכך שלא שמרו על הדברים הפנימיים, כפי שהיו צריכים לשמור.

לא ידעו. כתוב שאם האדם נדמה כבהמה החיות פוגעות בו. אם לא נדמה כבהמה ומתלבש בו צלם אלוקי, חיות לא פוגעות בו. כך היצר, הוא רואה אדם, שהוא במצב פנימי של הזנחת עמדות השמירה שלו, הוא בא דוקא אליו ביותר.

אם הוא רואה אדם שבפנים בונה לו חומות ומערכת של הגנה פנימית, ולא מוכן שהיצר יקבע לו כל דבר מה הוא יעשה, היצר לא מתעסק איתו, אדרבא, צבא יעיל הוא צבא שלא רק שומר, אלא גם יכול להתקיף בחזרה. מה שאנו לומדים כאן זה לא רק להשמר, אלא גם איך אפשר לתת מכה ליצר. האדם לא צריך להיות תמיד המפסיד, המסכן, שהיצר נותן לו מכות והורס אותו, יש אפשרות להכות חזרה, וכן גם מכות יזומות מצד האדם.

כל נסיון שאדם עומד בו ומצליח להכות את היצר במקום שהיצר יפיל אותו, האדם מקבל מזה כח. ולאט לאט יכול לקבל הרבה סיוע-כוחות נפש, שכל חדש, זכרון חדש, כל מיני אפשרויות. כל התגברות שאדם התגבר, למשל עבד קשה ולא התפנה ללמוד והוא עיף, הוא עושה עוד מאמץ קטן וקורא אפילו שורה אחת, זה פותח פתח, צינור לקבל עוד כוח. יתכן, שמחר יהיה לו כעס על משהו, ופתאום יהיה לו קל יותר לא לכעוס, והוא לא ידע שזה שייך להתגברות של אתמול. כל התגברות מוסיפה כח בפנימיות האדם להתגבר הלאה. זה מאד חשוב אך לא תמיד יודעים את זה.

האדם חושב שהוא התגבר עכשיו וזהו, מחר הוא בטח יפול ולא יהיה לו כח. אין זה כך. לכן אנשים שנמצאים הרבה במלחמה ומצליחים בניסיונות מקבלים בפנים עוצמה גדולה מאד ויכולים אפילו להגיע לעבור נשמה.

היינו שנשמה של צדיק גדול תתעבר בתוך נפשם ותסייע להם בתיקון הפנימי. מובא בקבלה שאם אדם עושה למשל מצווה של צדקה, מתן בסתר, במסירות, או מצווה באיכות גבוהה בצורה מיוחדת, הוא יכול לקבל עיבור מאיזה צדיק מלפני כמה דורות, שגם הוא עשה את המצווה באותה האיכות, ואז הוא מקבל תוספת של שכל וכוחות, ואפילו השגות מעל הטבע, והכל כתוצאה מאותה התגברות.

האדם צריך להציב שמירה טובה יותר דווקא במקומות החלשים. היצר הוא רע. מה זאת אומרת יצר רע? רע זה שהוא רוצה להזיק ולא מוותר. מה זה אדם רע? אנחנו לא מכירים בדרך כלל אנשים רעים.

אדם מעורב מכל מיני תכונות. מה זה רשע לעומת צדיק? צדיק זה אחד שטוב לו לעשות דברים טובים, מצוות וכו', רשע טוב לו לעשות רע. לפעמים יש אדם שנהנה להציק לשני לעשות לו דווקא, בכונה, לא בלית ברירה, אלא שהוא נהנה במזיד.

יצר הרע רוצה פשוט להרוס, לגמור את האדם ולקחת לו את כל החיות. במצרים הגברים הגיעו למצב כזה שלא רצו להמשיך את הדור. באו הנשים, והתנהגו לכאורה לא בצניעות המקובלת כדי לעוררם להביא ילדים.

ובגלל זה נקראו "צדקניות", ובזכותן נגאלנו מצרים. איך הגברים הגיעו למצב כזה שכוח שלילי כ"כ פעל עליהם? פשוט בעבודת מצרים היצר הרע מצץ להם את כל כוחות הנשמה. הכל מתחיל בדברים רוחניים, ובסוף גם הגוף חולה, אין לו חיות, ואין לו ענין בשום דבר.

בדרך כלל אנשים דכאוניים אין להם שום שאיפות, הראש למטה, לא רוצים לאכול, לא לישון, אין להם שום רצונות לשום דבר. זה במצבים החמורים. היהודי הוא צינור שיכול למשוך לעצמו הרבה כוחות וחיות, רק צריך ללכת לפי הכללים של עבודת הנפש. הכלל הראשון הוא לעשות חומה מסביב לחולשה. בדרך כלל האדם שיש לו חולשה פנימית נפשית הוא נמכר לחולשה "אני כעסן, מה לעשות, אני יודע שאני תמיד אהיה כעסן, לא אצליח". האדם לא מתעמק יותר מזה. הוא גם לא יודע מה לעשות עם עצמו.

החולשות, תפקידן להעלות את האדם, לא להפיל. אדם רגיל שלא יודע את זה פשוט נופל. התפקיד של המידות הקשות והמסכנות זה להעלות את האדם. על האמהות אומרים שהן היו מושלמות. למה השם עשה אותן עקרות? הן היו חכמות ויפות אבל לא התפללו מספיק לה'. ז"א שהחיסרון בא בשביל שהאדם יהיה קשור עם הקב"ה.

האדם תמיד חושב שעם החיסרון הוא דווקא מנותק, וזה להיפך. בעולם הטבע של הגויים, של הקליפות אדם מצליח זה הדגם. בחלק של הקדושה זה לא ככה, דווקא אדם שהוא שבור יש לו אפשרות להתעלות.

"לב נשבר ונדכא אלוקים לא תבזה". האדם שהוא מושלם מבחינת הטבע, משוכלל, מרגיש, לא צריך את הקב"ה. שהקב"ה יהיה למעלה, הוא ימשיך בשלו, ואין קשר. דווקא כשהאדם שבור, ויש לו הרבה חסרונות וסבל, זה מראה שמהשמים רוצים לקרב אותו ואז האדם בדרך כלל מתרחק, "מה עשית לי אני כזה מסכן, רציתי להיות בסדר, רציתי להיות שמח ואתה הורס אותי" טענה כזאת כלפי השם ית' גורמת בהכרח לניתוק.

עד שהאדם יתבונן, יבין את עומק התהליך, יעשה תשובה ויתחבר מחדש. היצר רואה שיש לאדם אפשרות להתקשר, למשוך כוח ולהיות בבחינת בן אצל הקב"ה, להיות בקשר ובאמונה אמיתית, לכן הוא אומר "אני לא אתן לו, אני עכשיו אכניס אותו ליאוש ולתלונות".

והתלונות מביאות לניתוק. כשלאדם יש תלונות כלפי שמים מנתקים אותו. כשהאדם שבור, ודרך השבירה שלו הוא מתקשר אז נותנים לו. נותנים לו אור, נותנים לו כוח, נותנים לו סיוע, אז הוא דווקא מתקשר יותר.

□ דוד המלך הוא דוגמא לכך. לפי הגירסה של העולם המודרני המשוכלל, המלך המשיח היה צריך להיות האדם הכי מושלם, הכי חכם, הכי עשיר, הכל מסודר, ד"ר, פרופסור, או איש עסקים. אנחנו רואים שדוד המלך, שהוא הנשמה של המשיח, היה האדם הכי שבור. מילדות היו לו צרות בבית. אפילו שמואל לא חשב שהוא המשיח, חשב שאליאב, שכל האחים המוצלחים, המהודרים, מגיע להם להיות משיח. ודווקא הקטן השבור האדמוני, שלא רצו אותו, שהושלך אחר הצאן, דווקא הוא.

מה כ"כ מיוחד אצל דוד המלך? כל הצבא של שאול עמד מול גולית, כל הגיבורים המשוכללים והגדולים, כולם פחדו, אף אחד לא יצא לקראתו, ודוד הנער הקטן רוצה לצאת. ניסו למנוע ממנו, האחים סילקו אותו, שאול ניסה. בסוף הסכים לתת לו חרב ושריון והוא לא לקח אותם. באופן פנימי זה השכלול של הטבע שלא היה לדוד כלל. כשלבש את השריון שהיה הסמל של השכלול המלחמתי באותה תקופה בכלל לא יכל להשתמש בו. הוא לקח כמה אבני נחל, והלך באמונה פשוטה "אתה חרפת מערכות אלוקי ישראל ה' ייתן אותך בידי" כמו שכתוב בתהילים "אלה ברכו ואלה בסוסים ואנחנו בשם השם נזכיר, המה כרעו ונפלו ואנחנו קמנו ונתעודד, ה' הושיעה המלך יעננו ביום קראנו" דוד ידע, הלך באמונה מעל לטבע, לא הלך בטבע, הלך באמת, הביא את האמת, מסר את עצמו מבלי להסתמך על שכלולי הטבע והמדע.

אח"כ רואים שדוד המלך נופל באיזו תאוה שלא היינו מצפים. אומרים שהוא לא חטא, אבל בכל אופן מקרא זה מקרא, איך זה יתכן? פשוט הדמות של המשיח צריכה לבוא כדי ללמד את האדם, איך להתמודד עם החסרונות שלו, איך להתפתח ולהתעלות מתוכם, איך החיסרון הוא ההשלמה.

כל המסכת של עם ישראל מאז תחילתו, זו מסכת של נפילות. כבר במדבר היו נפילות, קורח ודור המדבר, המלכים נפלו, שאול נפל, לא סיפור מוצלח. כבר כולנו היינו צריכים להיות הרבה יותר מוצלחים.

השם נותן לנו את התורה, מדבר איתנו, נותן לנו הכל, אחרי כמה דקות עובדים את העגל. עם ישראל הוא לא סתם עם. ליהודים יש איכות פנימית, לא סתם נשמות. רואים שאצל כל אחד יש דברים מיוחדים.

איך זה שהעם המיוחד, עם הסגולה, כ"כ לא מוצלח? האמת שהמטרה של עם ישראל היא להיות "ממלכת כהנים וגוי קדוש". "כהן אין לו חלק ונחלה - ה' הוא נחלתו" זו המהות שהיהודי צריך להגיע אליה, אין לו אחיזה בטבע, אין לו פתרונות בטבע, אין לו הצלחה בטבע - יש את הקב"ה.

והטבע הוא רק ביטוי של הסתר פנים של השגחתו ית'. היהודי צריך להשתמש בטבע, הוא לא צריך להתנתק, אבל רק ככלי לעבודת ה', לא ככלי לדמיון שלו, להצלחה שלו, לאגו שלו. כל הכוחות, שהיהודי קיבל, מיועדים לשרת את ה'.

כשהיהודי הולך לפי העיקרון הזה, לומד איך להתמודד עם החסרונות, ואיך דרכם להתקשר לה', ואיך להיות סבלני כלפי חסרונות של האחר, הוא הופך להיות מרכבה לקדושה. הוא הופך להיות החיל הנכון, החיל המשוכלל האמיתי, לא הדמיוני.

החלק הזה שהאדם צריך לבנות סביב התחושות שלו, הגדר, מטרתו גם בשביל שלא יפול וגם בשביל שישמש כצינורות. המסכנות של האדם, והחלק בו הוא לא מצליח זה הצינור שדרכו הוא יכול להגיע להתעלות מעל לטבע. אדם חושב שעליו לעשות במסירות איפה שיש לו כשרונות, ושם הוא יצליח. אם הוא יודע לנהוג טוב, אז הוא יהיה נהג טוב, אם יש לו כשרון למחשבים, אז הוא ילך לכיוון הזה ומשם יצא משהו. מבחינה אלוקית דווקא במקום של החיסרון שם קיים הכלי לקבל את הסיוע מלמעלה, ובנקודת הכשרונות, דווקא שם הצינור כבר קיים ואין לו שם תיקון, אין לו מה לעשות. לא שהוא לא צריך להשתמש בו.

צריך להשתמש ולהתפתח, אבל דווקא דרך החיסרון משם יקבל יותר דווקא, ולא פחות. רק שהאדם לא יודע. הגדר שהאדם עושה זו לא רק בשביל לשמור את עצמו מפני נפילה, ושהיצר לא יתפוס אותו בחולשות. זו גדר מהבחינה הזו שצריך לדעת לעשות לעצמו סימן מסביב החולשה הזו, ודרך זה הוא יתעלה. לא לברוח מהחולשה הזו, אלא דווקא ממנה ודרכה הוא יוכל להגיע. כמו הביכורים שצריך לסמן אותם.

לאדם יש זרם של מחשבות וכשבאה מחשבה טובה צריך לסמן אותה כמו את הביכורים, לשמור ולפתח. יש הרבה מחשבות של יאוש, ויש מחשבה אחת של תקווה-אותה צריך לסמן, זו פנינה. לא לזרוק, ואיתה לעבוד.

זה חלק מעשיית הגדר. כשאדם משתמש בכוחות החיוביים שצומחים בתוכו. האדם צריך לדעת שיש שלבים, ממצב שאדם נמצא בטבע ובחושך, עד למצב של התעלות ואור. יש שלבים הדרגתיים, ולא בהכרח ממושכים, זה תלוי עד כמה האדם מוסר את עצמו לענין. אבל קיימת אפשרות להתפתח. אדם לא צריך לצפות שביום אחד יהפך לצדיק גמור בעל רוח הקודש ולא תהיה לו שום בעיה, לא קיים דבר כזה. כשאדם מתחיל להתהלך בדרך, האור מתחיל להכנס.

המצב של חושך פנימי בתוך הנפש, ועצבות, זו לא עוד מציאות שיש לו מידה שנקראת עצבות, אין מציאות כזו. החושך זה חוסר אור. העצבות היא סימן שהאדם פגום באיזה שהוא מקום. באופן טבעי העצבות מורידה את האדם שאולה, למצב שאינו יכול לצאת ממנו.

המטרה האמיתית של העצבות היא סימן, אות, לכך שאדם אינו חי לפי התקן האמיתי של הקדושה, ושם צריך לעשות תיקון. העצבות היא בעצם כלי, ואת הכלי הזה צריך למלא באור. כמו שאומרים שבנות סימן לבנים, כך עצבות זה סימן לשמחה, שתהיה ישועה.

רק צריך לדעת, איך להתייחס, ואיך להתחיל לעבוד עם זה. האדם צריך כל יום לעשות לו כמה גדרות. בשלב הראשון הוא צריך לבדוק בפנים איפה הוא תפוס, איפה הבעיות שלו. תאוות, כעס, עצבות, כפירה, כל מיני דברים.

וההתייחסות צריכה להיות בשלבים. לא רק לזהות ואז להסיק מסקנה אני כזה וגמרנו, אין לי אפשרות לתקן, אני אבוד - זהו היצר. האדם צריך לבדוק את השטח, לזהות מה הם המקומות שבהם הוא תפוס, בדר"כ האדם מרגיש פחות או יותר. אחרי שהוא יודע את המקומות צריך להבין שדווקא במקומות האלה יש לו ההזדמנות להצמיח את הישועה. דבר שני - לדעת שדרך הפגמים האלה הוא יוכל להתקדם. דבר שלישי - לעבור מפגם לפגם ולנסות לפרק את כל הגורמים.

לנסות להבין איך זה באופן קר, לא להכניס רגש. רגש בדרך כלל מטשטש את המחשבה. להתייחס לכך כאילו בודק איזה מכונית. צריך לבדוק בדיוק את כל השלבים. מאיפה זה בא, באיזו תדירות, באיזו עוצמה, להכיר.

כתוב שצריך לדעת את ה', זה חלק מכך. אם האדם לא יודע איפה הוא פגום, ולא יודע את כל המורכבות של הפגם, הוא לא יכול לבקש עזרה, ולא יכול להיות קשור, לא יכול לקבל את הישועה, פרושו שלא יודע את ה', כי הרי השם ית' ברא אותנו פגומים על מנת שנתקן עצמנו ובלא ידיעה כיצד יתכן תיקון? חלק מהישועה של השם זה ידיעת הפגם.

פה נמצאת נקודה בעיתית שהרבה אנשים מעוכבים בה. כשמצאנו כמה דברים, בא היצר ומתחפש לצדיק ואומר לאדם: "טוב, זה ככה, מה אפשר לעשות? אתה באמת כזה לא אמיתי, בוגד, ואין לך תקנה, לא תוכל לצאת מזה".

כבר מאה פעמים נשברת, שיתפת כבר את כל הרבנים, אין לך סיכוי שתוכל לצאת מזה אי פעם. אתה צריך להיות אמיתי, אם אתה לא שמח מהמערכת הקדושתית אז תעזוב את זה, תהיה אמיתי, מה אכפת לך אם זה שקר?"

זו בעצם המתכונת שהיצר משתמש במידות הטובות של האדם כדי להכשילו. שורשו של כל יהודי הוא מיעקב אבינו, שהוא מידת האמת. לכל אחד מאיתנו יש בתוכו מידת אמת כי הרי כולנו שיכים לצאצאיהם של 12 השבטים שהם בניו של יעקב אבינו ולכן ירשנו את מידת האמת ובבדיקה פשוטה ניווכח שבכל הדורות והתנאים היהודים חיפשו את האמת. במסירות נפש ממש. מידת האמת היא מכשיר יקר מאד הבא מהנשמה, על מנת שהאדם יוכל להגיע דרכו לדבקות בקב"ה ולמלא את תפקידו, לעזור ליהודים אחרים, לעזור לעצמו לבנות את עצמו כנידרש.

היצר משתמש במכשיר הזה להרוס את האדם. לכאורה אם יש מכשיר של אמת, לא צריכה להיות בעיה, היצר הוא שקר, ואם אדם אמיתי לא קיימת בעיה. אבל זה לא כך. היצר משתמש בזה. היהודי צריך להגיד אני לא יכול זה ענין של הנשמה, קיבלתי את זה במתנה. יש לו את המכשיר לכן היצר משתמש באמת לצורך השקר, לצורך ההרס. בהיסטוריה תמיד היו המצאות, כמו פירוד האטום, אפשר היה להשתמש בזה לרפא חולים, ואפשר להרוס את העולם עם הידע הזה, תלוי מה רוצים לעשות.

כך היצר תופס את המידות הטובות של האדם כדי לנשל אותו דווקא דרך הנקודות החיוביות שלו, להרוס אותו. דוגמה לכך, במקרה של שאול המלך שהיה צריך להיות בעצם נחרץ לעשות מה שה' אמר, ולהשמיד את עמלק, והוא לא השמיד "חמל העם על מיטב הצאן" היתה בו רחמנות. התחשבות זו מידה טובה רק במקום הנכון. כלומר מידה טובה, מכשיר טוב, כשהוא לא במקום הנכון גורם להרס. במקום הנכון, בשימוש נכון, יכול להביא לבניה. כך היצר משתמש בכל האפשרויות. הוא סוחר טוב.

יש שתי נוסחאות שהיצר משתמש בהן. הוא מלך זקן וכסיל. לא ממציא כל יום המצאות. ואין לו גם צורך. רוב האנשים הולכים בתלם. מה שהפנימיות החיצונית שלהם אומרת הם מאמינים. הם לא יודעים שיתכן, כי מישהו מטפף לתוכם לתוך מחשבותם, והם חושבים שזו המחשבה שלהם.

מזהים את עצמם עם מה ששומעים מתוכם פנימה. לאדם יש שני מלאכים, טוב ורע, כפי שמובא בספר הזהר זה לא סיפור, זה קיים. היצר מתחפש בכל מיני צורות, כדי שלא נכיר אותו. התחבולות שהיצר משתמש הן תחבולות שחוזרות על עצמן. אין לו צורך להמציא יותר. אולי אם הוא יראה שאנחנו נתחיל להתגבר, הוא ישכלל את עצמו. כמו שכתוב ש"הגדול מחבירו - יצרו גדול ממנו".

התכסיסים הם אותם תכסיסים. בעצם הבריאה בנויה כך שהיצר עובד באותו אופן שהנפש בנויה. הוא מכיר את כל המורכבות ומשתמש בה. בדרך כלל הוא משתמש במשבצות. אנחנו מכירים את החלק הפשוט שלו.

בדרך כלל הוא מוכר לאדם אמת מסוימת, ואח"כ אומר -"טוב, זה נכון, והמסקנה הזאת גם נכונה" ואת המסקנה השקרית שבנה על נקודת אמת הוא שותל בתוכנו, ר"ל. נותן לאדם שני דברים ואומר: "תראה, זה נכון וגם זה נכון".

היצר חייב תמיד להשתמש בחלק אמיתי כדי שנקבל אותו, בצורה אחרת האדם לא יקבל אותו. האדם בודק, הוא לא טפש, מי רוצה שיהיה לו רע? היצר לא אומר: "תכניס את האצבעות לשקע החשמל", אלא אומר: תראה, אתה יודע שאם תכניס את האצבע לנקב אחד לא יקרה כלום כי יש קוטב חיובי וקוטב שלילי, ויש הארקה לאדמה" ואח"כ משכנע אותו שגם עם האצבע השניה דבר לא יקרה לו.

זה נכון באצבע אחת אין שום בעיה אבל בשניה כבר יש בעיה. ככה היצר עובד איתנו ברוב הדברים. מוכר לנו משהו אמיתי, ואח"כ הורס אותנו. לדוגמה: אדם רוצה ללמוד ואין לו חיות בלימוד.

וזו תחושה מאד אמיתית. הוא לא זכה, מאיזה שהן סיבות, והוא לא נהנה בלימוד. אפילו ההיפך, הוא סובל. היצר אומר לו: "אין לך חיות - אל תלמד" "אף פעם לא נהנית מזה. גם עכשיו לא תוכל להנות מזה".

"אף פעם לא יצא לך כלום מזה, גם עכשיו לא יצא". "זה סגור בפניך" או "אין אמונה, אמונה רק ביום כיפור". אמונה זה רק בראש. " והרי העיקרון היסודי של עם ישראל זאת האמונה ככתוב: "נעשה ונשמע" אך היצר מעוניין, שנאמין רק באופן אינטלקטואלי ולא נשתמש באמונה בתהליכי הבחירה שלנו ביומיום. האמונה האמיתית היא שהאדם מאמין שה' הוא בעל היכולת, ושהוא יכול לעשות הכל. ישנו סדר השתלשלות, ישנו הטבע וכו'. וה' הוא כל יכול. יהודי מקבל זאת או אינו מקבל זאת. כל יהודי מרגיש באופן כלשהו את האמונה.

אפילו אם אין לו שום קשר ליהדות, החלק הזה של האמונה קיים בפנים מלידה, ירושה מהאבות הקדושים. אנחנו חיים במצב, שבו אנו חושבים שאנחנו מבינים את המציאות, ושנחנו שולטים בחלק גדול של הדברים במציאות, ושנחנו המתכננים וכו', והאמת שאנחנו לא מבינים שום דבר.

הרוב והחשוב מוסתר מעינינו הטבעיות. למראית עין זה מצטייר לנו כאילו אנחנו מבינים, אבל באמת אנחנו לא מבינים, ולא מכירים את האדם שיושב מולנו. רואים פנים, אבל לא יודעים. האנשים שעושים עבודה מיוחדת יכולים לדעת, אבל האדם הפשוט לא יודע.

כמו שאת עצמנו אנחנו לא תמיד מכירים, גם את המציאות אנחנו לא מכירים. אנחנו לא יודעים איך ה' מנהל את העולם. אנחנו רואים כל מיני תופעות, ולא בטוח שמה שאנחנו רואים זה נכון, לא תמיד זה מסודר לפי החוקים שלמדנו.

אפילו שלפעמים אפשר למצוא חוקיות שכשחוזרים על אותן הפעולות יוצאות אותן תוצאות, השם ית' יכול לשנות ולהפוך כרצונו לכל מיני אפשרויות. ואם לא משנה בקלות סדרי עולם הרי גם זה נובע מרצונו הפשוט שבמחשבת הבריאה, כפי שמובא בספרי הקבלה. "כי לא מחשבותי מחשבותיכם..." "חסרה לנו היום לפעמים חכמה אמיתית ואמונה אמיתית. אברהם אבינו היה חכם גדול ובכל זאת נאמר לו "התהלך לפני והיה תמים". בדרך כלל אנחנו בנויים עם המבנה הזר של אומות העולם, שאם האדם חכם אז הוא לא תמים.

אם הוא חכם הוא מושך בחוטים, ויודע הכל וערמומי. בקדושה זה לא כך. אדם חכם הוא דווקא אדם תמים. החכמה האמיתית היא לא חכמה הבאה בשכל הפשוט, יש חכמה הבאה מלמעלה.

כשהאדם עובד על התמימות שלו, הופך להיות תמים "תמים תהיה עם ה' אלוך" ה' שולח לנו כל מיני גילויים, הדרכות, מחשבות, תחושות, מעשיר אותנו. אך האדם המתקן דוחה כל אלה או משתמש בגילויים רק לעבודת השם שלו ולתיקון הבריאה. המידה "תמימות" אינה פירושה של המילה "תמים", זו עבודה שלימה בתוך גדר הקדושה. אדם שעובד בתמימות יכול בהתחלה להיות ערמומי מאוד. יש תמימות שאדם מקבל מלידה, ויש תמימות שאדם מפתח ב"ה בעבודתו.

כתוב על משה שהוא לא הסתכל בגילוי ה' בסנה, ודוקא דרך זה שמנע עצמו מהגילוי הוא זכה. הוא יכול היה להסתכל, והעדיף לא להסתכל. זו תמימות. היתה לו הזדמנות באותו מעמד לראות את כבוד ה', ברגע הנכון עצר את עצמו, ולא רצה לראות את הקב"ה, לא רצה להנות מהגילוי.

התמימות היא חלק מהגדרות שאדם צריך לגדור את עצמו. היום מבחינה רוחנית אנחנו כמו תינוקות שנשבו בגויים. ספוגים בכל צורת החשיבה והדעות של הגויים, כל דרכי החקירה והלימוד, וכל דבר צריכים להסביר באופן שכלי.

חוסר האמונה שלנו, הפשוט והיומיומי בה', חוסר הקשר עמו מבחינתנו, זה בעצמו כבר מביא את האדם למסלולי חשיבה זרים, שאינם של קדושה. האדם מלא בפנים בכל מיני דעות כוזבות, והוא מאמין בהן.

נולד כך, גדל כך, ודרך זה היצר מזין אותו. מי אומר שהדעות הללו המושרשות הן דוקא נכונות? צריך לעשות בדיקה פנימית כמה אנו בטוחים בהן לגמרי, וחז"ל אומרים על זה משהו אחר? אנו יודעים שחז"ל היו גדולים מאיתנו בשכל, במידות, המכיר קצת את התלמוד רואה את גדולתם. ובכל אופן אנו מחזיקים בשלנו. ככתוב "אם הם כמלאכים, אנחנו כבני אדם, אם הם כבני אדם, אנחנו כחמורים". החלק של עשית הגדר, שהאדם צריך לעשות סביב עצמו, הוא לדעת שאינו יודע הכל, לא הכל צריך לדעת ולהבין, לא הכל צריך להיות ברור לו.

עבודת התמימות שומרת על האדם. עליו לדעת רק את אשר משמש אותו בעבודת השם שלו. אדם בגן עדן, לפני החטא היה תמים, ברגע שרצה לדעת התחיל להסתבך. אחד מן הפרקים של החכמה זה לדעת איפה לדעת ואיפה לא לדעת.

לדעת היכן לחקור והיכן לא לחקור. זה גם חלק מהגדר. זהו העיקרון של הצניעות שאדם לא רואה, והלב לא חומד כך אין נסיונות ואין פיתויים. החלק הזה של האמונה בתמימות הוא החלק שיכול לשמור על הנפש בצורה טובה.

הענין של אמונת חכמים הוא נושא רציני - "ויאמינו בה' ובמשה עבדו" בדורנו יש ניסיון קשה בנושא אמונת חכמים כי העם רחוק מהחכמים, ולא מבין ולא מכיר תמיד את דרכיהם המיוחדות. כתוב שאסור לאדם להרהר אחר רבו.

אדם בודק, ומרחוק הוא נראה די מושלם, אך ידבק בו יראה דברים שלא כשורה לפי השכל. הכוונה לא לדברים שליליים, אלא לכל אחד מהגדולים ישנם תהליכים שלא לפי השכל הפשוט, הרי אם כל מה שהיה עושה היה לפי השכל הפשוט, הוא היה אדם פשוט. ישנם דברים שאדם לא מסוגל להבין. באמונת חכמים אדם חייב ללכת בתמימות. אם יכניס את השכל לא יאמין באף אחד, גם לא במשה רבינו. קורח - הלך בשכל. אפילו היתה לו רוח הקודש - ראה שיצאו ממנו גדולים.

אנו רואים שאפילו באמצעים של גילוי כמו רוח הקודש, היצר משתמש בשביל להרוס את האדם. אם היה הולך בתמימות וחושב שמה רבינו בא למצרים כשאף אחד עוד לא ידע שיש אפשרות לצאת משם, והוא הביא להם את התקוה, את הישועה, עזר להם, וכל הזמן מסר את עצמו וטרח בשבילם, והצליח לנצח את פרעה, וה' שלח איתו מופתים גדולים ועמד בכל מה שאמר, מה פתאום בענין הזה קורח מצא את עצמו כנגדו? תמימות זו מידה שצריך לפתח.

זו יכולת נפשית חשובה מאד. בחינוך המערבי לועגים לה, העיקר מה שמבינים דרך השכל. בעולם הזה ה' מנהל את העולם אך אנחנו לא מבינים אותו, הכל נסתר. רק מידי פעם יש לאדם גילוי, והוא מתפעל ומבין, שזה לא יכול להיות בדרך הטבע, ויש השגחה פרטית. אבל זה בעצם כל הזמן כך. אם נסתכל על עצמינו, לא נבין כלל מה קורה לנו. התמימות חשובה מאד במלחמה כנגד היצר. אם האדם תמים, היצר לא יכול לו. מתי היצר הפיל את חוה? כשהתחילה להיות מתוחכמת, היא שאלה ודברה עם הנחש.

היתה צריכה לענות לו: "אני לא יודעת, תשאל את ה'..." -"בתמימות-אני לא מבינה בזה שום דבר" וכך היתה נשמרת. חשבה שהיא חכמה, וענתה לו, והיצר בא וגמר אותה. באמצעות החכמה האדם לומד כיצד להלחם ביצר ככתוב: "כולם בחכמה יתבררו" באמצעות החכמה ניתן להבין תהליכים.

התמימות הינה תוצאה של חכמה. כשאדם הולך בתמימות הוא יותר שמור. חכמה - כח-מה. מה פירושו? ביטול. כמה שהאדם חכם יותר צריך להיות קשוב יותר להשגחה, לעבוד בתמימות ובענוה.

כשאנחנו אומרים שצריך לעשות גדר סביב לחולשות-יש שתי אפשרויות: להשתמש בחולשות כמו שאמרנו, להבין את כל התהליכים בחכמה, איך היצר מתלבש עלינו ומפיל אותנו ח"ו, לחקור, להתפתח.

או פשוט לעשות גדר סביב זה, גדר של תמימות. לא להכניס בכלל את השכל, לא חקירות, לא שום דבר. להיות בתמימות זו דרגה מאד גבוהה. בדור שלנו קשה להיות בתמימות. צריך פשוט להתעלם, להתמס.

אתה כעסן, אז עכשיו, למה אתה כועס? - ככה ה' רוצה. למה נפלתי? - ככה ה' רצה. אבל עכשיו גם להיות עצוב?! - מה פתאום להיות עצוב? ה' אמר לא להיות עצוב! נפלתי בכעס, מה לעשות, עכשיו אני כבר לא כועס, ומצווה גדולה להיות בשמחה.

תמימות כזו. תמימות אינה פשוטה כל כך. הרבה פעמים צריך תחכום, אבל צריך לדעת שקיימת האפשרות הזו. זה יכול לעזור לאדם לשמור, וכשהאדם תמים הנסיונות שבאים עליו, שונים מהנסיונות של חוסר תמימות.

נחזור למושג הקודם, השימוש של היצר בחלקים החיוביים שלנו. המחלה של הדור זו מחלת הסרטן. חלק מהתאים מתחילים להתרבות בצורה לא בריאה, במהירות ועם סטיות,

עד שזה גומר את האדם. זה לא מרכיב נסתר מבחוץ שנכנס לאדם כנראה, אלא הגוף עצמו מתחיל להשתנות. באופן נפשי זה העקרון שהיצר משתמש בכח הפנימי הטוב להרוס אותנו. אם אנחנו מתיחסים למציאות הגשמית כאינדיקטור לחלק הפנימי זה פועל בפנים בדיוק באותה צורה כמו מחלת הדור.

רוצה לומר גם בכלל ישנו תהליך כזה שהיצר מנצל את טוב ליבם של יהודים מסוימים. היצר משתמש בחלקים הטובים של האדם בשביל להרוס אותו, והאדם צריך מאד להזהר. לבדוק כל הזמן אם לא מתרבים תאים כאלה שליליים.

בכל אחד יש תאים פנימיים שמתרבים. אצל אחד זה בתאוות, אצל השני זה בתחום אחר. כל אדם צריך לדעת שהיצר מסתובב בפנימיותו, וצריך להזהר שלא יתפוס אותו. האדם צריך לפתח בפנים מנגנון התקפה כדי להרוס את החלקים השליליים שלכאורה הם 'תאים' שלו וחלקים נפשיים שלכאורה הם חיוביים, ולבדוק, כיצד היצר התפשט עליהם והפך אותם לשליליים והרסניים.

ואם הפך אותם - להרוג את החלק ההרסני, ולא להרוס את כל המערכת. היצר יכול להילוות בחלק הראשוני של המחלה, וגם יכול להתלוות בפתרון לבעיה. בכל מצב צריך להזהר ולבדוק מה החלק הנגוע. גם במחלה יש הרס. אך צריך להזהר שהתרופה גם היא לא תהיה הרסנית. זה מצריך שיקול דעת. לפעמים אדם נראה תמים, בדק את עצמו ומצא שהוא פגום מאד, והחליט שאין לו תקנה, ברור שפה היצר משתמש במידה טובה של האמיתיות בשביל להרוס אותו.

לאדם נשמה חשובה, נשמה יקרה, "חלק אלוך ממעל". יש לו תפקיד מוגדר, והוא לא יודע שהוא בעצם "חלק אלוך", והיצר רוצה לגמור אותו ולהשתמש בחלק שלו. היצר משתמש בכל מיני טענות הגיוניות וצודקות למשוך את האדם מהכיוון של הקדושה, ולקחת ממנו את החלק הטוב.

הרי מידת האמת זה דבר טוב, מדרגת יעקב אבינו, איך יכול להיות שמידת האמת תהרוס אותי? אותו החלק הטוב יכול לשרת את השלילי כדי להלחם באדם עצמו. מה הפתרון? אם אקח ואהרוס את החלק האמיתי זה כמו תרופה שהורסת את התאים הטובים ביחד עם הרעים, מה הרווחנו? אולי עצרנו את הנפילה ההיא, אבל כבר נכנסנו לנפילה אחרת.

כבר לא תהיה כלל מידת האמת. צריך להוציא "יקר מזולל". לקחת את מידת האמת שהיא עכשיו נמצאת בגלות, בידי היצר, ולנתק אותה ממנו. להגיד: "אני עכשיו לא כפוף לשום מוסכמות" "אני לוקח את מידת האמת ועכשיו אני בודק איך לצאת מהמצב הזה.

אני משתמש באותו החלק האמיתי בפנים לבדוק את האפשרויות, לשמוע ולהבחין, אולי זה שאומר לי מילה אומר לי מילה נכונה? אולי זה יכול לעזור לי? היצר אומר שלא, אבל אולי כן? הכל נראה סגור, ואולי לא?.

עד עכשיו הייתי כזה, אולי מחר אהיה אחר. האדם צריך לקחת את החלק האמיתי הזה מתוך המילכוד, שהיצר הכניס אותו. התכונה הזאת היא אלוקית, לכן בעצם יש גלות השכינה "חלק אלוך ממעל" תפוס ע"י הקליפה, הקליפה תפסה אותו ומשתמשת בו לנתק.

צריך לנטרל אותה ועם זה להתחיל לבנות. בוא ניקח את מידת האמת שלי ונבדוק מה החלק החיובי, מה אני יכול לעשות איתה ככח בונה, באילו דרכים אני יכול להעזר בה להתגבר, באילו דרכים אני יכול לשנות את חיי לאפיק חיובי.

היכן אני לכוד היכן אני לא בסדר, להתבונן זה חלק שבונה. לקחת את החלק הזה ולהתבונן. זוהי הוצאת הניצוץ מהגלות. אט אט כשאדם מתחיל לעבוד כך, בעצם ההתגברות הזו שלו להוציא את החלק החיובי, במקום להגרר אחרי החלק השלילי הוא עוצר רגע ואומר: "אני לא הולך".

השם ית' תעזור לי, אין לי שכל, אני לא יודע, אין לי קשר איתך בכלל, אני יודע שאתה נמצא, ואפילו אם אני לא יודע, אני רוצה לדעת, תעזור לי". כשהאדם פונה לכיוון הנכון, האור עצמו כבר מאיר את הנפש, השכל והמידות.

ואז האדם יכול לקבל עוד שכל, שכל גורר שכל, אור גורר אור. מתחיל להתגבר, מתחיל להיות חייל, בנתיים רק חייל נגרר. המצב הכללי שלנו לפעמים הוא מצב של נגררים. נגררים אחר מה שהרגש אומר לנו, אחרי מה שהשכל העקום אומר לנו, אחרי השכל העקום של החבר, זה נקרא להיות עבד עבדים.

אם אנחנו שומעים ונגררים אחרי מה שהיצר אומר לנו סימן שאנחנו עבדי היצר ולא עבדי ה'. אם נבדוק בפנים כמה אנחנו משתחווים ליצר ונותנים לו כח, כמה אנחנו משתפים איתו פעולה, ונבדוק כמה אנו משתפים פעולה עם החלק הפנימי, עם הנשמה, עם הרעיונות הנכונים, נבהל.

השלב הראשון, זה לעצור את העגלה. ברגע שהאדם מקבל את ההדרכה בכיוון הנכון, פתאום מתגבר. לא הופך להיות צדיק יסוד עולם, אך מגלה שיש מלחמה. מגלה שהיצר מתוחכם. האדם מכיר כמה תחכומים שלו, יודע איך להתחיל לעבוד, כבר עבר איזו טירונות קצרה, כבר יש לו נשק, לכן היצר כבר לא יכול לעשות לו מה שהוא רוצה.

זה נובע בעצם מגלות השכינה, והסתלקות המוחין. החלק של החכמה האלוקית של עם ישראל הסתלקה. אנחנו כטפשים, כחסרי שכל, מה שהיצר אומר אנחנו אחריו. כשאדם מתחיל לעבוד עם הנפש, ולא נגרר אחרי החלקים השליליים שלו, המחשבות וכו', והוא מתחיל להיות צינור, חייל של הקדושה, משמים כבר עוזרים לו.

"בדרך שאדם רוצה לליך בה מוליכים אותו", "הבא להטהר - מסייעין בידו". אדם רוצה לעשות איזה מאמץ, שולחים לו משמים שכל נכון, פתאום הוא מוצא ספר, מקבל רעיון ומתחיל להיות שייך למערכת הנכונה. אם אנו רוצים לצאת מהגלות, הדרך שלנו לנסות ולהגיע לגאולה בזכות, לא כמתנת חינם, לעשות מאמץ שה' ישלח את המשיח, אם אנחנו לא נעשה שום מאמץ ורק נחכה... אנחנו יודעים לפי הקבלה שהכוונה של ה' היתה לברוא את העולם כדי שהאדם בזכות יקבל את השפע ולא בבושת פנים, כמתנת חינם.

אנחנו כבר בסוף התיקון. הגאולה תבוא בגלל שה' פשוט ירחם עלינו, ומצידנו לא עשינו מספיק, או שאנחנו צריכים להתעורר ולתפוס את ההגה על נפשנו, כי הגאולה תבוא בכל מקרה זאת הבטחה מאת השם ית'.

השאלה האם היא תבוא בזכות או דרך יסורים נוראים ר"ל. הניסיון של הדור שלנו זאת ההתמודדות עם המחשבה, הרגשות, האמונה, המועקה, עם חוסר היכולת להתמודד, לשנות, איך להיות קצת יותר בעל הבית על המצב שלו, במקום שהיצר יהיה בעל הבית עליו.

עד היום אם האדם נפל לעצבות הוא לא ידע מה לעשות, הלך לשמוע מוסיקה, לא עזר. הלך לחברים. לא עזר. קצת עזר לכמה דקות ואחרי זה שוב חוזר. האדם מחפש פתרונות חיצוניים, ולא חודר פנימה לבדוק איך היצר עובד עליו ומה הוא רוצה ממנו.

עוברים הימים, השנים, בלי הרבה התנגדות. החלק הראשון שאמרנו, להתחיל להבין שצריך לשים גדר, זו מצוה מהתורה. להתחיל לעשות גדרות בתוך הנפש בפנים. ברגע שיש גדר לקדושה עליו לדעת שמשם אני יכול להתעלות, ששם זה הניסיון שלי, שם ה' יאיר לי, שם יעזור לי, לצעוק לה', לבקש. אם יש בור, ואדם לא יודע, הוא נופל. אך אם כבר יודע ומתחיל לעבוד על זה זו הגדר הראשונה.

עלינו לדעת שמהנסיונות אי אפשר לברוח, את האדם יוליכו לאותם הנסיונות בכל מקום ששם התיקון שצריך להעשות. לאדם אחריות לא רק לנשמתו, אלא לעם ישראל בכללותו, לכן הוא צריך להתחיל להתגבר על המצב בדחיפות, שהרי כל ישראל ערבים זה לזה.

יש צורך בעבודת צוות. לכל אחד חלקו המיוחד בתיקון. אם יהיו לנו אנשים שיתחילו להתגבר על המצב, יתחילו לבדוק מבפנים, במקום לבזבז את הכוחות בחוץ, במקום להאשים את השני, למה הוא לא בסדר, יתחילו לבדוק בפנים, לעשות את העבודה הקטנה שיש לו בפנים לעשות, לא עבודה קשה, כמה שיהיו יותר אנשים שיעבדו על עצמם האווירה הכללית תשתנה, כמות הסיוע שנקבל מהשמים תהיה יותר גדולה, עד שהקב"ה יתגלה מחדש בעולם הזה.

שנאת החינם, וחוסר היכולת שלנו גרמו שהקב"ה יסתתר מגילוי פניו. היה לנו בית מקדש שנחרב. אלו הסיבות שבגללן יצאנו לגלות, בשביל לברר את הניצוצות שיש שם, שע"י העבירות שעשינו, חלקי הנפש שלנו נכנסו ליצר, לאומות העולם, ועכשיו אנו צריכים לעבוד להוציא אותם. אם לא נעבוד אף אחד לא יוציא אותם, רק אם הקב"ה ברחמים רבים יגאל אותנו. בנתיים יש לנו תפקיד. לדעת שזהו תפקיד של כולם, ואין אף אחד שפטור. האדם יכול להתעלם, אבל זה לא יעזור למציאות.

יש לנו אחריות פרטית וגם כללית. ככל שיהיה יותר כח לקדושה וככל שכל אחד יתגבר, אור מושך אור, זה מדבק. כיום אדם במקום לעזור לחבירו נותן לו מכה על הראש. כל אחד מתעסק עם הפגמים של השני, לא של עצמו, והכל סתום.

בעבודת הנפש נפתח פתח להבין מה שקורה. כל אחד שישקיע בדרך הזו יראה תוצאות, וזה לאט לאט ימשוך את הישועה שלנו. אמרנו שהיצר תופס אותנו דווקא בנקודות הטובות של הנשמה, ומשתמש בהן נגדינו.

כל אחד יתבונן בתוך עצמו ויראה, אם היצר עבד עליו בכיוון הזה. לא בכל המערכת, רק שיזוהה נקודה אחת. אם יש איזה חלק טוב שמשועבד לרע, שמשרת את האינטרסים ההרסניים. לעשות בדיקה כמה דקות. זה השלב הראשון. לתפוס את הנוסחא איך היצר עובד. אחר כך בעזרת ה' נלמד איך להרוס את הנוסחא ולשים נוסחא אחרת לטובתינו.

שלום בית - הצעות לתיקון המשותף

מובא בחז"ל, שישנם שלשה שותפים באדם: האב, האם, והקב"ה. כיום אנו עדים לבעיות רבות של שלום בית הנובעות מחוסר בניה רוחנית אמיתית. גם כשהבית בכללו שומר תורה ומצוות, עדיין קיימות הרבה פינות בהן הבעל והאשה, אינם מסתדרים זה עם זה. לא שאינם מסתדרים באופן עקרוני בהגדרות השכליות של התפקידים, אלא בחיי המציאות - היצר מעמיד את הזוג בהרבה ניסיונות, ולא בהכרח הזוג יודע, כיצד לעבור את המשברים האלה ולהבנות מהם.

ישנם כמה יסודות שחשוב להכיר אותם, ולנסות להפעיל אותם הלכה למעשה, והם יכולים להביא את המשפחה למצב של שלום בית. הטבע - אינו סובל שני הפכים: כשיש אש ויש מים הם לא יכולים להיות ביחד, או שהמים יכבו את האש, או שהאש תאדה את המים. מטבע בריאתם, האשה והאיש הם טיפוסים נפשיים מנוגדים: הגבר הוא המשפיע הנותן, והאשה היא המקבלת, הגבר מצד הרחמים והאשה היא מצד הדין. זהו המצב המהותי אך על ידי בחירה לא חיובית הגבר יכול להפוך למקבל, וימנע מעצמו מלהשפיע, דבר שיכול להרוס את הזוג.

כתוצאה מן המבנה היסודי הזה, כשכל אחד אינו יודע כיצד לעבוד על עצמו - נוצר מצב של ניגוד מתמיד בין בני הזוג כמובן, שבמושג הבסיסי הטבעי - אין אפשרות כלל לגשר בין העמדה של האשה לעמדת הגבר.

התפקידים הם מנוגדים. כי הרי אם השם היה רוצה שיהיו אותם תפקידים היה בורא רק נשים או רק גברים. השם ית' נתן לכל אחד תפקיד מיוחד. שלום בית - פירושו שלימות הבית. ז"א שכל אחד תפס את תפקידו, באופן מהותי ומעשי, שמח בחלקו ומבצע אותו הלכה למעשה בצורה הטובה ביותר.

כל זה היה קל מאד לו היצר לא היה בעולם. היצר תפקידו לנסות את האנשים. מטרתו להרוס את האפשרות של שיתוף פעולה בחיי הזוג ובעולם בכלל. שהרי אם התא המשפחתי פועל בצורה הנכונה - זה מגביר את הכח הרוחני של עם ישראל.

לכן היצר נכנס שם דווקא, לנסות ולהפריע בשיתוף המלא והפורה בין בעל לאשה. נאמר בתורה: "ועשו לי מקדש ושכנתי בתוכם". - אם הבעל והאשה מתנהגים בקדושה ובעבודה פנימית, הם יכולים לזכות להשראת השכינה בתוך ביתם.

זה לא מקרה שדוקא האומה היהודית נבנתה מזוגות. הרי לכאורה היו יכולים לדבר על אברהם יצחק ויעקב, ולא לדבר על האמהות. מדוע דוקא תארו את כל המבנה המשפחתי כולו? מי שלומד תורה ומעביר את התורה לבנים זה האב, לכאורה היה מספיק להגיד שאברהם היה צדיק יצחק היה צדיק, ויעקב היה צדיק, אלא שהאמהות הן לא סתם אמהות, יש הרבה עומק וסוד במערכת הזו.

אפשר ללמוד מזה הרבה במסגרת העבודה הפנימית, לענין השלימות של המשפחה בקרב האבות. השלימות הבסיסית שהיתה בין אברהם לשרה, בין יצחק לרבקה, בין יעקב ללאה ולרחל. זה מהווה לנו דגם של עבודה משותפת שיכולה לגרום להשראת השכינה בתוך המשפחה.

התקלה הראשונה הבסיסית שדרכה היצר משתלשל כדי להכנס אל הבית, היא כששני בני הזוג, אינם במצב של עבודה פנימית תמידית, אינם יודעים כיצד להתייחס לניסיונות, לא יודעים כיצד לשלוט במחשבות וברגשות, אינם יודעים כיצד להיות קשורים כל הזמן עם השם ית', לא יודעים להבין את הניסיונות בצורה בונה.

כדי לעזור להם להתפתח באופן יחידי באופן משפחתי, הבניה הראשונית היא בענין הצפיה מבן הזוג השני שהוא ימלא כל מיני תפקידים ומחסורים שהשני מתקשה לבצע אותם. אם נבדוק את רב בעיות שלום הבית נראה ששם מתחילה הבעיה.

האשה מצפה שהבעל יהיה מבין מסור עוזר מעניק חום מביא פרנסה, מחנך את הילדים, והגבר מצפה מהאשה שתהיה בהכנעה, אשת חיל, שתהיה מסודרת, שתחנך את הילדים יפה, שתכין את כל הצרכים החומריים של הבית ושגם לא תלחץ עליו עם כל מיני תפקידים, ושלא תפריע לו ללמוד תורה.

וכך לפעמים כגודל הציפיה גודל האכזבה. הפתרון הבסיסי, על מנת למנוע את רוב הבעיות של שלום בית, האדם צריך שבמקום שיהיו לו צפיות מהשני - שיהיו לו ציפיות מעצמו. במקום שארצה שהשני יעשה את התפקידים שאני מצפה ממנו, אני צריך לבקש מהשם שיתן לו את הכח וצריך לראות את בן הזוג כשליח של השם ית'.
ולא כישות בפני עצמה. ביסוד של בעיות שלום בית ישנה בעיה בסיסית של כפירה. מהי הכוונה? - האשה חושבת שהבעל הוא לפחות הקב"ה. הוא צריך לתת לה אוכל, לתת חום, צריך להיות דוגמה, נחמד כלפי חוץ, והבעל חושב שחלק גדול בהנהלת העולם תלוי בה, והוא מצפה שהיא תהיה כליל השלימות.

הצפיות האלה, באופן תיאורטי, הן נכונות, טוב שהאדם יתעקש שתהיה לו אשת חיל, וטוב שהאשה תרצה בעל צדיק. אבל באופן מציאותי היצר משתמש בזה כדי לגרום לבעיות הקשורות בשלום בית.

ההפרדה וההבדלה הראשונית, היא להבין שהאדם הוא רק שליח. אין מה לצפות מבן הזוג, לא ליחס, לא לשירות, לא לשיתוף, לא לחום, לא לשכל, לא לרגש, משום שבן הזוג השני הוא כלי, כלי ושליח בידי השם.

האדם חי עם הקב"ה, וכל הסביבה שבה הוא חי - כולם שליחים של הקב"ה! מה שנותר לבקש הוא שבן הזוג יהיה שליח טוב. למשל, אם האשה רוצה שהבעל יביא פרנסה, היא לא צריכה ללחוץ על הבעל, שיביא פרנסה, ולהפוך את נושא הפרנסה לויכוח אין סופי וללחץ, אלא היא צריכה לבקש פעם אחת ויחידה, ואח"כ רק להתפלל לשם.

שהשם יתן לו את השכל הנכון, את העזרה משמים, את ההתחשבות, את מסירות הנפש. אם האשה פועלת כך במשך הזמן השם שומע את תפילתה, והבעל יהפוך להיות שליח טוב, היא צריכה לקחת על עצמה להיות בהכנעה, שאם למרות הכול הבעל לא מביא את הפרנסה שהיא מצפה, עליה לדעת שגם זה מהשמים, שגם לזה הוא שליח, היא צריכה להיות מוכנה לקבל גם את הטוב וגם את הפחות טוב.

מאידך גיסא, גם הבעל צריך לעשות כך כלפי אשתו. לראות אותה כשליחה מהשם, וכשהוא רוצה ממנה דברים שקשה לה למלא - הוא צריך להתפלל ולבקש מהשם. כך נוצר מצב שבמקום שהטבע יהיה הגורם המשותף, והאופי והשליטיות יהיו המקשרים בין הבעל והאשה, הקשר המקשר יהיה הקב"ה.

צריך להכניס אל תוך הבית את הקב"ה! כמו שאמר לבן הארמי, "אנכי פיניתי את הבית" - מעבודה זרה. כך האדם צריך לפנות את הבית הפנימי שלו בנפש, ובחוץ - את הבית של המשפחה. עבודה זרה פירושו - להיות תלוי בשני.

לצפות שהשני ימלא את הצרכים החומריים והנפשיים שלך. היחידי שיכול למלא את הצרכים החומריים והנפשיים שלך - הוא הקב"ה. בן הזוג יכול להיות שליח מוצלח. זאת נקודה בסיסית שיכולה לפתור בעיות רבות של שלום בית.

נקודה בסיסית שיכולה לפתור בעיות רבות של שלום בית.

נקודה שניה - היא ההתייחסות ההדדית של בני הזוג בזמן נפילה, בדרי"כ כשהאחד מתחיל להכנס למצב של נפילה, כלומר, כועס, מתיאש, מתפרץ, מתעצל - השני בדרי"כ לוחץ עליו וגורם לכך שהתכונה השלילית שהשתלטה על בן הזוג - תשתלט עוד יותר.

או שיתלוו אליה עוד תכונות שליליות. האחד מפיל את השני, זה מה שהיה בין אדם לחוה, אחרי שחווה נפלה - האדם לא רק שלא הצליח להוציא אותה מהנפילה. היא הפילה אותו, והוא נפל איתה.

הדגם הוא הפסוק הידוע "האשה שנתת עמדי" - התיקון של חטא אדם וחווה במסגרת שלום בית: שכל אחד מנסה למנוע נפילות מהשני, וכל אחד מנסה להוציא את השני מהנפילה ולא לגרור אותו לנפילה קשה יותר.

מטבע הקרבה בין בעל ואשה, קשה מאד כשאחד כועס - שהשני דווקא יוציא אותו מהכעס. הוא מיד כועס יחד איתו. כאן יש לנו את המבנה היסודי הבסיסי של רוב ההתקלויות בשלום בית. כשהאחד נופל - השני עוזר לו ליפול ונופל ביחד איתו.

התיקון האמיתי שלנו, שבשביל זה ה' ברא אותנו, והכניס אותנו תחת חופה וקידושין - זה שאחד יוכל לתקן ולעזור לשני, דווקא בזמן הנפילה. המבנה הפשוט הזה היה יכול לגרום לכך שאדם וחווה לא יפלו, חווה אמנם נפלה, אך אילו האדם היה עושה עבודת נפש נכונה היה יכול להוציא אותה מזה ולא ליפול יחד איתה, עליה היה לבקש עזרה ולא לבוא בזדון ולהפיל גם אותו.

זהו התיקון של הטעויות - בשיתוף בין הבעל לאשה - שהוא התיקון של שלום בית. מאז שקבלנו את התפקיד לתקן את הפגמים של אדם וחווה. הנקודה הזו היא נקודה מרכזית בשלום הבית: צריך להבין שאם האחד נופל, השני לא רק שלא פטור - ואסור לו ליפול איתו, ולא רק שלא פטור ויכול לגרום לו לנפילה יותר חזקה אלא הוא חייב להוציא את בן הזוג מהתכונה השלילית אליה הוא נכנס.

זה צריך להיות הדדי, פעם זה נופל והשני מקים אותו ופעם ההיפך. בני זוג שחיים בצורה כזו גורמים לתיקון חטא אדם וחווה. וגורמים לכך שיהיה נחת רוח לקב"ה. רוב הניצוצות שצריכים לקבל תיקון, הם דוקא בתוך המשפחה, כי רוב הפגם היה בין אדם וחווה. לכן, כל כך קשה הניסיון של שלום בית, רוב הניצוצות שנשבו בקליפה בזמן החטא, צריכים לקבל תיקון דוקא במסגרת של בעל ואשה. נקודה נוספת בסיסית בשלום בית - היא לבנות קשר רוחני על טבעי בין הבעל לאשה.

בזמן שלנו - הבעל רב היום מחוץ לבית וכשהוא מגיע הביתה הוא עיף. האשה עסוקה עם עבודה וילדים, גם בשעת המפגש עם בעלה היא עייפה ולא פעם היא ממורמרת מכך שהיא לא הצליחה לעמוד בנסיונות. המפגש יכול להיות מאד פורה ומפריח. ועם הרבה אור וכת, לשני הצדדים, אילו הם חיים מעל לטבע, אם הם חיים בעבודת נפש משותפת ואישית. מצד שני - המפגש יוכל להיות מאד אומלל. האחד יכול להפיל את השני, וסיום היום יכול להיות מאד לא מוצלח.

כל אחד לפני שבן הזוג מגיע - צריך לעשות הכנה. לעשות לעצמו סיכום על כל הנקודות בעבודת הנפש שהצליח היום ועל כל הנקודות שלא הצליח היום, ולהכנס למצב של הכנה כלפי שמים וכלפי עצמו וכלפי בן הזוג, הבעל או האשה, מצב כזה של הכנה ותפילה שכל אחד יתפלל שיוכל לתת לשני את הכח, ואת האור ויוכל להשלים לו את החסרון הרוחני שהוא לא מצליח להשלים בעצמו, זה יכול להפוך את המפגש, אחרי יום מייגע, למפגש של עזרה הדדית ופוריות רוחנית הדדית.

הקשר בין בעל לאשה אינו תלוי בכמות הזמן בו נמצאים ביחד, גם לא במספר החוויות היומיומיות, אלא הוא תלוי באיכות פנימית. בעל ואשה המתפקדים מבחינה רוחנית בצורה

אמיתית, צריך להיות להם מבט אחד, משפט אחד ליום כדי להעביר את כל מה שאחד זקוק להעביר ולקבל מהשני.

להתחזק ולהמשיך הלאה לעוד יום של פעילות. כך היה המצב בין אברהם ושרה: מצד אחד "ואברהם זקן בא בימים" חז"ל אמרו שכל יום ויום היה אצלו מלא וגדוש מצד שני כתוב: "כל מה שתאמר לך שרה - שמע בקולה".

יום שלם מצד אברהם - בעבודת השם, בלימוד תורה, בעשיית חסד, מצד שני קשר של הכנעה הדדית עם שרה אשתו, מתי היה להם זמן לדבר? לא בטוח שעם כל מה שהם עשו, ועם כל הכנסת האורחים שלהם נשאר להם זמן גם לדבר.

הקשר ביניהם היה קשר אלוקי. אומרים שהוא היה בדרגה נמוכה ממנה בנביאות, שניהם היו בקשר גבוה מאד מבחינת האיכות. הקשר האמיתי בין בעל ואשה - הוא לא קשר של "הצגות" כלומר, האשה לא צריכה לחכות לבעל עם חיוך כשבפנים היא שבורה ורצוצה, וממורמרת - אלא היא צריכה לחכות לבעל עם הכנה רוחנית, של רצון לעזור לבעל במחסורו, ובצפיה שהשם יעזור לה לקבל דרך הבעל, את הישועות שהיא צריכה לנפשה.

הקשר צריך להיות אמיתי ולא קשר מלאכותי כלפי חוץ, צריך להיות קשר בעצמה כזאת, שיספיקו כמה משפטים, שאחד יגיד לשני, איפה הוא נפל, שהשני יעודד אותו, וזהו. זהו הקשר הבונה והפורה שדוקא בתוך המסכנות, והמחסור ההדדי שלכל אחד חסר, אפשר לבנות מערכת אלקות בתוך הבית, כאשר כל אחד נותן ומקבל.

זהו קשר שבמשך הזמן הופך את הבעל והאשה לשותפים בכל מערכת הניסיונות של כל היום, למרות שרוב היום הם לא נמצאים ביחד. מספיק הסיכום של החוויות החיוביות, והשליליות היומיומיות.

כאשר המטרה היא לא לקבל פתרונות אלא עידוד וכח, להפוך את היום השלם לקשר בין האחד לשני, לקשר בין שניהם לקב"ה. נקודה נוספת: בדר"כ היצר משכנע את האדם שלא יכול להיות שיש סוג קשר כזה ולבנות קשר כזה, או שזה שידוך מהשמים, שלכתחילה הלך הכל טוב, או שיש בעיות של שלום בית.

כך אנחנו פוגשים הרבה זוגות, שבאופן טבעי - שניהם משלימים האחד את השני, או שמתברר שהשידוך לא מתאים והזוג סובל ממשבר ממושך. יש זיווגים המתאימים באופן טבעי, וישנם זיווגים שאינם מתאימים.

כאשר ישנה נכונות לעבודה ותיקון רוחני משותפת לזוג - גם במקרה שהזוג אינו מתאים יש סיכוי לתיקון - במידה ושני בני הזוג יתאמצו ויתמידו. דוקא בזיווג שהצד השני הוא נוגד ואינו משלים - דוקא שם יש שטח פורה להתעלות משותפת, בתנאי שמצליחים להתעלות מעל לבעית המחלוקת.

זוג שבאופן טבעי לא מתאימים בכחות הנפש שלו, למשל, בעל כעסן ואשה כעסנית - מתקשים להסתדר זה מביא להתפרצויות, אם האיש קצת כעסן ואשתו נכנעת, המערכת יכולה לתפקד. אבל דוקא במצב ששני בני הזוג כעסנים - יש אפשרות שיעבדו ביחד על הכעס.

כל אחד יכול להתגבר על עצמו ויכול לעזור לשני להתגבר הלאה. יתכן מצב של שיתוף בהתגברות על קליפה מאותו סוג. זה הקשר של עבודת נפש משותפת, כאשר בני הזוג מבינים את המוגבלות האישית של כל אחד.

ומוכנים לעזור לעצמם לחוד וביחד להתגבר על כל הטבעים השליליים שקיבלו מלידה או שפיתחו במשך השנים. דוקא סוג קשר כזה וחיים כאלה יכולים להביא את הזוג להתעלות גבוהה מאוד, לפיתוח יכולת להסתדר, עם אנשים מסוגים שונים, זה יכול להביא את האדם

לקבל הרבה אור שפע וחכמה, זה יכול לפתח את המערכת הנפשית, השם מאפשר ששידוכים כאלה יצאו לפועל.

כששני בני זוג סובלים ממידות קשות, מדינים, מכעסים, כשהם ביחד - הסיבה היא שהאחד יעזור לשני לתקן, את הפגמים, כל אחד יעבוד על עצמו ואח"כ יעבדו ביחד. היצר מנצל את זה. אם אמרנו ששלוש בית מתקן את חטא אדם וחוה נוכל להבין, שאם השם הפגיש שני בני זוג הסובלים ממידות קשות, סימן שיש להם חלק גדול באותו תיקון של אדם וחוה. אולי זה רומז על גודל נשמתם שהיה להם חלק גדול בחטא אדם וחוה ולכן צריכים ביחד לתקן את עצמם. בעיה נוספת, כאשר בן הזוג מתחיל לתקן את עצמו צריך לתת בוהא אמון שהוא אכן רציני בכוונותיו לתקן ואין להזכיר לוהא עוונות ראשונים, כדי שלא להוריד לוהא את המוטיבציה לתקן אפילו אם ימשיך להיכשל מספר פעמים לא ליאש אותו אלא לעודדוהא, כי כאשר אדם לוקח על עצמו לתקן את באופן רציני, הנפילות שלוהא יפחתו מאוד במשך הזמן.

מובן שבמקרים לא מעטים, במיוחד כאשר בני הזוג חדלו לאהוב ואין ברצונם לתקן, והקלקולים עולים באופן קבוע על התיקונים נשקלת האפשרות לגירושין. לפעמים הפערים בזוג כה חריפים שלא שייך להמשיך להכאיב אחד לשני לצמיתות. לפעמים למרות כל המאמצים לתקן במשך זמן ממושך, מסיבות שונות ומורכבות, התיקון הוא דווקא להתגרש. מובן שהחלטה כזו דורשת עיון מעמיק וסידרה של התיעצויות עם סמכות רוחנית מתאימה.

חינוך ילדים

האדם צריך לדעת שאותם הכללים שטובים לחנך ילד, טובים לחנך גם את עצמו. רוב הבעיות שיש היום אצל בני אדם, נובעות מחוסר חינוך נכון. רוב הבעיות שבין אדם לחברו, רוב הבעיות שיש לאדם עם עצמו, עם הלימוד, שמירת המצוות - נובעות מחינוך לא מדויק. בעצם כשאדם נולד, ה' שם בתוך הנפש שלו, כוחות חיוביים וכוחות שליליים. לכל כח יש תפקיד משלו. אין שום דבר מיותר. כמו שבתורה אין שום דבר מיותר, ככה בנפש אין קוצו של יוד מיותר. אלא מה? אנחנו לא יודעים מה התפקיד של כל דבר.

לפעמים יודעים קצת על החלק החיובי, אך מה התפקיד החיובי של החלק השלילי אנחנו לא תמיד יודעים. העבודה היסודית של עבודת הנפש זה פשוט לקחת כל חלק, ולהכניס אותו במקום הנכון, בשימוש הנכון, ובזמן הנכון.

זה כמו לסדר פזל. בדרך כלל לכל אדם, יש את הפזל שלו, יש את כל החלקים, אך הם לא מסודרים יש חורים, ככה כל אדם בנפשו לא יודע בדרך כלל איך לסדר את הכוחות שלו, וזה המקור של כל הבעיות.

חוסר הסדר. זה עולם התוהו. כשמדברים בספרים על עולם התוהו, מדברים על דבר שאנחנו לא כל כך קולטים. בתוך הנפש - זה עולם התוהו. שהכל מעורבב. אין סדר בכוחות, אין מטרה, אין מטרות ברורות.

וזאת אחת הדרכים הפשוטות של היצר לבזבז לאדם את כל החיים שלו. לגרום לו להחליט החלטות לא יעילות ומוטעות כך לאבד את דרכו ח"ו. כל פעם מפעיל לאדם כח אחר בצורה לא נכונה, ברגע הלא נכון, ככה האדם הולך מדחי אל דחי.

רחמנא לצלן. התפקיד שלנו הוא לשים סדר. היסוד הגדול בחינוך, הבסיסי, זה לשים סדר בתוך הנפש של הילד. שיהיה לילד שמוש נכון בכוחות שלו. שיכיר את הכוחות שלו, ידע מה המטרות שלהם, ידע מה לעשות אתם.

אם האדם בעצמו לא מחונך ובעינינו אדם מחונך, פרושו אדם שסידר את הכוחות שלו, ומשתמש בהם בצורה נכונה, כשהוא בא לגדל ילד ולחנך אותו, הוא לא יכול לעזור לו בצורה הנכונה, ואז הילד גדל עם פגמים בנפש, פגמים בשכל, פגמים באישיות ובהתנהגות. כמובן שככל שהזמן עובר ולא מטפלים נכון, הפגמים מחריפים. הם לא הופכים להיות יותר קלים. לפעמים לובשים צורות חדשות ומשונות. אם אנחנו נקח בחשבון, שהאבא לא מסודר מבחינת כוחותיו הנפשיים נפשית, והאמא גם היא לא יודעת לסדר את כוחותיה, הרי כמובן לילדים יהיו קשיים ובעיות.

בכל אופן חוץ מהכללים של עבודת הנפש שאנחנו לומדים, שאדם צריך לדעת מה המטרה של כל כח, ומתי להשתמש ואיך להשתמש, יש כללי חנוך פשוטים ויסודיים שכל הורה, אפילו שאינו בדרגה גבוהה בעבודת הנפש יכול כבר להשתמש בהם.

זה יכול להכניס סדר בעבודת הנפש. למנוע הרבה בעיות מהילדים. יש כמה רעיונות ידועים בחז"ל בעינינו חינוך. הבעיה תמיד היא, איך ליישם ולהתאים את הרעיונות במציאות. ופעמים רבות, אנו טועים ומסלפים ולא מתאימים נכון בין הרעיון לבין המציאות.

בזה כולנו מתקשים. יש כלל אחד מרכזי ובסיסי בחז"ל, שאומר: "תינוק, ויצר שמאל דוחה וימין מקרבת". לכאורה זהו כלל פשוט. אך, אם אנחנו נבדוק את הבתים שלנו ואת היהודים בכלל, ונעקוב אחרי החנוך של הילדים, נראה שאת הכלל הפשוט הזה קשה מאד ליישם.

רב האנשים לא מצליחים ליישם אותו נכון. זאת אומרת כשצריכים לרסן את הילד לא מרסנים אותו, מעודדים אותו לכוון לא נכון, וכשלא צריכים לרסן אותו מרסנים אותו. זאת

אומרת אם יש לו תכונות או חושים או תחושות חיוביות, שהילד יכול לפתח, אנחנו הרבה פעמים, מכל מיני שיקולים, לא בהכרח חינוכיים, אלא של נוחיות או עייפות או כל מיני דברים, לא מפתחים לילד את כשרונותיו.

לכן הילד יוצא לא מאוזן מבחינת קרבה ודחייה, זאת אומרת מבחינת שמאל וימין, מבחינת אהבה ויראה. אם הוא לא מאוזן בתוך נפשו, כשיגדל, ויצטרך לעבוד את ה', ויצטרך לחנך, גם הוא לא יהיה מאוזן. כשיצטרך להתנהג עם אנשים, הוא גם לא יהיה מאוזן. הרבה מדי מבוגרים הם בסך הכל תינוקות שגדלו רק מבחינת הגיל, אך נפשם לא התבגרה ולא למדה להתגבר ולהתמודד ולמצוא את הדרך הנכונה בחייהם. כשאנחנו באים לבדוק, מה הבעיות החינוכיות של ילד, צריכים לבדוק דבר ראשון, איך פועלת המערכת הזאת של שמאל דוחה, וימין מקרבת.

באופן כללי גם האמא וגם האבא צריכים לנהוג בדרך זו של שמאל דוחה וימין מקרבת, אך יש לשני הצדדים קושי. האמא בהיותה אשה היא נוטה יותר לרגשיות, לכן היא נוטה לקרב יתר על המידה.

וקשה לה לדחות. אם היא כבר דוחה, היא דוחה בצורה שלילית, ומגיבה בכעס. בלי פרופורציה לבעיה. האשה היא רגשית, והתהפכות שלה ברגש הם יותר תדירות מאשר אצל הגבר. מצד שני לגבר יש המגבלות שלו. בדרך כלל הוא טיפוס שכלי יותר קר. הוא נוטה להיות יותר קפדן, בכוון של שמאל. פחות רך, בכוון של חסד, של ימין, של אהבה. אז נוצר מצב מעוות. שלא האמא ולא האבא נותנים את הפרופורציה הנכונה.

רוב הבעיות של רוב הילדים באות משם. כמובן שגם ב"חידר" יש השפעה, כיצד הרבי מטפל בילד, אבל עיקר ההשפעה בנויה במתכונת הזאת. זהו יסוד אחד. יסוד שני הוא הקנאה. היא מתעוררת כשיש כבר יותר מילד אחד.

זהו עניין כתונת הפסים שיעקב אבינו נתן ליוסף. זאת אומרת איפה ואיפה בין הילדים. עדיפות לילד אחד על השני. דבר זה יכול להוות בסיס רציני מאד להפרעות בהתפתחות של הילד. כשהוא מרגיש שאבא, או אמא, או שניהם מעדיפים ילד אחר על פניו.

או מקרבים ילד יותר מאשר מקרבים אותו. זהו צד יסודי מאוד בו צריך לבדוק, איך הפרופורציות של הקשר. ברור שבאופן פנימי, יכול להיות מצב, שהאבא נמשך יותר לילד מסוים, בבחינת "ונפשו קשורה בנפשו" אבל מבחינה חנוכית, אסור לתת לזה שום ביטוי, אפילו ביטוי עדין.

אפילו בתוך הנפש אסור לאדם להסכים עם זה. מפני שאם האבא מקבל את ההעדפה בנפש, זה עובר אחר-כך גם במעשים, בלי שהוא חש בכך. הבעיה השלישית שישנה היא: שאדם כשהוא מחנך, תמיד מערב את האישיות שלו.

בעצם חייב להיות ניתוק בין האישיות שלו לבין מה שהילד צריך. אם הילד עכשיו צריך מכה, בשביל לרסן אותו, ואני מעורר את הכעס שלי, אני לא מאפשר למכה הזאת להיות מכה חינוכית שתרסן את הילד.

אם אני לא מרוסן בפנים, כיצד אני יכול לרסן את הילד? כך אני מעביר את הכעס שלי לילד. ואז במקום שתכנס בילד הכנעה מהמכה שלי, שזה מה שאני רוצה להשיג, אני משיג ההפך, שיכנס בו כעס מהמכה שלי.

לכן כשאדם בא לחנך את השני, עליו לקיים את מאמר חז"ל "קשוט עצמך תחילה, ואחר כך קשוט אחרים". האדם צריך לדעת מה הוא רוצה להשיג. הבעיה החינוכית היסודית היא, שההורים בדרך כלל חסרים מטרות ברורות, לטווח קצר, ולטווח ארוך.

מכסימום לעוד רגע. מעוניינים שהילד יפסיק לצעוק באותו זמן וזהו, שיפסיק לנדנד, אבל אינם מבינים, שהם משאירים אצל הילד השפעה לזמן ארוך. חינוך זה נשק חזק מאוד, אם

משתמשים בו בצורה נכונה, יכול להיות דור מופלא, משתמשים בצורה לא נכונה, קצת סוטים ימינה או שמאלה - זהו נשק קטלני.

פתאום נוצרות בעיות אצל הילד. וזה נובע מחוסר האיזון האמור. "שמאל דוחה - ימין מקרבת" זהו קו אמצעי, זו מידת האמת. האדם צריך להיות שקול, האדם צריך לשלוט בעצמו, האדם צריך להיות מנותק, לנתק את האישיות שלו, אם האדם מצליח לעשות את זה, המטופלים יזכו לטיפול שהם צריכים. המטופלים יכולים להיות בעצם האישה, הילדים או החברים שלו בעבודה, אם האדם לא ניטרל את הרע שבתוכו, לפחות בזמן שהוא מחנך, הוא מעביר את זה לילד, והילד מקבל מסר כפול, מצד אחד הוא מקבל מכה, שהמסר הפשוט שלה הוא - "תתרטן עברת את הגבול".

מצד שני הוא רואה, שהאבא עובר על הגבול, אבא בעצמו לא מרוסן אלא פועל מתוך כעס. האבא והאמא כמחנכים צריכים לעבוד על עצמם, שכשהם מטפלים בילדים, לא לצרף את המידות הקשות.

זה גובל בנושא נוסף שקשור בחינוך והוא הדוגמה האישית. דוגמה אישית מאוד משפיעה, האב לא צריך להצטייר בעיני הילד כצדיק גמור. מה שחשוב הוא: שהילד מצד אחד יודע, שלאבא יש את החסרונות שלו, את היצר שלו, אך מצד שני הוא יודע שהאבא עובד על עצמו.

הילד מוכן לקבל את זה, שהאב אמנם לא מושלם אבל הוא עובד על עצמו, זה מה שצריך להעביר לילד. גם מהילד לא צריך לדרוש שהוא יהיה מושלם, אלא שיעבוד על עצמו. זו מידת מיצוע שיכולה לעזור לא להגזים בדרישות.

לפעמים הטעות של המחנך או ההורים היא שמגזימים בדרישות מהילד. ילד שלא יכול לשבת ללמוד 5 דקות דורשים ממנו ללמוד חצי שעה. זה לא מתאים, ואז הילד משחק ומפריע כדי שהאבא יוותר לו ולא יאמר לו ללמוד, ההורים צריכים לראות בחוש עד איפה אפשר למשוך את הילד.

לבדוק את המידה באופן פשוט: יום אחד למשוך אותו חזק מאוד, יום אחר בינוני, יום אחר למשוך אותו קצת ואז מקבלים פרופורציה כמה הילד הזה יכול לקלוט, אפשר לעשות מחקר קצר כזה של שבוע ימים שבו ההורים לוחצים על הילד בדרכים שונות, ויש להם אחר כך את כל הנתונים, על ידי כך יכולים לחסוך ממנו סבל של שנים.

שהרי אם לוחצים אותו יותר מדי, הוא ישנא בכלל ללמוד, ואם לוחצים אותו פחות מדי, הוא יהפוך להיות פרפר ועצלן. השכל הנכון, הישר, שצריך להפעיל בחינוך יכול לחסוך הרבה צרות עם הילדים. כאשר הילד לא רוצה ללמוד, או שהילד חצוף, וההורים נבוכים ולא יודעים מאיפה זה בא, אבל זה התחיל פשוט בטיפול לא נכון. האדם צריך להיות מאוד מודע, על איזו נקודה הוא לוחץ. מה הוא רוצה להשיג מהילד, לאן הוא רוצה להביא אותו.

ההורים צריכים להבין שהם מחנכים. להיות אבא זה לא רק להיות מרוצה שיש לך ילד, ועשית מצוות פרו ורבו. זה רק חלק מן המצוה. אחר כך יש "ושננתם לבניך", זה אומר שעליך לקבוע מטרות לטווח קצר, ומטרות לטווח ארוך. צריך שאדם ימצא את הפרופורציה כמה חופש לתת לילד, כמה זמן מנוחה, כמה ללחוץ עליו. כמה הוא יכול לדרוש ממנו מבחינה מוסרית, שיעבוד על עצמו, כמה הילד יכול להתאפק. צריכים שלב ראשון בכל טיפול חינוכי, לעשות מחקר: מה המצב העכשוי של הילד.

לערוך כמה ימי מעקב אחרי הילד, לעשות לו תכנית לטווח קצר, אחר-כך לטווח ארוך, וכך יכולים להביא אותו לשיפור עצום. ההורים יכולים לגרום שהילד ממש יפרח. ישגשג, אך יכולים גם חלילה להפוך אותו לפרח נובל.

זה הכל תלוי במידה של שמאל דוחה וימין מקרבת. יש עוד כמה כללים פשוטים וידועים: אסור להורים להתווכח על החלטות ליד הילדים. כיוון שאם הורה אחד אומר לשני מה לעשות לפני הילד - ובדרך כלל כשאומרים דברים כאלה לא מדברים בנימוס ומעלים את טון - הדיבור, הילד מתחיל לזלזל בהורה השני, אחר-כך הוא לא ישמע בקולו. כיבוד אב ואם. מתחיל קודם כל בזוג עצמו. עליהם לכבד את האב ואת האם שבתוך עצמם. כל אחד כלפי עצמו וכל אחד כלפי זולתו, ואז הילד יוכל לכבד אותם. אם הם לא מכבדים אחד את השני, וכל אחד את עצמו, גם לילד יהיה קשה לכבד אותם. זאת טעות שחייבים לתקן. המטרה הראשונה שההורים צריכים להשיג, היא להביא את הילדים לכיבוד ההורים. אסור לתת לילד להתחצף. בשום אופן. אסור לתת לילד להתפרע. בשום אופן. אסור לתת לילד לקבוע לעצמו דברים: לאן הוא הולך, עם איזה ילד הוא משחק, עם איזה ילד הוא לא משחק, מתי הוא חוזר הביתה. ילד - מה שמכניסים בו זה מה שיש בו. ילד הוא דף חלק, כמו שאמרו חז"ל, מה שכותבים על זה, זה מה שיש. אפשר בדרכי נועם, ובתקיפות, להביא ילד למצב שיהיה מסודר, אחראי, מרוצה, ושמח. אפשר לפתח לו כוחות נפש, כוחות חיוביים של חסד ומסירות נפש, יראת ה', אהבה ה'.

כל הדברים היפים ביותר אפשר לפתח בילד. רק צריך את הניטרול של השליליות של ההורים, השתוף הנכון בין ההורים, המעקב המתמיד, כמה לוחצים אותו, ואיך לוחצים אותו, ואת הדרישות המינימליות שאסור לותר עליהן.

כל אותם הילדים, שהפכו להיות במשך הזמן, ילדים לא מוצלחים, ואפילו הגיעו לדרגות של פשע זה נובע גם מכל מיני קלקולים בחנוך בבית. כל ילד שקיבל מההורים שלו עונש או מכה בכל פעם שהתחצף - אף פעם לא הגיע לפשע, בתנאי שקיבל אהבה בסיסית, חום ותשומת לב.

החוצפה היא ההתחלה של הפינוק. ילד שרואה ש"יכול על ההורים שלו" שיכול להתגבר עליהם, שיכול לזלזל בהם, אח"כ אין לו גבולות. הוא גם יזלזל במורים שלו חלילה, וגם יזלזל בקב"ה וגם בתורה. לא תהיה לו יראת שמים. יראת שמים הראשונית נקנית בבית. זאת יראה מן ההורים. יראה זה לא פחד, אבל זה כבוד. כבוד, התחשבות ויראת הרוממות. צריך שיהיה לו מההורים שלו. זה מצד אחד, הצד של השמאל. בצד הימין: ההורים צריכים להעניק הרבה חום לילד. אבל לא כאשר הילד לא בסדר, אלא צריך לבחור את אותם הרגעים שהילד בסדר באופן טבעי, היחס הבסיסי צריך להיות יחס חיובי, יחס בונה, של אהבה ונתינה אינסופית.

הילד צריך להרגיש שיש לו אבא כזה שיכול להתייעץ איתו ולשאול אותו על כל דבר, הילד חייב להיות קשור לאביו. כשלאבא אכפת מהילד, והילד מרגיש שלאבא אכפת. והוא יוכל לשאול אותו כל דבר, אפילו דברים שליליים.

אנחנו יודעים שאף אחד לא מלאך, ויש לכל הילדים כל מיני מחשבות לא כל כך נקיות בהכרח. יכול להיות שיש לו מחשבות של כפירה, יכול להיות שישן מחשבות של תאוות, כל מיני דברים. הילד צריך, שיהיה לו אבא כזה שיכול לדבר איתו על כל נושא.

וכשילד בא עם נושא שלילי, אם האבא לא יודע לענות עליו להגיד לו אני אחשוב על זה, ואני אענה לך תשובה אחר-כך. להתייעץ עם אדם שמבין יותר ולתת לו תשובה. לא לענות תשובה סתמית, כדי שהילד יעריך שיש לו כתובת מתאימה לאן לפנות, כי אם האבא לא מהווה כתובת לילד, אל מי יפנה הילד? לאנשים בחוץ? לרחובות? כיוון שיש לכל אחד מאיתנו יצרים, ויצר הרע חזק, יש כל מיני תחושות, לא תמיד כשרות, צריך שהילד יבין שזה קיים, וצריך שיהיה מאוחד עם האבא.

והילדה הבת צריכה להיות מאוחדת עם האמא. זאת אומרת, מה שאמרתי כלפי האבא, צריך להיות גם כלפי האבא מצד הילדה, אבל גם, בנושאים מאד אישיים עם האמא. שהאמא תהיה מהבחינה הזאת אוזן קשבת, שהבת תוכל להתייעץ איתה ולספר לה על כל עניין.

לדבר הזה מגיעים, אם שומרים על הפרופורציה הנכונה בין קירוב לריחוק. כל אותם הילדים, שצחקו מן ההורים, והתנתקו מהם, כי ההורים לא ידעו לשמור על הפרופורציה. מצד אחד האבא צריך לשמש דוגמא לדרוש, לא לוותר: הילד צריך ללמוד תורה, הילד צריך להתנהג יפה, בדרך ארץ, הכל.

מצד שני יש לתת לו הרבה מאד אהבה ולדבר על נושאים שמעניינים את הילד. לשחק אתו במשחקיו, להתעניין תמיד בעולמו הפנימי של הילד, ולהבין מה חשוב לו ולתת לו תחושה, שגם לאבא זה חשוב.

גם כשהאבא עסוק. אין תרוץ כזה אבא עסוק. אפילו אם יש עשרה ילדים, והאבא מגיע הביתה בשעה שש בערב, במשך שעה הוא יכול להקדיש לכל ילד חמש דקות. חמש דקות איכותיות זה לפעמים יותר טוב משעות ארוכות שאינן מנוצלות נכון.

עכשיו ניתן לכם דוגמה מעשית, כיצד על האב להתייחס אל ילדו? כשהילד מגיע מבית הספר, שזה בדרך כלל הזמן שבו הם נפגשים. קודם כל אומרים לו שלום. הילד חייב להגיד שלום חייב להתייחס לאביו. האבא נכנס הביתה, או הילד נכנס הביתה, הוא לא יכול להתעלם מזה שהאבא שם. עליו לבוא ולהגיד לו שלום זו דרך ארץ. על האבא לקחת את הילד, לחייך אליו, לתת לו נשיקה לחבק אותו, לשאול אותו מה שלומך, איך היה בבית הספר.

עכשיו, אם זה ילדים קטנים, שרב היום משחקים וקצת לומדים, דבר ראשון, לשאול אותם, עם מי שחקת? מה שחקת? מה שהילד אוהב. ילד אוהב לשחק. איך הלך לך במשחק? האבא צריך לדעת בדיוק מה הילד אוהב, מה מושך אותו.

ואת זה עליו לשאול קודם. זה כבר יוצר את הקשר עם הילד. הילד כבר אתך. ואחר כך אתה מתחיל לשאול אותו, נו מה למדת? לימוד. הקשבת למורה? שאל אותך שאלות? מה אמרת? מה אמר? מה עם פרשת השבוע? איזה דינים למדת? איזה משניות למדת? בקצרה, לא בחינה ארוכה.

וכן אילו למודי חול למדת? באיזה חוג השתתפת? אחרי-כן צריך לשאול אותו, ואיך התנהגת? ברכת לפני האוכל, ברכת אחרי האוכל. הלכות. אם הוא עבר על הלכה או לא עבר על הלכה. אחר כך - דרך ארץ.

התגברת על התאוות שלך? התאפקת? כעסת? מה היצר אמר לך היום? השאלות האלה הן יסודיות. אם האבא יקח את הילד כל יום, אפילו אם הילד יגיד דברים מוזרים! האבא לא ידע מה לענות לו, אבל רק תשומת הלב, הקשר הזה, אחר כך הוא יתייעץ, והוא יענה לו נכון - זה יוצר תשתית.

מאד חיובית בין האבא לבין הילד. הילד הזה יהיה קשור תמיד עם האביו. זה דבר יסודי. אותו דבר עם הילדה. כלומר על, האב לשאול גם את הילדה באותו אופן. אם הילדים כבר יותר מבוגרים, צריך לשבת ללמוד איתם קצת, לבחון אותם.

לראות מה הם השיגו. כל בוקר אם האבא יכול להיות בזמן ששולחים את הילדים, צריך לנשק כל אחד ואחד, ולתת לו הדרכות: שישמור את כל הדינים, שישמע בקול המורה, שיתנהג בדרך ארץ עם החברים, שיתגבר על היצר, שיתפלל בשביל עם ישראל.

כל המושגים שמדברים אלינו, אותם המושגים, בדרגה שהילד יכול להבין אותם, צריך להעביר לילד. ילד זה בעצם דמות שיכולה להיות מאד בוגרת, מאד מאוזנת ומאד מצליחה. תלוי איך מגדלים אותו, תלוי איך מתייחסים אליו.

כך בצורה תכליתית, אם האבא בוקר וערב, יקדיש לכל ילד שתי דקות וחצי, שזה בדיוק הזמן שלוקח לעשות לו "תחקיר", כזה ויראה לו, שעכשיו הילד והוא. הם הקימים בעולם. אין דבר אחר בזמן שאתה איתו, אתה רק איתו.

לא חושב על משהו אחר, ולא מדבר עם משהו אחר, רק איתו. ומסתכל אליו לעיניים, מעניק לו חום. אם זה ילד קטן, מרימים אותו על הידיים, שירגיש את הקשר. זה מצוין. חוץ מזה אם האבא יכול למצוא לפחות פעם בשבוע קצת זמן לטייל עם הילדים, קצת לשחק עם הילדים, זה יכול ליצור קשר עם האבא, שהילד ירגיש שאבא מבין אותו. אם ילד מרגיש שאבא מבין אותו, אבא איתו, אבא יודע מה שהוא אוהב, הוא ישמע כל מה שאבא יגיד לו. קצת קשה, פחות קשה, בסוף הוא יהיה ב"כיס" של האבא. אנחנו צריכים לדעת, שצריכים לקנות אותו.

לא לקנות אותו בממתקים, אלא לקנות אותו בפנימיות. או שאנחנו קונים אותו או שהיצר יקנה אותו. אין הפקרות, מי שלא בצד שלנו, הוא בצד של היצר. אם הילד לא בכיס שלי, הוא בכיס של היצר.

אין מצב שהילד באמצע. הוא "בסדר", לומד "בסדר" מתנהג "בסדר". כל אבא יש לו אחריות לנפש של הילד שלו. לא רק פה אלא גם למעלה. הוא יתן את הדין, איך הוא הרחיק את הלב שלו, איך הוא איבד את הלב שלו ר"ל, או איך הוא פיתח אותו, איך הוא שמר עליו. זה הנושא של הקשר. האבא צריך שיהיה לו קשר עם הילדים, קשר יומיומי. לא קשר דמיוני, אלא קשר יומיומי מסודר ובסיסי. כך הילד יכול לגדול בצורה בריאה. מידי פעם האב צריך לשאול אותו כמה שאלות בארבע עיניים, מה היצר אומר לו.

לדעת בדיוק מה המצב. תתפלאו לשמוע, ילדים בגיל חמש, יש להם שאלות של כפירה. יש להם כל מיני דברים, שלא היינו מאמינים. להתעלם מהחלק השלילי של הילד, כאילו על הנושא הזה לא מדברים, אם יש שאלות בנושאים של צניעות, ואנחנו מתעלמים ולא מדברים, זה לא אומר שהילד לא חושב על זה יותר.

הילד ימשיך לחשוב על כך. אדרבא, אם הילד יהיה לבד, יהיה לו פחד נוראי, כי יש נושאים מסוימים שעליהם הוא לא יכול לדבר עם אבא. אבא נחמד עד שנוגעים במקום הזה, עד שמדברים על העניין הזה, אסור שזה יקרה.

מצד שני האב צריך לדעת איך לדבר. לא שעכשיו תלך ותדבר איתו, ותסביר לו דברים שרק בחור בן 18 צריך לדעת. צריך להיות קשוב מאוד. להקשיב טוב טוב מה הילד שואל, ומה באמת הוא רוצה לדעת.

האם באמת הוא רוצה לדעת, או שסתם שמע משהו. בנושאים של צניעות: צריך לחנך את הילד להיות צנוע מגיל קטן. צריך ללמד את הילד, שהוא יכול לדבר על הנושא אם הוא רוצה, אם יש לו איזו שאלה עם האבא מגיל קטן.

אם זאת ילדה - עם האמא מגיל קטן. שיהיה קשר. אסור שיהיה נושא שאין להורים יד שם. כי אז תפסידו את הילד. היצר לא מחכה עד גיל שלושים לתפוס את האדם. הוא תופס אותו כשהוא קטן. זה הפטנט שלו.

צריכים ללמד את הילד, לשנוא מחלוקת. כי הנסיון של הדור שלנו זה הנסיון של מחלוקת. על כל צעד ושעל יש מחלוקת. אם אנחנו נדבר עם הילדים וניצור מודעות בנושא הזה, נסביר להם איך לחיות עם יהודי, שהוא שונה ממך ושאינו חושב כמוך או שהוא חושב בדיוק הפוך ממך, איך למרות שאתה צודק אולי גם הוא צודק במשהו, הלא בכל מחלוקת יש חלק אפילו קטן שהשני צודק גם הוא.

צריך ללמד את הילד איך לחיות עם השני למרות שהשני שונה בלי שידבק ממנו. פעם נהגנו בעם ישראל, להפריד את הילדים מילדים שלא הולכים בדרך הנכונה. גם היום זה שייך. אין בזה שינוי, חייבים להפריד.

מפני שילדים הם לא שמורים. ומספיק כמה מילים וכמה התנהגויות לא כשרות, שהילד ירכוש מהשכן שלו, או מהשכן של השכן שלו, או מהבן דוד של הבן דוד שלו, משהו לא כשר - קשה יהיה להוציא לו את זה בקלות.

הורים חייבים לדאוג באופן אישי עם איזה ילדים הילד שלהם משחק, ואין בזה בושות. זה פקוח נפש. אם הילד הזה משחק עם הבן דוד והבן דוד הזה לא בסדר, יש לו מידות רעות, הוא מתחצף להורים שלו, אפילו שהוא לומד תורה, לא לשחק איתו.

מפני שהוא לומד ממנו. ילדים הם פתוחים, הם נדבקים אחד מהשני. זה מצד אחד. מצד שני אי אפשר להפריד אותם מכל העולם. ובכל כיתה יש תמיד כמה ילדים שהם יותר שובבים, שהם משפיעים.

לכן צריך ללמד את הילד - בוקר וערב כמו שאמרנו - להתגבר, להזהר, לדעת שיש מי שיש בו פסול, ולא להדבק בו. ההורים צריכים להיות עם עיניים פקוחות, לפקח לראות אילו שינויים חלים בילד.

אני מניסיון ראיתי, שרוב השינויים שחלים פתאום בילד - הוא מתחיל לעשות פרצופים, או מתחיל קצת לצעוק, להיות עצבני, להיות שונה ממה שהיה, זה נובע מזה שיש לו חבר חדש, ושם הוא התחיל לקלוט את הדברים השליליים.

בדרך כלל זה עובר כמו מחלה מדבקת, כמו "מחלת ילדים". אז מצד אחד כמה שידם של ההורים משגת יש להפריד אותם מילדים שליליים, מצד שני צריך לבנות אותם מבפנים. שיהיה להם מבצר פנימי שהם בעצמם ידעו.

כי אי אפשר תמיד להפריד אותם מכל הגירויים בעולם, והם צריכים להבנות מבפנים, ולדעת להבדיל בין טוב לרע. צריך ללמד את הילד מגיל קטן להגיע לברור פנימי. בנושא של הברור הפנימי - מה טוב ומה רע.

מה בהתנהגות של "משה'לה בסדר", ומה "לא בסדר". בקורת חיובית. ואחרי שהילד כבר נבנה. ואנחנו רואים שבמציאות יכול לבחור מה נכון ומה לא נכון, צריך לאמר לו: תראה את החלק הלא טוב שיש למשה'לה, הוא בעצם מסכן.

לא לדון אותו לדין, לשנאה ולפרוד, שזה בדרך כלל מה שאנחנו עושים, אלא אחרי שאנחנו יכולים להסביר לו, והוא מבין, אנחנו רואים שהוא קולט את זה, שמשה'לה בהתנהגות הזאת לא בסדר, צריך להגיד לו משה'לה מסכן.

תתפלל בשבילו. אם יזדמן לך בבית ספר, והוא יתנהג שוב באותה דרך, תקח אותו בצד, ובאהבה אבל בתקיפות תוכיח אותו. תגיד למורה שלו, תעשה משהו. לא רק להפריד. אנחנו מחנכים את הילדים מגיל קטן בצורה מוטעית.

זה גורם שבסוף כשהם גדלים, לפחות 89 אחוז של עם ישראל, זה לא בכלל "עמיתך". כבר גידלנו את הילד כך איך נשנה את זה? כשהוא בגיל 30 נשנה לו את זה? אז באמת ימשך לחשוב שאף אחד לא בכלל עמיתך.

אנחנו יודעים ש- 89 אחוז מכלל ישראל היום הוא בגדר אנוס, בגלל זה הוא לא בכלל עמיתך? הרי הוא כ"תינוק שנשבה", זה לא שהוא רשע ובאמת עושה להכעיס, הוא לא יודע בכלל מה שהוא עושה, הוא לא קיבל שום חינוך.

הוא לא יודע את חשיבות התורה וההלכה, לכן הוא מתנהג כפי שמתנהג. את זה צריך להגיד. כל החלק של החסד, השפיטה הנכונה, השפיטה לשם שמים, צריך להבנות מגיל צעיר מאוד. שמירה, לשמור את הילד, מסביב, שהוא ישמור על עצמו.

להכניס לו בפנים את השיפוט ואת הברור, מה נכון ומה לא נכון לאן כל דבר מוביל, ומצד שני במקום להביא לפרוד ולשנאת חינם בין אחים, מיד להתחיל להכניס לו מושגים מתוקנים "משה'לה היום לא בסדר, מחר הוא יהיה בסדר".

ללמד את הילד שכל אחד עתיד לעשות תשובה, אפילו פושעי ישראל כי יש הבטחה מאת השם ית' "שלא ידח ממנו נדח". יש להסביר שהמצב השלילי של יהודי הוא דבר זמני. ככל שיהיה שלילי, בן רגע הוא יכול לעשות תשובה.

צריך להכניס לילד את זה לראש, שברגע שאדם עושה תשובה, מיד מקבלים אותו. אין זה משנה מה הוא עשה. אם הוא עושה תשובה, והתשובה אמיתית והאדם מצטער מבקש סליחה ומשנה את דרכו, מיד מקבלים אותו מחדש.

אין זה אומר שכבר תתחבר איתו, כי יכול להיות שהוא עוד יחזור לסורו, אבל לפחות לא לשנוא אותו, אלא להתפלל שיחזור למוטב. צריך מגיל צעיר לבנות את כל החלקים האלה, שהיום כל כך קשה לנו לרכוש אותם בגיל מבוגר.

לו היינו רוכשים אותם בגיל קטן, היום היה לנו הרבה יותר קל. האוירה בחוץ היתה אחרת, האנשים היו מסדרים את הבעיות שלהם בצורה בונה. לא היו הורסים אחד את השני. אפילו שלפעמים יש מחלוקת לשם שמים, באמת לשם שמים, תלוי גם איך מנהלים את זה.

יכול להיות שהמטרה לשם שמים והדרך היא אסון. וזה גורם לחילול ה', או לבעיות אחרות. בכל הנושאים האלה חייבים לחנך את הילד מגיל צעיר מאוד. חייבים ללמד את הילדים, ולפתח בהם מידות טובות מגיל צעיר. כמו חסד. כמו לתת, לוותר, סבלנות, אמונה.

צריך לפתח את האמונה הפשוטה. אך צריך לטפל מיד במידות הלא טובות, כמו קנאה, אכזריות, כעס, עצלנות, עצבות. כל המידות האלה. לא להזניח אותן. יש תופעה מעניינת: הרבה פעמים ההורים לא רוצים לראות את המידות של הילדים, כי זה מראה להם שהם נכשלו כהורים.

או מפני שאין להם כח לטפל בהן. זאת טעות. המידות הקשות הן לא כשלון של ההורים, המידות הקשות הן דווקא חומר הגלם. חומר גלם טוב, השאלה מה עושים איתו. זה שהורה מתעלם וחושב שהילד שלו מלאך, אפילו כשהילד שלו לא מלאך, זה יגרום לילד שיהיה מלאך, אבל מלאך מחבל.

לא מלאך אמיתי. אחר כך יהיה קשה מאד לתקן. עוד נושא חשוב מאד זה שיתוף הפעולה עם המחנכים. ההורים צריכים להיות בקשר מתמיד עם המורה. לעקוב מקרוב - לא בלחץ, כי אף מחנך לא אוהב לחץ על הראש שלו - אבל שיהיה קשר.

לנסות לבנות קשר טוב אמיתי, להתעניין תמיד בחלק השלילי של הילד אצל המחנך. שהמחנך ירגיש בנוח, שהוא יוכל להגיד להורה, תשמע, הבן שלך כך וכך. מאד חשוב, שהמעקב בחיי היומיום של הילד יהיה מלא.

מהרגע שהוא קם עד שהוא הולך לשון. יש לכל ילד כמו לכל מבוגר, כל מיני נטיותנפש, חושים. לאחד יש חוש מוסיקלי, לאחד יש חוש מוטורי, לאחד יש חוש של המצאות. יש נטיה לפעמים לדכא את החושים, מפני החשש שזה יבוא על חשבון לימוד תורה, ו"תלמוד תורה כנגד כולם", אך לפעמים "ביטולה הוא קיומה" ואם הילד יתפתח בעוד תחומים

ויהיה מאושר, יוכל ללמוד טוב יותר, זאת בתנאי שזה מבוקר ומאוזן. לפעמים יש גם כן הגזמה לכוון השני, לפתח הרבה מאד את החושים ולהזניח את תלמוד התורה. צריך למצוא את הפרופורציה הנכונה. 90 אחוז של הזמן הילד צריך ללמוד תורה, ולהתנהג במידות טובות, ולשחק בצורה תרבותית.

אבל צריך זמן שבו הילד יפתח את אותו החוש שבו הוא ניחן בצורה מבוקרת, כדי שזה לא יבוא על חשבון הדברים האחרים, אבל אין לדכא את החושים מפני החשש מבטול תורה. כל

האישיות של הילד, כל המתחים, כל הצנורות שיש לו יקבלו את הממוש המלא בכיוון של קדושה.

ולא יהיה מצב שילד מפני שלא פתחו לו את החוש שכל כך מדבר אליו מבפנים, חוש המוסיקה, הוא לא ירצה ללמוד. ולא יודעים למה הוא לא רוצה ללמוד, אולי כי אין לו הסיפוק שהוא צריך. כשילד שיש לו חוש, ומדכאים את החוש הזה, אין זה אומר שהחוש נעלם, החוש דורש את ההתפתחות שלו.

זה הכל צנורות. יכול להיות שבגיל 40 הוא ינגן לחולים את המנגינות האלה ויעשה חסד. אי אפשר לדעת. אולי בשביל זה ה' נתן לו את זה מהתחלה. אי אפשר להתעלם. זה לא משהו פסול. כמובן שתוך שמירה על הפרופורציות הנכונות. צריך מאד מאד לשמור את הילדים ממגע עם מבוגרים שיש להם דעות לא נכונות. כשהילד עודנו רך בימים יש לשומרו משמיעת דיעות אפיקורסיות אך כשהאמונה טמונה בתוכו מאוד הוא כבר שמור יותר, כמו כן צריך לשמור עליהם מהשפעות סביבתיות שליליות, אך צריך להעניק להם כלים שבעזרתם יוכלו בשעה שיתבגרו לעמוד בכל הניסויים והפיתויים של החיים המודרניים, אחרת יש חשש שיפלו מאמונתם ר"ל.

נחזור לעניין של דוגמה אישית. זהו דבר יסודי: משל: אם האב לא אוכל לשם שמים, אינו יכול לצפות שבנו יאכל לשם שמים. אמנם יכול לקרות, כמו שקרה לאברהם אבינו, שהוא היה יותר גדול מתרח, אבל זה לא קורה כל יום.

מכאן שהאדם צריך לדעת שלפני שהוא דורש מהילד, לידרוש מעצמו. הוא לא חייב להיות מושלם, לא חייב להיות שהוא כבר עבד על זה עד הקצה האחרון, אך לפחות צריך שתהיה לו כוונה לעבוד על כך במקצת, יום יומיים שיתנסה.

אז יוכל לדרוש מהילד להתאפק, שיאכל פחות בגלל "תאוות", אם האדם בכלל לא עובד על עצמו, הוא לא יכול לדרוש. צריך להיות מאוד מאוד רגיש, לנקודה הזו, ולזכור, שמי שירא שמים - דבריו נשמעים.

חשוב מאוד, שההורים ישתפו את הילדים קצת, בחוויות שיש להם. למשל, אב שלומד בכולל, שיספר לילד, כמה הוא למד בכולל. שהיתה לו התעלות, שהיתה לו התלהבות. כל מיני דברים. אם היה איזה חידוש, שהוא יכול לתרגם אותו לשפה שהילד יבין - לספר לו את זה.

שיהיה קשר הדדי. שהילד ירגיש קשור לאב. וגם האמא, אם היתה לה איזה התגברות במשך היום, או דבר חשוב, שתספר לילדים. הדיבור הוא מאד חשוב, הדיבור בונה קשר. מה שחשוב, אפילו אם האב פחות מוצלח מבנו עליו לדעת שהאבא משתדל.

מה שחשוב בבריאה זה שכל אחד ידע שהשני משתדל. לא התוצאה. אם האבא פחות מוצלח ולא למד הרבה בגלל שהיו לו כל מיני בעיות, וכן צרות פרנסה, לכן לא יכול ללמוד כמו שהוא רצה, למרות הרצון וההשתדלות אדרבא, זה מכין את הילד לקראת הנסיונות בחייו.

למשל: לא צריך להסתיר, צריך להסביר, "שאני השתדלתי ומשתדל, היו לי בעיות, לא הצלחתי, לא נולדתי דתי". אני לא יודע מה? כל אחד והסיפור שלו, הילד צריך ללמוד לקבל, כל אחד והסיפור שלו, הילד צריך ללמוד לקבל כל אחד לפי מיגבלותיו. יהי רצון שנצליח!

סוד האמונה הפשוטה

אמונה פשוטה פירושה: אמונה מתפשטת. האמונה הפשוטה בבורא עולם ובהשגחתו על כל הפרטים במציאות, האישית והכללית. רוב בני אדם מאמינים בשם ית', אך לא כולם זכו עדיין לדרגת האמונה הפשוטה.

אמונה פשוטה היא דבר לא פשוט כפי שנראה. האמונה הפשוטה היא דו שיח בין האדם לבורא. מצד האדם: כל רצונותיו, מחשבותיו, דבוריו ומעשיו מהווים את השפה ואת דרכי ההתקשרות עם הבורא ית', בדו שיח זה. מצד הבורא ית': הוא עונה לאדם ולקריאותיו, באמצעות ההשגחה הפרטית והכללית: מראה לאדם בחייו הוא, במציאות הסובבת היומיומית, במחשבותיו, ברגשותיו, על ידי שליחים אינספור, האם הוא מרוצה מדרכו של האדם, או האם על האדם לשנות מספר דברים בבחירותיו העכשויות ביותר.

האדם שחי באמונה פשוטה מרוכז כולו בקשב פנימי לסימני ההשגחה העליונה. מנסה ברוב נימוס, להבין כיצד מתיחס אליו בורא עולם, ומה הוא רוצה ממנו. ודאי שמדובר בהשערות: ועל האדם לדעת זאת ולא להשלות עצמו בדימונות מסוכנים! אך מאידך זהו כוחה של האמונה הפשוטה - כי אם היה מדובר בודאות - בגילוי פנים אלוקי ממש - אזי לא היה לנו עסק עם אמונה אלא עם נבואה! גם באמונה הפשוטה - כמו בנבואה וברוח הקודש ישנן דרגות רבות, ועולים אליהן בהדרגתיות ובמאמצים, על ידי מסירות נפש, דבקות באמת, מתוך ענוה אמיתית, ומתוך שמחה ואהבה לשם ית'.

בדרגות הראשונות באמונה הפשוטה האדם מגשש באפלה. אך אט אט, מתחיל להירקם דו השיח עם הבורא ית', והאדם מתחיל לקלוט בנפשו את הקוד המיוחד דרכו בורא עולם מתגלה אליו, במציאות. כיצד עולים במדרגות האמונה הפשוטה? כאשר האדם מתלבט בתוכנית מסויימת, ודאי עליו לבחור קודם כל על פי ההלכה.

ההלכה מורה לאדם את הדרך ילך בה. לאחר שהאדם בירר שדרכו על פי ההלכה, עדיין ישנם שלבים שונים, הדגשים ודקויות שונים, בתוך מסגרת ההלכה, שנדרשים להם החלטות ותכנונים. כאן מתחילה האמונה הפשוטה! האדם צריך להחליט על דבר מסויים ועליו להשתמש בשכל הישר! אך במקביל עליו לנסות לחוש בלבו מה לבו אומר: לעשות - או לחדול?! האדם צריך בשלב זה לדבר עם בורא עולם, כפי שמדברים עם אבא: "ריבנו של עולם: מה יעשה לך נחת רוח? שאעשה מעשה זה, או שאמנע ממנו? מה טוב יצא לעם ישראל ממעשה זה? אולי עדיף לטובת הכלל שאמנע?" על ידי שאלות אלו האדם פתח בתיקשורת ישירה עם השם ית'.

מרגע זה עליו לפעול במלוא המרץ הרצינות והדייקנות, על פי מה שהחליט. כאמור: על פי ההלכה, השכל הישר ופנימיות לבו. תוך כדי שהאדם מוציא לפועל את תוכניתו, עליו להשגיח היטב לסימני תגובה משמים.

לא לצפות דוקא לאותות ומופתים ולמלאך שירד באותו רגע משמים ויאמר את דברו - כי לא כל אחד זוכה להענות מרשימה כזו, כבר בשלבים הראשונים, אלא על האדם לבדוק האם תוכניתו מצליחה או לא, האם תוכניתו מתבצעת באופן כשר לגמרי, או שמא ח"ו על מנת להוציאה לפועל עליו לעשות אילו מעשים לא טובים ולא על פי תורה.

בכל רגע האדם צריך לבדוק את כל הפרטים בתוכניתו ולודא שאכן מתבצעת נכון, ובצורה נקיה. אם אכן הדבר כך, סימן שמשמים מאשרים את התוכנית. כי הרי הכל בידי שמים, חוץ מיראת שמים! כאשר האדם רואה שנוצרו קשיים - אם הוא יכול לפתור אותם מבלי לעבור על ההלכה, ומבלי לפגוע באמת, הרי קשיים אלו הם לצורך להגביר את מסירות

נפשו, ולבדוק אותו האם הוא באמת הולך עם תוכניתו עד הסוף - למרות הקשיים והעכובים.

אך אם הקשיים הם כאלה שעליו לעבור על ההלכה, או לפגוע באמת, או שנדרשת ממנו דרגה רוחנית הרבה מעבר לדרגתו - אזי סימנים אלו מראים שעליו לערוך בדק בית יסודי, ואולי לחדול מכל התוכנית, או מחלקים בעיתיים - על כל פנים.

לעיתים יש פשוט טעות בשלבים! לפעמים התוכנית נכונה, אך המבצעים אותה אינם מתאימים! לפעמים הקצב מהר מדי - או איטי מדי! כללו של דבר: על האדם לבדוק היטב את התגובות שדרך המציאות היומיומית הפשוטה, האדם מקבל על תוכניתו.

ולראות בתגובות אלו סימנים משמים, הבאים לתקנו ולהדריכו כיצד לפעול. האדם צריך להיות זהיר ביותר, כי היצר הרע האורב ינסה להטעותו גם כאשר הוא דבק באמונה פשוטה, לכן עליו לבדוק תדיר האם לא התעוררו בו הגאווה, העקשנות, הדימויונות או שאר סימנים המעידים שהיצר חדר למערכת הבחירה שלו.

אם כך אכן קורה - על האדם לעשות תשובה, לתקן כל פגם שיגלה, לרסן את גאותו, ולאחר שמרגיש נקי, שוב להכנס למסלול של האמונה הפשוטה, ושוב להזהר. אכן - הדרך של אמונה הפשוטה - אינה פשוטה כל כך, והיא רצופה עליות וירידות, ציפיות ואכזבות, דיוקים ואי ודאות, אך זאת הדרך המוליכה לתיקון האדם, לתיקון חטא עץ הדעת טוב ורע - כאשר הכל היה ברור לאדם ובכל זאת לא עמד בניסיון, כך אנו מתוך הסתר הפנים חייבים לחפש את קצה החוט של ההשגחה ולהתמסר לעשות נחת רוח ליוצרינו, למרות שהוא מסתתר ולא נשכח שברחמיו הרבים: "הנה זה עומד אחר כותלנו משגיח מן החלונות, מציץ מן החרכים". ומצפה שבמסירות ובחן נרוץ אחריו, לדבקה בו.

ההתמודדות עם הדמיונות

הדמיון הוא כלי מרכזי בנפש האדם. ישנם דמיונות חיוביים ושלייליים. עוצמת הדמיונות משתנה: השפעת הדמיון על האדם היא בהתאם לעוצמת הדמיון. ישנן דרגות רבות בעוצמת הדמיון, ובבהירות הדמיון.

ככל שהדמיון חזק יותר ובהיר יותר מטשטש ההבדל החשוב בין דמיון למציאות. כאשר האדם מייחס לדמיון חשיבות מציאותית הוא מתקרב למצב שהרפואה מגדירה כחולני. הדמיון משתמש בכל החושים: ישנם דמיונות חזותיים, שמיעתיים, דמיונות הבנויים על חוש הטעם, הריח, והמישוש. אנשים מוכשרים בדמיון פורה, בהיר וחזק יכולים לתרום רבות להתפתחות האנושות אך מאידך נתונים תחת ניסיונות מתמידים מצד יצר הרע המשתמש בדמיון האדם על מנת להזיק לו ולזולתו.

צדיקי עליון ניחנו בעוצמה ובבהירות בתחום הדמיון ומשתמשים בה לעבודת השם ית', ודרכה זוכים לרוח הקודש ולנבואה. בעבודת השם מאהבה יש לדמיון מקום מרכזי ביותר. בדרגות של רוח הקודש והנבואה - הדמיון לא משמש כדמיון רגיל אלא ככלי רוחני דרכו הצדיק משיג השגות אמת.

להתייחסות הנכונה והבריאה לדמיונות חשיבות רבה ביותר: על האדם ללמוד למיין את הדמיונות ולזהות מי הוא המפעיל את הדמיון ומה מטרתו. כאשר האדם הופך מומחה במיון הדמיונות ומזהה במהירות כיצד היצר הרע מפעיל בנפשו את כח הדמיון יוכל, ב"ה, בנקל להינצל ממנו.

ומאידך: כאשר האדם לא מתבונן ולא מברר את דמיונותיו יצר הרע יוכל להוליכו לאבדון, ר"ל, בקלות מחרידה! כאשר האדם מתקדש ומשתכלל בעבודתו הרוחנית אין כח ליצר להפיל את האדם בדמיונות הרסניים.

כח הדמיון הוא אדיר לכן הוא אחד השליחים הזמינים ביותר בידי היצר להרוס את האדם. ככל שהאדם הופך רוחני ומתוקן יותר, ופורש מהבהמיות כח שכלו הרוחני מתחדד ויוכל בנקל להלחם נגד דמיונות יצרו.

יצר הרע מעורר תחילה מידה שלילית מסוימת כגון: גאווה, קינאה, רגש נקמה, תאוות ומיד מיצר ברוח האדם דמיונות חזקים ומתאימים דרכם משכנע את האדם וכובש את מערכת הבחירה שלו. בדיוק באותו דרך בה מחברים "סרט פרסומת" על מנת למכור מוצר מסוים! ההתמודדות עם הדמיונות היא חלק בסיסי ביותר בתיקון חטא אדם הראשון: גם שם הנחש גייס את כח הדמיון על מנת לפתות את חוה.

יצר הרע הכללי משתמש בדמיון של הפרט וגם של הכלל. בחטא העגל היצר הראה בפני כל העם את מיטתו של משה רע"ה פורחת באוויר. ובכך שיכנע אותם שמשה רע"ה - מת! כך הצליח להחטיאם בחטא העגל.

שימוש מדהים בכח הדמיון של הכלל. היצר הרע הופיע לאברהם אבינו ונדמה לו כנהר: כאשר אברהם הלך לעקוד את בנו. עד כדי כך שאברהם אע"ה, אמר: "הגיעו מים עד נפש". כך כח הדמיון בידי היצר.

נשק קטלני ביותר. השלב הראשון בהתמודדות עם הדמיונות הוא: ערנות - זהירות- מודעות- יראת שמים! כאשר האדם מפתח מנגנוני זהירות בנפשו יוכל לזהות, ב"ה, את התחלת התעוררות הדמיונות במהירות: "והבא להיטהר מסייעין אותו".

ובדומה לכל מערכת מלחמתית: זוהי מהיר של האויב הוא חצי ניצחון. כאשר האדם מזהה את התעוררות הדמיון עליו לשאול מיד: מי מעורר דמיון זה? האם דמיון זה מצד הקדושה או מצד הטומאה? מה מטרת הדמיון הזה? לשכנע אותי לאיזה כיוון? האם הוא מותר על פי

תורה או אסור? האם הוא בונה את החיוביות שבי או שמא הורס את נפשי? אילו מידות אופי משרת דמיון זה? מה המטרות הגלויות והסמויות שבהתעוררות דמיון זה? הדמיונות יכולים לגרום לאדם עונג או סבל.

ישנם אנשים שלא דחו על הסף דמיונות שליליים והם רודפים אחריהם והופכים את חייהם לגיהנום ר"ל! עצם זה שדמיון גורם עונג מסוים לאדם אינו מכשיר את אותו דמיון ככשר!. יתכן שעל מנת להלחם ולגרש את הדמיון יהיה צורך שהאדם יתגבר על צרכו לקבל עונג מאותו דמיון: או שימצא תחליף לעונג זה.

המלחמה בדמיונות מורכבת מאוד: לעיתים על האדם לגרש את הדמיון מיד ובכח גדול. לפעמים עליו להתעלם ממנו. לעיתים יש צורך להתבונן בסיבות העמוקות הנותנות תוקף ואחיזה לדמיון מסוים בנפשו של האדם.

אך כמובן שהתעמקות במערכת הדמיונות ללא הכשרה רוחנית אמיתית מסוכנת ביותר: האדם עלול להסתבך יותר ויותר. לפעמים דמיונות הגורמים סבל באים על מנת לכפר לאדם על איזה שהוא עוון שפגם בגלגול זה או אחר.

לפעמים אדם כה משועבד לדמיון, ר"ל, שאף על פי ששכלו יודע בברור שזהו דמיון ולא מציאות, אף על פי כן: הדמיון הופך אצלו חזק כמציאות וקשה לו ביותר להשתחרר ממנו. התפילה היא נשק יעיל ביותר במלחמה בדמיונות.

כאשר האדם מתבונן הרבה בשם השם: י-ה-ו-ה ובשם: ש-ד-י מצייר בדמיונו את האותיות של השמות הללו - הדבר ינקה אותו לאט לאט מכל דמיון הרסני. יהי רצון שתשרה עלינו רוח טהרה ממרום ונצליח לעבוד את השם ית' בלבב שלם במהרה בימינו אמן.

ההרס העצמי

היצר הרע מגייס את גאוות האדם ואת עקשנותו- מוליך אותו למצב קבוע של כפיות טובה כלפי שמים וכלפי הסביבה - מגייס מתוך נשמת האדם מספר שאיפות נעלות מעבר לדרגתו האמיתית של האדם על מנת להכשילו ולתמרן את האדם למצב של כפירה - חוצפה ומרד תוך שימוש בעצבות וביאוש וגורם לאדם לחוש רחמים עצמיים מסולפים ורגשי אשם לסובבים.

מי אלו הנשמות המתנסות בתהליך זה? מה שורש הבעיה ומה תיקונה?! וכיצד למנוע שילכו מדחי אל דחי? ישנם אנשים שמכשילים עצמם במשך כל חייהם: הם תמיד הורסים כל דבר טוב שהשם ית' מזמן להם.

תמיד מתלוננים ומאשימים עצמם בהעמדת פנים צדקנית, דורשים עזרה מהזולת עד לשיעבוד, ולאחר מכן בועטים בזולת וגורמים לזולת ריגשות אשם. הם הולכים מדחי אל דחי מבחינה נפשית- רוחנית ומעשית ותמיד נשמע מהם הטחות כלפי שמים. לא שמחים בשום הישג ותמיד רואים את מה שחסר ולא את אשר ישנו. לחיות במחציתם זה גובל בהתעללות נפשית. ברוב המיקרים השם ית' חנן אותם בכשרונות וגם בסביבה תומכת ואוהדת אשר מקריבה את עצמה לטובתם - אבל הם בשלהם: מרגישים שהם האומללים ביותר עלי אדמות ואף אחד לא התנסה מעולם בסבל קיומי ונפשי כשלהם.

מובן שבמצבים החמורים מצב נפשי כזה גובל במחלת הדכאון, וב"ה, כיום יש לרפואה תרופות להציע בכגון אלו. לא עליהם מדובר כאן, אלא על אותם האנשים המוגדרים כבריאים אך הסובלים מכל הסימנים שתוארו לעיל.

אך מובן שעבודה רוחנית כפי שתואר במאמר זה בודאי יכולה להועיל גם לחולים הללו. אותם האנשים המתוארים לעיל הם בדרך כלל נשמות שבגלגולים קודמים ניתנו להן הזדמנויות רוחניות טובות מאוד והם זלזלו ובחרו ברע.

לעיתים אף פגעו בעצמם ר"ל וואו גרמו נזק לסביבה. ולכן נידונים בחיים אלו - לכתחילה למצב הנפשי והמוסרי הקשה שתיארנו. הם נולדים כך ועליהם מותלת העבודה להתגבר על כל המטען השלילי המורכב שתואר.

רוב מלחמתם הרוחנית תסתכם בחייהם בניסיון להתגבר ולשבור את המעגל שתואר לעיל. היות והם משלמים על כפיות הטובה עוד מחייהם הקודמים, הרי שהסיכויים שיתגברו הם לכתחילה לרעתם, וזהו עצם התיקון לאשר פגמו.

לכן נשמות אלו צריכות להתאמץ הרבה במסירות נפש תמידית עד אשר ירחמו עליהן משמים. עליהם לדעת שיצר הרע תוקף אותן ואם לא ילחמו בו מלחמת חורמה הוא ינסה להביאן לאבדון מוחלט ר"ל! כיצד ילחמו? תחילה עליהם להבין על פי האמור לעיל את מצבן ולא לנסות להסתיר מעצמן את האמת הקשה.

לאחר מכן עליהם לדחות בכוח כל לשון הרע על עצמן, על השם ית' והנהגתו ועל הסביבה. כל מחשבה, דיבור, רצון או מעשה שלילים, הקשורים לכפיות טובה עליהן לדחות בכח. לא להסכים עם שום מחשבה רעה, שלילית או דכאונית.

פשוט לגרש אותן ולאמר: יצר רע לך מפה! מיד עליהן לפנות כלפי שמים ולאמר: "ריבונו של עולם גער ביצר שיעזוב אותי בשקט! רצוני לעבוד אותך ולעשות לך נחת רוח מתוך שמחה והודיה! אני רוצה להעריך נכון מכל הלב כל טובה קטנה כגדולה שאתה עושה עימי ועם יקריי!".

"אנא השם, תקן אותי ורחם עלי ועל נשמתו ותן בי הכח להתגבר ולסלק את כל התלונות והטענות מעלי, מעליך, ומעל הסובבים אותי. תן לי לב נקי וטוב וטוב עין, לשמוח ולשמח

את הבריות ולעבדך בלבב שלם מתוך הרגשה שלמה שאתה אוהבני ונותן לי כל מחסורי הגשמי והרוחני. יהי רצון מלפניך שאתקן את כל הפגמים מגלגול זה וגלגולים קודמים ואהיה מודה תמיד לפניך על הטובה ועל הרעה מתוך שמחה וענוה, שאצליח לתקן את הגאווה והעקשנות, הקינאה, העצבות וכפיות הטובה.

שאוהב את קרובי ואשמח אותם ולא אצערם לעד! ושאנצל לטובה כל הזדמנות רוחנית לעליה שתפרוס לפני ולא אאכזב אותך לעולמי עד, וכך תרחם על ישראל עמך על הפרט ועל הכלל. אמן כן יהי רצון".

על האדם לחזור על תפילה זו פעם אחר פעם מספר פעמים ביום עד אשר ירגיש שמתחיל להזדכך ולהתגבר וכך יתמיד עד אשר יצא לגמרי ולתמיד ממלכות היצר הקשה הזו. ובנוסף על האדם להרבות בחסד ובמעשים טובים, ולעסוק בפנימיות התורה. לא להגרר אחרי רעיונות כוזבים של סיגוף עצמי והשפלה עצמית, אשר יש סיכוי והיצר יציע בפניו - אלא עליו לעבוד דווקא מתוך אהבה ושמחה וטוב לבב.

חכמת הפרצוף

כיצד באמצעות התבוננות בפניו וואו בתמונתו של אדם ניתן לאבחן את אישיותו, ולהכירו טוב יותר מאשר הוא מכיר עצמו?! האם ניתן ללמוד וללמד חכמה זו? באיזו מידה היא מדוייקת? מקור חכמת הפרצוף בספר הזהר הקדוש - בפרשת יתרו.

אמנם ניתנו שם תאורים שונים על קווים המופעים על מצחו של אדם המעידים על חטאים שונים, ואף ניתנו סימנים שונים על שאר חלקי הפנים אך הזהר מזהיר: שאין חכמה זו כפשוטה ואם השם ית' לא יחון את החכם בהבנה מלמעלה החכם לא יוכל לדעת מאומה בפניו של אדם.

אכן: "סוד השם ליראיו". ואין ראוי לגלות סודות התורה לאנשים שאינם כשרים דיים. ולא עוד אלא שאין העולם מתקיים אלא על הסוד. ומי שמגלה רזי תורה לשאינם ראויים מחריב את העולם ר"ל. חז"ל החמירו ביותר בכל הנוגע לפנימיות התורה ואסרו לא ללמד תורה לתלמיד שאינו הגון.

בנקל ניתן להבין איזה נזק יכול לגרום אדם היודע את סודותיו של הזולת רק מהתבוננות קלה בפניו וואו בתמונתו. האריז"ל הקדוש שניחן בידיעת חכמה זו, היה עושה בה שימוש על מנת להורות לתלמידיו הקדושים את תיקוניהם וידוע שהרבה אנשים פחדו שיראה את פניהם שמא יגלה את פגמיהם.

מכל האמור לעיל עולה שחכמה זו לא ניתנת ללמוד אמיתי אלא חל עליה הכלל: "חכם מבין מדעתו". וכפי שבזמן בית המקדש היו קיימים האורים והתומים והחושן היה מאיר באותיותיו כאשר הכהן שאל שאלה - מאידך על מנת להבין את הפרוש היה חייב לשרות על הכהן רוח הקדש ורק באמצעותו הוא הבין את התשובה. אם כן גם במקרה זה של חכמת הפרצוף לא מדובר בטכניקה ובידיעות שניתן להעבירם לזולת אלא רק בהשראה משמים השורה על החכם בעת שמתבונן בפניו וואו בתמונתו של הזולת. החכם הזוכה לחכמה זו חודר לנפשו של האדם ומקבל את האינפורמציה השייכת לאותו ענין לצורך תיקון ועזרה לזולת בלבד.

ההשגה היא רוחנית ומופיעה בדרכים שונות. החכם משיג את מכלול כוחות הנפש של האדם ולאחר מכן יכול לערוך הערכה כיצד כוחות אלו משפיעות על האדם וכיצד אדם זה יוכל להתמודד במקרים מסויימים, מה מידת תיקונו או קלקולו של האדם, מה עליו לתקן, באלו כשרונות ניחון ובאלו חסרונות.

האם המזל מאיר בו ויצליח בתחום מסויים. האם הוא נאמן, אגויסט, בעל חסד, כעסן וכו'. אם מאפשרים משמים ניתן להשיג השגות עמוקות יותר: מה שורש הנשמה, מה גובה שורש הנשמה, מאיזה קו היא: ימין, שמאל או אמצעי.

ולפעמים גם מה הגלגולים שעברה, ופרטים הודות המשפחה והקשר בין בני המשפחה. מידת הסבל שעברה במשך החיים, האם השם של האדם מתאים לו או ישנו צורך בשינוי, מצבו הבריאותי, וכו'.

המושג: "פרצוף" הוא מושג קבלי המגדיר קבוצה שלמה של ספירות הממלאות תפקיד משותף בהנהגה. כך גם חכמת הפרצוף פרושה שהאדם הזוכה לה משיג את מכלול הכוחות הפועלים באדם, משיג את סוד פרצופו.

ישנו כלל: כל מה שיש בעם ישראל יש באומות העולם. לכן אם ישנו נביא כמשה רבינו ע"ה ישנו כנגדו בלעם הרשע. כך גם בחרטומי מצרים היו בעלי כוחות רוחניים מצד הטומאה. אשר יכלו במידת מה לחקות חלק מהניסים שהשם ית' עשה באמצעות משה. וכבר הוסבר בספרים הקדושים שהשם ית' מאפשר לבצע תעלולים באמצעות כישוף וכו' על מנת לא

לבטל את הבחירה ולאפשר לאדם ללכת אחרי התורה ואם ח"ו ירצה לבחור בטומאה, ללכת שבי אחריה. וגם בנושא חכמת הפרצוף ישנם חכמים באומות העולם הבקאים לכאורה בכחמה זו ואף מלמדים את כלליה לכל דורש.

יש לציין שאין שום קשר בין חכמת ישראל לחכמה חיצונית זו של אומות העולם. ולמרות שכאמור יתכן וישיגו חכמיהם השגות מסויימות חכמת הפרצוף שבחכמי ישראל לא עוסקת בחלק הגשמי של פני האדם.

ואין החכם פועל על פי כללים ידועים אלא על פי השראה משמים. ואם השם ית' לא חפץ שחכם בישראל ישיג בחכמה זו, לא יוכל להשיג מאומה. היות ודרגתם הרוחנית של חכמי אומות העולם שונה לחלוטין מחכמי ישראל ומקור יניקת נשמתם שונה בתחליט - הרי שגם בהשגותיהם על פרצוף האדם הם שונים בתחליט מהשגות ישראל.

והדבר העיקרי: לא השגת סודות האדם היא המטרה והדבר החשוב אלא העצה הקדושה שהחכם האמיתי נותן לאדם בהסתמך על השגתו בחכמת הפרצוף! העצה היא העיקר! ולכן בלי דעת תורה איזו עצה יקבל האדם?! היוצא מכל אלה: על האדם לבדוק מי הוא החודר לנפשו ואם העצות שלו הם קדושות על פי ההלכה ועל פי התורה, או שמא האדם ניחן בטבעית עין מסויימת, קולט מספר דברים שיטחיים בלבד, ועצתו לא מצד הקדושה! ולבסוף: כיצד ישיג אדם את חכמת הפרצוף האמיתית? ומי הראוי לכך? ובאלו תנאים יצטרך לעמוד על מנת שיזכה לה? כל מה שהשם ית' נתן למשה - נתן בישראל.

לכן התנאי הראשון להשגת חכמת הפרצוף האמיתית היא שאותו חכם מיועד משמים לעזור לתיקון עם ישראל בכלל ובפרט. ואם זה לא תפקידו לא ישיג מאומה! אך היות שקיימת הבחירה, ולמרות שאדם מסויים נברא לצורך להנהיג את ישראל הוא יכול ח"ו לפגום או לבחור ברע, ולכן ינסו אותו משמים באינספור ניסיונות קטנים וגדולים, ויבדקו את מידת האמת שבו, את מסירותו לשם ית', לתורה ולעם ישראל.

אכן אהבת ישראל אינסופית הוא תנאי הכרחי להנהיג את ישראל ובודאי לזכות ברזי חכמת הפרצוף על מנת לעזור לישראל. ואין הנהגת ישראל אלא עבדות: חכמי ישראל הם עבדי השם ית' ומסורים לישראל בלי גבול, ודואגים לישראל יותר מאשר לעצמם.

וישאל השואל מדוע לא כל חכמי ישראל זכו לחכמה זו? והתשובה היא: הכל לפי התפקיד, והעת המתאימה, ולפי שורש נשמתו של החכם ולפי מדרגתו האמיתית. ועוד ישאל השואל: מה מידת הדייקנות של ההשגות של החכם שזכה בחכמת הפרצוף האמיתית? והתשובה היא: הדברים ברורים לחכם בודאות, ב"ה, כפי שלאדם ברור שברגע מסויים זה יום ולא לילה.

ואם כן מה ההבדל בין חכמת הפרצוף לבין רוח הקודש? אכן קשורים וכרוכים אלו באלו. החכם המתבונן בתמונה חייב לזכות באותו רגע בהשראה מלמעלה בדרך לא טבעית, בדומה לקורה ברוח הקודש והבדל אחד הוא שבעלי רוח הקודש לא נזקקו לתמונה, ומאידך לא בכל עת שורה עליהם רוח הקודש, ואילו החכם בעל חכמת הפרצוף יכול להשיג השגה בעת שמתבונן בפנים וואו בתמונת האדם בכל עת, ב"ה.

ולכן הכלל הידוע: "חכם עדיף מנביא". דרך ההשגות ששיג החכם בעל חכמת הפרצוף מגיע בסופו של דבר לדרגות שונות ברוח הקודש. וסוד השם ליראיו.

"צדק צדק תרדף"

א. ישנו צדק אנושי, וישנו צדק אלוקי. הצדק האנושי מוגבל מעצם היותו אנושי, מוגבל בעומק ורוחב הידיעות והנתונים שעומדים לרשותו של האדם. ובלי אינפורמציה מדוייקת היכולת לחרוץ דין צודק, מוגבלת. הדין האלוקי רק הוא מדוייק. הוא לוקח בחשבון לא רק

את סוג העבירה שהאדם או החברה עברו, אלא גם את דרגתם הרוחנית, את דרגת המודעות המוסרית שלהם.

הצדק האלוקי הוא הנעשה תמיד! - אך לא תמיד הדבר נראה ומוכר לאדם ולחברה. כאשר הצדק האלוקי לא מובן, או לא מתגלה לעיני הבריות - הדבר גורם לחילול שם שמיים, ר"ל. והיצר מפתה את הבריות להאמין שכביכול: "אין דין ואין דיין". היצר משתמש בחוש הצדק האנושי, שהוטמן בתוך נפש האדם על ידי השם ית', על מנת לגרום לאדם להתקומם נגד, כביכול, חוסר הצדק האלוקי! - מדהים!

ב. אנו מובטחים שהצדק האלוקי יצא לאור ויוודע ברבים, לעומקו ולרוחבו, בצורה המספקת את האדם, כל אחד לפי דרגתו, לכל המאוחר, לעתיד לבוא, כאשר יסתיים השלב הנוכחי של תיקון העולם: לאחר בואו של משיח, ועריכת יום הדין הגדול, בו יתגלה יושר המשפט האלוקי, לפרט ולכלל. ואז ישמחו הצדיקים ויבושו הרשעים.

ג. האפשרות שהצדק האלוקי יתפרסם קודם לכן תלויה בבחירת האדם! - האדם נדרש לבחור במשך חייו מיליוני בחירות. האדם נדרש לבחור בכל עניניו האישיים, ובעניני הכלל. על מנת לבחור בין טוב לרע, מוטלת עליו האחריות להשתלם מבחינה רוחנית בלמוד פרד"ס התורה. למוד התורה אמור לפעול על האדם לא רק בשפור ידיעותיו אודות הצדק האלוקי, אלא למוד התורה משפיע על האדם לרוממו לדרגה רוחנית נעלה בה יוכל, ב"ה, לבחור נכון. אך כך נגזר על ידי החכמה העליונה, שהאדם יועמד בהרבה מאוד נסיונות נפשיים ומעשיים, על מנת להוציא מהכח אל הפועל את הדרגה הרוחנית-עיונית שהשיג על ידי למוד התורה. ישנו כלל: "כפי שהאדם מעורר מלמטה - כך מעוררים עליו מלמעלה!". פרושו של דבר בתחום גילוי הצדק האלוקי: כאשר האדם נוהג בחייו על פי האמת, על פי ההלכה האלוקית, על פי צו מצפוננו האישי, בנאמנות ובאצילות: הצדק האלוקי מתגלה אליו, ואם יש מספיק זכות - מתגלה גם לעולם כולו. לגילוי הצדק האלוקי דרושה שתהיה מספיק זכות לפרט ולכלל. לפעמים בזכות צדיק יחיד שמוסר נפשו, הכלל זוכה לראות גלוי מידי ברור ובהיר של הצדק האלוקי. הכל על פי הכלל: "מגלגלים זכות על ידי זכאי וחוב על ידי חייב".

כלל זה חל לא רק על גילוי הצדק האלוקי, אלא, גם על מניעת גלוי הצדק אלוקי. האדם והחברה צריכים להיות מודעים שאם הם נוהגים על פי הצדק האנושי, על פי צווי התורה, הן במצוות שבין האדם לחברו והן במצוות שבין האדם למקום, התוצאה תהיה גילוי הצדק האלוקי באופן מידי הלכה למעשה.

אם האדם, הדיינים, והחברה מעוותים את הדין, כך יתכסה הצדק האלוקי ולא יראה, ובהתאם יגרם חלול השם ר"ל, בהתאם לדרגת העיוות שעיוותו את הדין! כך שאם ישנה מציאות בה העולם שקוע ברשע - והצדק האלוקי נעשה רק במסתרים - האחריות מוטלת על אותם האנשים שיכלו לפעול צדק, ומנעו זאת מהעולם!

ד. הדבר מסובך עוד יותר: הרי ברגע שאדם חוטא, חל עליו הכלל: "מצווה גוררת מצווה - עבירה גוררת עבירה". אם כן, לאחר החטא, דרגת הבחירה של האדם ירדה, והוא קרוב יותר לחטוא חטאים גדולים יותר ר"ל! אם כן, הרי שאדם שפגם בצדק באופן אישי, בודאי שגרם להסתר הצדק האלוקי, ובודאי שאין לו זכות לגרום לגילוי הצדק האלוקי, לפי הכלל: "מגלגלים חוב על ידי חייב", נמצא, שבמצב שכזה, היחידים שיכולים לגרום לתיקון המצב בו הצדק האלוקי מוסתר, הם הצדיקים! זאת אומרת שעל ידי עיוות הצדק שגרמו הרשעים - הצדיקים נדרשים לרמה גבוהה עוד יותר של צדק - אומץ אישי - אומץ צבורי וחברתי.

ועליהם לעמוד בפרץ בכל עניני הצדק והיושר, כי הם ערבים עבור כל האומה, וכל העולמים! זהו גורל הצדיקים, הנביאים והקדושים בכל הדורות! הם נבחנים דווקא ברגעים הקשים

והעדינים בהם המון העם גרם לעיוותי צדק, לחילול השם ולהסתרת כבודו! ומלאכתם מסובכת עוד יותר: הרי הם מחוייבים בו בעת ללמד זכות על הדור! - למסור נפשם לתיקון הדור! לקרב את אלה שהתרחקו, ופגמו.

וללמד זכות על הצדק האלוקי שהפגם גרם להסתרתו! הצדיקים האמיתיים מלמדים זכות על כל המערכת בבת אחת! - ולפעמים נדרשים לרדוף את הרשעים ובאותה עת ממש לקרבים! על פי הכלל: "שמאל דוחה - ימין מקרבת". ומשפטם חייב להיות משפט אמת - מדוייק כחוט השערה!

ה. כאשר ראשי הצאן, מכל סיבה שהיא, אינם מסוגלים להלחם את מלחמתם הרוחנית בעוצמה ובדיוק הנדרשים, ולא מצליחים לתקן את עיוותי הצדק, הצדק האלוקי מסתתר עוד יותר ר"ל, נגרמים פגמים נוספים החושך גובר והעולם הולך מדחי אל דחי. עד אשר יתעוררו רחמים אינסופיים ומשמיים יתקנו את הפגמים, או איזה צדיק יתעורר בעוז למלחמה רוחנית כוללת ואמיתית! - ואם לא - מידת הדין תדרוש את ענישת הפוגמים, ר"ל, דבר שגורם לתיקון ההסתרה של הצדק האלוקי, ואז מתגלה שיש דין ויש דיין! וכבוד השם ית' מתגלה בין הברואים ומתקיים הכלל: "במות רשעים רינה"! אך אוי לדור שמחכה לכך, ולא פועל על ידי התעוררות עצמית, לתיקון עיוותי הצדק! - ועל כך מקונן ריבון העולמים: "אוי לי שהחרבתי את ביתי!"

לכן חובה על כל אדם, לערוך חשבון נפש ולבדוק האם פגם בחייו, וגרם עוול ואי - צדק, לפרט או לכלל, וימהר לתקן זאת! - יש לתת אתהלב על כך שעוול שאדם גורם לחבירו, יכול להסתעף מאוד ולהוליד תולדות הרסניות לא רק לפרטים נוספים, אלא לכלל כולו. התיקון לכך הוא לא רק על ידי וידוי, חרטה, פיוס חברו, וקבלה לעתיד שלא יחזור לסורו, אלא בהתגייסות חיובית למלחמת הצדק, ופרסום הצדק האלוקי, בבחינת: "סור מרע - ועשה טוב"! ישנן עוד שתי בחינות שיש לתת עליהן את הדעת:

1) כאשר הדור הולך מדחי אל דחי, כפי שתואר לעיל, וצדיק אמיתי מתעורר לתקן את הפגמים, אם ח"ו הדור מתנגד לו, או לא מנצל את ההזדמנות - הרי שהדבר גורם ח"ו קיטרוג - והצדיק נספה! מבחינת גילוי הצדק האלוקי, הסתלקות הצדיק מתחלקת לשתיים: הכשרים יראו בכך עונש משמיים ויתעוררו לתשובה. הפוגמים יראו בכך: "שאיין דין ואין דיין - וצדיק ורע לו וכו'", דבר שיגרום שוב ח"ו, לחילול השם ית'. והבא להטמא פותחים לו!

2) הסלידה מפני חוסר צדק צריכה להיות מוחצת, מוחלטת, בלי פשרות. הכאב מהסתרת הצדק האלוקי חייב להיות כאב בבשר ממש. כאשר האדם מתמזג עם כאב קדוש זה התמזגות מוחלטת, הופך להיות ראוי להשראת השכינה בו, עבד נאמן בכל ביתו. כאשר השאיפה לצדק, ולגלוי הצדק האלוקי לקויה, חסרה, חיוורת, גם אם ישתדל האדם לרדוף אחרי הצדק, יזמנו לו משמים להשקיע את כוחותיו בעשיית צדק מעוותת, בדיוק כמידת עיוות שאיפתו. בדומה לאדם שחפצו לתת צדקה איננו מזוכך, שמזמנים לו עניים לא מהוגנים, והצדקה הולכת לריק!

"מגלגלים זכות על ידי זכאי וחוב על ידי חייב"

הזכות גורמת לנתינה - כאשר הנתינה מעל לשכל לחשבונות ולכדאיות מאפשרים לאדם להמשיך לתת - כאשר הנתינה מתוך אינטרסים רוחניים ולא גשמיים נוצר קיטרוג ואין מאפשרים לאדם להשתתף בהקמת המשכן.

כפי שמובא בספרים הקדושים - בכל דור ישנו צדיק המקים את המשכן: כל עוד הדור לא זכה המשכן הוא רק רוחני. כאשר נזכה משיח יקים את המשכן - הבית השלישי. כל נשמה

נקראת לתרום להקמת המשכן. לכל נשמה ניתנת הזדמנות. אך מקפידים עם כל נשמה כחוט השערה! נשמות שטרם זיכו עצמן מאפשרים להם לתרום אך בתנאי שעושים זאת בתמימות מתוך אהבת האמת, ומתוך ענוה פנימית: גם אם האדם טרם תיקן בפועל את פגמיו אך הוא מודע להם ומודע לחוסר תיקונו ומתוך ענוה מוכן לתרום - יאפשרו לו זאת משמים.

כפי גודל התרומה - כך גודל הקיטרוג שהיצר מקטרג על התורם! ולכן אותם בני האדם המוסרים עצמם לשמש כלים להקמת המשכן צריכים זהירות רבה פן יחמיצו ויפלו לדראון עולם ר"ל! הקמת המשכן פרושו הקמת כלי להשראת השכינה על הפרט ועל הכלל. הצדיקים הדואגים באמת לצרכי הדור - לצרכי שמים שבדור - הם אלו המקימים את המשכן. והיות וכל נשמות ישראל קשורות זו בזו, לכל אחת חלק בהקמת המשכן - כל אדם לפי דרגתו: יש התורם משאבים כספיים, וישנם התורמים מזמנם ומכשרונם, ישנם התורמים מחוס נשמתם המוארת, יש המבצעים ויש המסכימים ותומכים ומזדהים עם הביצוע.

מלאכת הקמת המשכן וסודותיה מסורים רק לצדיקי הדור! הם יודעים את השלבים ואת הדרכים את מי ניתן לגייס להקמת המשכן מי ראוי ומי לא - מי יחזיק מעמד ומי יפול! נסתרות דרכי השם - נוראות דרכי השם - נפלאות דרכי השם! "כפי שאדם מעורר מלמטה כך מעוררים עליו מלמעלה" כאשר האדם נרתם להקמת המשכן בלי חשבונות - גם משמים לא בודקים אחריו.

אך היצר ינסה לגרום לאדם לחשוב על חשבונות רבים: כדאיות, גאווה, האם הצדיקים ראויים או לא, וכ"ו, ואז היצר יקטרג על האדם ויגרום לנפילתו. כפי התקשרותו הפנימית לאמת ולשם ית' - כך עומק תרומתו של האדם להקמת המשכן! "מגלגלים זכות על ידי זכאי וחוב על ידי חייב" - ובעינין זה בשמים מקפידים ביותר! ולא כפי המעשים הגלויים - כי יתכנו מעשים "גדולים" אך לא לשם שמים! אלא על פי דין אמת: על פי מסירות נפשו של האדם! זה סוד: "ארבע נכנסו לפרד"ס - ורק רבי עקיבא נכנס בשלום ויצא בשלום".

כי רבי עקיבא הגיע לתיקונו המלא, מתוך מסירות נפש בפועל בכל רגע מחייו. ולמרות שחבריו חכמים גדולים היו - לא היו בדרגת מסירות נפשו הזכה של רבי עקיבא זי"ע! ולכן כאשר ראה רבי עקיבא שועל יוצא מקודש הקודשים צחק! כי בנשמתו המוארת הוא ראה את האמת לאמיתה, ללא טעות, ללא כחל ושרק, ולכן כאשר ראה שועל יוצא מקודש הקודשים ראה את סוף התיקון: שהרע שמתחפש לטוב - ערמומי - בחינת שועל - נפרד ויוצא סופית מתוך הקדושה - קודש הקודשים! כי ניצוצות הרע המעורבבים בתוך הקודש הם הקשים ביותר לתיקון! וכאשר ראה שנפרד סוף שועל מהקודש - שמח וראה את סוף תיקון הדורות! ולכך זכה כי עבד לשם שמים בלבד, במסירות נפש! ולכן עשרות אלפי תלמידיו הראשונים מתו במגפה! כי למרות שהיו תלמידי חכמים לא היו מתוקנים מספיק בפנימיותם ולכן נאמר עליהם שלא נהגו כבוד איש ברעהו.

ולכן נדחו מהקמת המשכן באותו דור. ואילו רשב"י שזיכך עצמו עד להתפשטות מהגשמיות ונתן את כולו להקמת המשכן זכה לספר הזוהר! והיה בכוחו לבטל את מידת הדין! המתקת וביטול הדינים שזהו תפקידו של המשכן! ניתן על פי מאמר קצר זה להתעמק בכל הדורות ולהבין, ב"ה, על כל צדיקי הדורות וניסיונותיהם בהקמת המשכן, ומי שנלווה אליהם ומה עבר עליהם מי התקרבו ומי נידחה, מי עלה ומי נפל! ונוראות סביבותיו של הצדיק העמל להקמת המשכן בדורו, כי הברור לידו חד כטער ואשרי הזוכה לעמול ולהרתם להקמת המשכן בכל דור ודור עד למשיח שיבוא במהרה אמן!

לקבל על מנת לתת - לתת על מנת לקבל

פיתוח מנגנוני זיהוי-בקרה ומעקב-גילוי המלכודת-ברור הטוב מהרע והרע מהטוב-הכנת מלכודת נגד-ניתוק: שני אנשים נפגשו לדבר מצוה: אחד נקרא לו שמעון, מטרתו לשם שמים, מצבו הפנימי מתוקן: הוא בבחינת "לקבל על מנת לתת".

מטרתו לתת אך בודאי שללא משאבים מתאימים לא יוכל למלא את מטרתו הקדושה. חברו - נקרא לו: ראובן - מקולקל: מטרתו: "לתת על מנת לקבל". גם שמעון וגם ראובן מדברים על אותן המטרות הקדושות.

שניהם מוכנים למסור עצמם, להקריב קורבן אישי בכל המובנים. שניהם משקיעים ממיטב זמנם, כספם ונשמתם. לעין בלתי מזויינת לא נראה שום הבדל בין שניהם: אדרבה: לפעמים נראה שראובן להוט יותר ונמרץ יותר משמעון להוציא את המטרות מהכוח אל הפועל.

שמעון לא חש בהבדל התהומי בין מצבו הרוחני המתוקן לבין מצבו המקולקל של ראובן. לכן כאשר ראובן נואם אחד מנאומיו המרגשים דמעות קדושות עולות בעיניו של שמעון: הוא שמח שפגש סוף סוף אדם כערכו.

ובכל זאת מדי פעם נדמה לשמעון ששמע איזה קצה קצה של ביטוי או רעיון לא מספיק זך מפיו של ראובן. אך שמעון בהיותו מתוקן דן אותו לכף זכות, מדגיש את הטוב שבראובן ומטשטש מהכרתו את התגנבות החשדות הדקים בקשר לראובן.

ממשיכים יחד בדרך, אך מדי פעם החששות של שמעון גוברים: שוב ושוב צצים סימנים מדאיגים המראים בעליל שאכן ראובן: אין תוכו כברו. שמעון מחליט להמשיך לדון את ראובן לקף זכות שמא בכל זאת הטוב עולה על הרע, ולבסוף יעלה בידו לעזור לראובן לתקן עצמו.

אך ראו זה פלא: ככל שעובר הזמן ונהדקים הקשרים, ומתקדמים לבצוע המטרה ראובן מראה סימנים שליליים: הוא מתגאה, הוא פוגע בשמעון, הוא מנסה להשתלט על כל עמדות הכח. נאומיו ערבים ללב כתמול שלשום.

אגב: להתנהגותו של ראובן הסברים מעולים: "הוא נוהג כך לצורך המטרה". "כוונותיו טהורות" מצהיר ללא הרף. בשלב הבא מגלה שמעון שראובן גם מוצא דופי בהרבה מאוד אנשים שעד תמול שלשום היו בעיני שמעון אנשי אמת ללא רבב.

הדבר מאוד מצער את שמעון אך עדיין מנסה למצוא נקודות זכות אצל חברו ראובן. במשך הזמן, שמעון חש שראובן חושד אותו בחשדות לא לו. בנקודה זו מתעורר מנגנון פנימי בנפשו של שמעון המזהירו: "כל הפוסל במומו פוסל". שמעון נחרד, לא רוצה לחשוד בראובן, אך בכל זאת קול פנימי מזהירו שוב ושוב: "היזהר!" אך שמעון טוען כנגד הקול הפנימי: "הרי ראובן מאמין בכל המטרות וכוונותיו טהורות, ורצונו להוציא מהכח אל הפועל את המצוה כמתוכנן".

והקול הפנימי עונה: "הוא נותן אך על מנת לקבל". "מה ירצה לקבל ומה יצא לו מכל זה?" שואל שמעון מבוהל. והקול הפנימי עונה: "תבדוק!" היות והמטרה חשובה ביותר בעיני שמעון ואין ברצונו להוציאה לפועל בשותפות עם אדם בלתי הגון ובלתי מתוקן מחליט לבדוק מה הם האינטרסים הגלויים והסמויים של ראובן.

נחרד כולו מהשערות קשות לא יכול להרדם מספר לילות. ולבסוף נראה לו כמעט בברור שנפל במלכודת: ראובן אכן מקולקל וקולו הפנימי צדק! ובכל זאת שמעון מחליט שללא הוכחות אין זה הגון לדון את חברו ולכן מכין תוכנית לחשיפת האמת: תוכנית לפרטי פרטים ומוציא את התוכנית לפועל.

וראו זה פלא: ראובן נופל במלכודת והחששות של שמעון מתבררות ככונות ביותר. ההלם ועוגמת הנפש עצומים, הבלבול רב. כאשר מחליט לבסוף שמעון שעליו להתנתק מראובן מגלה שאינו מסוגל: הרגשתו היא: "כיצד יוכל לעשות לראובן דבר כזה?!" "הרי זה יפגע מאוד בראובן!"

באותו רגע מגלה שמעון שהוא עשוק בידי ראובן - שראובן סוחט אותו ריגשית ומצפונית! ולמרות כל הגילויים הקשים עדיין אין לשמעון את הכח לעמוד מול ראובן ולסיים את הפרשה. אך היות וראובן לא שוקט וממשיך לנסות להשתלט על שמעון ללא הרף, ההזדמנות להתנער ממנו לא מאחרת לבוא: בשלב מסויים ראובן עובר כל גבול וממש משפיל את שמעון.

שמעון רואה שהדבר בנפשו אוזר עוז ומסיים את הפרשה. בדרך תרבותית אך חד משמעית! שמעון אינו חושף את קלקוליו של ראובן - כי אין טעם לפגוע באדם שאין לו עדיין כלים להתמודד עם האמת המרה על עצמו.

סוף סיפור. סיפור זה הוא דימיוני בהחלט - אך הוא תוצאה של סיפורים רבים, רבים שאנו פוגשים בחיינו יום יום. השלבים חוזרים על עצמם: זו פשוט נוסחה בדוקה. מבחינה רוחנית הלקחים שנלמדים עצומים: כמה רחוק הצדיק מהרשע למרות שלעיתים כלפי חוץ נראים זהים.

אם האדם היה חכם היה מזהה את קלקוליו של ראובן כבר בשלבים הראשונים, מיד כאשר החלו להופיע הסימנים הראשונים של חמדנות, שתלטנות, גסות רוח וכו', היה על שמעון להבין שאדם מתוקן שמנסה להצטייר כמתוקן, לא יתכן שיהיה מתוקן במטרותיו הרוחניות ולאביחסיו עם בני אדם כלשון הכתוב: "נחמד למטה - נחמד למעלה". "מי שרוח הבריות נוחה ממנו - רוח המקום נוחה ממנו". שהרי: "אדם נבחן בכוסו - בכיסו - ובכעסו". מבחינה פנימית המפגש בין שמעון לראובן התקיים לצורך ברור הדדי: שמעון היה צריך לעלות דרגה נוספת בחוכמה, ועליו היה ללמוד על הרע והסתעפויותיו דווקא דרך התנסות מול אדם שנראה מתוקן ולא כך הוא.

על פי האריז"ל לאחר מפגש כזה ניצוצות הטוב שהיו בראובן מנפשו של שמעון, חוזרים לשמעון. ניצוצות הרע שהיו שייכים לראובן והיו בנפשו של שמעון - חוזרים לראובן. ולבסוף התוצאה היא ברור מוחלט ומלובן: שמעון הופך צדיק גמור, ולצערינו ראובן הופך רשע.

ולכאורה נראה תמוה: מדוע ינזק ראובן שהרי "ורחמיו על כל מעשיו!" אלא אסור לנו לשכוח שראובן בסוף התהליך נראה אמנם כקורבן שניזוק ממפגשו עם שמעון שהרי הטוב המועט שהיה בו עבר סופית לשמעון, אך ראובן היה מקולקל לכתחילה, וניסה לצוד את שמעון במודע וברשעות לצרכיו האגואיסטים ללא רחמנות.

והטוב שהיה בנפשו של ראובן שימש כפיתיון ללכוד את שמעון במלכודת הנוראית של ראובן! ולכן מהדין והצדק שטוב העשוק בידי הרע, והמאפשר לרע לצוד את הטוב, שיעבור לטוב, לשמעון, שבודאי ידע להשתמש בו להרבות טוב בעולם ולא להיפך! ומיותר לציין שאם שמעון לא היה מתעשת ומתנתק מראובן - הרי כל הטוב והזך של שמעון היה נעשק ח"ו על ידי ראובן, וגורם לשמעון לשרת את הרע, ולאבד את עולמו הרוחני כליל! אכן הייתה כאן מלחמת השרדות והגנה עצמית מצד שמעון! כותרת המאמר מגדירה את כל השלבים של ניסיון זה.

בתוך המאמר בחרתי להציג את הדברים על ידי סיפור - על מנת להקל על הקורא. אך בודאי שעל הקורא המעמיק להקיש מתוך המאמר את כל השלבים הרמוזים בכותרת, ללמוד אותם היטב ולהפוך אותם לכלים שמושיים ולכללים ברורים במלחמת השם

בעמלק! אותם השלבים קיימים גם בניסיונות שעם ישראל עובר עם אומות העולם בכל הדורות והאדם יוכל להקיש מהפרט לכלל ולרכוש כלי ניתוח מדוייק על מנת לקבל בהירות על המתרחש במישור הרוחני הכללי.
הערה: אם תתבונן במסכת היחסים בין יעקב אע"ה לבין עשו אחיו, על רקע הנאמר במאמר זה תראה, ב"ה, נפלאות!

אדם מדוע אתה אוכל?

רוב חייו ועיסוקיו של האדם מושקעים בניסיון לספק את צרכיו הקיומיים. הצרכים הללו הוגדרו בתורת הקבלה כרצון לקבל לעצמו. ברור שאין בחירה בנושא: האדם חייב לאכול, לדאוג לגופו על כל צרכיו על מנת להתקיים. מעובדה פשוטה זו נגזרת רוב פעילות האדם עלי אדמות מאז שנברא.

גם בהיותו עדיין בגן עדן היה לו צורך באכילה - ועיקר ניסיונו היה דווקא להתאפק ולא לאכול מעץ הדעת. אמנם ברור שאיכות וסוג האכילה בגן עדן לא היה גשמי ומגושם כמזוננו אנו בעולם הזה, אך בכל זאת באכילה עסקינו. בגן עדן האוכל היה מוכן ולא היה צורך לטרוח בבישולו. מצב דומה לכך אנו מוצאים במדבר - באכילת המן, אשר סיפקה לכל אדם את הטעם שהוא ציפה לטעום במאכל. לאחר חטא אדם הראשון - נגזר על האדם: "בזיעת אפיך תאכל לחם".

איזה מין עונש זה? מה הוא בא ללמד את האדם? אם האדם עבר על ציווי השם ית' מדוע נענש בכך שיעסוק כל ימי הבלו עלי אדמות בניסיון אינסופי לספק לעצמו אוכל?! "כל עמל האדם לפיהו". והרי ידוע שעונש בא על מנת ללמד ולחנך את האדם - האם כל המטרה הייתה לתקן את היותו של האדם כפוי טובה, שהרי למרות שקיבל רשות לאכול מכל עצי הגן ונצטוו לא לאכול רק מעץ הדעת - עבר על הציווי למרות תנאי מחיה נוחים שהיו לו בגן עדן? מובן שאכן בקללת "בזיעת אפיך" ישנו המסר החינוכי הבא לתקן את כפיות הטובה של האדם ובכל זאת קשה להסתפק בהסבר פשטני זה, שהרי כתוצאה של קללת בזיעת אפיך תאכל לחם, נגזר על האדם כל ימי חייו להשקיע מאמצים, את כל כוחותיו, ויכולתו, לספק לעצמו את צרכי קיומו, והדבר בקושי משאיר לאדם זמן לעסוק בעסוקים רוחניים יותר, אשר מבחינה חינוכית ומבחינת תיקון האדם היו בודאי יותר מועילים ומסייעים להתעלותו מאשר לבלות את רוב חייו אחרי סיפוק צרכי קיומו.

אלא דברים בגו: במערכת צרכי האדם, במזונו ובצרכיו מסתתרים כל סודות הבריאה! האדם הוא הרכב מדהים של גוף ונפש: גוף בהמי לכל דבר ונפש אלוקית משכלת: "חלק אלוק ממעל" כהגדרת חז"ל.

השילוב הלא טבעי הזה מוליד את הצורך לספק את קיום הנפש האלוקית בתוך הגוף הגשמי דווקא על ידי אמצעים גשמיים! ומאידך: אם האדם לא יעסוק ברוחניות מה מבדילו מסתם בהמה? "אם אין קמח אין תורה - אם אין תורה אין קמח".

ואכן העולם הזה המהווה את מקום תיקון האדם לא היה מתקיים אלא עד אשר עם ישראל קיבל על עצמו לשמור את התורה ובאמצעותה לקדש את החומר - להפוך את הצרכים הגשמיים לעבודת הבורא - את הרצון לקבל לעצמו - לרצון לקבל על מנת להשפיע.

מרצון אגואיסטי להנות ולהנות, לרצון מתוקן להנות על מנת לעשות נחת רוח לקב"ה שחפץ שנהנה אך במסגרת הקדושה ובצורה מתוקנת: ולעומת החטא שחטאנו בהיותנו בגן עדן - נאכל רק מה שכשר, נאכל רק לאחר שנברך על המזון, נאכל רק על מנת לעבוד את השם ולא על מנת להנות סתם! לקבל עונג? מותר אך רק במסגרת הקדושה, עונג שבת למשל! העונג המתוקן לא מגשים את האדם, לא גורם לאדם התרחקות ושינוי צורה מהבורא ית'. העונג המתוקן גורם לדבקות עליונה בבורא עולם! כל העולם הזה על כל ניסיונותיו מטרטו אחת: ללמד את האדם לקבל את השפע האלוקי בצורה מתוקנת על ידי סייגי הקדושה. זהו הסוד של כל איסורי התורה! את שורשי וטעמי כל המצוות ניתן לגלות על ידי התבוננות בספור גן עדן, כי הם באים על מנת לתקן את הפגמים שפגמנו בהיותנו כלולים בנשמת אדם הראשון, בעת שחטא.

לאדם הראשון היה רצון אדיר לקבל, כי נשמתו היתה בעלת שיעור קומה אדיר. כל אחד מאיתנו היה כלול בנשמתו. ולכל אחד מאיתנו חלק ברצון לקבל לעצמו של האדם הראשון. היות שהוא נמשך אחרי הרצון לקבל לעצמו ולא הפך אותו למתוקן, לרצון לקבל רק במסגרת המותר, ועל מנת לעשות נחת רוח לשם ית', לאחר החטא הרצון לקבל לעצמו התגבר ביותר.

ואנו נולדנו עם הרצון לקבל המקולקל הזה, הגורם לנו לרצות לבלוע את העולם. בהתאם למיקום נשמתנו בתוך נשמת האדם הראשון כך גודל ואיכות הרצון לקבל לעצמינו שירשנו ממנו, וכך תפקידנו בתיקונו.

לכן עלינו לדעת שכל מאכל שנאכל במשך חיינו הוא חלק מאותו שפע שהיה מגיע לאדם הראשון אם לא היה חוטא. אך היות שחטא ואנחנו עמו, עלינו לתקן שפע זה בעולם הזה על ידי כך שנשתמש בעולם החומר רק במסגרת הקדושה, רק על פי היתרי ההלכה, ורק על מנת לעבוד את השם ית'.

מי שינצל את כל השפע המגיע לו בעולם הזה, בהתאם לתפקידו בתיקון חטא אדם הראשון, לשם שמים הופך להיות צדיק, דהיינו: כלי מתוקן, המוכיח שהוא ראוי לקבל שפע אינסופי וניצחי בצורה מתוקנת, ולכן בעולם הבא יוכל לקבל את כל שיעור קומת השפע שמיועד לו לפי גודל נשמתו, לפי גודל וזיכוך הכלי שלו.

לעומת זאת אדם שחי בעולם הזה בלי לתקן הרי לא מכין כלי ובמה יקבל את האור האלוקי לעתיד לבוא? על כך נאמר: "מי שטרח בערב שבת יאכל בשבת". ולכן מובן מדוע על האדם לטרוח כל חייו אחרי מזונותיו, כי הרי הם גופא מכינים אותו לאפשרות לקבל את השפע בצורה מתוקנת, שזה בדיוק מה שלא עשה האדם הראשון ולכן מובן למה קללת: "בזיעת אפיך תאכל לחם" לא מהווה עונש סתמי ושיטחי אלא מאפשרת הכנת הכלי לעמוד בניסיון הגדול של להנות אך ורק לשם שמים! יהי רצון שנזכה כולנו!

"האם אתה כבר זכיתוה לשמור על צניעות?"

כאשר לא שומרים על כללי הצניעות האור האלוקי מסתלק מהנפש ומהעולם, הרע מתחזק והשפע האלוקי יורד בצמצום דבר הגורם צער- גזרות ויסורים ר"ל ". הבריאה מורכבת משתי בחינות: אור וכלי. האדם הוא הכלי החשוב בבריאה וכל הטוב האלוקי, החיים, וכל מילוי צרכי החיים הגשמיים והרוחניים הם האור שהכלי מקבל מלמעלה. כמות ואיכות האור תלויים במצב הכלי: כאשר הכלי מתוקן יכול לשרות בו אור בכמות ובאיכות גבוהים. לכן כאשר האדם נולד מקבל רק אור בדרגה הנמוכה ביותר: אור דנפש. אם יתקן עצמו כדבעי, הרי יקבל בהדרגתיות אור דרוח, אור דנשמה, והשפעות מדרגות גבוהות יותר: אור דחיה, ואור דיחידה.

כאשר הכלי פוגם האור האלוקי העליון שהתוסף לאדם על ידי עבודתו הרוחנית מסתלק מהאדם וחוזר למקורו האלוקי. הדבר גורם לאדם חושך, רוחני וגשמי. מובן שבמקביל כל העולם כולו נחשך ויורד מדרגתו, היות וכל הנשמות קשורות וכאשר יורד אור אלוקי כולם נהנים ממנו גם כאשר מסתלקת תוספת האור מאדם מסויים, הדבר משפיע על סך המצב הכללי של כל העולם! סיבת הסתלקות תוספת האור מהכלי הפגום היא על מנת למנוע מכוחות הרע לדרוש את המגיע להם מהאור הזה: השם ית' לא הקציב חיות מיוחדת לכוחות הרע, אלא על מנת לאפשר בחירה התנה עמם שבמקרה שהאדם יחטא האור והשפע המגיעים לו, יעברו לכוחות הרע.

כוחות הרע קיימים על מנת לנסות את האדם: האם ילך בדרכי הקדושה, או שמא ח"ו, יגרר אחרי הרע. תפקיד נוסף של כוחות הרע הוא להעניש את האדם החוטא. בסיכומו של ענין: כאשר אדם פוגם, האור האלוקי מסתלק ממנו, כוחות הרע מקבלים תמצית מהאור האלוקי שהיה אמור לשרות על האדם, והאדם והעולם בחושך משתי סיבות:

(1) הסתלקות האור.

(2) מהתגברות כוחות הרע מתמצית האור המגיע להם כתוצאה של פגם האדם. היות וכל מטרת הבריאה היא להביא את הכלי לקבל את האור בצורה מתוקנת, אין ספק שקיים פיתוי וקיימת אפשרות להנות מהאור בדרך מקולקלת: אלו פיתויי יצר הרע המתמחה בלהמציא בפני האדם פיתוים מפיתוים שונים על מנת לגרום לו לרצות לקבל את האור לעצמו, לא דרך תיקון ומערכת הקדושה, אלא על ידי הנאה פסולה, למשוך אור בלי זכות, בלי תיקון, בלי הגבלות המוטלות על ידי התורה.

זהו חטא אדם הראשון אשר התפתה לאכול מעץ הדעת למרות שהותר לו לאכול מכל עצי הגן חוץ מעץ הדעת. כל הניסיון בבריאה מצטמצם בענין פעוט: לא לקחת שפע אסור! מצד אחד האדם הוא כלי - הוא רצון לקבל לעצמו.

מצד שני התורה מגבילה אותו לסוג וכמות השפע האור וההנאה שמותר לו לקבל. ודורשת שכל ההנאה שהיא מקבל תהיה על מנת לעשות נחת רוח לשם ית' בלבד. ולא על מנת לעשות נחת רוח לעצמו.

מצד אחד צרכים חזקים: מצד שני ניתן לספק אותם רק על ידי הגבלות מערכת הקדושה! זהו תיקון מדוייק לחטא האדם הראשון, אשר לא הצליח להתמודד עם ניסיון עץ הדעת ואכל ופגם וגרם חושך והתגשמות לכל העולם. ישנו כלל: "ככל שכלי זך יותר אור השם ית' שורה בו בכמות באיכות ובקביעות יתרים". כאשר אדם נתקל בתופעות של חוסר צניעות - האור האלוקי מסתלק ממנו בו במקום. לכן: גבר או אישה, אשר לא שומרים על כללי הצניעות גורמים פגם חמור לזולת! ולעולם כולו.

זה בגדר: חוטא ומחטיא. הדבר גורם להסתלקות השכינה מהעולם, ולהסתלקות האור האלוקי מהאדם שנכשל ר"ל. עבודה רוחנית מאומצת של ימים, חודשים, ושנים נפגמת בין רגע. אדם הפוגם בכללי הצניעות כאוכל מעץ הדעת! יצר הרע ממציא אינסוף תירוצים מדוע אין לשמור על לבוש צנוע: מזג האוויר, אופנה, חופש הפרט להחליט מה הוא רוצה ללבוש, חשוב למצוא חן בעיני הבריות, וכל שאר תרוצי היצר הידועים!! אך על האדם המתוקן להבין לעומק את עומק הקלקול לנפשו, ולעולם כולו ולהתרחק מכל צל צילה של חוסר צניעות! באופן מידי וללא כל פשרות, והקלות! כל גדרי הצניעות שנקבעו על ידי חז"ל נובעים מעומק הבנתם את נפש האדם ואת פיתויי היצר, כולם מדויקים ומזוככים, כולם על פי הסוד, ואם לפעמים נראה לאדם שפרט כזה או אחר מוגזמים, הרי זה מעיד אך ורק על בורותו, וחוסר הבנתו את חשיבות העניין.

כפי שתואר לעיל מערכת ירידת האורות היא מערכת עדינה ביותר שמגיבה על פגמים "קטנים" ביותר! לצערנו לא פעם מפאת חוסר ידיעה, מודעות, או חינוך מתאים האדם התרגל וקשה לו לשנות הרגלי לבוש והתנהגות במיוחד כאשר הדבר עלול להכביד עליו מבחינה חברתית, שהרי יתכן ואם יתחיל להתלבש ולהתנהג בצניעות יהיו ליצנים ופוחזים אשר ילעגו לו.

ובכן, על האדם לשים נפשו כנגד ולא לפגום. עצם הצער שיגרם לו הוא חלק מכפרת עוונותיו. אין ספק כלל: אם ירבו עוד ועוד אנשים המתקנים דרכם ושומרים על צניעות הרי כל הגזרות הקשות יתבטלו במהרה ונזכה במהרה לביאת משיח צדקנו אמן.

”איך אתה מעיזה להגיד לי דבר כזה?”

”פירוט התהליך: התמכרות האדם לפגם מסוים וסגידתו ליצרו הרע הגורם בסופו של דבר למצב בו האדם דורש שכולם ישתחוו ליצר שלו ושח”ו אף אחד לא יעיז להוכיחו ולחשוף את יצרו. וכיצד עיוות פרטי הופך בעזרת עוצמת הנפש המעוותת לעיוות כללי”.

ידוע שאין בדורות אלו אדם הראוי להוכיח את זולתו כדבעי. כיצד הגענו למצב עגום כזה? שהרי כתוב: ”אם יש דין למטה אין דין למעלה”, והיות שהאדם קרוב אצל עצמו- הרי שהתוכחה היא לעיתים הדרך היחידה לעוררו לתקן עצמו. ומאידך אין הרבה אנשים המוכנים לשמוע באמת ביקורת ולשנות עצמם. מה יהיה על האדם ועל העולם במצב שכזה? כיצד יתוקן? ומה עם מצוות תוכחה: ”הוכח תוכיח את עמיתך”? אדם שאינו מוכן לקבל ביקורת ולתקן עצמו נמצא במצב רוחני מוסרי מסוכן ביותר. מסוכן לעצמו ומסוכן לזולתו. שני תנאים צריך המוכיח לקיים על מנת להיות ראוי להוכיח:

(1) ”ואהבת לרעך כמוך”.

(2) ”קשוט עצמך תחילה אחרי זה קשוט אחרים”.

ומאידך נצטוונו: ”במקום שאין אנשים השתדל להיות איש”. על האדם לא להשלים עם המצב בו אין ”אנשים” - אלא עליו להשתדל בכל זאת לתת דוגמא אישית גם ובעיקר, במקום שאין ”אנשים”. ”אל תדון את חבריך עד שתגיע למקומו” - ו- ”הוי דן כל אדם לכף זכות”.

על מנת שהאדם יהי ראוי לדון את חברו צריך קודם לשים עצמו במקומו: אולי אם הוא היה במקומו היה נוהג בצורה גרועה יותר מחברו. ואם בכל זאת האדם שם עצמו במקום חברו, עד מקום שידו מגעת לעשות זאת, ודן אותו- אומרים חז”ל: לדון אותו לכף זכות. נראה לי לעניות דעתי, שאדם שמרגיש חובה מוסרית להוכיח את חברו על מנת להפרישו מאיסור, וגם על מנת לתקן את העולם, לא צריך כלל לדון את חברו. אלא עליו להגיע למקומו ומשם לתת לו עצה ופתח כיצד לצאת מהקלקול בו הוא נמצא.

מתוך אהבה בלי גבול. ומאידך עליו להיזהר לא להיתפש בקלקלת חברו שמרוב שרוצה להיטיב לו לא יצא מגדר הקדושה, התורה וההלכה. כאשר אדם חש שלא דנים אותו, אלא אוהבים אותו ורוצים לעזור לו באמת, אז ישנו סיכוי גדול שיהיה מוכן לקבל את התוכחה, וזה בודאי פותח לו פתח של תקווה לצאת גם משאול תחתיות.

אך לפעמים האדם כה שקוע ביצרו, ר”ל, שלא מוכן שכלל וכלל יגשו אליו גם לא מתוך אהבה ומסירות: הוא הרגיל עצמו לאהוב את יצרו ולהיות מאוד סלחן עם עצמו וקלקולו, ומשדר שדר מאוד ברור לסביבתו: ”אל תגעו ביצרי”.

לעיתים המסר הוא לא מילולי אלא מועבר בשפת הגוף. האדם השקוע כה עמוק לא רק שאינו מוכן לקבל רמז דק של תוכחה אלא הוא מצווה מעומק עוצמת נפשו שכולם ישתחוו לו וליצרו. בדרך זו הוא לא רק חוטא אלא הופך למחטיא! ואם האדם הנ”ל זכה לעמדה בכירה בחברה, הרי שהוא מקלקל את כל סביבתו: הנזק מתפשט לעיתים לעשרות או מאות אנשים ולפעמים אף לאלפים ולמאות אלפים: ציבור שלם סותם את פיו כי: ”היתכן לפגוע בכבודו של פלוני?!”.

ולכן יש לדקדק: ”אדם עובר עבירה ושונה בה נעשית לו כהיתר” והייתי מוסיף: גם לזולתו הרואה ושותקת ומשתפת פעולה עם יצרו של זה. ”אוי לרשע ואוי לשכנו”. על מנת להוכיח בהצלחה אדם שכזה צריך לשלב היטב ימין ושמאל: ימין מקרבת - שמאל דוחה.

כאשר ניגשים אל האדם המקולקל ורוצים לרמות את יצרו צריך לפעול תחילה מתוך: ”חסד שבגבורה”: אמנם חסד, להיות נחמד אליו, אלא שהמוכיח צריך להיות בלבו גבור

גדול, והשקפתו צלולה ולדעת עד היכן מגיע קלקול חברו, ולא לסטות מהאמת ומהתורה כלל.

לכן אמרנו: "חסד שבגבורה": חסד בחוץ אך דין מבפנים. וזאת על מנת לתת תוקף לתוכחה ולאהבה מבלי שהמוכיח ינזק. אך ברגע שהאדם המקולקל מתחיל לדרוש שנשכים ונרחם על יצרו, אז המוכיח צריך לפעול הפוך: בגבורה שבחסד.

לתקוף ולחשוף את יצר חברו, ולהראות לו באיזו מלכודת נפל, בתקיפות חיצוניות, אך מתוך אהבת ישראל פנימית. על המוכיח להחליף את צינור ההשפעה בהתאם לתגובות האדם המוכח. עלינו להיות מאוד ערניים שמא יש בסביבתנו אדם הדורש שנשתחוה ליצרו, ולא הרגשנו בו. הסימנים המאפיינים בני אדם במצב זה הם:

- (1) האדם משדר תחושה חזקה של חשיבות עצמית.
- (2) האדם מנסה לשתף את הסובבים בחולשותיו ועל ידי חשיפתן מנסה לקבל הבנה למצבו, ומאוחר יותר ידרוש בתוקף להסכים לקלקולו ר"ל.
- (3) האדם משדר רגישות יתר וטוב לב וגם רמה גבוהה של מוסריות ומסירות כאומר: "אמנם יש לי קלקול אך הוא משני ושאר מידותיי מתוקנות ולכן נא לקבל אותי כמו שאני - כי מגיע לי בזכות הטוב שבי יחס מיוחד".
- (4) תמיד הוא דורש יחס מיוחד.

(5) תמיד סוחט את סביבתו רגשית על מנת לקבל הסכמה לקלקולו. השפעתו ההרסנית של אדם כזה על סביבתו הקרובה ועל כלל רמת מוסריות העולם היא הדרגתית: הוא מחשב כל צעד שמא יחשפו אותו. סיכומו של עניין: אין להשלים עם מצב בו אנשים הסובבים אותו דורשים ממך באופן סמוי וואו גלוי להסכים לקלקוליהם.

אם יש סיכוי שתוכחה אמיתית תסייע לאדם הפגום לתקן את עצמו, ועצם תהליך התוכחה לא יגרום למוכיח נזק רוחני - עליו לנסות ולהוכיחו מתוך תפילה לשם ית' שהתוכחה תצליח. בו ברגע שהאדם רואה שאין סיכוי לתוכחתו להתקבל - או שמא מתחיל להינזק עליו לברוח מהאיש המקולקל כמו מאש! ולזכור: כפי ששום מעשה טוב לא הולך לאיבוד - כך שום מעשה רע לא הולך לאבוד, וכפי שעצם קיומו של צדיק מאיר את סביבתו ואת העולם כולו, כך עצם הימצאותו של רשע מחשיך את סביבתו ואת העולם כולו. יהי רצון שנצליח לתקן עצמנו ובא לציון גואל.